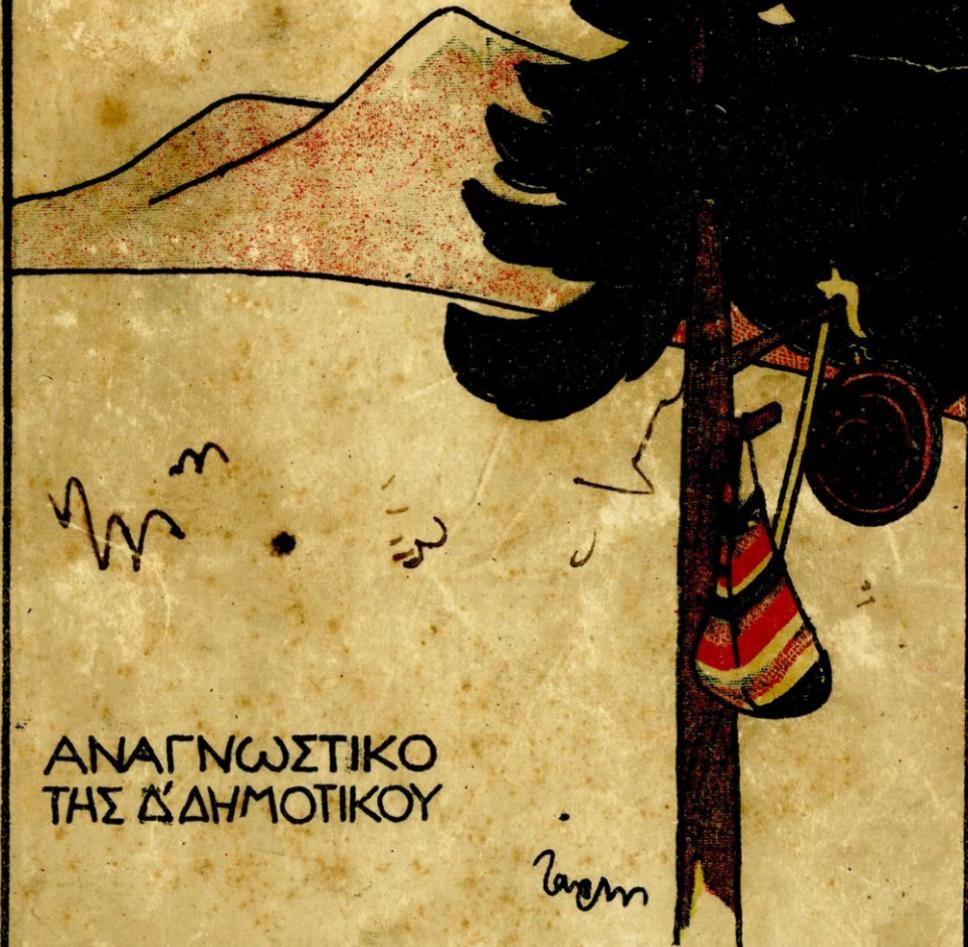

Ζαχαρία Α. Παπαντωνίου

d/62

Τὰ φηλά βουνά

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ
ΤΗΣ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Ζαχαρία

0/62

ΖΑΧΑΡΙΑ Α. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΤΑ ΨΗΛΑ ΒΟΥΝΑ

Ἀναγνωστικὸ Δ΄ Δημοτικῷ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (1918)

Δ. Ἀνδρεάδης, Ἀ. Δελμού-
ζος, Π. Νιρβάνας, Ζ. Πα-
παντωνίου, Μ. Τριανταφυλ-
λίδης.

Ἄριθ. ἐγκριτ. ἀποφ.
Υπουργείου Παιδείας
41473 τοῦ Αὐγούστου
32386 1933

ΕΚΔΟΣΗ ΣΤ
Ἀντίτυπα 12.000

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.—ΑΘΗΝΑ
4 — ΟΔΟΣ ΑΛΘΑΙΑΣ — 4
1933

ΤΑ ΨΗΛΑ ΒΟΥΛΙΑ

Τὰ γνήσια αντίτυπα ἔχουν ἐδῶ τὴν ὑπογραφή τοῦ
συγγραφέα.

ΕΙΚΟΝΕΣ
Ε. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

PRINTED IN GREECE 1933
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ
ΣΤΗΝ ΙΕΡΗ ΜΝΗΜΗ
ΛΑΜΠΡΟΥ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ
ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

Ε. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΚΑΤΕΣ

Βραβείο. Η λαμπρή... στην αίθουσα...
στο βουνό.

Πρώτος ο Φάρος την...
τις άμμοις της γης και το...
Ενώ παύει τον...
που πλέχουν στον...
δίνει στο ρυακι.

ΑΠΕΡΟΙΣΤΑΙ
ΠΡΗΜΕ ΠΡΗΜΕ ΠΡΗΜΕ
ΥΟΙΟΥΤΙΛΛΑΠ ΥΟΠΙΜΑ
ΔΗΜΟΔΑΔΙΔΟΜΗ

1. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΦΩΤΙΕΣ

Βραδιάζει. Τί λαμπρή φωτιά είναι αυτή, που φάνηκε στο βουνό!

Πρώτος ο Φάνης την είδε. Πρώτος αυτός βλέπει τις ομορφιές τῆς γῆς και τ'οὐρανοῦ και τις δείχνει στ' ἄλλα παιδιά: τὸν ἥλιο πὺ βασιλεύει, τὰ σύννεφα πὺ τρέχουν στὸν οὐρανό, τὸ ἄστρο πὺ καθρεφτίζεται στὸ ρυάκι.

«Κοιτᾶτε, εἶπε, μιὰ φωτιά ἐκεῖ ἀπάνω!» κι ἔδειξε τὴ φωτιά στὰ δυὸ παιδιά, ποὺ ἦταν μαζί του, στὸ Μαθιὸ καὶ στὸν Κωστάκη.

Κάθονταν κι οἱ τρεῖς αὐτὴ τὴν ὥρα στὸ πεζούλι τῆς ἐκκλησίας. Ἦταν κουρασμένοι ἀπὸ τὸ πολὺ παιχνίδι. Εἶχαν διακοπές.

«Ναί, ἀλήθεια, μιὰ φωτιά!» εἶπαν οἱ ἄλλοι δυό.

«Πῶς λάμπει!» εἶπε ὁ Φάνης. «Σὰν τὸ χρυσάφι».

Τὰ παιδιά τὴν κοιτάζαν καὶ ρωτοῦσαν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο: ποιὸς τάχα τὴν ἄναψε; Μήπως οἱ τσοπάνηδες, ποὺ βόσκουν τὰ κοπάδια; Μήπως οἱ λοτόμοι, ποὺ κόβουν τὰ δέντρα μὲ τὰ τσεκούρια; Ἡ μήπως κανένας, ποὺ πῆγε νὰ προσκυνήση στὸν Ἅι-Λιά; Κάπου ἐκεῖ κοντὰ εἶναι αὐτὸ τὸ μοναστήρι.

«Μπορεῖ νὰ μὴν τὴν ἄναψαν ἄνθρωποι» εἶπε ὁ Κωστάκης.

--«Τότε ποιός;»

--«Μπορεῖ νὰ τὴν ἄναψε ὁ Ἄράπης».

--«Καὶ τί εἶναι αὐτὸς ὁ Ἄράπης;» ρώτησαν οἱ ἄλλοι δυό.

--«Εἶναι ἓνας μεγάλος ἀράπης, ποὺ ἔχει τὴ σπηλιά του ἐκεῖ ἀπάνω σ'ἓνα βράχο. Στὴ μέση στὸ βουνὸ λένε πῶς εἶναι αὐτὸς ὁ βράχος».

--«Σώπα, καημένε Κωστάκη» λέει ὁ Μαθιός. «Τὸ πιστεύεις ἐσύ; Ἐγὼ δὲν τὸ πιστεύω. Ποιὸς τὸ εἶδε;»

--«Τὸ ἔλεγε ἡ γιαγιά μου».

--«Καὶ ποῦ τὸν ξέρει αὐτή;»

--«Εἶναι πολὺ γριά ἡ γιαγιά μου».

«Όσο νύχτωνε, τόσο έλαμπε αυτή ή φωτιά» κι όσο έλαμπε, τόσο ό Κωστάκης πίστευε τή γιαγιά του.

«Ο Μαθιός δέν πίστευε τίποτα. Ήταν βέβαιος, πώς τή φωτιά τήν είχε ανάψει ό τσοπάνης.

«Ο Φάνης δέ μιλούσε.

«Φάνη! Φάνη! τρείς φωτιές, τρείς φωτιές!»

Έτσι άκούστηκαν νά φωνάζουν δυό παιδιά, πού έτρεχαν κατά τό μέρος εκείνο, για νά βροῦνε τό Φάνη.

«Ο Φάνης τίς είχε ιδεί εκείνη τή στιγμή. Στή μιά φωτιά κοντά είχαν ανάψει κι άλλες δυό. Τρείς χρυσές φωτιές έλαμπαν άραδιασμένες στο βουνό, πού δέ φαίνεται πιά παρά σά θεόρατος γαλανός ίσκιος άπάνω στον οὔρανό.

«Ο Φάνης τίς κοίταζε μέ θαυμασμό.

«Ποιός τίς άναψε;» ρωτᾷ καί πάλι ό Μαθιός. «Τί λές έσύ, Φάνη;»

«Ο Φάνης άπάντησε:

«Νά ήμαστε εκεί άπάνω!»

2. ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΡΕΑ

Καί τάχα δέν μπορούσαν νά είναι κι αύτοι εκεί ψηλά;

Πολλές φορές ό δάσκαλος τούς είχε πεί στο μάθημα, πώς τά παιδιά, πού είναι στην τελευταία τάξη του έλληνικού, μπορούν νά πάνε μόνα τους στο βουνό. Πώς άμα έχουν θάρρος καί πειθαρχία, μπορούν νά κατοικήσουν μόνα τους εκεί ένα δυό μήνες. Φτάνει νά έχουν τήν άδεια του πατέρα τους, τήν κατοικία καί τήν τροφή,

«Πόσα πράματα, τούς εἶπε, θὰ μάθετε ὅταν πᾶτε τόσο ψηλά! Οὔτε τὸ βιβλίο μπορεῖ νὰ σᾶς τὰ πῆ οὔτε γώ». Κι ἔφυγε γιὰ τὴν πατρίδα του, γιὰ νὰ περάση τις διακοπές. Ἦταν βέβαιος, πῶς, ἅμα θέλουν τὰ παιδιά, θὰ τὸ κατορθώσουν.

Τὰ παιδιά παρακάλεσαν τούς γονεῖς τους, νὰ τούς ἀφήσουν νὰ πᾶνε. Ἐκεῖνοι ἀντιστάθηκαν στὴν ἀρχή.

«Ποῦ ξέρομε, εἶπαν, τί θὰ κάμετε τόσο μακριά; Τάχα θὰ μπορῆτε νὰ βρίσκετε, ὅ,τι σᾶς χρειάζεται; Θὰ φροντίζη ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλο; Θὰ εἶστε ἀχώριστοι;»

Ἐπιοσκέθηκαν, πῶς καὶ τὰ εἰκοσιπέντε παιδιά θὰ εἶναι σὰν ἕνας. Μὰ ὕστερα οἱ δικοὶ τους ρώτησαν:

«Ποῦ θὰ βρῆτε τις καλύβες νὰ καθίσετε;»

Ἦταν ἡ πρώτη δυσκολία. Ὑστερα τούς εἶπαν:

«Ποῦ θὰ βρίσκετε τὴν τροφή, γιὰ νὰ ζῆτε τόσο μακριά;»

Μπροστὰ στις δυὸ δυσκολίες τὰ παιδιά σταμάτησαν ἄφησαν τὸ ταξίδι γιὰ ἄλλη φορά.

Καὶ κείνο πού μένει γιὰ ἄλλη φορά, σπάνια γίνεται.

Ἐνας ὅμως μαθητῆς, ὁ Ἄντρέας, προσπάθησε νὰ κάμη αὐτὸς μόνος ἐκεῖνο, πού οἱ ἄλλοι δὲν μπόρεσαν νὰ κατορθώσουν.

Ἦταν τὸ παιδί, πού τολμοῦσε. Ὁ Ἄντρέας κυνηγοῦσε πιὸ πολὺ τὰ δύσκολα παρὰ τὰ εὔκολα. Δὲν τὸν θυμοῦνται νὰ δειλίασε ποτέ. Ἄλλὰ πιὸ γενναῖος ἦταν ἐκεῖ, πού θὰ ὠφελοῦσε τούς ἄλλους.

Ὁ πατέρας του, ὁ κύρ Στέφανος, ἦταν ἐργολάβος ξυλίας στὸ δάσος, ποὺ τοὺς εἶπε ὁ δάσκαλος νὰ πάνε, στὸ Χλωρό. Εἶχε πολλοὺς λοτόμους ἐκεῖ.

Τὸν παρακάλεσε λοιπὸν ὁ Ἄντρέας νὰ δώσῃ χάρισμα τὴν ξυλία γιὰ τὶς καλύβες, ποὺ χρειάζονταν τὰ παιδιά. Καὶ γιὰ νὰ πετύχῃ, ἀκολούθησε μιὰ μέρα τὸν πατέρα του στὸ δάσος, ὅπου εἶχε πάει νὰ ἐπιβλέψῃ τὴν ἐργασία.

Σὲ δυὸ μέρες οἱ λοτόμοι ἔστησαν ὀχτῶ καλύβες. Ὅχτῶ γερὲς καὶ χαριτωμένες καλύβες: ἓνα χωριουδάκι. Ἡ κατοικία ἐτοιμάστηκε.

Ἀπὸ τοὺς λοτόμους πάλι ἔμαθε ὁ Ἄντρέας, πὼς οἱ βλάχοι θὰ πηγαινάνε στὰ Τρίκορφα, καθὼς τὸ λένε κεῖνο τὸ βουνό, γιὰ νὰ βοσκήσουν τὰ κοπάδια τους: γιὰ τὸ φέτος βγῆκε πολὺ χορτάρι σὲ κεῖνο τὸ μέρος.

Βρέθηκε λοιπὸν τὸ σπουδαιότερο, ἡ τροφή. Ἀπὸ τὸ κοπάδι θὰ ἔχουν τὸ κρέας καὶ τὰ γαλακτερά.

Ὁ Ἄντρέας ἔμεινε στὸ δάσος ἀνυπομονώνοντας νὰ ἔρθουν οἱ βλάχοι. Κι ὅταν ἦρθαν, ἔστειλε στὴν πόλη, στὰ δυὸ παιδιά, αὐτὴ τὴν παραγγελία:

Παιδιά

Στὶς εἰκοσιεννιά, τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ἐσεῖς οἱ δυὸ, κατὰ τὸ βράδυ νὰ κοιτάζετε στὸ βουνό, πρὸς τὸ μέρος μας, πρὸς τὸ Χλωρό. Ἄν δῆτε τρεῖς φωτιὲς στὴν ἀράδα, νὰ ξέρετε, πὼς αὐτὸ θὰ εἶναι μήνυμα δικό μου

για σᾶς· θὰ σημαίνει, πὼς ὅλα ἔχουν ἑτοιμαστῆ, κι ἡ τροφή, κι οἱ καλύβες κι ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται. Μόνο νὰ εἰδοποιήσετε γι'αὐτὸ τὸ Φάνη καὶ τ'ἄλλα παιδιὰ. Καὶ νὰ κάμετε, ὅ,τι μπορεῖτε, γιὰ νὰ ἔρθετε. Μὴ χάνετε καιρό. Τί ὠραία πού εἶναι δῶ ψηλά!

ANTPEAS

Εἰκοσιεννιά, τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ἀπόψε, νὰ, οἱ φωτιές!

Τὰ δυὸ παιδιὰ ἔφτασαν κι ἔφεραν τὸ μήνυμα στὸ Φάνη, στὸ Μαθιὸ καὶ στὸν Κωστάκη.

Ἀνέλπιστη χαρά! Ποτὲ δὲν εἶχαν συνεννοηθῆ ἀπὸ τόσο μακριά. Θὰ πᾶνε; Καὶ πότε; Πῶς;

Τρέχουν στὸ σπίτι κοιτάζοντας πάντ .. πρὸς τὶς τρεῖς φωτιές.

«Μᾶς γνέφουν!» φωνάζει ὁ Κωστάκης.

Κι ἀλήθεια, οἱ τρεῖς φωτιές νόμιζες, πὼς τοὺς καλοῦσαν.

3. ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ

Στὸν κύρ Στέφανο τὸ χρωστοῦν, πὼς ξεκίνησαν. Αὐτὸς ὁ καλὸς ἄνθρωπος, ὅταν γύρισε ἀπὸ τὸ δάσος, ἔδωσε τὸ λόγο του στοὺς γονεῖς τους, πὼς θὰ πάη μαζί με τὰ παιδιὰ. Εἶπε, πὼς θὰ τὰ προσέχη ἐκεῖ πού βρίσκονται, πὼς θὰ τοὺς κάνη, ὅσες εὐκολίες μπορεῖ, καὶ θὰ τοὺς φέρνῃ νέα τους συχνά, πού θὰ κατεβαίνῃ στὴν πόλη.

Μόνο ἔτσι κατώρθωσαν νὰ πάρουν τὴν ἄδεια. Πέρα-

σαν δυὸ τρεῖς μέρες, ὥσπου νὰ ἐτοιμαστοῦν, καὶ τέλος ἓνα πρωὶ τὸ μεγάλο καὶ ζυηρὸ καραβάνι ξεκίνησε.

Πᾶνε στὰ ψηλὰ βουνά. Εἶναι εἰκοσιπέντε παιδιά. Τὰ δεκαπέντε πήγαιναν πεζῆ. Τὰ δέκα καβάλα στὰ φορτωμένα μουλάρια, ποὺ τὰ ὀδηγοῦν τρεῖς ἀγωγιάτες. Ἀκολουθοῦσε ὁ κύρ Στέφανος, καβάλα στὴν κόκκινη φοράδα του.

Καὶ τὰ εἰκοσιπέντε παιδιά ἔγιναν ἀγνώριστα. Κρατοῦν ἀπὸ ἓνα ραβδί. Σακούλια καὶ παγούρια τοὺς κρέμονται στὴν πλάτη. Φοροῦν μεγάλες ψάθες καὶ χοντρά παπούτσια.

Εἶναι ντυμένα γιὰ νὰ ζήσουν σὲ βουνό. Τὸ ἴδιο ροῦχο θὰ φορεθῆ βράδυ καὶ πρωί, θὰ παλέψη μὲ ἀγκάθια καὶ μὲ πέτρες, θὰ σκίζεται καὶ θὰ μπαλώνεται. Τίποτα καινούριο δὲ φοροῦν.

Τί ἀπλὰ παιδιά ποὺ ἔγιναν!

Μὲ τὰ βαριά σακούλια τοὺς μοιάζουν τοὺς μαστόρους καὶ τοὺς πραματευτάδες, ποὺ ἔρχονται κάτω στὴν πόλη.

Ὅλους τοὺς θυμοῦνται αὐτὴ τὴ στιγμή, ὅλους τοὺς παραστένουν ἓναν ἓνα ὅπως εἶναι, ὅπως περπατοῦν, ὅπως φωνάζουν.

Ὁ Δημητράκης κάνει τὸ γανωματῆ καὶ φωνάζει: «Χαλκώματα νὰ γανώω.....»

Ὁ Κωστάκης τὸν μπαλωματῆ: «παπούτσια νὰ μπαλώω....»

Ὁ Γιῶργος πάλι παραστένει τὸν τροχιστῆ: «μαχαίρια, ψαλίδια, σουγιάδες, γι'ἀκόο..... νισμα».

Ὁ Φάνης θυμήθηκε ἓναν πραματευτῆ, ποὺ τὸν εἶχαν

ξεχάσει. Πουλεῖ τὰ βοτάνια, τὴ ρίγανη καὶ τὰ χορταρικά· τὸν λένε Κορφολόγο καὶ φωνάζει: «κάπαρη, καλὴ κάπ.....!».

Μέσα σ'αὐτὰ τὰ γέλια ὁ Καλογιάννης θυμήθηκε τὸ «Τ σ ι ρ ι τ ρ ὸ» κι ἄρχισε νὰ τὸ τραγουδῆ. Ὁλη ἡ συνοδεία πῆρε τὸ γελαστὸ τραγούδι καὶ τὸ ἔλεγε χτυπώντας τὰ ραβδιὰ στὴ γῆ.

Σὲ μιὰ ρόγα ἀπὸ σταφύλι
ἔπεσαν ὄχτῶ σπουργίτες
καὶ τρωγόπιναν οἱ φίλοι.....
τσίρι-τίρι, τσιριτρό,
τσιριτρί,
τσιριτρό.

Ἐχτυπούσανε τὶς μύτες
καὶ κουνοῦσαν τὶς οὐρές,
κι εἶχαν γέλια καὶ χαρές,
τσίρι-τίρι, τσιριτρό,
τσιριτρί,
τσιριτρό.

Πώπω πώπω σὲ μιὰ ρόγα
φαγοπότι καὶ φωνή!
Τὴν ἀφῆκαν ἀδειανή.....
τσίρι-τίρι, τσιριτρό,
τσιριτρί,
τσιριτρό.

Καὶ μεθύσαν κι ὅλη μέρα
 πᾶνε δῶθε, πᾶνε πέρα
 τραγουδώντας στὸν ἀέρα
 τσίρι-τίρι, τσιριτρό,
 τσιριτρι,
 τσιριτρό.....

Μονάχα ὁ Φουντούλης δὲ μιλεῖ· ἔμεινε τελευταῖος. Εἶναι παχύς καὶ στρογγυλὸς ὁ καημένος ὁ μικρὸς Φουντούλης! Τὸ μουλάρι του εἶναι πολὺ ὀκνὸ· δὲν ἀκούει ἀπὸ φωνὴ κι ἀπὸ χτύπημα. Γιατί τὸν ἐφόρτωσαν σ' αὐτὸ τὸ ζῶο; Γιὰ νὰ μὴν κυλήσει;

Ὁ Φουντούλης ἀγωνίζεται νὰ τὸ φέρη μπροστά, μὰ κείνο μένει τελευταῖο. Στὸ τέλος ὁ Φουντούλης ἀρχίζει νὰ φοβᾶται, πὼς τὸ ζῶο του δὲν εἶναι μουλάρι. Τὸ κοιτάζει καλὰ στ' αὐτιά. «Μήπως κατὰ λάθος, συλλογίζεται, μοῦ ἔδωσαν κανένα γαΐδαρο;»

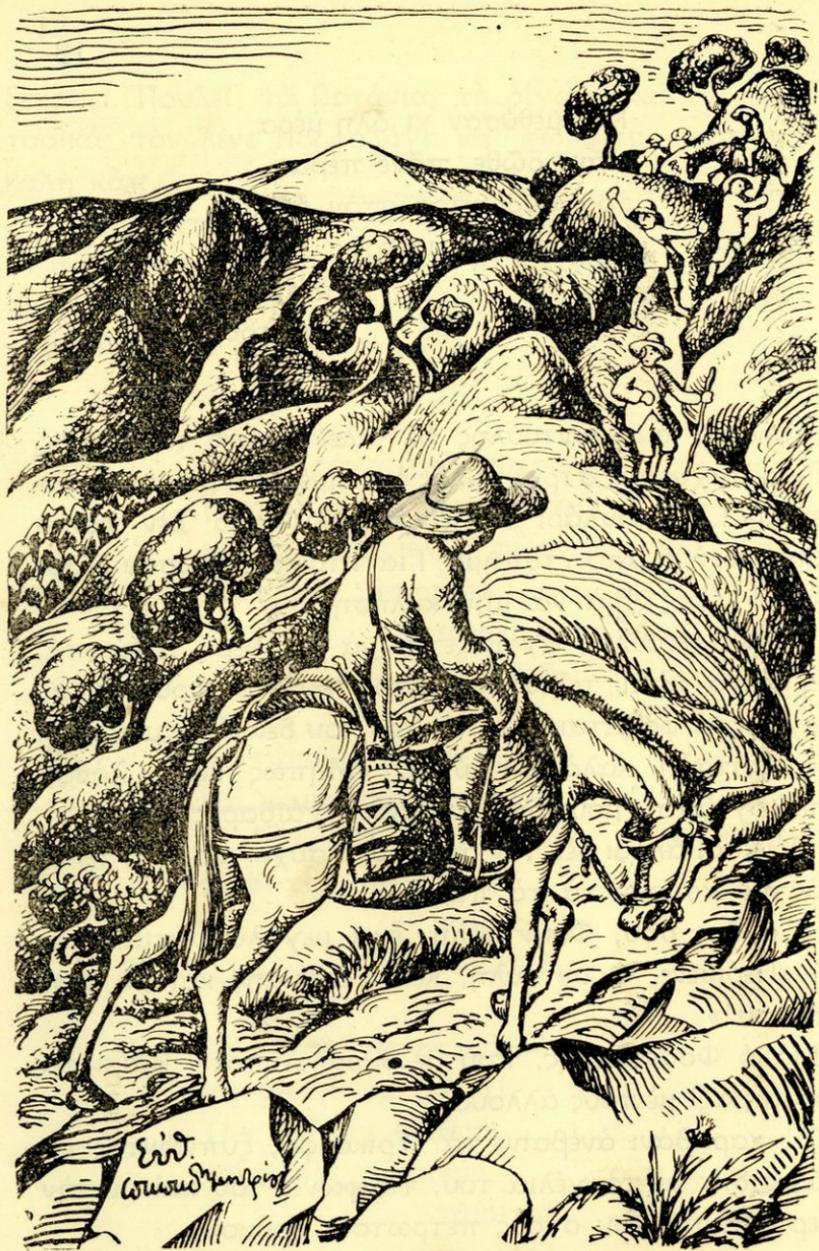
Μὰ κι οἱ ἄλλοι δὲν τὸν ἀφήνουν ἤσυχο καὶ στὸ τέλος θὰ τὸν κάμουν νὰ τὸ πιστέψη.

«Τὸ ἄτι σου, Φουντούλη, ἔχει μεγάλα αὐτιά!»

—«Περίμενε, Φουντούλη, καὶ θ' ἀκούσης καὶ τὴ φωνή του!»

Μὰ ὁ Φουντούλης, ποὺ δὲ θυμώνει ποτέ, βάζει τὰ γέλια μαζί με τοὺς ἄλλους.

Τὸ караβάνι ἀνέβαινε τὰ Τρίκορφα, ξυπνώντας τις λαγκαδιές με τὰ γέλια του, τις φωνές του καὶ με τὴν περπατησιά του στοὺς πετρωτοὺς δρόμους.

Εικόνη
Αποστολὴ

«Τὸ μουλάρι του εἶναι πολὺ ὀκνό....»

4. ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΤΑΞΙΔΙΩΤΕΣ ΑΝΕΒΑΙΝΟΥΝ ΤΟ ΒΟΥΝΟ

Όταν ἔφτασαν σὲ μιὰ ράχη, τοὺς καλωσώρισε ὁ κρύος ἀέρας. Αὐτὸς ὁ ἀέρας εἶχε περάσει ἀπὸ κάθε κορφή καὶ κάθε λαγκαδιά. Τὸν πῆραν μὲ βαθιὰ ἀναπνοή.

Πουλάκια μὲ ἄσπρη τραχηλιὰ κουνοῦσαν τὴν οὐρὰ τους στοὺς θάμνους κι ὕστερα ἔφευγαν μὲ γοργὸ λαρυγγισμό.

Ἐνα κατσίκι κατάμαυρο ἔστεκε στὴν κόψη τοῦ βράχου.

Οἱ βράχοι σχημάτιζαν σὰ θεόρατα σπίτια, πὺ δὲν ξέρεις, ποιὸς τὰ κατοικεῖ. Οἱ γκρεμοὶ ἦταν φυτεμένοι μὲ πουρνάρια καὶ κουμαριές. Ἄλλοῦ κατέβαιναν γυμνοὶ καὶ ἀπότομοι, σὰ νὰ τοὺς εἶχες κόψει μὲ σπαθί.

Ὁ βράχος ἀπάνω στὸ βράχο, ὁ λόφος ἀπάνω στὸ λόφο σχημάτιζαν τὸ βουνό.

Πελώρια ἦταν ὅλα.

Καὶ σ'αὐτὸ τὸ ὕψος ἀνέβαινε μὲ στροφές, ὅλο ἀνέβαινε ὁ δρόμος.

Εὐτυχισμένοι σὲ τοῦτο τὸ θέαμα οἱ μικροὶ ταξιδιώτες, κοίταξαν πρὸς τὶς κορφές. Ἐνας τους φώναξε: «Γειά σας ψηλὰ βουνά!»

6. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΟΙΤΑΖΟΥΝ ΤΟ ΝΕΡΟ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ

Ὅταν ἔφτασαν ψηλότερα, παραξενεύτηκαν μ' ἓνα ἀσυνήθιστο χρῶμα, ποῦ φάνηκε κάτω στὸ βάθος τῆς λαγκαδιᾶς.

«Τί εἶναι κεῖνο;» φώναξαν τὰ παιδιά. «Εἶναι νερό;»

—«Νερό» ἀπάντησε ὁ ἀγωγιάτης.

—«Μὰ εἶναι ἀκίνητο» εἶπε ὁ Κωστάκης.

—«Νερὸ στὸν κατήφορο ἀκίνητο, πῶς γίνεται;»

—«Εἶναι σὰν ἀκίνητο» εἶπε τότε τὸ παιδί.

—«Βέβαια, γιατί ἔμεῖς εἴμαστε ψηλά. Πάρα πέρα ποῦ θὰ χαμηλώσωμε, θὰ δῆτε πῶς τρέχει».

—«Πῶς τὸ λένε αὐτὸ τὸ ποτάμι;»

—«Ρούμελη. Μὰ ἐδῶ εἶναι ρέμα, δὲν εἶναι ἀκόμα ποτάμι. Πρέπει νὰ κάμη μεγάλο ταξίδι, γιὰ νὰ γίνῃ τὸ ποτάμι τῆς Ρούμελης. Ἔχει ν'ἀπαντήσῃ πολλὰ νερά, νὰ στρογγυλέψῃ πολλές πέτρες καὶ νὰ γυρίσῃ πολλοὺς μύλους ἀκόμα».

—«Εἶναι γαλαζοπράσινο» εἶπε ὁ Φάνης. «Τί ὠραῖο χρῶμα!»

—«Αὐτὸ τὸ χρῶμα, εἶπε ὁ κύρ Στέφανος, εἰν'ἀπὸ τὴν ὀρμή, ποῦ ἔχει τὸ νερό. Ἐδῶ ἀπάνω ἡ Ρούμελη εἶναι ἀνήσυχη. Πηδοῦν τὰ νερά της σὰν τρελὰ παιδιά· μόνο στὸν κάμπο φρονιμεῦουν. Καὶ ὅσο πᾶνε κατὰ τὴ θάλασσα, γίνονται ἤσυχα καὶ συλλογισμένα.»

Ψηλὰ Βουνά.—Ἀναγν. Δ'. Δημοτ. Ἔκδ. 5η.—Ζαχ. Παπαντωνίου 2

Όταν ἔφτασαν πιὸ ψηλά, δὲν εἶδαν πιά τὴ Ρού-
μελη. Σὲ μιὰ στροφή τοὺς κρύφτηκε.

Ὁ Κωστάκης λυπήθηκε, σὰ νὰ τοὺς εἶχε λείψει κα-
νένας σύντροφος.

«Ἐννοια σου, Κωστάκη, εἶπε ὁ ἀγωγιάτης, καὶ
θὰ μᾶς βγῆ πολλές φορές μπροστά. Φεύγει ἡ Ρούμελη
ἀπὸ δῶ; Ἔχει νὰ θρέψη τόσα πλατάνια, νὰ περάση
ἀπὸ τόσες λαγκαδιές!»

Πάρα πέρα πού χαμήλωσαν, ἄκουσαν τὴ βοή της
κι ἔνωσαν, πὼς ἡ Ρούμελη εἶναι πάντα κοντά.

7. ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΣΤΑ ΚΟΥΛΟΥΡΙΑ ΤΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ

Ὁ Φουντούλης πηγαίνει ἀπάνω στὸ μουλάρι του
σὰ φορτωμένος κι ὄχι σὰν καθαλάρης. Εἶναι ὅμως πολὺ
συλλογισμένος. Κανένας δὲ μιλεῖ γιὰ φαγητὸ κι ἡ
ὄρεξη τοῦ Φουντούλη ἔχει σημάνει μεσημέρι πολλές
φορές.

Ἔχωσε τὸ χέρι μέσα στὸ σακούλι του καὶ ἀπάντησε
κατιτί. Τέτοιο εὐχάριστο ἄγγιγμα τὸ εἶχε νιώσει μόνο
μιὰ φορά, πού ἔπιασε τὸ μικρὸ αὐγὸ πουλιοῦ.

Ἦταν τὰ κουλούρια, πού τοῦ εἶχε ἐτοιμάσει ἡ μη-
τέρα του, μὲ τὴ συμβουλή νὰ τὰ τρῶη φρόνιμα, δηλαδή
δύο κάθε πρωί.

Ἄμα τ'ἄγγιξε ὁ Φουντούλης, κατάλαβε, πὼς ἡ ζωὴ
τους ἦταν λίγη.

Ἔφαγε δύο. «Ἄς φᾶμε, εἶπε, ἄλλα δύο. Τί φρέσκος

ἀέρας!» Ἔγιναν τέσσερα. Σὲ λίγο ἔξι. Τώρα ἔχει χώσει πάλι τὸ χέρι στὸ σακούλι καὶ χαϊδεύει, ὅσα μένουν.

«Πότε θὰ φᾶμε;» ρώτησε τὸν ἀγωγιάτη.

Ὁ κύρ Στέφανος ἄκουσε καὶ γυρίζοντας ρώτησε τὰ παιδιά:

«Ποιὸς εἶναι κείνος, ποὺ πείνασε πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλους καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κρατηθῆ;»

Ὁλη ἡ συντροφιά γύρισε καὶ κοίταξε τὸ Φουντούλη· ἐκεῖνος ἔκανε, πὼς κοιτάζει κάτω καὶ θαυμάζει τάχα τὸ νερό. Καὶ σὰ νὰ ντράπηκε, ἔβγαλε τὸ χέρι του ἀπὸ τὰ κουλούρια. Ἔμεινε ὅμως μέσα στὸ σακούλι ὁ νοῦς του.

8. ΤΑ ΜΟΥΛΑΡΙΑ ΖΕΡΟΥΝ ΠΟΥ ΘΑ ΦΑΝΕ ΟΙ ΤΑΞΙΔΙΩΤΕΣ

Ὅταν σὲ λίγο φάνηκε μιὰ βρύση μὲ πλατάνια καὶ λεῦκες, τὰ μουλάρια σταμάτησαν μόνα τους. Τὰ παιδιά κατάλαβαν, πὼς γιὰ νὰ σταματᾷ τὸ ζῶο μόνο του, θὰ εἶναι παλιὰ συνήθεια νὰ ξεπεξεύουν οἱ ταξιδιώτες ἐκεῖ γιὰ νὰ φᾶνε. Αὐτὴ τὴ σκέψη τὴν ἔκαμαν ὅλοι, κι ἄς λένε τὸ Φουντούλη φαγά.

Τί πείνα ἦταν αὐτὴ! Κοιτάζοντας τὸ ἕνα καὶ τὸ ἄλλο δὲν τὴν εἶχαν καταλάβει. Τέτοια ἦταν ἡ ὄρεξή τους, ποὺ δὲν κατάλαβαν καλὰ, πότε στρώθηκε τὸ τραπέζι ἀπάνω στὰ χλωρὰ φύλλα, πότε κάθισαν, ἂν κάθισαν μὲ τὸ πλευρὸ ἢ σταυροπόδι. Ἐτρωγαν εὐχαρι-

στημένοι κι ὁ πλάτανος ἀπὸ πάνω σάλευε τὰ κλαριά του.

9. Η ΒΡΥΣΗ

Ἕνας ἀγωγιάτης, ἀφοῦ ἤπιαε στὴ βρύση, βάζοντας γιὰ κούπα τὶς χουφτές του, μουρμούρισε:

«Νὰ δροσιστῆ ἡ ψυχούλα σου!»

Τὰ παιδιὰ τὸν κοίταξαν, θέλοντας νὰ μάθουν, γιὰ ποιὸν μιλεῖ.

Καὶ κείνος, ποὺ κατάλαβε τὴν ἀπορία τους, εἶπε:

«Δὲν τὸν ξέρω, ποιὸς εἶναι, μὰ κείνος, ποὺ τὴν ἔκαμε αὐτὴ τὴ βρύση, δροσισμένος νὰ εἶναι σὰν κι ἐμᾶς».

«Ἐγὼ τὸν ἐθυμήθηκα, εἶπε ὁ κύρ Στέφανος. Ἕμουν

«Νά δροσιστή ἡ ψυχούλα σου!».

παιδί. Τὸν καιρὸ ἐκεῖνο ἔτρεχε δῶ πέρα λίγο νερό, μὰ πολὺ λιγοστό, κόμπος. Οἱ διαβάτες ἔπεφταν μπρούμυτα γιὰ νὰ πιοῦν, προσπαθώντας νὰ φτιάσουν κάουλα μὲ κανένα χλωρόφυλλο. Πολλές φορές χανόταν τὸ νερὸ ὀλότελα, γιὰτὶ τὸ βύθιζαν οἱ βροχές καὶ τὸ χῶμα, ποὺ ἔπεφτε. "Ολοὶ ἀπὸ τὰ γύρω χωριά εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ μιὰ βρύση ἐδῶ. Μὰ καθένας ἔλεγε: «ἄς τὴ φτιάση ἄλλος». Κάθε χωριὸ ἔλεγε: «ἄς τὴ φτιάση ἄλλο χωριό».

»Μιὰ φορὰ πέρασε κι ἓνας ράφτης, πηγαίνοντας πανηγυριώτης στὸν Ἄι-Λιά. Ἦταν ἀπὸ μακρυνὸ μέρος κι εἶχε ἓνα μικρὸ μαγαζὶ κάτω στὴ χώρα. Καθισμένος σταυροπόδι σ'ἓνα ψηλὸ ράφι—ἔτσι δά, σὰ νὰ τὸν βλέπω τώρα—κεντοῦσε σεγκούνια καὶ φέρμελες μὲ μιὰν ἀργὴ βελονιά. Εἶχε μεγάλη γενειάδα κάτασπρη, χυμένη στὸ στῆθος, καὶ φοροῦσε τὶς μακριές του φουστάνελες καθημερινὴ καὶ γιορτὴ, κατακάθαρες.

»"Όταν γύρισε ἀπὸ τὸν Ἄι-Λιά, εἶπε τῆς γριᾶς γυναίκας του:

«Γυναίκα, ἐκεῖ πάνω ποὺ πήγαίνα, εἶδα, πὼς χρειάζεται μιὰ βρύση. Ἐμεῖς ἄτεκνοι εἴμαστε, πολλὰ χρόνια δὲ θὰ ζήσωμε. Λοιπὸν τὸ κομπόδεμά μας θὰ τὸ δώσω γιὰ κείνη τὴ βρυσούλα, νὰ δροσιζῶνται οἱ χριστιανοί».

—«Ἄφέντη, ὅ,τι ὀρίσης καλὰ ὠρισμένο» εἶπε ἡ γριά.

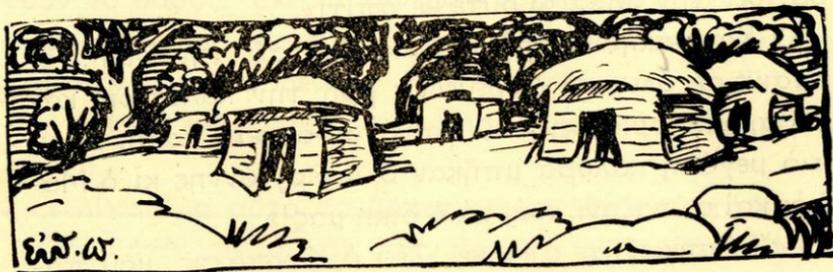
»Μὲ τὰ ἔξοδά του οἱ ἐργάτες ἔσκαψαν ἓκατὸ μέτρα μάκρος, μάζεψαν τὸ σκορπισμένο νερό, τὸ ἔβαλαν σὲ

χτιστό κανάλι κι ἔχτισαν τὴ βρύση. Ἐκεῖνος, ἀφοῦ πρόφτασε νὰ δῆ τὸ καλό, πού ἔκαμε στοὺς ἀνθρώπους, δὲ ζήτησε τίποτα ἀπ'αυτοῦς. Σὲ λίγον καιρὸ κοιμήθηκε στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ εὐχαριστημένος καὶ λησμονήθηκε.

»Ὑστερα θέριεψε ἐδῶ τὸ πλατάμι, πού βλέπετε. Ἡ βρύση τρέχει ἀπὸ τριάντα χρόνια καὶ θὰ τρέξη γιὰ καιρὸν πολὺ, ὅσο βρίσκονται κουρασμένοι διαβάτες....»

Ἦταν τελείωσε ὁ κύρ Στέφανος, δὲν εἶπε λέξη κανένας. Μόνο ἡ βρύση μιλοῦσε σ'αὐτὴ τὴ σιωπῆ. Ἔπιναν κι ἄκουγαν νὰ τρέξη τὸ δροσερὸ τῆς νερό.

«Νὰ δροσιστῆ ἡ ψυχούλα σου!»

10. Η ΠΡΩΤΗ ΒΡΑΔΙΑ ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ

Ἔφτασαν στὸ Χλωρὸ ἀργὰ τὸ δειλινό.

Ὁχτῶ καλύβες μέσα στὰ πεῦκα τοὺς περίμεναν.
Νὰ τὸ μικρὸ χωριὸ τους!

Πόσο μικρές, πόσο φτωχῆς τοὺς φάνηκαν! Γιὰ νὰ μπῆ στὴν πόρτα ἕνας ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ σκύψη τὸ κεφάλι.

«Μὰ τί; Ἐδῶ θὰ καθίσωμε;» ρωτοῦσαν.

—«Τί πόρτες είναι τούτες!» εἶπε ἕνας.

—«Ἔτσι, μὲ μιὰ κάμαρη μόνο θὰ περάσωμε;» ρωτοῦσαν ἄλλοι.

—«Ποῦ εἶναι τὸ κρεβάτι;»

—«Δὲν ἔχει οὔτε μιὰ καρέκλα!»

Οἱ καλύβες ἀλήθεια δὲν εἶχαν τίποτα ἀπ'αυτά. Ἡ κάθε καλύβα ἦταν μιὰ κάμαρη ἀπὸ κλαριά, ἴσα ἴσα νὰ φυλλάγη τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸν ἀέρα κι ἀπὸ τὴ βροχή.

«Ἄντρέα, λέει ὁ Κωστάκης, πῶς καθόσουν δῶ μέσα!»

Ὁ Ἄντρέας γέλασε. «Νὰ δῆς, πῶς θὰ κάθουσι καὶ σύ!» τοῦ εἶπε. «Ἐγὼ τώρα, πού συνήθισα τὴν καλύβα, δὲν τὴν ἀλλάζω οὔτε μὲ σπίτι».

Ὁ Κωστάκης κοίταζε τὴ μιὰ, κοίταζε τὴν ἄλλη, ἔμπαινε σὲ ὅλες καὶ γύρευε νὰ βρῆ τὴν καλύτερη καλύβα, μὰ καμιὰ δὲν τοῦ φαινόταν ἀρκετὰ καλή. Στὴν πιὸ μεγάλη καλύβα μπῆκαν ὁ Καλογιάννης κι ὁ Μαθιὸς καὶ φώναζαν: «νά, νά ἡ δική μας!»

—«Ἔ, σηκωθῆτε ἀπὸ κεῖ, λέει ὁ Κωστάκης, μοῦ πήρατε τὸ σπίτι».

—«Τί; Δικὴ σου εἶναι ἡ καλύβα;»

—«Ἐγὼ εἶχα σκοπὸ νὰ τὴν πάρω».

—«Ἐσὺ τὸ εἶχες σκοπὸ, μὰ ἔμεῖς μπήκαμε μέσα» εἶπε ὁ Καλογιάννης.

—«Βλέπεις, Κωστάκη;» λέει ὁ κύρ Στέφανος. «Γιὰ νὰ τὶς ψάχνης ὅλες, θὰ μείνης στὸ τέλος χωρὶς σπίτι».

Ὁ Ἄντρέας τὸν ἔβαλε νὰ καθίση μὲ ἄλλους δυὸ στὴν

ἴδια καλύβια κι ἔπειτα ὠρίσε καὶ στοὺς ἄλλους, ποῦ θὰ καθίση ὁ καθένας.

Ἔλυσαν τότε τὰ φορτώματα κι ἄρχισαν νὰ κουβαλοῦν ὁ καθένας τὰ πράματά του. Σκεπάσματα, ροῦχα, δέματα μὲ τροφές, σακούλια, τενεκέδες, τάφερναν καὶ τὰ ἔβαζαν σιγὰ σιγὰ μέσα.

«Νὰ εἶχαμε κι ἓνα ντουλάπι.....» ἔλεγαν. «Ἐνα ράφι, ἓνα σεντούκι.....»

Ὅσο περνοῦσεν ὅμως ἡ ὥρα, καταλάβαιναν, πῶς μποροῦν νὰ κάμουν καὶ χωρὶς αὐτά.

Ἄφοῦ ἐτοίμασαν τὸ νοικοκυριό τους, βγῆκαν νὰ ἰδοῦν τὸ δάσος. Ἐκείνη τὴν ὥρα ὁ ἥλιος βασίλευε καὶ οἱ κορμοὶ τῶν δέντρων ἔφεγγαν ἀπὸ κόκκινο φῶς.

Μεγάλα γέρικα δέντρα τοὺς τριγύριζαν, κι ἄλλα νέα καὶ καταπράσινα. Χαμόκλαδα πολλὰ σκέπαζαν τὴ γῆ.

Σὲ λίγο ὅλο αὐτὸ τὸ δάσος γέμισε ἀπὸ σκοτάδι.

Τότε, στή νύχτα καὶ στὴν ἐρημιά, οἱ μικροὶ ταξι-διῶτες ἐνίωσαν πόσο χρειάζεται ὁ ἓνας τὸν ἄλλο.

Κουρασμένοι καθὼς ἦταν ἔπεσαν νὰ κοιμηθοῦν ἀπάνω στα γερὰ κλαδιά, ποῦ τὰ εἶχαν γιὰ στρῶμα.

Μὰ ἐνῶ ἔκλειναν σιγὰ σιγὰ τὰ μάτια, ἀκούστηκε ἡ φωνὴ ἑνὸς πετεινοῦ. Ὁ μικρὸς κόκορας, ποῦ εἶχαν φέρει μαζί ἀπὸ τὴν πόλη, ἀφοῦ τὸν ἔλυσαν καὶ εἶχε πιὰ ξεμουδιάσει, ἔβγαλε μιὰ φωνή: «κικιρίκου!», σὰ νὰ ἦταν πρῶι. Αὐτὸ τὸ λάλημα ἦρθε τόσο ξαφνικά, ποῦ τὰ παιδιὰ ἔβαλαν τὰ γέλια.

«Ζυπνήσαμε κιόλας;» φώναζαν.

«Κικιρίκου!» φώναξε άλλη μιὰ ὁ κόκορας, βραχνιασμένος αὐτὴ τὴ φορά.

“Ὅσο ὁμως κι ἂν ἤθελε αὐτὸς νὰ φέρη τὸ πρῶι, τὰ παιδιὰ νύσταζαν καὶ σιγὰ σιγὰ κοιμήθηκαν.

11. ΑΣΤΡΑ, ΓΡΥΛΟΙ ΚΑΙ ΚΟΥΔΟΥΝΙΑ

Οἱ φίλοι μας κοιμοῦνται βαθιὰ στὶς καλύβες. Ποῦ καὶ ποῦ ἀκούγονται παραμιλητά.

Μερικοὶ φωνάζουν: «Αὔριο θὰ ξεκινήσωμε γιὰ τὸ βουνό!», καὶ ξανακοιμοῦνται.

“Ενας λέει: «Δὲν εἶναι ὦρα σοῦ λέω γιὰ τὸ σχολεῖο. Δὲ χτύπησε ἀκόμη ἡ καμπάνα!»

“Ενας ἄλλος :«Μητέρα δὲν τὴ θέλω τόσο μικρὴ φέτα!»

“Ενας τρίτος: «Κοίταξε μὴν ἔρθη ἡ μάνα μου, ἔχω πάρει ἀπὸ τὸ ντουλάπι ὄλο τὸ βάζο μὲ τὸ γλυκό».

Ἦταν ὁ Φουντούλης. Ὅταν ξύπνησε κι εἶδε, πῶς δὲν ἔχει τίποτα, τοῦ κακοφάνηκε. Δὲν ἤθελε νὰ ξαναέ κοιμηθῆ, μήπως πάθη πάλι τὸ ἴδιο. Μὰ ἡ κούραση τὸν ἀποκοίμισε.

Ὁ Φάνης ἄνοιξε τὰ μάτια του. Ἀπὸ κάποιες τρυπες τῆς καλύβας βλέπει οὐρανὸ καὶ καταλαβαίνει, πῶς εἶναι ἀκόμη νύχτα.

Μὰ δυσκολεύεται νὰ κοιμηθῆ ἄλλο. Ντύνεται καὶ γλιστρᾷ ἔξω ἀπὸ τὴν καλύβα· θέλει νὰ δῆ τὴ νύχτα στὸ δάσος. Κάθισε ἐκεῖ ἀπέξω καταγῆς.

Πρῶτη φορὰ εἶδε τόσο βαθὺ οὐρανό. Πόσα ἄστρα! Ἦταν σὰν ἀμέτρητο χρυσοὸ μελίσι, ποὺ χύθηκε ψηλὰ κι ἔβροσκε.

Ἄστρα πολλὰ ἐδῶ, ἄστρα λίγα παρακάτω. Κάπου δυὸ μαζί. Κάπου ἓνα μοναχό, σὰν ξεχασμένο. Πέντ' ἕξι ἄστρα μαζί, σὰν κλαράκι. Νάναι ἢ πούλια;

Στὴ μέση τ' οὐρανοῦ, ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ Φάνη, ἓνα λευκὸ ποταμάκι χυνόταν ἤσυχα ἀπὸ τὸ βοριά στο νότο· κυλοῦσε μυριάδες μικρὰ ἄστρα, λευκὰ σὰν ἀνθούς.

Μέσα στὸ δάσος ἀμέτρητοι γρυῖλοι τραγουδοῦσαν κι ἔλεγαν ὅλοι τὸ ἴδιο τραγούδι.

Ἄπὸ πέτρες, ἀπὸ τρυῖπες τῆς γῆς ἔβλεπαν τὴν ἀστροφεγγιὰ οἱ μικροὶ τραγουδιστάδες καὶ τὴν κελαηδοῦσαν.

Κι ὕστερα ἀκούστηκαν μακριὰ τὰ κουδούνια τῶν κοπαδιῶν. Εἶναι οἱ βλάχοι. Δικό τους θὰ εἶναι τὸ μεγάλο κοπάδι, πού βόσκει.

Ἄκου πόσα κουδούνια!..... Μικρά, μεγάλα, ψηλά, βαθιά, γλυκά, βραχνά. Κουδουνίσματα πολλὰ ὅπως τ' ἄστρα, ὅπως οἱ γρυῖλοι.

Κι ἔξαφνα ἓνα πράσινο ἄστρο, σὰ νὰ ἦταν πολὺ χαρούμενο, ἀναψε, χύθηκε ἀνάμεσα στ' ἄλλα καὶ χάθηκε.....

Τί ωραία νύχτα.

Ὁ Φάνης ἔνιωσε ψύχρα καὶ μπῆκε μέσα νὰ πλαγιαίσει. Μὰ καὶ σκεπασμένος ἔβλεπε τὴν ἀστροφεγγιὰ.

Τοῦ φαίνονταν ὅλα ἐκεῖνα τ' ἄστρα δικά του. Καμένας ἀπὸ τοὺς ἄλλους δὲ νὰ τὰ εἶχε δεῖ.

Ἄποκοιμήθηκε ἀκούγοντας τὰ κουδούνια.

12. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΧΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Ὁ ἥλιος ἀνέβηκε ψηλά. Τὰ τζιτζίκια λαλοῦν δυνατά. Μὰ κανένας δὲν ἔχει ὄρεξη ν' ἀφήσῃ τὸ στρῶμα. Γυρίζουν ἀπὸ τὸ ἓνα πλευρὸ στὸ ἄλλο.

«Σηκωθῆτε» λέει ὁ Ἀντρέας, γυρίζοντας ἀπὸ καλύβα σὲ καλύβα· «ἔχομε δουλειά».

— «Τί δουλειά;» φώναξε ὁ Δημητράκης, τρίβοντας τὸ ἓνα του μάτι.

— «Νὰ φᾶμε ἐδῶ πού ἦρθαμε».

— «Κι εἶναι αὐτὸ δουλειά;»

— «Τώρα πού θὰ σηκωθῆς, θὰ τὸ δοῦμε».

Ὁ Δημητράκης ζητοῦσε τὴ λεκάνη νὰ νιφτῇ· δὲν εἶχε καταλάβει ἀκόμη ποῦ βρίσκεται. Ἀκολούθησε τοὺς ἄλλους, πού γελοῦσαν μ' αὐτόν, καὶ βρῆκαν κάμποσα βήματα μακριὰ τὴ βρύση. Τὸ νερὸ τοὺς ἔτσουζε στ' αὐτιά.

Ἐνα παιδί, ὁ Πάνος, ἔλεγε τοῦ Δημητράκη, καθὼς νιβόταν: «Ἄι, ἄι, τί κρύο νερό!», καὶ τοῦ κρατοῦσε τὸ κεφάλι κάτω ἀπὸ τὴ βρύση. Ὁ Δημητράκης φώναζε σὰν κατσικι. Ὁ Πάνος τὸν ἄφησε κι ἔβαλε τὸ δικό του κεφάλι στὴ βρύση. Ἄφηνε τὸ κρύο νερὸ νὰ πηγαίνει στὸ σβέρκο του, στὸ στῆθος του.

Ὅταν πλύθηκαν, ἦρθε νὰ τοὺς δῆ ὁ κύρ Στέφανος. Ὁ καλὸς ἄνθρωπος, πού τοὺς ἔφερε ὡς ἐδῶ, θὰ πήγαινε στὴ χώρα γιὰ τὶς δουλειές του. Φεύγοντας τοὺς εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια:

«Είκοσιέξι άνθρωποι για να ζήσουν στο βουνό, πρέπει όλα να τὰ κάμουν με τὰ χέρια τους. Να ψήνουν τὸ ψωμί, να κουβαλοῦν τὸ νερό, να βράζουν τὸ φαί.

»Εἶστε εἰκοσιέξι συγκάτοικοι, πού πρέπει να ζήσετε μαζί στο ἴδιο μέρος· ἔχετε τὶς ἴδιες δυσκολίες καὶ τὶς ἴδιες ωφέλειες. Κάνετε λοιπὸν μιὰ κοινότητα. Πῶς αὐτὴ θὰ ζήσει χωρὶς μαγαζί, χωρὶς μύλο, χωρὶς τίποτα;

»Κάποιος ἀπὸ σᾶς πρέπει να γίνῃ φούρναρης, ἄλλος μπακάλης, ἄλλος μυλωνάς. Ὅ,τι χρειάζεται, για να συντηρηθῆτε, πρέπει να τὸ βρῆτε μόνοι σας, ὅπως οἱ βοσκοί, οἱ βλάχοι καὶ οἱ λοτόμοι. Θὰ φᾶτε ἢ δὲ θὰ φᾶτε σήμερα;»

—«Θὰ φᾶμε» ἀπάντησε ὁ Φουντούλης.

—«Νὰ ἰδοῦμε ὅμως, πῶς θὰ φᾶτε. Ἐ, ὅσο για σήμερα ἔχετε δὰ ἓναν κουτσομάγερα, τὸν Ἄντρέα. Αὐτὸς ἔμαθε ἀπὸ τοὺς λοτόμους τὸ γιαχνί. Σήμερα θὰ εἶναι μάγειρας για ὅλους σας. Τώρα βοηθῆστε κι οἱ ἄλλοι να γίνῃ τὸ φαί».

Ὁ Γιωργάκης, ὁ Ἄλέκος κι ὁ Δημητράκης πῆραν να ξεφλουδίσουν τὶς πατάτες, ὁ Δῆμος κι ὁ Καλογιάννης να κόψουν τὰ φασόλια καὶ τὶς ντομάτες. Ἄλλοι πῆραν να καθαρίσουν, τὰ κρεμμύδια κι ἄλλοι ἄναψαν τὴ φωτιά.

«Καὶ κείνοι, πού περισσεύουν, τί θὰ προσφέρουν στὴν κοινότητα;» ρώτησε ὁ Κωστάκης.

—«Τὴν ὄρεξή μας» εἶπαν αὐτοὶ γελώντας.

—«Ἄπ'αὐτὴ ἔχομε κι ἐμεῖς φώναξε ὁ Ἄντρέας. «Μὰ ἔννοια σας κι ἔχετε δουλειά».

Ἡ δουλειά, πού τοὺς ἔπεσε, εἶναι ἀρκετή. Ἐπρεπε νὰ γυρίσουν τὶς καλύβες, τὴν κοινότητά τους, νὰ κοιτάξουν τὶς θέσεις, τὰ δέντρα καὶ νὰ ὀρίσουν, ποῦ θὰ εἶναι τὰ μαγειριό, ἡ ἀποθήκη, τὰ ράφια.

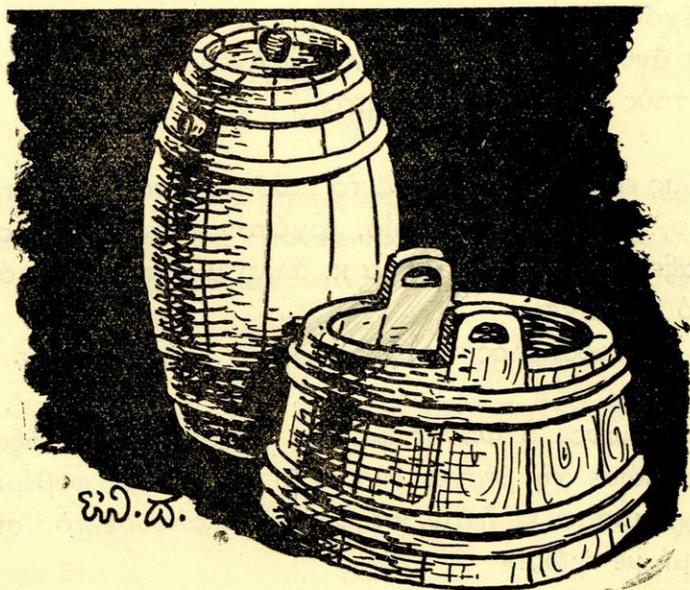

—Ἐγινε ! Εἶπεν ὁ Ἄντρέας...

Ἄλλοι ἔπρεπε νὰ δοῦν, ἂν ἔχουν, ὅ τι τοὺς χρειάζεται για νὰ μαγειρεύουν. Μήπως λείπει κουτάλα ἢ κατσαρόλα, καθὼς αὐτὴ τῇ στιγμῇ τοὺς λείπει τὸ τηγάνι, καὶ πρέπει νὰ τὸ ζητήσουν ἀπὸ τοὺς λοτόμους.

Ἄλλοι πάλι θὰ πήγαιναν νὰ δοῦν τοὺς βλάχους, για

νὰ ξέρουν, τί τρόφιμα ἔμπορεῖ νὰ πάρουν ἀπ'αὐτοὺς
στὴν ἀνάγκη. Καὶ στο τέλος, νὰ μάθουν, ἂν ἔχη κανένα
χωριό ἐκεῖ κοντὰ καὶ πόσο μακριὰ εἶναι.

13. ΠΟΛΕΜΟΣ Μ' ΕΝΑ ΜΑΝΤΡΟΣΚΥΛΟ

Ὁ Δῆμος κι ὁ Φάνης σηκώθηκαν καὶ πῆγαν γιὰ
τοὺς βλάχους. Δεξιά τοὺς εἶχαν πεί πὼς εἶναι. Μπῆκαν
στὰ δέντρα κι ἄφησαν τὸ μονοπάτι νὰ τοὺς βγάλει.
Μὰ ὕστερα ἀπὸ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας τὸ μονοπάτι
χάθηκε, ὅπως γίνεται συχνὰ στὸ δάσος. Ἐμοιαζε μὲ
τὸν ἄλλον τόπο.

Γύρισαν ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ, δὲν τὸ ξαναβρῆκαν.

Προχώρησαν τότε χωρίς δρόμο πρὸς ἓνα σημεῖο, πού φαινόταν ἓνας τόπος χωρίς δέντρα.

Ἐκεῖ τοὺς φάνηκε, πὼς ἔβλεπαν κάτι καλύβες.

«Ἐε!» φώναξαν.

Τρέχοντας ἐρχόταν τὸν ἀνήφορο κάποιος. Μὰ δὲν ἦταν ἄνθρωπος, ἦταν σκύλος. Ἀνέβαινε μὲ θυμὸ καὶ νά, τοὺς βρέθηκε μπροστά.

Μόλις εἶδε ὁ Δῆμος, πὼς τὸ μαλλιαρὸ τοῦτο μαντρόσκυλο, ἓνα ἀληθινὸ θηρίο, ἐρχόταν καταπάνω τους, ἄρπαξε μιὰ χοντρή πέτρα κι ἄλλη μιὰ πῆρε στὸ ἄριστερό του χέρι.

Ὁ μαντρόσκυλος κατάλαβε, πὼς μ'αὐτὸν εἶχε νὰ πολεμήση.

Ὁ καημένος ὁ Φάνης φώναξε μονάχα «ὄξω, ὄξω», καὶ σήκωσε τὴ βέργα. Μά, ἐνῶ ἔκανε πὼς φοβέριζε, εἶχε χλομιάσει κι ἦταν, σὰ νὰ παρακαλοῦσε τὸ σκύλο: «μὴ μὲ τρῶς!»

Ὁ Δῆμος εἶδε, πὼς κινδύνευαν κι ἔπρεπε νὰ γλιτώσουν. Σφεντόνισε λοιπὸν τὸ λιθάρι μὲ ὅλη του τὴ δύναμη.

Τὸ λιθάρι βρῆκε τὸ σκύλο στὴ ραχοκοκαλιά. Ὁ σκύλος φώναξε, ἔτρεξε στὴν πέτρα πού ἔπεσε, τὴ δάγκασε μὲ μανία, σὰ νὰ ἠθελε νὰ τὴ ροκανίσῃ, γύρισε πίσω καὶ ξαναρίχτηκε.

Ἄμα ὅμως εἶδε τὸ παιδί μὲ μιὰ πέτρα πάλι στὸ δεξί, ἔτοιμο νὰ τοῦ καταφέρῃ καὶ δεύτερη, ἔκοψε τὴ φόρα του.

Τὴν ἀντίσταση ὅλοι τὴ φοβοῦνται. Ὁ μαντρόσκυλος

εἶχε νὰ κάμη μὲ παιδί, ποὺ ὑπερασπίζει τὴ ζωὴ του.
 Ὁ Φάνης εἶδε τὴ στιγμή ἐκείνη, τί ἀξίζει τὸ θάρρος.
 Πῶς τὸ ἤθελε, νὰ εἶχε ρίξει αὐτὸς τὴν πέτρα!

14. ΕΝΑ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟ ΠΟΥ ΔΕ ΛΕΕΙ ΠΟΛΛΑ ΛΟΓΙΑ

Ἕνα βλαχόπουλο ἔτρεχε πρὸς τὰ ἐκεῖ, φωνάζοντας
 τὸ σκύλο. Ἐφτασε, ἄρπαξε τὸ σκύλο ἀπὸ τὸ μαλλιαρό
 του λαιμό, καί, σηκώνοντας τὴν ἀγκλίτσα του, ἔκανε,
 πῶς θα τὸν τσακίση στὸ ξύλο.

Ὁ σκύλος κάθισε κάτω καὶ μαζεύτηκε. Τὸ βλαχό-
 πουλο ἦταν ἓνα παιδάκι. Ὁ σκύλος δυὸ φορές σὰν
 αὐτό.

«Ποῦ εἶναι ἡ καλύβα τοῦ Γεροθανάση;» ρώτησαν
 τὰ παιδιά.

Τὸ βλαχόπουλο ἔδειξε μὲ τὸ χέρι τὶς καλύβες. Τοὺς
 ἀκολούθησε, κρατώντας τὸ σκύλο καὶ κατέβηκαν μαζί.

«Τί τὸν ἔχεις ἐσὺ τὸ Γεροθανάση;»

—«Παππούλη».

—«Ἐσὺ σὲ ποιά ἀπ' ὅλες τὶς καλύβες κάθεται;»

Τὸ βλαχόπουλο ἀπάντησε καὶ πάλι μὲ τὸ χέρι. Τὸ
 σήκωσε κι ἔδειξε μιὰ καλύβα.

Στὴν πόρτα στεκόνταν μιὰ κοπέλα.

Φοροῦσε τὰ τσαρούχια της, τὴ ζώνη της, τὴν κεν-
 Ψηλὰ Βουνά.—Ἀναγν. Δ'. Δημοτ.—Ἐκδ. 5η.—Ζαχ. Παπαντωνίου 3

τημένη της ποδιά. Είχε μαύρα μάτια, τὰ ἴδια σὰν τοῦ
 μικροῦ τσοπάνη.

«Τὸ βλαχόπουλο ἦταν ἓνα παιδάκι...»

«Αὐτὴ ποιά εἶναι;» ρώτησαν τὰ παιδιὰ τὸ βλαχό-
πουλο.

—«Ἡ Ἀφρόδω».

—«Ἀδερφή σου εἶναι;»

—«Χά».

—«Ἔχεις κι ἄλλες ἀδερφές;»

—«Ἀχά».

—«Ὁ πατέρας σου εἶναι δῶ;»

Ἐντὶ νὰ εἰπῆ ὄχι, τὸ βλαχόπουλο πάτησε τὴ γλώσσε
σα του μέσα ἀπὸ τὰ δόντια κι ἔκαμε: «ντσ!»

Δὲν ἦταν γιὰ πολλὰ λόγια.

Ὡστόσο ἡ καλὴ Ἀφρόδω καλωσῶρισε τὰ παιδιὰ
καὶ τοὺς εἶπε νὰ περάσουν μέσα στὴν καλύβα.

Ὅταν τὴν εἶδαν, ξαφνίστηκαν. Ἦταν τόσο νοικοκυ-
ρεμένη! Σπίτι ἀληθινό.

«Νὰ καλύβα, Φάνη, εἶπε ὁ Δῆμος, ὄχι σὰν τὶς δικές
μας!»

Ἡ Ἀφρόδω χαμογέλασε.

«Νὰ εἶχαμε κι ἐμεῖς πρόβατα καὶ γίδια, εἶπε ὁ Φάνης
θὰ ἦταν κι ἡ δική μας καλή».

—«Ἔσεῖς ἔχετε κάτω σπίτια, εἶπε ἡ βλαχοπούλα,
ποὺ εἶναι θεμελιωμένα· κι ἔπειτα ξέρετε καὶ τὰ γράμ-
ματα, ποὺ δὲν τὰ ξέρομε μεῖς. Λάμπρο, γιατί κάθεσαι
στὴν πόρτα; Ἔλα μέσα νὰ δῆς τὰ καλὰ παιδιὰ».

—«Ντσ!» ἔκαμε πάλι ὁ Λάμπρος κι ἔσκυψε τὸ κε-
φάλι, σκάβοντας τὴ γῆ μὲ τὸ τσαρούχι του. Ὑστερα
πῆρε τὴν ἀγκλίτσα του κι ἔφυγε.

Φοροῦσε τὰ τσαρούχια της, τὴ ζώνη της, τὴν κεντημένη της ποδιά...

15. Η ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΑ ΜΙΛΕΙ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Τὰ παιδιά κάθισαν στὸ χράμι, ποὺ τοὺς ἔστρωσε ἡ Ἀφρόδω ἀπάνω στὴν κασέλα. Εἶχε ζωγραφιές αὐτὴ ἡ κασέλα καὶ φαίνεται, πὼς ἦταν ἡ καλὴ καλή.

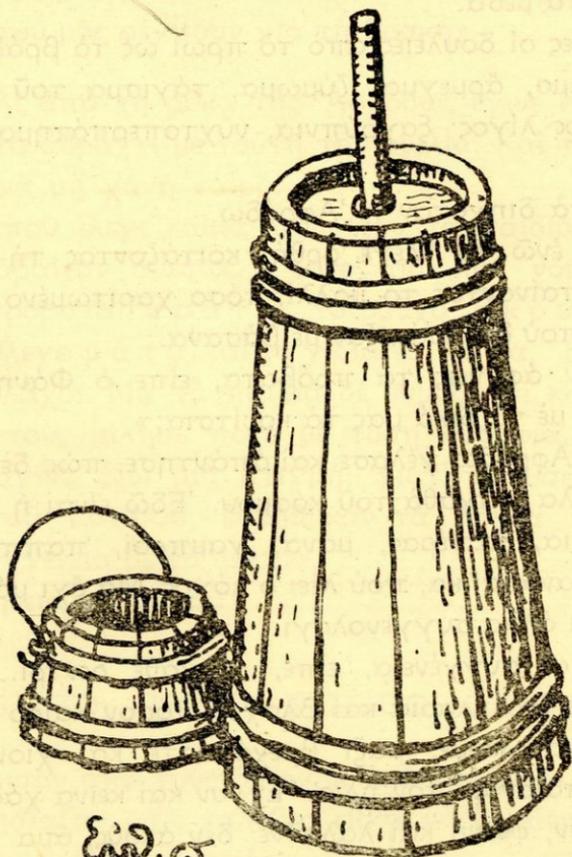
Ἄλλιῶς θὰ τὰ ἔβαζε τὰ παιδιά νὰ καθίσουν στὴν ἄλλη, ποὺ βρισκόταν πάρα πέρα, μὰ ποὺ ἦταν μαύρη καὶ παλιά· τῆς κυρούλας ἴσως.

Ἡ Ἀφρόδω ἔμενε ὄρθια, κι ἐνῶ ἡ ρόκα της ἔγνεθε καὶ τὸ ἀδράχτι της γύριζε, μιλοῦσε στὰ παιδιά.

Ρώτησε τὸ Φάνη καὶ τὸ Δῆμο, ἂν εἶχαν ἀδερφή, πόσων χρονῶν εἶναι καὶ ποιοὶ εἶναι τ' ὄνομά της.

Ὅστερα τὰ παιδιά τὴ ρωτοῦσαν τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο, γιὰ πρόβατα, γιὰ στάνες καὶ γιὰ βουνά. Κι ἡ Ἀφρόδω γνέθοντας τοὺς ἱστόρησε τὴ ζωὴ τῶν βλάχων στὰ βουνὰ καὶ στοὺς κάμπους, τὸ καλοκαίρι καὶ τὸ χειμῶνα.

Χίλια πράματα έμαθαν, πού δέν τά είχαν άκούσει.
 Πώς χιλιάδες πρόβατα καί γίδια δίνουν τò γάλα, τò
 τυρί, τò βούτυρο, τò μαλλί καί τò κρέας τους, γιά νά
 ζήση ó άνθρωπος. Τά κοπάδια είναι εύτυχισμένα, όπου

Ειδ. α

βρίσκουν βοσκή. Μά όχι καί κείνοι πού τά βόσκουν.
 Οί βλάχοι περνούν σκληρή ζωή! Πομεμοϋν μέ τούς
 βαριούς χειμῶνες, μέ τούς βράχους, μέ τά ποτάμια.

Ταξιδεύουν από τόπο σὲ τόπο, ἀπὸ ψήλωμα σὲ χαμήλωμα. Σήμερα στήνουν τὴν καλύβα ἐδῶ, αὔριο πέρα μακριά, ὅπου εἶναι χορτάρι καὶ κλαρί. Ἄθεμέλιωτα εἶναι τὰ σπίτια τους καὶ δὲν μπορεῖς νὰ στήσης τίποτα μέσα.

Ὅλες οἱ δουλειές ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ· βοσκή, γνέψιμο, ἄρμεγμα, ζύμωμα, τάγισμα τοῦ κοπαδιοῦ. Ὕπνος λίγος· ξαγρύπνια, νυχτοπερπάτημα.

Αὐτὰ διηγόταν ἡ Ἀφρόδω.

Μὰ ἐνῶ τὰ ἔλεγε ὀρθή, κοιτάζοντας τὴ ρόκα καὶ κλωσταίνοντας τὸ μαλλί, τόσο χαριτωμένο χαμόγελο εἶχε, πού δὲν ἔμοιαζαν μὲ βάσανα.

«Δὲν ἀφήνεις τὰ πρόβατα, εἶπε ὁ Φάνης, νάρθης κάτω μὲ τὰ δικά μας τὰ κορίτσια;»

Ἡ Ἀφρόδω γέλασε καὶ ἀπάντησε, πὼς δὲν τ'ἀφήνει γιὰ ὅλα τ'ἀγαθὰ τοῦ κόσμου. Ἐδῶ εἶναι ἡ γενιά της, ἀδέρφια, πατέρας, μάνα, γαμπροί, παπποῦδες, τὰ γεροθανασαίικα, πού λέει ὁ λόγος. Μὰ ὄχι μόνο τοῦτο, ἔχει κι ἄλλο συγγενολόγι.

«Ἐχω συγγένεια, εἶπε, μὲ κάθε δεντρί..... Ἐδῶ γίναμε ἓνα κλαριά καὶ βλάχοι, τόσον καιρὸ μαζί. Μαζί μεγαλώνομε, μαζί βρεχόμαστε καὶ χιονιζόμαστε, μαζί παίρνομε τὸν ἥλιο. Ἐχουν καὶ κείνα χάδι καὶ χαϊδεύουν, φωνὴ καὶ λαλοῦνε· δὲν ἀκοῦς, ἅμα τὰ φυσάει ἄερας! Καὶ τὰ μικρά, πού εἶναι σὰν τ'ἀδέρφι μου τὸ Λάμπρο, καὶ τὰ μεγάλα, πού μοιάζουν τοῦ παπποῦ, ὅλα μὲ γνωρίζουν, ὅπως γνωρίζουν κι ὅλους τοὺς βλάχους, ὅλη τὴ γενιά.

Ἐκατὸ πρόβατά μας ἀποκοιμίζει στὸν ἴσκιο του τὸ μεσημέρι ἕνας πεῦκος ἐκεῖ κάτω. Αὐτὰ ἔχομε συνι τρόπους κι ἐμεῖς. Τὴν ἡμέρα τὰ δέντρα καὶ τὸ βράδυ τ'ἀστέρια, ποὺ μᾶς φέγγουν γιὰ τὴ βοσκή».

Πολὺ μαλλὶ ἀπὸ τὴ ρόκα τῆς Ἀφρόδως ἔγινε νῆμα καὶ πῆγε στὸ ἀδράχτι μὲ τούτη τὴν ὁμιλία. Καὶ πάλι ἔγνεθε γιὰ νὰ μὴ χάνη καιρό.

Κάπου κάπου ἔλεγε καμιὰ λέξη, ποὺ τὰ παιδιὰ δὲν τὴν καταλάβαιναν ἀμέσως, μόνο ἀπὸ τὸ νόημα. Ἔλεγε τὰ πρόβατα π ρ ά τ α, τὸ ροῦχο σ κ ο υ τ ῖ, τὸ πάλι τὸ ἔλεγε μ ά τ α καὶ τὰ γίδια τὰ ἴ δ ι α. Ἔτσι μιλοῦν οἱ βλάχοι. Μὰ τὰ παιδιὰ δὲ θυμοῦνται καμιὰ κοπέλα νὰ τοὺς μίλησε ποτὲ μὲ τόση ὁμορφιά.

Κι ὅταν βγῆκε ἔξω μιὰ στιγμή, γιατί ἄκουσε τὰ πατήματα τοῦ παπποῦ, θυμήθηκαν τὰ λόγια της, πὼς ἔχει συγγένεια μὲ τὰ δέντρα.

Ἦταν ἀλήθεια σὰ δεντρί!

16. ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΥΣΣΙΤΙΟ

Ὅταν γύρισαν ἀπὸ τοὺς βλάχους ὁ Δῆμος κι ὁ Φάε νης καὶ πλησίαζαν στὶς καλύβες, εἶδαν νὰ βγαίνει ἀχνὸς ἀπὸ τὴ μεγάλη κατσαρόλα.

«Τί ὠραία μυρουδιά!» φώναξαν ἀπὸ λίγα βήματα μακριά. «Τί; ἔγινε κιόλας;»

—«Ἐγινε!» εἶπε ὁ Ἀντρέας μὲ τὴν κουτάλα στὸ χέρι.

—«Καὶ τί φαγητὸ εἶναι;»

—«Πατάτες με πατάτες» λέει ο Κωστάκης γελώντας.

—«Μή σᾶς νοιάζει, παιδιά, λέει ο Δήμος, κι ἀπὸ αὐριο θάχωμε κρέας νὰ τρῶμε. Εἶδαμε τὸν τσέλιγκα!»

Τοὺς διηγήθηκε, πῶς εἶδαν τὴν Ἀφρόδω με τὸ Λάμπρο, καὶ πῶς ὁ παππούς των, ὁ γεροτσέλιγκας, τοὺς εἶπε νὰ στέλνουν ν'ἀγοράζουν, ὅσο κρέας τοὺς χρειαστῆ, ἀκόμη καὶ γάλα.

Μὰ ἐνῶ μιλοῦσαν, ὅλο τριγύριζαν τὸ γιαχνί. Ἦταν τὴ στιγμή ἐκείνη με τὸν ἀχνό του καὶ τὴ μυρουδιά του καλύτερο ἀπ'ὅλα τ'ἄρνια τοῦ τσέλιγκα.

«Ἀπίστευτο μοῦ φαίνεται, λέει ὁ Κωστάκης, πῶς αὐτὲς οἱ πατάτες, πού ξεφλούδιζα, ἔγιναν φαγητό». Τὸ ἴδιο κι ὁ Δημητράκης. Δὲν μπορεῖ νὰ πιστέψη, πῶς ἔγιναν φαγητὸ οἱ ντομάτες, πού ἔκοβε. Τὸ ἴδιο κι ὁ Γιώργος· τὸ ἴδιο κι ὁ Φουντούλης.

Παίζοντας ἔκαμαν ὅλη αὐτὴ τὴ δουλιὰ καὶ νὰ τί κατάφεραν! Τρῶνε φαγητὸ δικό τους.

Καθένας ἐργάστηκε γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλους· ὅλοι πάλι δούλεψαν γιὰ τὸν ἕνα. Ἔτσι ἔκαμαν ἐκεῖνο, πού λέμε κοινότητα.

Θὰ κατορθώσουν τὸ ἴδιο καὶ γιὰ ὅλα τ'ἄλλα; Θὰ μπορέσουν ὁ ἕνας νὰ ἐργάζεται γιὰ τοὺς ἄλλους κι οἱ ἄλλοι γιὰ τὸν ἕνα; Τότε ἢ μικρὴ τους κοινότητα θὰ γίνῃ παράδειγμα σὲ πολλὲς ἄλλες. Σηκώνουν λοιπὸν τὰ ποτήρια τους καὶ πίνουν στὴν ὑγειά της.

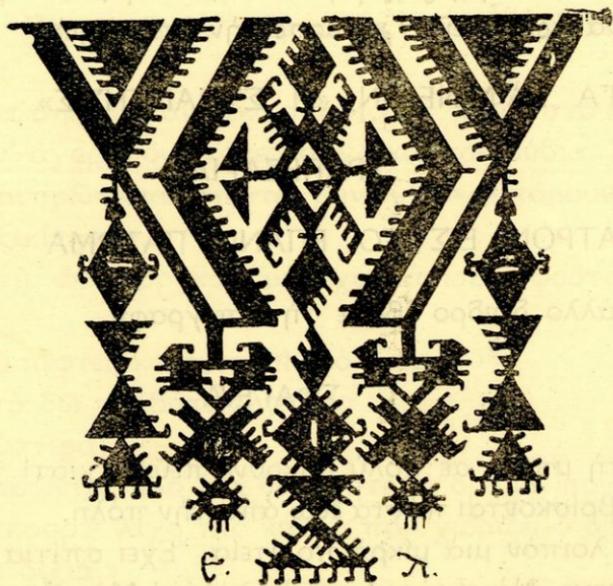
«Πίνω αὐτὸ τὸ κρασί» λέει ὁ Κωστάκης καὶ σηκώ-

νει τὸν τενεκὲ μὲ τὸ νερὸ «στὴν ὑγείᾳ τοῦ σημερινοῦ
μας μάγειρα».

—«Πίνω αὐτὸ τὸ ρακί» λέει ὁ Ἄντρέας καὶ σηκώνει
τὸ παγούρι του μὲ τὸ νερὸ «στὴν ὑγείᾳ ὄλων τῶν συν-
τρόφων, ποὺ μαγείρεψαν μαζί μου».

—«Πίνω τὴ βρύση ὅλη, λέει ὁ Φάνης, στὴν ὑγείᾳ
τῆς κοινότητος».

—«Ἐβίβα, ἐβίβα!» φώναξαν καὶ ὅλοι γελοῦσαν.
Μόνο ὁ Φουντούλης ἦταν δακρυσμένος. Αὐτὸς εἶχε
καθαρίσει τὰ κρεμμύδια.

17. ΟΙ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ

Σὲ μιὰ καλύβα κρέμασαν αὐτὴ τὴν ἐπιγραφή :

ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ
ΛΑΧΑΝΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΟΛΛΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Δίκηο εἶχε ὁ Καλογιάννης, ποὺ ἔκανε τὴν ἐπιγραφή·
γιατὶ ὅλη ἡ ἀγορὰ ἦταν ἐκεῖ μέσα. Εἶχαν ἓνα σακὶ
ρίζι, ἓνα σακὶ μὲ ψιλὴ φακὴ, ἓνα μὲ πατάτες, δυὸ τενε-
κέδες λάδι, λίγη ζάχαρη καὶ πέντε κεφάλια τυρί.

Σ'ἓνα ἄλλο πεῦκο κρέμασε τὴν ἐπιγραφή.

ΜΕΓΑ ΚΑΦΕΝΕΙΟΝ «Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ»

ΤΡΑΠΕΖΑΡΙΑ

ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΕΠΑΝΩ ΠΑΤΩΜΑ

Σὲ ἄλλο δένδρο ἔβαλε τὴν ἐπιγραφή.

ΣΦΑΓΕΙΑ

Αὐτὴ μπῆκε σὲ πολὺ μακρυνὸ πεῦκο, γιατί τὰ σφα-
γεῖα βρίσκονται πάντα ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη.

Νά λοιπὸν μιὰ μικρὴ πολιτεία. Ἔχει σπίτια καὶ ἀν-
θρώπους. Νά εἶχε καὶ μιὰ ἐκκλησία! Μὰ οὔτε κι ἡ ἐκ-

κλησία θὰ τοὺς λείψῃ. Ὁ κύρ Στέφανος τοὺς εἶπε πῶς κάθε Κυριακὴ θὰ πηγαίνουν στὸ Μικρὸ Χωριὸ ν' ἀκοῦν τὴ λειτουργία.

18. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ

Καὶ τώρα ἔπρεπε νὰ γίνουν οἱ συγκοινωνίες μὲ τοὺς κατοικημένους τόπους γύρω.

Καθὼς ἓνας ἄνθρωπος εἶναι ἀδύνατο νὰ ζήσει μοναχός, ἔτσι κι ἡ κοινότητα δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει μόνη της. Χρειάζεται μιὰ ἄλλη, γιὰ νὰ πουλῆ σ' αὐτὴν ἢ ν' ἀγοράζῃ ἀπ' αὐτή.

Νὰ πουλήσῃ ἡ δική μας δὲν ἔχει, γιατί δὲ βγάζει τίποτα. Πρέπει ὅμως ν' ἀγοράζῃ, γιατί τῆς λείπουν τρόφιμα.

Σήμερα σηκώθηκαν δέκα παιδιὰ νὰ πᾶνε στὸ Μικρὸ Χωριὸ ν' ἀγοράσουν κότες, αὐγά καὶ κρεμμύδια. Ἀφοῦ ρώτησαν πρῶτα ποῦ πέφτει, μὴν τύχη καὶ πάρουν ἄλλο δρόμο, ξεκίνησαν.

Σὲ μισὴ ὥρα βρῆκαν μιὰ χωριάτισσα φορτωμένη ξύλα.

—«Ποῦ πέφτει, κυρά, τὸ Μικρὸ Χωριό;»

—«Ἀπὸ δῶ τραβάτε ὅλο ἴσα».

—«Κι ὕστερα;»

—«Τραβῶντας ὅλο ἴσα θὰ βρῆτε τὸ δρόμο, ποῦ πάει τὸν κατήφορο· λίγο πιὸ κάτω, ποῦ χωρίζει ὁ δρόμος, θὰ πᾶτε δεξιά.»

Τοῦτος εἶναι ὁ πρῶτος μακρὺς δρόμος, ποῦ θὰ κάμουν. Τ' αὐτιά τους τὰ εἶχαν τέσσερα. Ἔτσι τοὺς εἶπε

Ειδ. Ανωσώδης Κρητικής
«Βρήκαν μιὰ χωριάτισσα φορτωμένη ξύλα».

ὁ Ἄντρέας: «Ἕνας λόγος «ἴσια» ἢ «δεξιὰ» ἔχει μεγάλη σημασία γιὰ τὸν ὁδοιπόρο. Τὸ μάτι του πρέπει νὰ ση- μαδεύη καλὰ τοὺς τόπους, ποὺ περνᾷ, γιὰ νὰ μὴ χαθῆ».

Τὰ δέκα παιδιὰ βρῆκαν, ὅ τι τοὺς εἶπε ἡ χωριάτισσα. Ἄκολούθησαν τὸν κατηφοριστὸ δρόμο, βρῆκαν τὸ χῶρισμα, πῆραν τὸ δεξιὸ μέρος. Ὁ δρόμος ἦταν πολὺ ἀνάποδος.

Περπάτησαν μιὰ ὥρα καὶ τέλος φάνηκε τὸ χωριὸ ἐκεῖ, ποὺ τελειώνουν οἱ δυὸ γκρεμοὶ καὶ σχηματίζεται κάποιο ρέμα. Ἦταν σπίτια μαζεμένα σὰν ἤσυχα πρό- βατα κάτω ἀπὸ φουντωτὰ πλατάνια καὶ καρυδιές.

Μιστὴ ὥρα πρὶν φτάσουν, ἄκουσαν φιλονικία. Εἶδαν ἓνα γέρο κι ἓναν ἄλλο χωρικὸ νὰ φιλονικοῦν γιὰ τὸ δρόμο, ποὺ ἦταν χαλασμένος.

«Εἶναι ἢ δὲν εἶναι δρόμος τῆς κοινότητας;» ἔλεγε ὁ γέρος.

—«Εἶναι».

—«Ἄφοῦ τὸν ἔχω δρόμο κι ἐγὼ καὶ σύ, ἀφοῦ εἶναι καὶ γιὰ τὸ δικό σου καὶ γιὰ τὸ δικό μου ζῶο καὶ πάει στὰ χωράφια ὄλων μας, δὲν πρέπει λοιπὸν ἐμεῖς νὰ τὸν διορθώσωμε στὸ χαλασμένο μέρος;»

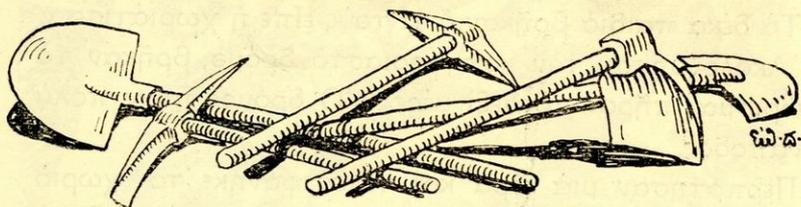
—«Νὰ τὸν φτιάσουν οἱ ἀπάνω χωριανοί. Τί μοῦ κά- θονται;»

—«Ἐκεῖνοι δούλεψαν προχτὲς στὴ βρύση καὶ θὰ κάμουν ἄλλες κοινοτικὲς δουλειές μεθαύριο. Σήμερα ἐμεῖς, αὔριο κείνοι, γιατί νὰ μαλώνωμε;»

—«Ὅχι, θάρθουν αὐτοὶ νὰ δουλέψουν!»

—«Εἶσαι ζαβός, Παναγή» φώναξε ὁ γέρος. «Νά, ἐσύ δὲν ἀφήνεις τὸ χωριὸ σὲ ὁμόνοια».

Καὶ τράβηξε τὸν κατήφορο θυμωμένος.
 Ὁ γέρος αὐτὸς θὰ ἦταν φαίνεται ὁ προεστὸς τοῦ
 χωριοῦ.

19. ΠΡΟΜΗΘΕΥΟΝΤΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

Ὅταν ἔφτασαν τὰ παιδιά, βρῆκαν μεγάλη ἡσυχία
 στὸ χωριό. Πολλοὶ χωριανοὶ ἔλειπαν στὰ κτήματα.

«Τόσοι λίγοι ἄνθρωποι ἐδῶ μέσα, εἶπε ὁ Ἄντρέας,
 καὶ νὰ μαλώνουν! Ποῦ νὰ ἦταν καμιὰ πολιτεία!»

Καὶ προχώρησαν στὸ μέρος ποῦ τὸ λένε «τὰ μαγα-
 ζιά». Ὅλα τὰ μαγαζιά ἦταν ἓνα μαγαζί.

Τρεῖς χωριανοὶ κουτσόπιναν μέσα. Οἱ κότες ἀπέξω
 τσιμποῦσαν τὴ γῆ κι ἓνα σταχτι γαιδουράκι στεκόταν
 ἀκίνητο σὰν ψεύτικο. Ὁ μπαλωματῆς μ'ἓνα παπούτσι
 στὰ γόνατά του ἔδινε γροθιές στὸν ἄερα.

«Νά, νά ὁ μπαλωματῆς!» φώναξαν τὰ παιδιά. «Ὁ-
 ποιος δὲν ἔχει πρόκες στὰ παπούτσια του, νὰ βάλῃ.
 Χωρὶς πρόκες ἐδῶ πάνω θὰ μείνωμε ξυπόλυτοι».

Μερικοὶ τὸν πλησίασαν, ἔβγαλαν τὰ παπούτσια

τους και ζήτησαν να τους βάλει καρφιά. «Μπάρμπα, είπαν, να μάς πεταλώσης».

‘Ο μπαλωματής γέλασε με τὰ τρία δόντια του, πήρε τὸ σφυρι κι ἄρχισε νὰ καρφώνει πρόκες στὰ παπούτσια τους.

Ἐκεῖ κοντὰ φάνηκε κι ὁ γέροντας, πού εἶχαν ἀπαντήσει στὸ δρόμο, καὶ τοὺς καλωσώρισε. Τοὺς εἶπε, πὼς εἶναι προεστὸς τῆς κοινότητας, καὶ τοὺς ρώτησε, γιατί ἦρθαν κι ἀπὸ ποῦ.

«Ἦρθαμε νὰ ψωνίσουμε» εἶπε ὁ Ἄντρέας. «Καθόμαστε ἀπάνω στὸ Χλωρὸ κι ἔχομε ἀνάγκη ἀπὸ κότες, ἀπ’αὐγὰ κι ἀπὸ λαχανικά».

—«Μετὰ χαρᾶς νὰ τὰ πάρετε» εἶπε ὁ γέροντας. «Κότες δὰ ἔχομε πολλές».

—«Μερικὰ τσαπιά καὶ φτυάρια μπορεῖτε νὰ μάς δαβείσετε γιὰ μιὰ δουλειά;»

—«Ἄν σᾶς χρειάζονται, εἶπε ὁ γέροντας, νὰ σᾶς τὰ δώσωμε».

—«Μᾶς χρειάζονται, γιατί ἡ δική μας κοινότητα δὲν ἔχει οὔτ’ἓνα μονοπάτι. Θέλομε ν’ανοίξουμε κανένα».

—«Μπα; Ἔχετε καὶ σεῖς κοινότητα;»

—«Ἐμεῖς εἴμαστε ἡ τελευταία τάξη τοῦ δημοτικοῦ, μὰ τώρα, πού ἦρθαμε στὸ δάσος καὶ ζοῦμε μαζί στὸ ἴδιο μέρος, κοινότητα τῆ λέμε τῆ συντροφιά μας. Ὅλα τάχομε μαζί».

—«Καὶ πόσοι θὰ δουλέψετε μετὰ τὰ ἐργαλεῖα;»

—«Μερικοί ἀπ' ὄλους ἢ ὄλοι μαζί, τὸ ἴδιο κάνει. Ἡ δουλειὰ μόνο νὰ γίνη».

—«Πωπῶ! ντροπή!» ἔκαμε ὁ γέρος. «Μᾶς ντρόπιασαν τὰ παιδιὰ!»

20. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΦΤΙΑΝΟΥΝ ΔΡΟΜΟΥΣ

Ὁ δρόμος δὲ γίνεται μόνο γιὰ λίγους ἀνθρώπους. Τὸν φτιάνουν λίγοι καὶ τὸν χαίρονται ὄλοι.

Ὁ δρόμος εἶναι γιὰ ὄλο τὸν κόσμο. Εἶναι γιὰ τὸν πλούσιο καὶ τὸ φτωχό, γιὰ τὸν ἄρχοντα καὶ τὸ ζητιάνο.

Μὲ τὸ δρόμο ἓνα βουνό ἀνταμώνει μὲ τὸ ἄλλο βουνό, μιὰ πολιτεία δίνει τὸ χέρι στὴν ἄλλη.

Εἶναι δρόμοι στρωτοί, πλατιοὶ καὶ ἴσοι σὰν τοὺς δρόμους τῆς πόλης. Εἶναι δρόμοι στενοὶ καὶ δύσκολοι, ποὺ ἀνεβαίνουν τοὺς γκρεμούς, περνοῦν τίς ρεματιές κι ἔρχονται στοὺς δροσεροὺς λόγκους.

Ἔνας τέτοιος δρόμος τοὺς ἔφερε δῶ, στὰ ψηλὰ βουνά! Ἀπὸ τότε κατάλαβαν τὰ παιδιὰ, τί μεγάλο καλὸ εἶναι ὁ δρόμος.

Καὶ τώρα, ποὺ ἐργάζονται νὰ φτιάσουν κι αὐτὰ κανένα δρόμο, δὲ βλέπουν τὴν ὥρα, πότε νὰ τελειώση καὶ νὰ τὸν ἰδοῦν.

Βέβαια δὲν εἶναι δρόμος αὐτό, ποὺ θὰ κάμουν, εἶναι μικρὰ μονοπάτια. Μὰ γιὰ τὴν κοινότητά τους αὐτὰ χρειάζονται. Δὲν εἶναι τάχα καὶ κεῖνα ἓνα ἔργο; Δὲ θὰ περάσουν κι ἄλλοι ἀνθρώποι ἀπὸ κεῖ;

Λογάριασαν πρῶτα, πῶς τοὺς χρειάζεται ἓνα μονο-

«Μὰς ντρόπιασαν τὰ παιδιά!»

Ψηλά Βουνά.—'Ανογν. Δ'. Δημοτ.—'Εκδ. 5η.—Ζαχ. Παπαντωνίου

4

πάτι νὰ πηγαίνουν στους βλάχους. Αυτό είναι ὁ σπουδαιότερος δρόμος τους, γιατί ἀπό τους βλάχους προπάντων τρέφονται.

Ἐνα ἄλλο μονοπάτι πρέπει νὰ πηγαίνει στους λότους κι ἕνα ἄλλο νὰ τοὺς βγάξη στο δρόμο τοῦ Μικροῦ Χωριοῦ.

Ἄν καταφέρουν αὐτὰ τὰ τρία μονοπάτια, θὰ ἔχουν συγκοινωνία.

Πόσες δυσκολίες βρῆκαν! Χρειάστηκε νὰ παλέψουν μὲ τὴ γῆ σὲ πολλές μεριές· ἐκεῖ ποὺ ἤθελαν νὰ περάσουν τὸ δρόμο, ἔβγαιναν ἐμπρὸς οἱ ρίζες, ποὺ πετοῦν μακριὰ μερικὰ δέντρα.

Τις ρίζες αὐτές, ποὺ ἦταν χοντρές καὶ δυνατές, προσπαθοῦσαν νὰ τις κόψουν, γιὰ νὰ μὴ σκοντάβουν τὴ νύχτα. Χρειάστηκαν πριόνι, τσεκούρι καὶ πολὺν κόπο.

Ἄλλοῦ ἀπάντησαν μιὰ μεγάλη κατηφορία, ἀπὸ κεῖνες ποὺ φτιάχνουν τὰ νερὰ τῆς βροχῆς.

Τὸ μονοπάτι ἔπρεπε νὰ περάσῃ ἀπὸ ἐκεῖ. Μὰ μόλις τὸ ἔφτιασαν καὶ πάτησαν ἀπάνω, σωριάστηκε τὸ χῶμα. Πῶς νὰ τὸ κάμουν στερεό;

Σκέφτηκαν νὰ στερεώσουν τὸ μονοπάτι μ'ἕνα μικρὸ τοῖχο ἀπὸ κάτω. Γιὰ νὰ χτίσουν ὅμως αὐτὸν τὸν τοῖχο, χρειάστηκαν πολλὰ πράματα, ποὺ δὲν τὰ εἶχαν φανταστῆ: πρῶτα πρῶτα μιὰ βαριά, γιὰ νὰ κόβουν τίς πέτρες. Δὲν τὴν εἶχαν, κι ἔστειλαν πάλι στὸν προεστὸ τοῦ Μικροῦ Χωριοῦ, παρακαλώντας νὰ τοὺς δώσῃ κι αὐτή.

«Θὰ κάμετε καὶ ξερολιθιά;» ρώτησε ὁ προεστὸς.

«Χαρά στην έπιμονή σας, παιδιά μου!» Μὲ τὴν έπιμονή τους ἔγινε καὶ ὁ τοῖχος καὶ τὰ δυὸ μονοπάτια.

Κοντὰ σ'αὐτὰ ἔκαμαν καὶ λίγη δουλειὰ μέσα στὴν κοινότητα.

“Ὀλη τὴν πλατεῖα, ποὺ ἦταν στρωμένη ἀπὸ τὰ ξερὰ πευκόφυλλα, τὴν καθάρισαν ἀπ'αὐτά. Πρῶτα γιὰ νὰ περπατοῦν εὐκόλα, κι ἔπειτα γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὸν κίνδυνο τῆς φωτιάς· γιατί οἱ ξερὲς βελόνες τῶν πεύκων καὶ πολὺ γλιστερὲς εἶναι καὶ πολὺ εὐκόλα παίρνουν φωτιά.

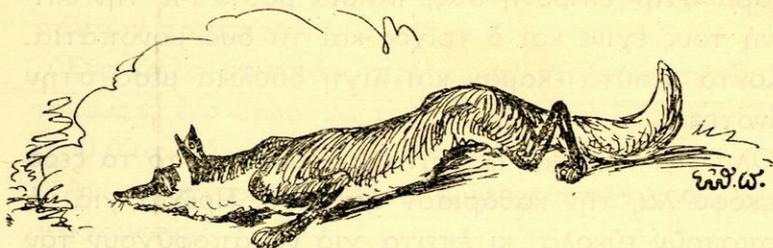
Ἔκαμαν ἀκόμη ἓνα πεζούλι γύρω στὰ πεῦκα τῆς τραπεζαρίας, γιὰ νὰ τρῶνε ἀναπαιτικά.

Διῶρθωσαν καὶ τὸ μονοπάτι, ποὺ πάει στὴ βρύση.

Στὸ τέλος ἔρριξαν μιὰ ματιὰ στὰ ἔργα τους καὶ τὰ καμάρωσαν.

«Εἴμαστε οἱ πρῶτοι, συλλογίστηκαν, ποὺ κάνομε δῶ ἀπάνω συγκοινωνία».

Μὰ ἦταν ἀλήθεια οἱ πρῶτοι; “Ὀχι. Πολὺ πρωτύτερα ἀπ'αὐτοὺς τὰ γίδια εἶχαν ἀνοίξει μονοπάτια στὸ μέρος ἐκεῖνο, γιὰ νὰ πηγαίνουν ὅλα μαζί. Τὰ γιδόστρατα, ποὺ ἔβλεπαν παντοῦ, ἦταν δρόμοι κοινοτικοί, καμωμένοι ἀπὸ τὸ κοπάδι, γιὰ νὰ εὐκολύνεται στὴ βοσκή.

«'Ας δῶ και τὸ κοτέτσι...»

21. ΕΡΧΕΤΑΙ Η ΑΛΕΠΟΥ

Ἡ κυρὰ ἀλεπού ἀποφάσισε νὰ κάμη ἐπίσκεψη στὴν κοινότητα. Ἐφοῦ ἤρθαν ξένοι, πῶς μπορεῖ νὰ μὴν τοὺς πῆ τὸ καλωσῶρισε;

Κίνησε λοιπὸν ἀπὸ τὴν τρύπα τῆς κι ἤρθε. Μέτρησε τὶς κατοικίες: μιὰ, δύο, τρεῖς..... πέντε..... ὄχτώ.

«Πωπῶ, εἶπε, τί μεγάλη πολιτεία!»

Πλησίασε καὶ τὶς κοίταξε ἀπὸ κοντὰ μιὰ μιὰ. Ἐπειτα ἔβαλε τὸ αὐτί τῆς ν'ἀφουγκραστῆ.

Μόνο ἡ ἀναπνοὴ τῶν κατοίκων ἀκούστηκε. Ἦταν περασμένα μεσάνυχτα καὶ κοιμόνταν βαθιά. Τέτοια ὦρα κάνει ἡ ἀλεπού τὶς ἐπισκέψεις τῆς.

Περπατοῦσε σιγὰ πολὺ, ἀπὸ εὐγένεια μήπως ξυπνήσει κανένα. Εἶδε τὸ μαγειρεῖο κάτω ἀπὸ τὸ πεῦκο, κοίταξε τὴ μεγάλη κατσαρόλα πού γυάλιζε ἀπὸ τὴν πάστρα, εἶδε τὴν κουτάλα βαλμένη στὴ θέση τῆς, εἶδε καὶ τὴν πατσαβούρα.

«Ὅλα νοικοκυρεμένα» εἶπε. «'Ας δῶ και τὸ κοτέτσι, τόχουν καλά;»

Μόλις ἔβαλε στὸ στόμα δυὸ κότες, τὶς γνώρισε.
«Αὐτὲς οἱ κότες, εἶπε, εἶναι ἀπ' τὸ Μικρὸ Χωριό».

Ὡς τώρα ἡ κοινότητα δὲ φρόντιζε νὰ φυλάξῃ τὴν
περιουσίατης. Τὰ καταστήματά της ἦταν ἀνοιχτά.
Οὔτε ντουλάπι οὔτε συρτάρι πουθενά· οὔτ' ἓνα κλειδί.

Ἡ ἀλεπού ὁμως δὲν τὸ βρῆκε σωστὸ αὐτό. Μιὰ
πολιτεία πρέπει νὰ ἔχῃ κι ἓνα φύλακα.

Στῆ θέση αὐτὴ διωρίστηκε μοναχὴ της. Κι ἔκαμε
πολὺ καλά· ποιὸς ἄλλος νὰ τὴν πάρῃ; Μήπως τὸ κου-
νάβι, μήπως ἡ νυφίτσα; Αὐτοὶ δὲν εἶναι γιὰ τέτοια
ὕπηρεσία. «Εἶναι λωποδύτες!» λέει ἡ ἀλεπού.

22. ΤΑ ΕΦΤΑ ΜΙΚΡΑ ΣΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΗΣ ΚΟΤΑΣ

Σὲ δυὸ μέρες ἡ ἀλεπού εἶπε στὰ μικρά της:

«Σήμερα θὰ σᾶς πάρω σὲ μιὰ πολιτεία. Νὰ προσέ-
χετε μήπως χαθῆτε, γιατί ἔχει ὄχτῶ σπίτια. Πρῶτη
φορὰ θὰ ἰδῆτε τόσο μεγάλη πρωτεύουσα.

«Ὅταν φτάσωμε κεῖ, νὰ μὴν κάθεστε νὰ χαζεύετε
στὶς πλατείες, στὰ φῶτα καὶ στὰ θέατρα· θὰ πᾶμε
ἴσια στὸ κοτέτσι. Τόχουν ἀνοιχτό, καθὼς πρέπει σὲ
μιὰ μεγάλη πολιτεία. Κι ἔχει κάτι ἀρχοντόκοτες, ποὺ
φαίνεται, πὼς τὶς ἔχουν φυλάξῃ ἐπίτηδες γιὰ τὴν κα-
λύτερη ἀλεπού. Ἐγὼ βέβαια θάμαι αὐτῇ.

«Ἴσαμε τώρα κυνηγούσατε τὸ ποντίκι, τὸ βάτραχο,
τὸν κάβουρα, τὸ πουλὶ καὶ τὸ σκαθάρι. Ἦρθε ἡ ὥρα
νὰ γυμναστῆτε καὶ στὶς κότες».

Λέγοντας αυτά, κάθισε στὰ πισινά της πόδια κι ἔφερε μπροστὰ τὴ μεγάλη μαλλιαρὴ οὐρά της.

Ἔτσι κυνηγὸς τὴν ἔβλεπε κείνη τὴν ὥρα, θὰ ἔλεγε:

«Ἄχ, νὰ εἶχα τὸ γουναρικό σου τὸ χειμῶνα! Ἐξακόσιες δραχμές θὰ τοῦ ἔβαζα τιμὴ».

Μὰ ἦταν τάχα εὐκόλο νὰ τὰ δῆ ὁ κυνηγός; Ἄχι. Τὸ ὠραῖο δέρμα τῆς ἀλεπούς μας, ποὺ τὸ ζηλεύουν οἱ κυνηγοὶ καὶ βάζει τὴ ζωὴ της σὲ παντοτινὸ κίνδυνο, αὐτὸ τὸ ἴδιο τὴν προστατεύει.

Ὁ χρωματισμὸς του ἦταν τέτοιος, ὥστε νὰ μπερδεύεται μὲ τὸ χρῶμα τοῦ τόπου. Ἐμοιαζε καὶ μὲ τὰ φυλλώματα καὶ μὲ τὸ χῶμα καὶ μὲ τὴν πέτρα· ἦταν κιτρινο κόκκινο. Στὸ στῆθος, τὴν κοιλιά καὶ στὴ μέση σταχτερό· στὸ μέτωπο καὶ στοὺς ὤμους λίγο ἄσπρο· στὰ μπροστινὰ πόδια κόκκινο καὶ στ' αὐτιά μαῦρο.

Ἔτσι γλύτωσε πολλές φορές ἡ ἀλεπού ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Πολλές φορές ὁ κυνηγὸς τὴν πῆρε γιὰ κάτι ἄλλο· κάτι σὰ γῆ ἢ κούτσουρο ἢ πέτρα καὶ προσπέρασε.

Καὶ τὰ ἑπτὰ μικρά της, πάλι κι αὐτὰ τὸ χρῶμα τους τὰ ἔχει γλυτώσει.

Μιά φορά, ποὺ κάθονταν στὴν ἄκρη τῆς τρύπας καὶ περίμεναν τὴ μάνα τους νὰ γυρίσει ἀπὸ τὸ κυνήγι, πέρασε τὸ γεράκι ἀπὸ ψηλὰ καὶ δὲν τὰ εἶδε. Μάτι γερακιοῦ ἔχει γελαστή! Τόσο πονηρὸ εἶναι τὸ χρῶμα τῆς ἀλεπούς καὶ τῶν παιδιῶν της.

Ἔτσι πότε τάχα θὰ γίνεται αὐτό; Ἔτσι πότε ἡ ἀλεπού

θά ξεφεύγη; Ποιὸς ξέρει! Κάποτε θά ἔρθη κι ἡ ὥρα της.

Γελιοῦνται οἱ κυνηγοὶ μὲ τὸ χρῶμα της, μὰ ἡ μύτη τοῦ σκύλου δὲ χωρατεύει! Αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ τὴ γελάση ανένας. Ὅλα αὐτὰ τὰ ξέρει ἡ κυρά μας ἡ ἄλεπού. Μὰ ἔλα πού εἶναι νόστιμο φαγητὸ ἡ κότα!

Τί κότες ἦταν ἐκεῖνες οἱ δυὸ προχτεσινές!.....

«Ἐμπρός, παιδιά, ξεκινοῦμε» εἶπε κατὰ τὰ μεσάνυχτα. «Καὶ φρόνιμα στὸ δρόμο. Ὅπου πηγαίνω, θά πηγαίνετε. Πίσω ἀπὸ τὴν οὐρά μου θά περπατᾶτε ὅλα μαζί. Δὲ θά βγάλετε οὔτε κίχ. Καὶ νὰ κοιτάζετε καλὰ τὸ δρόμο, γιὰ νὰ τὸν μάθετε».

Μὲ μεγάλη προσοχὴ καὶ προφύλαξη περπατοῦσαν ἀρκετὴ ὥρα. Πήγαιναν μέσα ἀπὸ χαμόκλαδα κι ἔκαναν μεγάλους γύρους. Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τοὺς δρόμους των· κι ἡ ἄλεπού ἔχει τὸ δικό της.

Ἔτσι ἔφτασαν στὶς καλύβες τῶν παιδιῶν. Τίποτ' ἄλλο δὲν κοίταξαν στὴν πολιτεία, οὔτε φῶτα οὔτε δρόμους οὔτε καταστήματα, μόνο πήγαν ἴσα στὸ κοτέτσι.

Πάλι τὸ βρῆκαν ἀνοιχτό. Τὰ παιδιά δὲν εἶχαν μετρήσει προχτὲς τίς κότες γιὰ νὰ δοῦν, πῶς τοὺς ἔλειψαν δύο.

Καὶ πάλι ἀπόψε θά λείψουν ἄλλες δύο.

«Ἀνοίξετε τὰ μάτια σας, νὰ δῆτε, τί θά κάμω», εἶπε ἡ ἄλεπού στὰ μικρά.

Χίμηξε σὲ μιὰ κότα καὶ τῆς ἔβαλε τὰ δόντια στὸ λαιμό. Ἔπειτα γρήγορα ἔπιασε μιὰ ἄλλη. Ἄρπαξε τὴ μιὰ κι ἔφυγε· ξαναἤρθε καὶ ξαναπῆρε καὶ τὴν ἄλλη.

Τὸ κοτέτσι ἀναστατώθηκε, μὰ ἦταν ἀργά. Οἱ καημένες οἱ κότες κοιμόνταν βαθιά. Τί ὄνειρο νὰ ἔβλεπαν; Δυστυχησμένη κότα πού εἶχες τὴν κίτρινη τραχηλιά, σὰ χωριάτικο μαντίλι!

Καημένε κόκορα μὲ τὸ μεγάλο λειρι ἀπὸ τὸ Μικρὸ Χωριό!

Ἄπάνω σ' ἓνα πεσμένο κορμὸ δέντρου ξεκουράζεται ἡ ἄλεπού ἀπὸ τὸ κυνήγι, καὶ λέει στὰ μικρά της: «Ἡ καλύτερη κοινότητα εἶναι κείνη, πού δὲν ἔχει σκύλο».

23. Οἱ ΝΟΙΚΟΚΥΡΑΙΟΙ ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΕΙΔΗΣΗ

«Λεῖπουν τέσσερες!» εἶπε τὴν ἄλλη μέρα ὁ Γιώργος, πού τὸν εἶχαν βάλει νὰ φροντίζει γιὰ τὶς κότες. Ἐκεῖ πού ἔβοσκαν ἀνάμεσα στὰ δέντρα, τὶς μέτρησε καὶ βγῆκαν μόνο ἑφτά. Τί ἔγιναν οἱ ἄλλες; Πῆγε πάρα κάτω, ἔψαξε ἀνάμεσα στὰ χαμόκλαδα κι ἔρριξε λίγες πέτρες. Μὰ καμιὰ δὲ φάνηκε.

«Γιὰ ἔλα δῶ, Γιώργο», φώναξε ὁ Δῆμος, πού στέκονταν μπροστὰ στὸ μικρὸ κοτέτσι. «Κοίταξε».

Ὁ Γιώργος εἶδε κάτω στὸ χῶμα λίγα φτερά καὶ τὰ ξύλα, πού κούρνιαζαν οἱ κότες, σκορπισμένα.

Ὅταν ἄκουσαν τ' ἄλλα παιδιὰ ἐκεῖ κοντά, πῶς χάθηκαν κότες, ἔτρεξαν κοντὰ στὸ Δῆμο καὶ στὸ Γιώργο. Εἶδαν τὸ κοτέτσι, κοιτάχτηκαν ὁ ἓνας μὲ τὸν ἄλλο κι ἔκαμαν ὅλοι τὴν ἴδια σκέψη: «μας τὴν ἔφτιασε ἡ ἄλεπού».

Μὰ ποιὸς ἔφταιγε; Τώρα κατάλαβαν τὸ λάθος τους. Σ' ἓνα δάσος, πού ζοῦνε μέσα ἀλεπουῦδες καὶ κουνάβια, ἄφησαν τὶς κότες νὰ κουρνιαζοῦν μέσα σὲ κοτέτσι ἀνοιχτό.

«Νὰ φτιάσωμε σήμερα ἓνα ἄλλο!» εἶπαν τώρα. «Ἐνα μὲ ξύλα καὶ μὲ γερὴ πόρτα».

—«Δὲ φτάνει αὐτό, παιδιά» λέει ὁ Ἄντρεας. «Ἦρθαμε στὴν ἐρημιὰ νὰ καθίσωμε χωρὶς σκύλο. Τώρα πού τὴν πάθαμε, καταλαβαίνομε, πόσο μᾶς χρειάζεται αὐτὸς ὁ σύντροφος».

«Νὰ βροῦμε ἓνα!» φώναξαν τὰ παιδιὰ κι ἔγιναν ἔξαφνα χαρούμενα. Συλλογίστηκαν ἓνα σκύλο, πού θὰ παίζη μαζί τους, πού θὰ ξαγρυπνᾷ καὶ θὰ εἶναι φύλακας. Ἄρχισαν στὴ στιγμή νὰ τοῦ βγάζουν ὄνομα, νὰ τὸν λένε Πιστό, Σκοπό, Φλόξ, σὰ νὰ ἦταν μπροστὰ τους.

«Ἄν τὸν εἶχαμε χτές, ἔλεγαν, θὰ γλύτωναν οἱ τρεῖς κότες κι ὁ καημένος ὁ χωριάτικος κόκορας».

Μὰ ἐνῶ ἔλεγαν αὐτά, πρόβαλε ἀπ' τοὺς θάμνους ὁ ἄλλος κόκορας, ἐκεῖνος πού εἶχαν φέρει μαζί τους.

Φαινόταν σὰ νὰ ἔλεγε: «Ἐχετε κόκορα! Δὲ μὲ βλέπετε;» Καὶ καμάρωνε ὅσο κανένας ἄλλος. Ὁλος ὁ Χλωρός, ὀλόκληρος ὁ κόσμος τοῦ φαινόταν δικός του.

«Νά, νά!» λέει ὁ Χρῖστος. «Νά ὁ δικός μας. Τὴ γλύτωσε.»

Ὁ κόκορας στάθηκε λίγο μὲ τὸ κεφάλι ψηλὰ καὶ ἔκαμε ἓνα σιγαλὸ «κό, κό, κό». Γιὰ τὸν ἑαυτὸ του βέβαια θὰ μιλοῦσε.

Ὁ Χρῖστος κι ὁ Δῆμος τότε ἄρχισαν νὰ λένε τὸ «τρα-

γούδι τοῦ κόκορα μὲ τὸ γεράκι», πού κι ὁ ἴδιος στά-
θηκε καὶ τ'ἄκουγε, σὰ νὰ ἦταν γι'αὐτόν.

Ἔνας κόκορας ὀλάσπρος
μὲ ψηλὸ λειρί,
καμαρώνει καὶ φουσκώνει
καὶ λιλιὰ φορεῖ
καὶ θαρρεῖ, πὼς τὸ κοτέτσι
μόλις τὸν χωρεῖ. ♣

Ἄμα βρῆ κανένα σπόρο
μέσα στὴν αὐλή,
τὸ κεφάλι του σηκώνει
καὶ τὸ διαλαλεῖ,
νὰ τὸ μάθουνε σὲ δύση
καὶ σ'ἀνατολή.

Τὴ στιγμή, πού σουλατσάρει
μὲ τὸ βῆμα ἄργό,
«δὲν ξανάειδα, λὲν οἱ κότες,
τέτοιο στρατηγό»..
Μὰ κι ὁ ἴδιος συλλογιέται:
«μωρὲ τ'εἶμαι γώ»!

Ξάφνω βλέπει ἓνα γεράκι.....
Ἄχ! τὴν ὥρα αὐτὴ
τὸ βαρὺ περπάτημά του
ἔχει μπερδευτῆ,
κι ἀστραπή μὲς στὸ κοτέτσι
τρέχει νὰ κρυφτῆ.

24. ΟΙ ΖΑΒΟΠΑΝΑΓΗΔΕΣ

“Όταν τελείωσαν τούς δρόμους τὰ παιδιὰ, πῆραν τὰ ἔργαλεῖα καὶ κατέβηκαν στὸ Μικρὸ Χωριό, γιὰ νὰ τὰ δώσουν πίσω.

Φτάνοντας στὴν πλατεῖα, εἶδαν τὸ Ζαβοπαναγή. Εἶχε πάρει μὲ τὴ γνώμη του ἄλλους τέσσερες χωριανούς. Φώναζαν κι αὐτοὶ στὸν προεστό, πὼς τὸ δρόμο δὲν πρέπει νὰ τὸν διορθώσουν οἱ κάτω χωριανοί, μὰ οἱ χωριανοὶ τῆς ἀπάνω συνοικίας.

“Όλο «πρῶτο μὲν» ἔλεγαν.

«Πρῶτο μὲν ὁ νόμος τὸ λέει ἀλλιῶς».

—«Πρῶτο μὲν (πάλι «πρῶτο μὲν!») ἂν περάση ὁ δρόμος λίγο πάρα πάνω, μᾶς παίρνει τρεῖς πιθαμὲς κτῆμα».

—«Τρεῖς πιθαμὲς πέτρα» εἶπε ὁ προεστός.

—«Πέτρα ξεπέτρα εἶναι κτῆμα μας».

—«Τότε ἂς μὴ σᾶς πάρη τὴν πέτρα, ἂς περάση ἀπέξω».

—«Νὰ περάση ἀπέξω; καλά» ἔλεγε ὁ Ζαβοπαναγῆς. «Μὰ ἔλα δῶ: Πρῶτο μὲν..... ὁ νόμος, τί λέει ὁ νόμος;»

Κι αὐτὸς δὲν ἤξερε, τί λέει. Ὡστόσο ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόρφο του μιὰ φυλλάδα. Κι ἐπειδὴ δὲν ἤξερε νὰ τὴ διαβάση, τὴν κοπάνιζε μέσα στὶς δυὸ παλάμες του. Φώναζε, πὼς αὐτὸς ἐννοεῖ νὰ πάη μὲ τὸ νόμο.

Ζαβοπαναγῆς ἦταν μὲ τ' ὄνομα. Γιὰ τὸ πείσμα του μποροῦσε νὰ χαλάση τὸ χωριό. “Όλα τὰ κοινοτικὰ ἔργα τὰ κυνήγησε. Καὶ ὅμως ἅμα τὸν λένε Ζαβοπα-

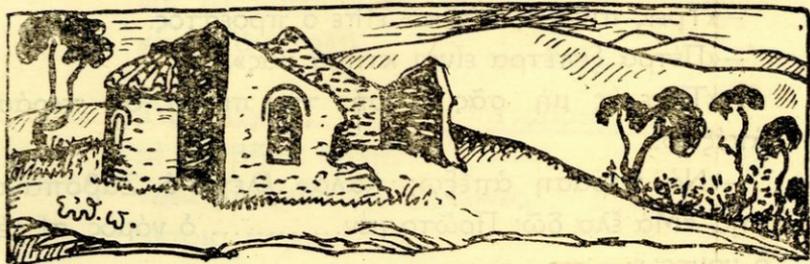
ναγή θυμώνει και σηκώνει τή μαγκούρα του.

Στό τέλος πήρε τούς τέσσερες χωριανούς μέ τò μέρος του. Ἄπό ἕνας ἔγιναν πέντε Ζαβοπαναγήδες.

Ὅταν τούς εἶδαν πέντε οἱ ἄλλοι χωριάτες ἐκείνο τò πρῶί, θύμωσαν κι αὐτοί.

«Νά πᾶτε στό καλό, εἶπαν, Ζαβοπαναγήδες! Δέ σᾶς χρειαζόμαστε, θά τὸν φτιάσωμε ἐμεῖς τὸ δρόμο. Περισσότερη εἶναι ἡ γκρίνια σας ἀπ'τὸ καλό σας».

Ξεκίνησαν ἑφτά ὄχτῶ μέ τὰ ἐργαλεῖα καί πήγαν στό χαλασμένο δρόμο. Μά ἦταν ἀργά. Τὰ παιδιὰ τὸν εἶχαν διορθώσει μιὰ μέρα πρίν. Μήπως δέν ἦταν καιρὸν δική τους ὠφέλεια νὰ τὸ κάμουν; Κι αὐτὰ περνοῦσαν ἀπὸ κεῖ.

25. Η ΓΡΙΑ ΧΑΡΜΑΙΝΑ

Ἐνῶ ἀνέβαιναν γιὰ τὸ Χλωρό, ἀπάντησαν μιὰ γριά φορτωμένη ἕνα δεμάτι κλαδιά.

Ἦταν ἡ βάρβα ἡ Χάρμαινα, ἡ πιὸ γριά πού ὑπάρχει στό Μικρὸ Χωριό. Λένε, πῶς εἶναι ἑνενηντα χρονῶν,

μά ή ἴδια δέ θυμᾶται, πόσο εἶναι. Κι ὁμως δέν μπορεῖ, λέει, νά ζήση χωρίς δουλειά.

Θά δουλεύη, ὥσπου νά τήν πάρη ὁ Θεός.

«Καλημέρα, κυρούλα» τῆς φώναξαν.

—«Ἡ ὥρα ή καλή, ἀγγόνια μου» ἀπάντησε.

—«Εἶσαι καλά, κυρούλα;»

—«Τί καλᾶ νά εἶμαι γώ, παιδιά μου! Μόνο δόξα νάχη ὁ Θεός. Ἄχ, ἄς ξαποστάσω λίγο».

Ἐπὸθεσε τὸ μικρὸ της φόρτωμα στό πεζούλι κι ἀναστέναξε ή κυρούλα ή καημένη· ἀναστέναξε ἀπὸ τὸν κόπο κι ἀπὸ τὰ χρόνια.

Εἶχε βαρεθῆ νά ζῆ. Ἔτσι λέει. Κι ὁμως ἂν ἐρχόταν ἕνας νά τῆς πάρη καί τή ζωή καί τὸ φόρτωμα, δέ θάδινε οὔτε τὸ ἕνα οὔτε τὸ ἄλλο.

Ἔσο κανεῖς στέκει στὰ πόδια του, εἶναι πάντα ή ζωή καλή.

Ἐπὸ τῆ ζώνη τῆς γριᾶς κρεμόταν ἕνα μικρὸ μπουκαλάκι, ποῦ εἶχε μέσα λάδι.

«Κι ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι, κυρούλα;»

—«Ἡ χάρη της! Πῆγα κι ἀναψα τὸ καντήλι στήν Ἄγια Ζώνη, στό ρημοκλήσι».

—«Ποῦ εἶναι αὐτό;»

—«Ἐδῶ ποῦ ἀνεβαίνομε. Εἶναι γκρεμισμένο. Καί ξέρεις τί παλιό! Ἦμουνα σὰν ἐσᾶς μικρῆ καί κείνο εἶχε γκρεμιστῆ. Μά γώ πάω κι ἀνάβω τὸ καντήλι τῆς χάρις της δυὸ φορές τῆ βδομάδα.

«Ξέρεις, πόσον καιρὸ βάνω λάδι σ'αὐτὸ τὸ καντήλι; Τριάντα χρόνια τώρα. Ἔχω βλέπεις δυὸ ρίζες ἐλιές»

Επιφ. Ανωγειάνης

«Καλημέρα κυρούλα...»

ναΐσκει. Κι ἡ Ἁγία Ζώνη, παιδί μου, τοὺς δίνει πάντα καρπό· γιὰ τὰ λάχανά μου καὶ γιὰ τὸ καντήλι.

»Καὶ δὲν κάνει, βλέπεις, νὰ μείνη κείνο τὸ καντήλι δίχως λάδι. Γιατὶ αὐτὸ τὸ ρημοκλήσι εἶναι παλιό· ἀπὸ παπποῦ καὶ προσπάππου. Κι ὅσο τὸ καντήλι του εἶναι ἀναμμένο, φοβᾶται νὰ βγῆ ὁ ξορκισμένος».

—«Καὶ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ξορκισμένος;»

—«Ἡ ὥρα ἢ κακὴ του, τὸ ξόρκι νὰ τὸν πιᾶση!

Ἄράπης εἶναι, μακριὰ ἀπὸ δῶ στὸν Ἄραπόβραχο κάθεται. Ναΐσκει»

—«Καὶ πῶς εἶναι; Εἶναι μαῦρος;»

—«Μαῦρος, κατάμαυρος, ἕνας τόσος ἀράπης! Ἐγὼ τὸν εἶδα».

—«Τὸν εἶδες λέει;» ρώτησαν ὅλοι μαζί κι ἔσκυψαν ν'ἀκούσουν καλύτερα.

—«Ἀμ'δὲν τὸν εἶδα! Ζέρεις, πόσα χρόνια εἶναι ἀπὸ τότε; Ἦμωνα μικρὴ σὰν καὶ τὴν ἀφεντιά σας. Ἦταν ἀκόμα τότε οἱ Τοῦρκοι. Καὶ καθῶς βράδιαζε, κοιτάζομε, τί νὰ δοῦμε. Ἀπάνω στὸ βράχο στὴν κορφή καθόταν καὶ κοιτάζε! Ναΐσκει».

—«Πῶ, πῶ!» ἔκαμε ὁ Σπύρος, «καὶ ποῦ εἶναι αὐτὸς ὁ βράχος, κυρούλα;»

—«Εἶναι μακριὰ ἀπὸ δῶ, σ'ἄλλο βουνό· πίσω τὸν ἥλιο!»

—«Γιὰ πές μας, κυρούλα, λέει ὁ Κωστάκης, ἀνάβει καμιὰ φωτιά τὴ νύχτα;»

—«Ἀνάβει καὶ φωτιά πολλές φορές».

—«'Ακοῦς, Μαθιέ!» λέει ὁ Κωστάκης.

—«Ναῖσκει, σ'αὐτὴ τῆ φωτιά ὁ ξορκισμένος καίει τὰ δαχτυλίδια καὶ τὰ σκουλαρίκια καὶ τὰ χρυσὰ μαλλιά τῶν νυφάδων, πού ἄρπαξε: Γιατὶ βγαίνει κι ἄρπάζει νυφάδες, καθὼς περνάει ὁ γάμος. Φαίνονται δὰ στὴν ἀνηφοριὰ τὰ πετρωμένα τους συμπεθερικά. Μόνο ἄς ποῦμε τὸ Κύρι'ἐλέησον τρεῖς φορές: Κύρι'ἐλέησον! Κύρι'ἐλέησον! Κύρι'ἐλέησον!

»Βοηθήστε με, παιδιὰ μου, νὰ φορτωθῶ, γιατί νύχτωσα. Ἄχ!»

Τὴ βοήθησαν νὰ φορτωθῆ τὸ δεμάτι τὰ ξύλα κα τράβηξε σιγὰ τὸν κατήφορο.

26. Ο ΛΑΜΠΡΟΣ ΟΔΗΓΕΙ ΤΟ ΚΟΠΑΔΙ

Μαῦρα πού εἶναι τὰ γίδια!

Πῶς περπατεῖ τὸ κοπάδι, ὄλο μαζί, γρήγορα πολύ, σὰ νὰ βιάζεται. Μαυρίζει καὶ γυαλίζει στὸν ἥλιο· ὄλα τὰ γίδια του εἶναι μαῦρα, πίσσα. Μόνο τὸ μαλλὶ τοῦ σκύλου καὶ τὸ ροῦχο τοῦ τσοπάνη ξεχωρίζουν σ'αὐτὴ τῆ μαυρίλα.

Μὰ τί μικρὸς τσοπάνης, πού ὀδηγεῖ τόσο μεγάλο κοπάδι; Νάναι ὁ Λάμπρος; Αὐτὸς εἶναι.

«Ἄ τὸ ἀγριοκάτσικο» λέει ὁ Φάνης. «Γιὰ πᾶμε νὰ τοῦ βγοῦμε μπροστά».

Δὲν ἦταν κοντὰ τὸ κοπάδι. Ὁ Φάνης ὅμως κι ὁ Δῆμος θέλουν νὰ δοῦν τὸ βλαχόπουλο, τὸν ἀδερφὸ τῆς Ἄφροδως. Θὰ τοῦ μιλήσουν. Τάχα θὰ τοὺς ἀπαντήσῃ ἢ πάλι θὰ ἔχωμε «χὰ» καὶ «ντσ»;

Τράβηξαν γρήγορα και τοῦ βγήκαν μπροστά. Τὸ κοπάδι ἐκείνη τὴν ὥρα εἶχε σκορπίσει κι ἔβοσκε. Ἐπὶ θυμάρι, ἀγκάθι, χορτάρι καὶ κλαράκι κάτι μισοδάγκαναν τὰ γίδια. Ὁ Λάμπρος φώναζε «τσέπ, τσέπ! τσέπ!», πετοῦσε πέτρες καὶ τὰ συμμαζέυε.

«Γιὰ δές, καημένε Δῆμο» εἶπε ὁ Φάνης. «Δέκα χρονῶν παιδί, νὰ κυβερνᾷ τόσο μεγάλο κοπάδι! Μποροῦσες σὺ νὰ κάμης τὸ ἴδιο; Ἐγὼ δὲν μποροῦσα».

—«Οὔτε γώ» εἶπε ὁ Δῆμος.

Σωστὰ ἔλεγαν. Εὐκόλο εἶναι νὰ ὀρίζης διακόσια γίδια; Μόνο τὸ πετροβόλημα, ποὺ κάνει ὁ Λάμπρος δῶθε κεῖθε, ἢ φωνή, τὸ σφύριγμα, τὸ τρέξιμο, γιὰ νὰ συμμαζεύη τόσο ἄταχτα ζωντανά, θὰ κούραζε κι ἓνα μεγάλο.

Ἐπειτα ὁ Λάμπρος περπατεῖ τὴ νύχτα στὶς ἐρημιές· θὰ μποροῦσε νὰ κάμῃ τὸ ἴδιο κι ὁ Φάνης; Νὰ μείνῃ ἔτσι ὄρες μοναχὸς μὲ ἴσκιους ἀπὸ δέντρα κι ἀπὸ πέτρες μέσα στὸ σκοτάδι; Νὰ ποὺ ἓνα βλαχόπουλο ξέρει πολλὰ πράματα.

Ὁ Δῆμος κι ὁ Φάνης προχώρησαν κατὰ τὸ Λάμπρο, καθὼς στεκόταν μὲ τὴν γκλίτσα του ὀρθὴ καὶ στημένη. Τώρα τὸ μικρὸ αὐτὸ βλαχόπουλο μὲ τὰ μαῦρα μάτια τὸ ἔβλεπαν σὰν ἄντρα.

«Γειά σου, Λάμπρο» τοῦ εἶπαν.

Ὁ Λάμπρος ἀφοῦ τοὺς κοίταξε ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια ἀπάντησε:

«Γειά σ'!»

Καλὰ πᾶμε. Εἶπε μιὰ λέξη.

«Τί κάνει ἡ Ἀφρόδω, καλὰ εἶναι; ὁ παππούλης;»

—«Καλὰ κὶ σὶ χαιρετᾶν!»

Τέσσερες λέξεις κιόλας. Ὁ Δῆμος κὶ ὁ Φάνης κάθισαν

27. ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΤΟ ΠΕΡΙΜΕΝΕ ΚΑΝΕΝΑΣ

Ὑστερα ἀπὸ λίγες στιγμὲς ὁ Λάμπρος, ὀρθὸς καθὼς ἦταν, ρώτησε:

«Ποῦ τόχετε τὸ χαρτί;»

—«Ποιὸ χαρτί;» ρώτησαν τὰ παιδιὰ.

—«Νά, τὸ χαρτί πού σᾶς μαθαίνει τὰ γράμματα».

—«Τὸ βιβλίο θέλεις νὰ πῆς; Τὸ ἔχομε στὸ σπῆτι. Τί νὰ τὸ κάνωμε δῶ. Ἔχομε, βλέπεις, διακοπές».

—«Τ'εἶν'αὐτὲς οἱ διακοπές; πράματα;».

—«Ὅχι, Λάμπρο, θέλομε νὰ ποῦμε, πῶς τὸ καλοκαίρι δὲν ἔχομε σχολεῖο· λοιπὸν δὲν ἔχομε καὶ χαρτιά κοντά μας. Τὸ θέλεις τίποτα τὸ βιβλίο;»

Δὲ μίλησε. Μὰ σὰν ἔσκαψε πάλι τὸ χῶμα δυὸ τρεῖς φορές μὲ τὴν πατούσα του καί, ξεροκατάπτε, εἶπε ξαφνικὰ καὶ δυνατὰ:

«Μὲ μαθαίνετε τὴν ἄλφα;»

—«Ποιός, ἐμεῖς;»

—«Ἄμ ποιός! Ἔσεῖς πού ξέρετε τὰ γράμματα».

Τὰ δυὸ παιδιὰ κοιτάχτηκαν καί, σὰ νὰ συνεννοήθηκαν μονομιᾶς, ἀπάντησαν καὶ τὰ δυό:

«Ἄκοῦς λέει, Λάμπρο!»

—«Τώρα κιόλας» εἶπε ὁ Λάμπρος.

—«Τώρα δά! Μὰ δὲν ἔχομε βιβλίο».

—«Ἔχω γώ».

Καὶ βάζοντας τὰ δάχτυλα στὸ σελάχι του, τράβηξε ἀπὸ μέσα ἓνα φύλλο χαρτί μὲ τυπωμένα γράμματα μαῦρα καὶ κόκκινα...

Ἦταν ἓνα φύλλο ἀπὸ τὰ ἱερὰ βιβλία τῆς ἐκκλησίας.
«Ἰλάσθητί μου τῶν ἁμαρτιῶν.....» διάβασε ὁ Δῆμος. Τὸ φύλλο εἶχε καὶ σταλάματα κεριῶν ἀπὸ ἐσπερινὸ ἢ ἀγρυπνία. Ποιὸς ξέρει, ποῦ τὸ εἶχε βρεῖ ὁ Λάμπρος καὶ τὸ μάζεψε. Ἀπ' αὐτὸ κοίταξε ὁ καημένος νὰ μάθη γράμματα, μοναχὸς του!

Τάχα πόσοι παλιοὶ παππούληδες καὶ προσπάπποι μας δὲν ἔμαθαν νὰ διαβάζουν ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο;
«Νὰ τὸ ἄλφα!» εἶπε ὁ Λάμπρος, κι ἔδειξε μὲ τὸ δάχτυλό του στὸ φύλλο ἓνα ἄλφα κεφαλαῖο.

—«Ἄ μπράβο! Τώρα θὰ μᾶς δείξης καὶ τὸ βῆτα».

—«Ἄμ ἂν ἤξερα τὸ βῆτα!» εἶπε ὁ Λάμπρος. Τότε τοῦ εἶπαν νὰ καθίση καὶ νὰ βλέπη, τί τοῦ δείχνουν στὸ χαρτί, κι ὅ τι λένε, νὰ λήη κι αὐτός.

Ὁ Λάμπρος φράπ! κάθισε σταυροπόδι μὲ μοναδικὴ εὐκολία. Ἐκεῖ ἄρχισε τὸ μάθημα.

«Τοῦτο εἶναι τὸ μικρὸ ἄλφα. Τοῦτο εἶναι τὸ βῆτα..... τοῦτο εἶναι τὸ ἔψιλον..... δδδδ..... μμμμμμμμ..... δε.....ο.....με.....θα.....σου».

Ἔτσι ἔγινε τὸ πρῶτο μάθημα. Ὁ Λάμπρος κοίταξε νὰ τ' ἀρπάξη ὅλα τὰ γράμματα ἐκείνη τὴν ὥρα.

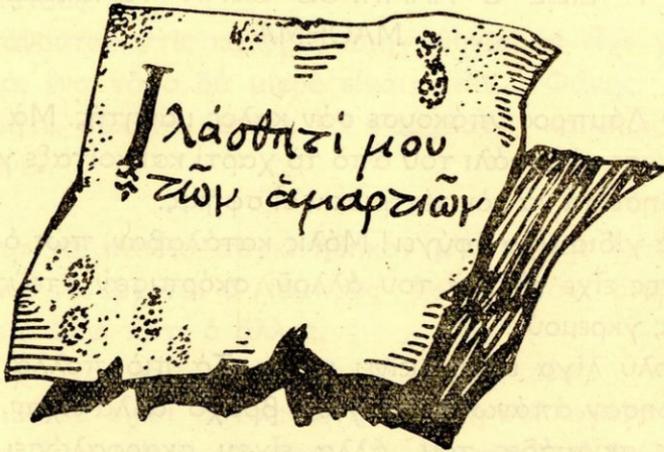
Ἦξι λοιπόν, δὲν ἦταν ἀγρίμι. Ἄν φάνηκε ἔτσι τὴν

«Έχει τὰ γράμματα κρυφὸ καημό...»

πρώτη φορά στην καλύβα, ἦταν ἀπὸ τὴ στενοχώρια του, πού εἶδε παιδιὰ τοῦ σχολείου.

Μῆνες τώρα ἔχει τὰ γράμματα κρυφὸ καημό. "Ἄκουσε, πὼς πολλοὶ πιάνουν μιὰ φυλλάδα καὶ τὴ διαβάζουν ἀπὸ πάνω ὡς κάτω νερό· πὼς ἄλλοι μποροῦν καὶ μετροῦν ἴσαμε τὰ χίλια.

Νὰ ἤξερε κι αὐτὸς νὰ μετρήσῃ τὰ γίδια του! Λέει στὴν τύχη, πὼς εἶναι καμιὰ διακοσοσαριά, μὰ δὲν τὸ ξέρει.

Νὰ γιατί βλέποντας τὰ παιδιὰ πρώτη φορά, ντράπηκε. Νάξερε νὰ βουτήξῃ στὸ μελάνι καὶ νὰ βάλῃ τόνομά του, ἔτσι σὰν τὸν παππούλη του τὸ Γεροθανάση!

Τί εἶναι αὐτός, τί εἶναι κείνα; Τοῦτος δὲν ξέρει ἄλλο ἀπὸ τὰ γίδια καὶ τὸ σουγιά του· ἐνῶ ἐκείνα μποροῦν νὰ βάλουν ὅλα τὰ γράμματα στὴ γραμμὴ, νὰ τὰ ἐξηγήσουν καὶ νὰ ποῦνε καὶ τὸν Ἀπόστολο.

Νὰ τὸν ἐμάθαιναν καὶ τὸ Λάμπρο! Νὰ ἡ ὥρα. Ἄν τὰ μάθη, τάμαθε· τώρα, τοῦτο τὸ βράδυ.

«Φτάνει γι' ἀπόψε, Λάμπρο» τοῦ λέει ὁ Φάνης. «Δὲ μαθαίνονται ὅλα μαζί. Τώρα νὰ διαβάσης τὸ χαρτί μοναχός σου κι αὔριο πάλι θὰ δοῦμε τί ἔμαθες».

28. ΤΙ ΕΙΔΕ Ο ΛΑΜΠΡΟΣ ΟΤΑΝ ΤΕΛΕΙΩΣΕ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

Ὁ Λάμπρος ὑπάκουσε σὰν καλὸς μαθητῆς. Μὰ ὅταν σήκωσε τὸ κεφάλι του ἀπὸ τὸ χαρτί καὶ κοίταξε γύρω, πήδησε σὰ νὰ τὸν κέντρισαν οἱ σφῆκες.

Τὰ γίδια εἶχαν φύγει! Μόλις κατάλαβαν, πὼς ὁ τσοπάνης εἶχε τὸ νοῦ του ἄλλοῦ, σκόρπισαν στοὺς ψηλοὺς γκρεμοὺς.

Πολὺ λίγα εἶχαν μείνει κάτω. Τὰ πιὸ πολλὰ προχώρησαν ἀπάνω στὸ μεγάλο βράχο· ἄλλα εἶχαν χαθῆ στις σκισμάδες του, ἄλλα εἶχαν σκαρφαλώσει στὰ κοτρώνια.

Πέντ' ἔξι, τὰ τρελότερα, τὰ εἶδε ὁ Λάμπρος ἀνεβασμένα ψηλὰ στὴν κορφή.

Στὸ ἡλιοβασίλεμα, καθὼς λιγότευε τὸ φῶς, φαίνονταν ἴσκιοι μαῦροι ἀπάνω στὸν οὐρανό, καθὼς ἡ μαύρη μελάνη ἀπάνω στὸ χαρτί. Ἀπὸ κεῖ ἀπάνω ἀτάραχα κοίταζαν τὸ Λάμπρο, σὰ νὰ τοῦ ἔλεγαν:

«Τί καλὰ ποὺ κάνεις νὰ διαβάζης τὴν ἄλφα!»

Τότε ὁ τσοπάνης ἄρχισε τρελὸ τρέξιμο, σφύριγμα καὶ πετροβόλημα!

29. ΕΝΑΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Καλά· τοῦ ἔμαθαν, ἄς ποῦμε, τὴν ἄλφα· τὸν ἔμαθαν νὰ συλλαβίζῃ· μὰ ὕστερα; Κι ὁ Φάνης κι ὁ Δῆμος νιώθουν, πῶς δὲ θὰ μπορέσουν νὰ διαβάσουν τὸ παιδί πάραπέρα. Πρέπει νὰ τὸ πάρῃ κάποιος καλύτερος ἀπ' αὐτούς.

Φτάνοντας στὶς καλύβες, διηγήθηκαν, τί εἶχε γίνει.
«Νά, ἓνα τόσο δά μικρὸ εἶναι» εἶπε ὁ Φάνης. «Καὶ νὰ δῆτε, πῶς τὰ κύταζε τὰ γράμματα καὶ πῶς τὰ παίρνει».

Ὅλα τὰ παιδιά συγκινήθηκαν μ' αὐτὴ τὴν ἱστορία. Θέλουν νὰ ἔρχεται ὁ Λάμπρος ἐκεῖ, νὰ τὸν διαβάξῃ πότε ὁ ἓνας πότε ὁ ἄλλος.

«Ὅχι, ἓνας νὰ τὸν διαβάξῃ» εἶπε ὁ Ἄντρέας.

Ποιὸς θὰ εἶναι αὐτός; Στὴ στιγμὴ συλλογίστηκαν, ποιὸς ξέρει τὰ περισσότερα γράμματα, καὶ διάλεξαν τὸ Δημητράκη. Αὐτὸς θὰ διαβάξῃ τὸ βλαχόπουλο. Λοιπὸν γίνεται στὴν κοινότητα καὶ σχολεῖο.

30. ΣΤΟΥΣ ΙΣΚΙΟΥΣ ΤΩΝ ΔΕΝΤΡΩΝ

Σήμερα εἶναι Κυριακή. Κάτι ξεχωριστὸ ἔχει τοῦτο τὸ πρωί. Τὰ παιδιά, ὅταν γύρισαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, ἦρθαν καὶ ξαπλώθηκαν στοὺς ἴσκιους.

Πεῦκο, εὐλογημένο πεῦκο!

Ἄπὸ τίς χαραμάδες τῶν κλαδιῶν του βλέπουν τὸν

οὐρανό. Τὰ κλαδιά του σκίζονται σὲ πολλά κλαδιά μικρότερα· κι αὐτὰ πάλι σὲ ἄλλα μικρὰ μικρὰ παρακλάδια, πού μοιάζουν μὲ ἀμέτρητα ψιλὰ σκοινιά, κομποδεμένα σὰν τὰ δίχτυα.

Τὰ φύλλα του, πού εἶναι σὰ βελόνες, γίνονται κρόσσια καὶ κεῖ μέσα παίζει ὁ ἀέρας κι ὁ γαλάζιος οὐρανός.

Σαλεύει τὸ πεῦκο, κι ἡ ἄκρη τοῦ ἴσκιου του σαλεύει μαζί. Φυσάει σὰ μακρινὴ θάλασσα. Νὰ μποροῦσαν ν' ἀκοῦνε ξαπλωμένοι ὄρες πολλές αὐτὸ τὸ νανούρισμα!

Μόνο ἡ μάνα τους θὰ τοὺς ἔλεγε τόσο καλὸ τραγούδι, ὅταν τὰ εἶχε στήν κούνια.

Δὲν εἶπε ἡ βοσκοπούλα τὴν ἄλλη φορά, πὼς τὰ δέντρα ἔχουν χὰδι καὶ χαϊδεύουν; "Ὅλα τὰ παιδιὰ νιώθουν αὐτὸ τὸ χὰδι.

Πεῦκο εὐλογημένο!

31. Ο ΓΕΡΟΘΑΝΑΣΗΣ.

Σήμερα ήρθαν δυο τσοπάνηδες κι έφεραν γάλα. Δεν είναι πολύ, γιατί τώρα τὰ πρόβατα και τὰ γίδια στέρεψαν, μὰ είναι δῶρο τοῦ Γεροθανάση.

Τους έφεραν και μιὰ γαλατόπιτα, καμωμένη ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Ἀφρόδως. Κι αὐτὴ δῶρο τοῦ Γεροθανάση.

Τέλος τούς ήρθε κι ὁ ἴδιος ὁ Γεροθανάσης.

Ὁ Γεροθανάσης φορεῖ ἄσπρη φουστανέλλα, ἄσπρες κάλτσες, ἄσπρο σκοῦφο· κι εἶναι και τὰ γένια του και τὰ μαλλιά του ἄσπρα. Εἶναι χιονισμένος χειμῶνα καλοκαίρι· κατακάθαρος. Ἡ Ρούμελη θὰ τὸν λευκαίνει τὸ γέρο!

Εἶναι ὁ πρῶτος τσέλιγκας σὲ κείνα τὰ βουνά· ἀπὸ ἕξι χιλιάδες τὰ ζωντανά του δεν ἔπεσαν κάτω.

Εἶναι ὁ παππούς τῆς γενιάς. Ἔδωσε κόρες κι ἔγγονές στίς γύρω καλύβες. Ἐχει δοσμένες και ἄλλες σὲ βουνὰ μακριά, πού δὲ φαίνονται. Ὅλες τίς προίκισε και τὸ βίός του δὲ σώνεται.

Γράμματα δεν ξέρει, ἔμαθε ὅμως και βάζει τὴν ὑπογραφή του, σιγὰ σιγὰ και γερά, μὲ μιὰ γκλίτσα στὸ τέλος, νὰ ἔτσι:

Γεροθανάσης Αφροδωσίτου

Μ'αυτή τήν ὑπογραφή πουλεῖ, ἀγοράζει, ξέρει ποῦ βρίσκεται ἡ περιουσία του.

«Ξέρω κι ἐγώ, λέει, δεκάξι γράμματα».

Καὶ λέει ἀλήθεια. Τὰ μέτρησε μιὰ φορά, ὄσα, κάνουν τήν ὑπογραφή του, καὶ τὰ βρῆκε δεκάξι. Μιὰ ζωὴ τώρα δὲν ἔγιναν δεκαεφτά.

“Ὅτι τοῦ λείπει σὲ γράμματα, τὸ ἔχει ὁ Γεροθανάσης σὲ νοῦ. Δὲν τὸν ἐγέλασε κανείς, μὰ οὔτε καὶ γέλασε κανένα. Λόγο δεύτερο δὲν ἔχει ἓνα καὶ σωστό.

“Ὅταν κατεβαίνει στὴν πολιτεία—γιατὶ πηγαίνει καὶ στὴν πολιτεία μιὰ φορά τὸ χρόνο, τὴ Λαμπρὴ—πιάνει ὄλο τὸ δρόμο, καὶ γυρίζουν καὶ τὸν κοιτάζουν αὐτὸν καὶ τὴν ἀγκλίτσα του. Τότε κουνοῦν τὸ κεφάλι καὶ λένε:

«Τί γάλα νὰ τρώη! τί γιαούρτια, τί μυζήθρες!»

Εἶναι ὀγδόντα χρονῶν, μὰ τὴν γκλίτσα δὲν τὴν πάτησε χάμω. Πόσες φορές εἶδε ν'ἀνθίζη ὁ γάβρος κι ἡ ὀξιά! Πόσοι χειμῶνες ἔρριξαν ἀπάνω του τὴ βροχὴ καὶ τὸ χαλάζι! Καὶ πάλι ὀλοῖσος εἶναι.

Νάχωμε τὰ καλὰ σου γεράματα, Γεροθανάση!

32. ΕΝΑΣ ΕΘΕΛΟΝΤΗΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΕΠΟΥ.

Φεύγοντας ὁ Γεροθανάσης ἄφησε ἄλλο δῶρο: τὸ μικρὸ του σκύλο, τὸν Γκέκα.

‘Ὁ Γκέκας εἶχε ἔρθει μαζί του, μὰ τώρα δὲν ἔφευγε. Ἦθελε νὰ μείνη μὲ τὰ παιδιὰ. Ἀκολούθησε τὸ Γερο-

θανάση ὡς τὰ δέντρα, ἔπειτα ξαναγύρισε. Ὁ Γεροθανάσης τοῦ φώναξε, πάλι ὁ Γκέκας πῆγε ὡς ἐκεῖ, μὰ πάλι ξαναγύρισε.

Ἄφοῦ γύρισε δύο τρεῖς καλύβες καὶ τὶς μύρισε καλά, στάθηκε μπροστὰ στὸ Δημητράκη καὶ στὸν Κωστάκη καὶ τοὺς κοίταξε κουνώντας τὴν οὐρά, σὰ νὰ τοὺς ἔλεγε: «παίζομε;»

Πρὶν τοῦ ἀπαντήσουν, ἄρχισε αὐτὸς τὰ πηδήματα. Ἔτρεχε, χωρὶς νὰ τὸν κυνηγᾷ κανεὶς. Δηλαδή: «ἂν δὲν παίζετε σεῖς, παίζω ἐγώ».

Τὰ παιδιὰ ἔβαλαν τὰ γέλια. Νὰ ἓνας ἔθελοντῆς!

Ὁ Γκέκας γεννήθηκε κι αὐτὸς τσοπανόσκυλο. Ἔχει αὐτιά ὀρθὰ καὶ μυτερὰ καὶ τὸ μαλλὶ μεγάλο καὶ δασύ. Εἶναι ἄσπρος μ' ἓνα σταχτὶ μπάλωμα στὴ ράχη, στὰ πόδια καὶ στὸ πρόσωπο. Φαίνεται ἑνὸς χρόνου σκύλος καὶ εἶναι κουτάβι.

Ἄ, μὰ δὲν ὑποφέρεται ἡ ζωὴ στὰ βλάχικα. Σὰν πολὺ βαρὺς εἶναι ὁ Γεροθανάσης. Προχτὲς ποὺ τοῦ δάγκασε λιγάκι ὁ Γκέκας τὴ φουστανέλλα, ἔφαγε μιὰ μὲ τὴν ἀγκλίτσα. Δὲν παίζει ὁ γέρος.

Μὰ οὔτε καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ παίζουν· πᾶνε μὲ τὸ κοπάδι. Ὁ Λάμπρος, ποὺ ἦταν μικρός, βόσκει διακόσια γίδια. Δὲν ἔφτανε αὐτό, διαβάζει τώρα καὶ μιὰ φυλλάδα.

Νὰ παίξῃ μὲ τὰ πρόβατα; Αὐτὰ δὲν παίζουν, μόνο βόσκουν. Λοιπὸν σηκώθηκε ὁ Γκέκας κι ἤρθε στὰ παιδιά. Καὶ νὰ τὸν διώξουν, δὲ φεύγει ἀπὸ δῶ.

Ἄφου πήδησε κάμποσες φορές, χωρὶς νὰ τὸν κυνηγήσουν, ξαναγύρισε καὶ κουνιόταν πότε στὸ ἓνα, πότε στὸ ἄλλο παιδί.

Ἦταν σὰ νάλεγε: «Δὲ θὰ μοῦ μάθετε κανένα παιγνίδι;»

Στὸ τέλος ἄρπαξε τὴν πετσέτα τοῦ Φουντούλη στὰ δόντια του καὶ τὴν ἔφερνε μὲ μανία βόλτες στὸν ἀέρα. Τότε ὅλα τὰ παιδιὰ μὲ γέλια καὶ φωνὲς τὸν κυνήγησαν γύρω στὶς καλύβες. Τρέχοντας γλιστροῦσε, ἔπεφτε, γάβγιζε, φυσοῦσε καὶ σιγομούγκριζε, σὰ νὰ ἔγινε κάτι σπουδαῖο. Μὰ κι ἀλήθεια κάτι σοβαρὸ γινόταν· κατῶρθωσε ὁ Γκέκας νὰ τὸν κυνηγήσουν. Αὐτὸ ἤθελε. Ποῦ νὰ γυρίση τώρα στὸ Γεροθανάση!

Τὰ παιδιὰ πᾶνε μὲ τὰ παιδιὰ.

33. ΕΝΑ ΖΑΦΝΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Ὁ Γεροθανάσης φεύγοντας ἀπὸ τὰ παιδιὰ πῆγε στοὺς λοτόμους. Τὸ βράδυ, ὅταν γύριζε ἀπὸ κεῖ, πέρασε πάλι ἀπὸ τὶς καλύβες τῶν παιδιῶν.

Στάθηκε, ἄναψε τὴν ἴσκα του, τὸ τσιγάρο του καὶ μάλωσε τὸ σκύλο, ποὺ τὸν ἄφησε κι ἔφυγε. Αὐτὸ στ'ἀστεῖα. Γιατὶ στὰ σοβαρά, εἶπε στὰ παιδιὰ, πῶς τοὺς χάριζε τὸν Γκέκα. Ἕνας σκύλος, λέει, πάντα τοὺς χρειάζεται.

Κατὰ τὶς ἑννιὰ τὸ βράδυ ἀκούστηκαν βήματα ἑνὸς ἀνθρώπου.

‘Ο ἄνθρωπος πλησίασε καὶ καλησπέρισε. Μὰ φαινόταν ἀνήμπορος.

‘Όταν ἤρθε στὸ φῶς, τὸν εἶδαν ματωμένο. Αἵματα εἶχαν τρέξει ἀπὸ τὸ κεφάλι του στὸ ἀνοιχτό του στήθος, στὸ ροῦχο του κι ἔτρεχαν ἀκόμη.

‘Ο Γεροθανάσης τινάχτηκε ἀπάνω. «Ἐσύ’σαι, Κώστα;» φώναξε.

—«Ἐγώ», εἶπε ἐκεῖνος ἀδύνατα· «βάλτε μου κανένα πανί». Κι ἔγειρε κι ἀκούμπησε στὸ δέντρο.

«Ὅχι ἐδῶ, εἶπε ὁ Γεροθανάσης, στὴν καλύβα πᾶμε». Καὶ ζήτησε γρήγορα νερό καὶ πανί.

Τὰ παιδιὰ εἶχαν δειλιάσει καὶ πολλὰ χλόμιασαν· δὲν εἶχαν δεῖ ἄλλη φορὰ πληγωμένο. Ὅλη τους ἡ σημερινὴ χαρὰ χάθηκε ξαφνικά.

‘Ο Ἄντρεας ὁμως δὲν ἔχασε καιρό. Σὲ τέτοιες στιγμὲς ἐνεργοῦν ἀμέσως. Ἄρπαξε τὸ φανάρι κι ἔφεξε στὸ Γεροθανάση καὶ στὸν πληγωμένο, γιὰ νὰ μποῦνε στὴν καλύβα.

Παράγγειλε στοὺς ἄλλους νὰ τρέξουν στὴ βρύση γιὰ νερό. Ἐπειτα τῆρε δεῦτερο φανάρι ἀναμμένο, ἔτρεξε στὴν καλύβα μὲ τὰ τρόφιμα, ἔσκισε ἓνα δέμα κι ἔβγαλε ἀπὸ κεῖ μέσα μερικά πράγματα.

Ἦταν ἐπίδεσμοι, μπαμπάκι καὶ ἀντισηπτικό, τὰ πρῶτα, πού πρέπει νὰ ἔχουν, ὅσοι πᾶνε νὰ ζήσουν στὴν ἐρημιὰ. Μ’αὐτὰ γύρισε στὴν καλύβα τοῦ ἀρρώστου.

‘Ο Ἄντρεας κι ὁ Δημητράκης εἶχαν μάθει νὰ δένουν ἐπίδεσμοις. ‘Ο Γεροθανάσης τὸ ἤξερεπραχτικά, μόνο ἀντισηπτικό δὲν καταλάβαινε, τί θὰ πῆ.

Οί τρεῖς τους, βοηθώντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, ἔδεσαν καλὰ τὸ κεφάλι τοῦ χτυπημένου. Ὁ Γεροθανάσης τοῦ ἔδωσε λίγο νερὸ νὰ πιῇ καὶ τὸν πλάγιασε στὸ στρῶμα.

Τώρα κατάλαβαν, ποιὸς εἶναι. Εἶναι ἐκεῖνος, πού γυρίζει κάτω στὴν πόλη καὶ πουλεῖ ρίγανη, κάππαρη, βότανα κι ἐλατόπισσα. Εἶτε ἀπὸ τὴν ταραχὴ τους, εἶτε ἀπὸ τὸ λίγο φῶς τὰ παιδιὰ δὲν εἶχαν γνωρίσει ἀμέσως τὸν καημένο τὸν Κώστα τὸν Κορφολόγο!

«Τ'εἶναι, Κώστα, ποιὸς τόκαμε;» ρώτησε ὁ Γεροθανάσης.

—«Νά, αὐτὰ τὰ θηρία οἱ Πουρναρίτες. Ἦταν καὶ πάλι δυὸ ἀπ'αὐτοὺς καὶ χτυποῦσαν μὲ τὸ τσεκούρι ἕνα θεόρατο πεῦκο».

—«Γιατί, πατριώτη;» λέω στὸν ἕνα. «Τί σοῦ φταίει τὸ πεῦκο;»

—«Τὰ βοτάνια σου νὰ κοιτάζης ἐσύ» μ'ἀπάντησε.

—«Μὰ καλά, τοῦ λέω, καταστρέφετε ἕνα πρᾶμα τοῦ Θεοῦ, πού θέλει πενήντα χρόνια νὰ ξαναγίνη. Ἔσεῖς οἱ Πουρναρίτες θὰ φάτε τὸ δάσος. Δὲ λογαριάζετε τουλάχιστο τὴν ἐξουσία;»

—«Ἐξουσία, ἀπάντησε, εἶναι κείνο, πού μᾶς ἀρέσει. Νὰ πᾶς ἀπὸ δῶ καὶ σὺ κι αὐτή.

Λέγοντας αὐτὰ ὁ ἕνας μὲ φοβέριζε μὲ τὸ τσεκούρι. Ὁ ἄλλος σήκωσε ἀπὸ κάτω ἕνα ξύλο καὶ μὲ χτύπησε.

Ὅταν ξεζαλίστηκα καὶ κοίταξα γύρω μου, εἶχαν γίνει κι οἱ δυὸ ἄφαντοι. Ἔτσι μούμελλε νὰ πάθω».

—«Τὰ θηρία» φώναξε ὁ Γεροθανάσης· «ὡς τώρα χτυποῦσαν τὸ κλαρί, τώρα θὰ μᾶς φᾶνε καὶ τοὺς ἀνθρώπους».

34. Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΤΡΩΕΙ ΤΟ ΔΑΣΟΣ

Οί Πουρναρίτες, ἔλεγε ὁ Γεροθανάσης εἶναι ἀπὸ τὸ χωριὸ Πουρνάρι, πού βρίσκεται χαμηλά, κάπου δύο-μισὺ ὥρες ἀπὸ τὸ Χλωρό.

Πολλοὶ ἀπ'αὐτοὺς τὸ εἶχαν ἐπάγγελμα νὰ ζοῦνε ρημάζοντας τὸ δάσος. Πᾶνε μιὰ νύχτα καὶ δίνουν τσεκουριές σ'ἓνα μεγάλο ἔλατο, πού μπορεῖ νὰ δώση πολὺ καὶ γερὸ ξύλο.

Γκρεμίζουν τὸν ἔλατο καὶ τὸν κομματιάζουν. Ὕστερα φορτώνουν τὰ κούτσουρα στὸ μουλάρι καὶ τὰ πηγαίνουν λίγα λίγα στὸ χωριό.

Ἄλλοι πάλι ξεφλουδίζουν λίγο τὸν ἔλατο γύρω γύρω, γιὰ νὰ ξεραθῆ. Ὕστερα ἀπὸ καιρὸ πηγαίνουν καὶ τὸν κόβουν.

Πολλοὶ ἀπ'αὐτοὺς στὴν ἄκρη τοῦ δάσους καίνε τοὺς

θάμνους και τὰ δέντρα, γιὰ νὰ κάμουν χωράφια. Κι ὕστερα προχωροῦν μέσα στοῦ δάσος. Ἔτσι μὲ τὸν καιρὸ γυμνώνουν ράχες ὀλόκληρες.

Ἐδῶ και δυὸ χρόνια ἔχουν ἀρχίσει νὰ βγάξουν κρυφὰ ρετσίι. Πολλὰ ἀπὸ τὰ πιὸ ὄμοφρα πεῦκα τοῦ Χλωροῦ εἶναι πελεκημένα και γδαρμένα.

Ἔτσι οἱ Πουρναρίτες μπῆκαν στοῦ δάσος, ὅπως τὸ σκουλήκι μπαίνει στοῦ κάμπο και τὸ σαράκι στοῦ ξύλο.

35. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΙΔΟΠΟΙΟΥΝ ΤΟΥΣ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΕΣ

Τὸ πρῶτο, ποῦ ρώτησαν τὰ παιδιά, ὅταν ἄκουσαν αὐτά, ἦταν ἂν ἔχει φύλακες τὸ δάσος.

Τοὺς εἶπαν, πῶς ὑπάρχουν δύο δασοφύλακες. Μὰ τὸ δάσος εἶναι τόσο μεγάλο, ποῦ δὲν μποροῦν νὰ βρίσκονται παντοῦ αὐτοὶ οἱ δυό. Θέλουν ὤρες νὰ τὸ περάσουν.

Ἐπειτα ἓνας ἀπ'αὐτοὺς πρέπει νὰ βρίσκεται στοὺς λοτόμους, μὴν τύχη και κόψουν δέντρα, ποῦ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κοποῦν.

Μένει ἓνας δασοφύλακας κι αὐτὸς πρέπει νὰ φυλάξει ὅλο τὸ δάσος.

«Και τί, ἀπὸ τὸ δασοφύλακα πρέπει νὰ τὰ περιμένουμε ὅλα;» εἶπε ὁ Μπαρμπακώστας. «Ἐμεῖς τί εἶμαστε; Καθένας, ποῦ περνάει ἀπὸ δῶ μέσα, πρέπει νὰ φυλάξει τὸ δάσος. Κάθε ἄνθρωπος, ὅπου βρίσκεται,

πρέπει νά τὸ προστατεύη, ὅπως μπορεῖ. Ἐγὼ ἔκαμα τὸ χρέος μου».

Ἄφοῦ ἓνας ἄνθρωπος ἀγράμματος κινδύνεψε, γιὰ νὰ σώσῃ τὰ δέντρα, ἀξίζει δὲ νὰ κοπιήσουν γι' αὐτὰ καὶ τὰ παιδιὰ.

Ὁ Ἀντρέας τοὺς εἶπε τὸ ἄλλο πρωί, ποιὸ εἶναι τὸ χρέος τους.

Πέντε παιδιὰ ἔτρεξαν στὸ Μικρὸ Χωριὸ καὶ εἰδοποίησαν τοὺς δυὸ χωροφύλακες, ποὺ εἶναι ἐκεῖ, πὼς πληγώσαν τὸν Μπαρμπακώστα.

Ἄλλα πέντε πῆγαν στοὺς λοτόμους καὶ εἰδοποίησαν τὸ δασοφύλακα γιὰ τὴν καταστροφή, ποὺ γίνεται στὰ πεῦκα τοῦ Χλωροῦ.

Ὁ Μπαρμπακώστας ξύπνησε σήμερα καλύτερα. Τὴ νύχτα εἶχε πόνους, μὰ τὸ δέσιμο τῆς πληγῆς του μὲ καθαρὸ ἐπίδεσμο καὶ τὸ ἀντισηπτικὸ ἔφεραν ἀποτέλεσμα.

Τὰ παιδιὰ τοῦ ἔφεραν ἀπὸ τοὺς βλάχους μιὰ μεγάλη κούπα γάλα καὶ τὴν ἤπιε σιγὰ σιγὰ. Ὑστερα βγήκε ἔξω στὸν καθαρὸ ἀέρα καὶ κουβέντιαζε. Νά ἓνας ἄνθρωπος, ποὺ ἀγάπησε τὸ δάσος!

Πουρναρίτης εἶναι κι ὁ Μπαρμπακώστας. Ἄν ζοῦσε κι αὐτὸς μὲ λαθραία ξυλεῖα, τί θὰ κέρδιζε; Θὰ ἦταν κλέφτης, χωρὶς νὰ εἶναι οὔτε πιὸ ἡσυχος οὔτε πιὸ πλούσιος.

Εἴκοσιπέντε χρόνια ζῆ ἀπὸ τὸ δάσος, χωρὶς νὰ τὸ βλάβῃ ὁ Μπαρμπακώστας. Ἐγινε κορφολόγος. Μα-
 Ψηλὰ Βουνά.—Ἀναγν. Δ'. Δημοτ.—Ἐκδ. 5η.—Ζαχ. Παπαντωνίου 6

«Έγινε κορφολόγος»

ζεύει καὶ πουλεῖ ρίγανη, λεβάντα, θυμάρια καὶ βότανα σπάνια γιὰ τὰ φαρμακεῖα καὶ τὰ σπίτια.

“Ὅταν περνᾷ ἀπὸ τὴν πόλη, τί εὐωδιά πού χύνει τὸ σακί του!

36. ΤΑ ΠΛΗΓΩΜΕΝΑ ΠΕΥΚΑ

Τὸ ἀπόγεμα ἦρθε ὁ δασοφύλακας.

Ἡ πρώτη του δουλειὰ ἦταν νὰ κατεβῆ στὸ μέρος, πού τοῦ ἔδειξε ὁ Μπαρμπακώστας. Ἐκεῖ τὸν ἀκολούθησαν τὰ παιδιά. Γιὰ πρώτη φορὰ εἶδαν πληγωμένα πεῦκα.

Μιά τσεκουριά κατέβαινε ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὴ μέση τους κι ἔφτανε ὡς τὴ ρίζα. Ἦταν μιὰ πληγὴ ἀνοιχτή, ἢ μεγαλύτερη πληγὴ, πού μπορούσε νὰ δῆ κανένας· δὲ θὰ ἔκλεινε ποτέ. Καὶ ἂν ἤθελε νὰ κλείση, ἄλλες τσεκουριές τὴν κρατοῦσαν ἀνοιχτή.

Μερικὰ πεῦκα σχεδὸν τὰ εἶχαν γδύσει. Δὲν εἶχαν ἀφήσει στὸ κορμί παρά λίγη φλούδα. Φαίνονταν σὰν τὸ κρεμασμένο σφαχτό. Ἀπ’αὐτὲς τὶς πληγὲς ἔτρεχε ἄσπρο ρετσίני. Τὸ ρετσίني ἀκολουθοῦσε τὴν τσεκουριά καὶ στάλαζε κάτω σὲ μιὰ λακκούβα, πού τὴν εἶχαν ἀνοίξει πρὸς τὴ ρίζα τῶν πεύκων, ἐπίτηδες γι’ αὐτό.

Ὅλη αὐτὴ ἡ σφαγὴ ἦταν γιὰ τὸ ρετσίني· γιὰ λίγες δραχμὲς πού θὰ ἔβαζαν οἱ Πουρναρίτες στὸ σελάχι τους, ἂν τὸ πουλοῦσαν.

Τὰ πληγωμένα πεῦκα θὰ πεθάνουν σέ λίγον καιρό. Θὰ πέσουν ἀπό τόν πρῶτο δυνατὸ ἀέρα ἢ θὰ ξεραθοῦν, γιατί δέ θὰ ἔχουν πιά χυμό.

Τὸ τέλος τους τὸ ἔχουν νιώσει καὶ ὁμως τραγουδοῦν σαλεύουν καὶ φυσοῦν ὅπως τ' ἄλλα, τὰ γερὰ πεῦκα.

Μὲ τὸ κομμάτι κορμό, πὸν τοὺς ἔμεινε, πίνουν ἀπὸ τὴ γῆ, ὅσο χυμὸ μποροῦν ἀκόμη πρρασινίζουν, ἔχουν ἴσκιο.

Ἔτσι σακατεμένα μποροῦν καὶ δροσίζουν τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ φυσικό τους εἶναι νὰ κάνουν τὸ καλό, δὲν ἀλλάζει.

Δέντρα, περήφανα δέντρα!

37. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΑΣΟΦΥΛΑΚΕΣ

«'Από αύριο θά φέρω τὸ φυλακεῖο μου ἐδῶ πέρα» εἶπε ὁ δασοφύλακας. «Μοῦ χρειάζεται ὅμως βοήθεια. Πρῶτα μιὰ καλύβα· ἔπειτα πρέπει νὰ μπορῶ νὰ εἰδοποιήσω τοὺς χωροφύλακες, ποὺ εἶναι στὸ Μικρὸ Χωριό, ἢ τὸ σταθμάρχῃ τῆς Πέτρας, καθὼς καὶ τὸ δεύτερο δασοφύλακα, ποὺ εἶναι στοὺς λοτόμους. Πρέπει ἀκόμη νὰ ἔχω μιὰ δεύτερη βάρδια, στὴν ἀνάγκη καὶ τρίτη».

Ὁ Ἄντρέας, ὅταν ἄκουσε αὐτά, ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του μιὰ σφυρίχτρα. Ὑστερα ἔκαμε σημεῖο στὰ ἄλλα παιδιά, νὰ βγάλουν τὴ σφυρίχτρα τους καὶ νὰ σφυρίξουν μονομιᾶς ὅλοι, μόλις κουνήσῃ τὸ χέρι.

Μιὰ βροντερὴ σφυριξιά ἀκούστηκε ἀπὸ δέκα σφυρίχτρες. Μποροῦσε ν'ἀκουστῆ ἄρκετὰ μακριά.

«'Αν ἐμεῖς τὰ παιδιά χρειαζόμαστε, εἶπε ὁ Ἄντρέας, εἴμαστε ἐδῶ. Ἔχομε τὴ σφυρίχτρα μας, τὸ ραβδί μας καὶ τὸ σακούλι μας. Μποροῦμε νὰ πᾶμε στὸ Μικρὸ Χωριό καὶ στὴν Πέτρα καὶ στοὺς λοτόμους».

—«Αὐτὸ θά εἶναι μιὰ καλὴ δουλειά», εἶπε ὁ δασοφύλακας.

—«Καὶ βάρδια θά φυλάξωμε», εἶπε ὁ Ἄντρέας. «Μὴ μᾶς βλέπῃς μικρούς· εἴμαστε εἰκοσιέξι».

Ὁ δασοφύλακας κοίταξε τὰ παιδιά μὲ περιέργεια. Τὰ εἶδε ἡλιοκαμένα· φαίνονταν παιδιά μὲ θάρρος. Ὁ Ἄντρέας ἔμοιαζε παιδί, ποὺ ξέρει νὰ ὀδηγῇ.

«Ποιόν ἔχετε μαζί σας ἐδῶ;» ρώτησε. «Ποιὸς σᾶς συντροφεύει;»

—«Κανένας».

—«Μονάχοι σας εἶστε;»

—«Μονάχοι».

—«Ἐπὶ πότε;»

—«Ἐπὶ μιὰ βδομάδα».

—«Παιδιά ποὺ μποροῦν νὰ μείνουν ἐδῶ μόνον τους, μποροῦν νὰ βοηθοῦν καὶ τὸ δασοφύλακα. Ἐλάτε μαζί μου».

Τοὺς πῆρε καὶ τοὺς πῆγε σ' ἓνα μέρος μὲ πυκνὰ δέντρα. Ἐκεῖ τοὺς ὥρισε, πῶς θὰ φυλάξουν τὴ νύχτα καὶ τί θὰ κάμουν, ἂν τύχη κι ἀκούσουν τσεκούρι στὰ δέντρα.

38. ΔΑΣΟΦΥΛΑΚΕΣ, ΓΡΗΓΟΡΕΙΤΕ!

Φάνη, προσοχή. Σκοπὸς εἶσαι.

Μὴ φοβᾶσαι τὴ νύχτα, μὴ σὲ τρομάζουν οἱ ἴσκιοι. Ὅποιος κάνει ἐκεῖνο, ποὺ πρέπει, δὲν ἔχει νὰ φοβηθῆ κανένα.

Ἐσύ κι οἱ σύντροφοί σου ἀπόψε φυλάγετε τὸ δάσος ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του.

Ἡ σφυρίχτρα σου νὰ εἶναι ἔτοιμη.

Μὲ τὴ βάρδια, ποὺ φυλάγετε, προστατεύετε τὰ δέντρα. Κι ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅσοι θὰ δροσιστοῦν ἀπ' αὐτὰ τὰ δέντρα εἴτε τώρα, εἴτε σὲ πενήντα κι ἑκατὸ καὶ διακόσια χρόνια.

Όταν βρίσκονται γενναία παιδιά σαν ἑσᾶς, ἕνα δάσος γίνεται αἰώνιο. Κι οἱ ἄνθρωποι ζοῦν καλύτερα τὴ ζωὴ τους.

39. ΟΙ ΔΕΝΤΡΟΚΟΠΟΙ ΔΕΝ ΠΕΡΑΣΑΝ ΚΑΛΑ.

Τὴν πρώτη βραδιὰ δὲν ἦρθε ὁ ἐχθρός. Ἦρθε ὅμως τὴ δεύτερη.

Ἐκεῖ κάπου ἀκούστηκαν τρεῖς τσεκουριές. Ἐκεῖνος, ποὺ χτυποῦσε, σταμάτησε λίγα λεπτά, γιὰ ν' ἀφουγκραστῆ φαίνεται γύρω. Ἐπειτα ξανάδωσε ἄλλες τρεῖς.

Τότε σφύριξαν ἔξαφνα στὸ σκοτάδι δεκαπέντε σφυρίχτρες. Πρῶτα καθεμιὰ χωριστά, ἔπειτα κι οἱ δεκαπέντε μαζί, δυνατά, πολὺ δυνατά.

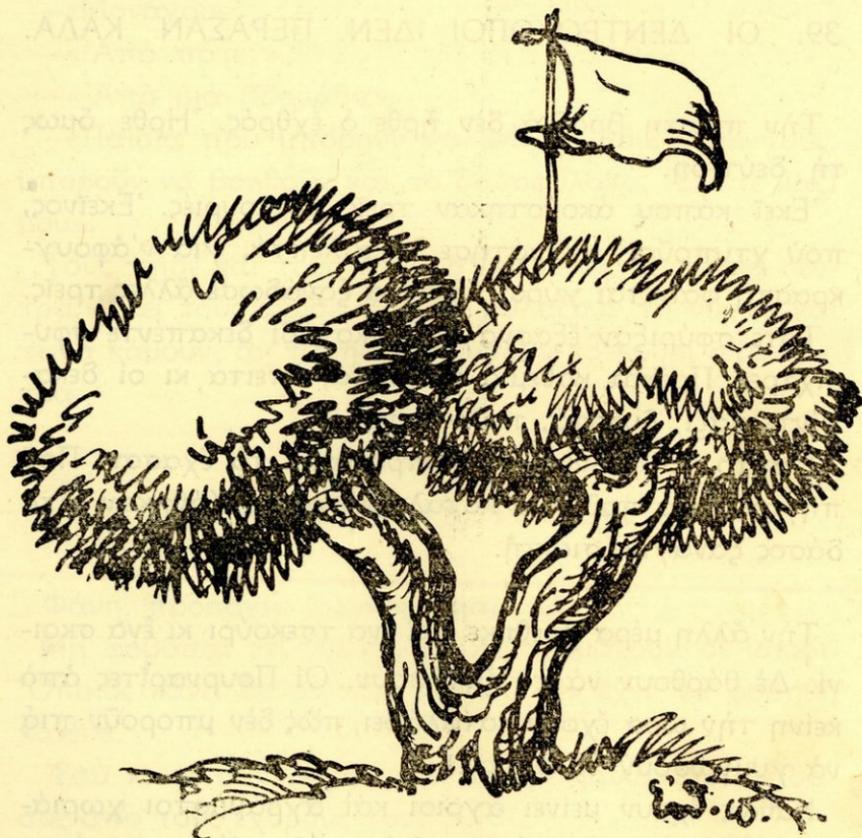
Σ' αὐτὸ τὸ ξαφνικὸ οἱ δεντροκόποι τὰ ἔχασαν. Ποῦ πῆγαν, ἀπὸ ποῦ, δὲν κατάλαβε κανεὶς. Χάθηκαν. Στὸ δάσος ξανάγινε σιωπὴ.

Τὴν ἄλλη μέρα βρέθηκε ἐκεῖ ἕνα τσεκούρι κι ἕνα σκοινί. Δὲ θάρθουν νὰ τὸ ζητήσουν. Οἱ Πουρναριῆτες ἀπὸ κείνη τὴν ὥρα ἔχουν καταλάβει, πὼς δὲν μποροῦν πιὰ νὰ γυμνώσουν τὸ δάσος.

Καθὼς ἔχουν μείνει ἄγριοι καὶ ἀγράμματοι χωριάτες, ὁ φόβος τους τὰ μεγαλώνει ὅλα. Καὶ πιστεύουν ὅλα, ὅσα φοβοῦνται.

Οἱ γριές ἐξήγησαν τίς σφυριξιές ἐκεῖνες σὰ γριές. Εἶπαν, πὼς εἶναι ἀπὸ στοιχειά. Τὰ μεγαλύτερα στοιχειά, καθὼς λένε οἱ γριές, εἶναι μέσα στὸ λόγγο.

Οί Πουρναρίτες, ἂν κι ἔχουν περπατήσει νύχτα πολλές φορές, πίστεψαν τὶς γυναῖκες. Τὸ ξαφνικὸ ἐκεῖνο, πού τὸ διηγήθηκαν οἱ φοβισμένοι δεντροκόποι, ἀπὸ στόμα σὲ στόμα μεγάλωσε. Καὶ καθὼς μέσα στὸ ἄγριο

«Δείχνει πὼς ἐκεῖ ὑπάρχουν φύλακες....»

αὐτὸ χωριὸ ἔμειναν οἱ ἄνθρωποι ἀγράμματοι, ἡ ἱστορία γύριζε μέρα καὶ νύχτα. Καὶ ὅσο γύριζε, τόσο πιὸ φοβερὴ γινόταν.

Στὸ τέλος μερικοὶ ἀπὸ τοὺς χωριάτες πίστεψαν, πὼς ὁ Χλωρὸς εἶχε στοιχειώσει.

Ἀπάνω στὸ φόβο αὐτὸν ἦρθε κι ὁ φόβος τῆς ἐξουσίας. Οἱ Πουρναριῆτες εἶδαν τοὺς δυὸ χωριανούς των, ποὺ εἶχαν χτυπήσει τὸν Κώστα τὸν Κορφολόγο, νὰ πηγαίνουν στὴ φυλακὴ δεμένοι, ἀνάμεσα σὲ τέσσερες χωροφύλακες. Τὴν τιμωρία τους τὴ χρωστοῦνε στὰ παιδιά, ποὺ εἶχαν τρέξει στὸ Μικρὸ Χωριὸ καὶ εἰδοποίησαν τοὺς χωροφύλακες.

Στὴν κορφή ἑνὸς πεύκου, σὲ ψηλὸ μέρος, τὰ παιδιά ἔχουν δέσει κι ἓνα ἄσπρο πανὶ γιὰ σημαία. Αὐτὴ φαίνεται κάμποσο μακριὰ καὶ δείχνει, πὼς ὑπάρχουν ἐκεῖ φύλακες.

Ἡ μικρὴ δασοφυλακὴ μας ἔκαμε τὸ χρέος της. Δὲν ἠσύχασε ὅμως μ'αὐτό. Ἐξακολουθεῖ τίς βάρδιες.

Πάντα εἶναι ἔτοιμη!

40. ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΤΡΑΓΑΚΙ

Ὁ Λάμπρος ἦρθε στὸ μάθημα καὶ προχτὲς καὶ χτὲς καὶ σήμερα.

Κοιτάζει τὸ ρολόγι του κι ἔρχεται ταχτικὰ τὴν ἴδια ὥρα. Τὸ ρολόγι τοῦ Λάμπρου εἶναι μιὰ ξερὴ ἀγριαχλαδιά. Στὶς δέκα τὸ πρωὶ πέφτει ὁ ἴσκιος τῆς ἀπάνω στὸ σημάδι. Τότε ξεκινᾷ ὁ μαθητὴς τρέχοντας κι ἔρχεται στὸ Δημητράκη.

Δόξα σοι ὁ Θεός, τὰ γίδια τὴν ἄλλη φορὰ τὰ μά-

ζεψε ἔκτος ἀπὸ ἓνα. Ἔνα τραγάκι, ἓνα μαῦρο τραγάκι, δὲν μπόρεσε νὰ τὸ βρῆ πουθενά.

Ἦταν τὸ εἶπε τοῦ παπποῦ, τὸν ἔπιασε μέγας θυμός.

«Νὰ πᾶς πίσω, εἶπε ὁ παππούς, νὰ μοῦ βρῆς τὸ τραγάκι. Ὁ τι ἔχω κεῖνο τὸ μικρό, δὲν ἔχω ὄλο τὸ κοπάδι!»

Ἦταν ὁ Λάμπρος τὴν ἄλλη μέρα πρωὶ πρωὶ πῆγε πίσω καὶ ἄρχισε ν'ἀνεβαίνει πάλι ὄλους τοὺς γκρεμούς. Ἔψαξε στοὺς θάμνους, ἔρριξε πέτρες παντοῦ, σφύριξε, φώναξε «τσέπ! τσέπ! τσέπ!» τίποτα. Εἶχε ἀπελπιστῆ.

Τὴ στιγμή, πού κίνησε νὰ φύγει, τὸ τραγάκι πρόβαλε ἀπὸ μιὰ πράσινη τούφα. Οὔτε κινήθηκε οὔτε βέλαζε· μόνο τὸν κοίταξε.

Ἦταν ξεχασμένο μέσα στὸ ἄγριο κλαρί. Μιὰ νύχτα ἔζησε στὸ πουρνάρι καὶ στὴν κουμαριά καὶ ξέχασε καὶ κοπάδι καὶ βοσκή.

Ἦταν ὁ Λάμπρος τὸ κυνήγησε λίγο, τὸ τσάκωσε ἀπὸ τὸ πίσω πόδι μὲ τὴν γκλίτσα του, τὸ πῆρε στὸν ὦμο καὶ τὸ ἔφερε πίσω.

Ἦταν τὸ εἶδε ὁ Γεροθανάσης, χάρηκε, μ'ὄλες τὶς ἑξὶ χιλιάδες τὰ ζωντανά του.

Ἦταν τὸ ἄρπαξε ἀπὸ τὰ μικρά του κέρατα καὶ τὸ ἔφερε στὰ γόνατά του, φώναξε τάχα σὰ θυμωμένος:

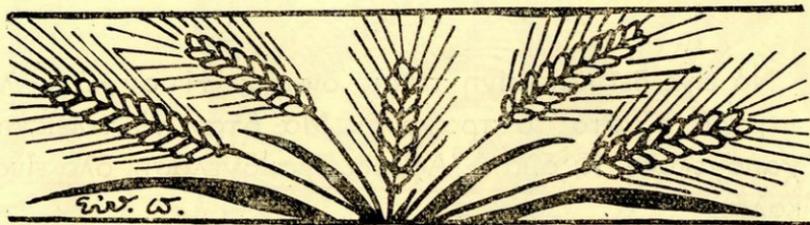
«Φέρε γρήγορα τὸ μαχαίρι νὰ τὸ σφάξω». Τὸ τραγάκι βέλαξε: «μέε..... μέεε.....» Καὶ τὸ χνότο του, καθὼς ἄνοιξε τὸ στόμα, μσσκοβόλησε ἀπὸ τὸ ἄγριο κλαρί.

«Τί εἶπες;» φώναξε ὁ Γεροθανάσης, σηκώνοντας τὸ χέρι σὰ νὰ κρατοῦσε τάχα μαχαίρι. «Νὰ μὴ σὲ σφάξω εἶπες; Ὅχι, θὰ σὲ σφάξω, τώρα κιόλας! Στις μυρουδιές μου ξεχάστηκες, ἔ; Ἄγγιχτη κουμαριά μούθελες! Ἄς εἶναι, ἄς ἔχης χάρη σήμερα. Ζέρω γώ! Θὰ σὲ σφάξω στὸ γάμο τῆς Ἀφρόδως».

Ἔτσι εἶπε καὶ τ' ἀπόλυσε νὰ πάη μαζί με τ' ἄλλα.

Ὅχι, δὲ θὰ τὸ σφάξῃ οὔτε στὸ γάμο τῆς Ἀφρόδως Ἄς εἶναι ἄταχτο· ξέρει ὅμως νὰ κυνηγᾷ τις εὐωδιές· ξέρει νὰ βρίσκη τὸ ἄγγιχτο κλαρί.

Ὁ Γεροθανάσης τὸ ἔχει στὴν καρδιά του. Μιὰ μέρα φαίνεται πὼς θὰ τὸ κάμη κεσέμι!

41 ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΩΣ

Ἡ Ἀφρόδω ἦρθε σήμερα μαζί με τὸ Λάμπρο, νὰ δῆ τ' ἀδέρφια της. Ἐναν ἀδερφὸ εἶχε, τὸ Λάμπρο, καὶ τώρα ἔγιναν εἰκοσιέξι!

Μὰ καὶ τὰ παιδιὰ ποτὲ δὲν ἔλεγαν, πὼς θὰ ἔβρισκαν ἐκεῖ ἀπάνω τόσο καλὴ ἀδερφή.

Ἐδῶ καὶ τρεῖς μέρες τοὺς εἶπε τὸ πιὸ καλὸ παραμῦθι. Εἶπε γιὰ ἓνα κάστρο, ποὺ εἶχε πόρτες ἀτσαλένιες καὶ κλειδιὰ ἀργυρά· γιὰ τῆς Ὠριᾶς τὸ κάστρο.

Προχτὲς τραγούδησε στὸ Φάνη καὶ στὸ Δημητράκη ἓνα τραγούδι, ποὺ ἄρχιζε μὲ τὰ λόγια: «Ἄ π ὀ ψ ε ν ε ι ρ ε υ ὄ μ ο υ ν α». Τὸ εἶπε χαμηλοβλέποντας καὶ κοιτάζοντας τὴ ρόκα.

Ἄποψε νειρευόμουνα
—μητέρα, μητερίτσα μου—
ψηλὸν πύργον ἀνέβαινα,
σὲ περιβόλι ἔμπαινα
καὶ δυὸ ποτάμια μὲ νερό,
—ξήγα, μητέρα μ', τ' ὄνειρο.....

Νὰ εἶχε δεῖ καὶ κείνη τέτοιο ὄνειρο; Ἦταν κάτι λυπητερὸ σ' αὐτὸ τὸ τραγούδι. Μὰ ὅταν τὸ τελείωσε, χαμογέλασε. Κι ἅμα ἡ Ἀφρόδω χαμογελάση, ὅλα εἶναι καλά.

Τόσο τὴν ἔχουν ἀδερφή, ποὺ σήμερα τὴν ἔβαλαν σὲ ράψιμο.

«Ράψε, Ἀφρόδω, τοῦτο τὸ κουμπί».

—«Ράψε μου τὸν ἀγκῶνα, ποὺ σκίστηκε».

Ὅσο κι ἂν εἶχαν μάθει στὴν ἐρημιὰ νὰ ράβωνται μόνοι τους, ἤθελαν τὸ ράψιμο τῆς Ἀφρόδως. Πάντα πιὸ καλά ράβουν οἱ γυναῖκες.

Ἡ Ἀφρόδω κάθισε καὶ μπάλωσε δυὸ τρεῖς. Ἄν μπορῆ

Ε. Π. Σωφ. Στεφ. Γεωργ. 1927

«Ρά με μου τούτο τὸ κουμπί.....»

νά μπαλωθοῦν δασοφύλακες! Ὑστερα πῆρε τὴ ρόκα κι ἄρχισε νὰ γνέθη.

«Τώρα θὰ μᾶς πῆ κανένα παραμῦθι!» συλλογίστηκαν τὰ παιδιά.

Ὅχι, δὲν τοὺς εἶπε παραμῦθι· τοὺς εἶπε τὴν ἱστορία τοῦ Γιάννη ἀπὸ τὸ Πουρνάρι. Μιὰ ἱστορία, ποὺ τὴν ξέρουν ὅλοι, μεγάλοι καὶ μικροί.

42. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΑΠΟ ΤΟ ΠΟΥΡΝΑΡΙ

Βλέπετε κεῖ κάτω μακριά, εἶπε ἡ Ἀφρόδω, κάτι χωράφια, ποὺ κιτρινίζουν;

Ἐκεῖ ἦταν ἓνας πεῦκος! μὰ τί πεῦκος! Ἐκρουε στὰ οὐράνια, ποὺ λέει ὁ λόγος. Ὁ ἴσκιος, ποὺ ἔρριχνε, μαύριζε σὰν τὸ χράμι, ποὺ εἶναι ἀπὸ τράγιο μαλλί. Ἀπὸ κάτω μπορούσε νὰ σταθῆ ἓνα κοπάδι.

Πουλί πετούμενο δὲν περνοῦσε ἀπὸ μακριά, δίχως νάρθη ν'ἀγγίξη τὴν κορφή του.

Οἱ σταλαματιῆς ἀπὸ τὸ ρετσίμι του σὰν κεχριμπάρια· τὸ φύσημά του ποτάμι· ἡ δροσιά του γιάτρευε λαβωμένο.

Λένε, πὼς μέσα στὸ κορμί του κοιμόταν μιὰ νεράϊδα· ἔτσι λένε. Μεγαλύτερος πεῦκος δὲ φάνηκε πουθενά· τὸν θυμοῦνται δὰ ἐκεῖνοι, ποὺ γέρασαν. Κι ὁ παππούλης κάθισε στὸν ἴσκιο του.

Ὡσπου ἦρθε μιὰ χρονιά ὁ Γιάννης ἀπὸ τὸ Πουρνάρι καὶ τὸν πελέκησε μὲ τὸ τσεκούρι γιὰ ρετσίμι. Καὶ τὴν ἄλλη χρονιά πάλι τὸν πελέκησε. Κι ἄμα ἔβγαλε δυὸ

χρόνια τὸ ρετσίνι, ὁ Γιάννης ἄρχισε νὰ μετρᾷ τὰ κούτσουρα, πού θὰ εἶχε, ἂν τὸν ἔκοβε ὁλότελα.

Τὴν τρίτη χρονιά τὸν γκρέμισε. Καὶ πῆγε στὴ μάνα του καὶ τῆς εἶπε: «Μάνα, καλὸ χειμῶνα θὰ περάσωμε. Τὸ μισὸν πεῦκο θὰ τὸν κάψωμε ἐμεῖς στὸ τζάκι, τὸν ἄλλο θὰ τὸν πουλήσωμε στὰ Δυὸ χωριά».

Κίνησε νὰ πάη στὰ Δυὸ χωριά, νὰ βρῆ τοὺς μαστόρους νὰ τοὺς πῆ, πὼς ἔχει ξύλο γιὰ πούλημα. Πέρασε ἓνα μερόνυχτο, δὲν ἔφτασε. Πέρασαν τρεῖς μέρες, δὲν ἔφτασε. Πέρασε ἓνας μῆνας κι ἦταν ἀκόμα στὸ δρόμο.

Ὁ πεῦκος, λένε, τὴν ὥρα, πού ἔπεφτε, τὸν καταράστηκε. Καὶ σὰν εἶχε τὴν κατάρρα τοῦ πεύκου, δὲν μποροῦσε ὁ Γιάννης νὰ βγῆ ποτὲ ἀπὸ τὸν κάμπο. Γιατὶ τὰ δέντρα, βλέποντάς τον, περπατοῦσαν κι ἔφευγαν. Κι ὁ λόγγος ὅλο τραβοῦσε μακριά. Κι ὁ Γιάννης ὅλο ἀπόμενε στὰ ξερολίβαδα.

Δίψα εἶχε, σταλιά δὲν εἶχε νὰ δροσιστῆ. Καὶ περνοῦσαν τὰ καλοκαίρια καὶ τὸν ἔκαιαν, κι οἱ χειμῶνες καὶ τὸν πάγωναν. Κι ὁ Γιάννης περπατοῦσε κι ἦταν πάντα στὸν ἴδιο τόπο. Ὡσπου σωριάστηκε.

Καὶ τοῦ ἔβγαλαν κι ἓνα τραγούδι, πού λέει ὅλη αὐτὴ τὴν ἱστορία. Ἔχει καὶ σκοπὸ. Μὰ ὅσο γιὰ τὰ λόγια, ἐγὼ δὲν τὰ ξαίρω· στὰ χαρτιά θὰ τὰ βρῆτε· γιατί πέρασε στὰ χαρτιά αὐτὴ ἡ ἱστορία.

Τὸ τραγούδι τοῦ Γιάννη ἀπὸ τὸ Πουρνάρι ἔτσι τὸ λένε τὰ χαρτιά:

43. Η ΚΑΤΑΡΑ ΤΟΥ ΠΕΥΚΟΥ

1.

«Γιάννη, γιατί ἔκοψες τὸν πεῦκο;
Γιατί; Γιατί;»

—«Ἄγέρας θάνατι» λέει ὁ Γιάννης,
καὶ περπατεῖ.

Ἄναβει ἡ πέτρα, τὸ λιβάδι
βγάνει φωτιά·
νάβρισκε ὁ Γιάννης μιὰ βρυσούλα,
μιὰ ρεματιά!

Μὲς στὸ λιοπύρι, μὲς στὸν κάμπο
νὰ ἓνα δεντρί.....

Ξαπλώθη ὁ Γιάννης ἀποκάτου
δρoσιὰ νὰ βρῆ.

Τὸ δέντρο παίρνει τὰ κλαδιά του
καὶ περπατεῖ!

«Δὲ θ'ἀνασάνω» λέει ὁ Γιάννης
«γιατί; γιατί;»

2.

—«Γιάννη, ποῦ κίνησες νὰ φτάσης;»
—«Στὰ Δυὸ χωριά».

—«Κι ἀκόμα βρίσκεσαι δῶ κάτου;
Πολὺ μακριά!»

—«'Εγὼ πηγαίνω, ὄλο πηγαίνω.
 Τί ἔφταιξα γώ;
 Σκιάζεται ὁ λόγκος καὶ μὲ φεύγει,
 γι' αὐτὸ εἶμαι δῶ.

Πότε ξεκίνησα; Εἶναι μέρες.....
 γιὰ δυό, γιὰ τρεῖς.....
 Ὁ νοῦς μου σήμερα δὲν ξέρω,
 τ'εἶναι βαρύς».

—«Νὰ μιὰ βρυσούλα, πιὲ νεράκι
 νὰ δροσιστῆς».
 Σκύβει νὰ πιῆ νερὸ στὴ βρύση,
 στερεύει εὐθύς»

3.

Οἱ μέρες πέρασαν κι οἱ μῆνες,
 φεύγει ὁ καιρὸς
 στὸν ἴδιον τόπο εἶν' ὁ Γιάννης,
 κι ἄς τρέχη ἔμπρός.....

Νὰ τὸ χινόπωρο, νὰ οἱ μπόρες!
 μὰ ποῦ κλαρί;
 Χτυπιέται ὀρθὸς μὲ τὸ χαλάζι,
 μὲ τὴ βροχή.

4.

«Γιάννη, γιατί ἔσφαξες τὸ δέντρο
τὸ σπλαχνικό,
πούρριχεν ἴσκιο στὸ κοπάδι
καὶ στὸ βοσκό;

Ὁ πεῦκος μίλαε στὸν ἀέρα
—τ' ἀκοῦς; τ' ἀκοῦς;—
καὶ τραγουδοῦσε σὰ φλογέρα
στοὺς μπιστικούς.

Φρύγανο καὶ κλαρὶ τοῦ πῆρες
καὶ τὶς δροσιές,
καὶ τὸ ρετσίνι του ποτάμι
ἀπ' τὶς πληγές.

Σακάτης ἦτανε κι ὀλόρθος,
ὡς τὴ χρονιά,
ποὺ τὸν ἐγκρέμισες γιὰ ξύλα,
Γιάννη φονιά!»

5.

—»Τὴ χάρη σου, ἐρημοκλησάκι,
τὴν προσκυνῶ.
Βόηθα νὰ φτάσω κάποιαν ὥρα
καὶ νὰ σταθῶ.....

Ἡ μάνα μου θὰ περιμένη
κι ἔχω βοσκή.....

κι είχα και τρύγο..... Τί ώρα νάναι
και τί εποχή;

Ξεκίνησα τὸ καλοκαίρι
—νά στοχαστῆς—
κι ἦρθε και μ'ἦβρεν ὁ χειμῶνας
μεσοστρατίς.

Πάλι Ἄλωνάρης και λιοπύρι!
Πότε ἦρθε; Πῶς;
Ἄγιε, σταμάτησε τὸ λόγγο,
ποῦ τρέχει ἐμπρός.

Ἄγιε, τὸ δρόμο δὲν τὸν βγάνω
—μὲ τί καρδιά;—
Θέλω νὰ πέσω νὰ πεθάνω,
ἔδῶ κοντά».

6.

Πέφτει σὰ δέντρο ἀπ'τὸ πελέκι.....
Βογκάει βαριά.
Μακριὰ του στάθηκε τὸ δάσος,
πολὺ μακριὰ.

Ἐκεῖ τριγύρω οὔτε χορτάρι,
φωνὴ καμιά.
Στ'ἀγκάθια πέθανε, ἴστον κάμπο,
στὴν ἐρημιά.

44. ΣΤΗ ΡΟΥΜΕΛΗ

Ἐπ' ὅλα τὰ παιδιὰ ὁ Πάνος χαίρεται περισσότερο τὸ νερό. Αὐτὸς κάθεται στὴ βρύση ἀπὸ κάτω μὲ τὸ κορμὶ γδυτὸ καὶ λούζεται. Ἄν βρῆ καμιὰ στέρνα στὸ δρόμο, μπορεῖ νὰ γδυθῆ καὶ νὰ βουτήξῃ.

Ὁ κύρ Στέφανος τὸν ἔβγαλε Κοτσυφοπάνο.

Ὁ κότσυφας δὲν εἶναι τὸ πουλί, πού τρελαίνεται γιὰ τὸ νερό; Ὅταν ἀκούσῃ νερὸ νὰ τρέχῃ, κελαδεῖ μέσα στὸ κλουβί. Κι ὁ Πάνος ἂν ἀκούσῃ νερό, πηδᾷ καὶ χαίρεται.

Μόλις ἄκουσε, πὼς θὰ πᾶνε στὸ μύλο ν' ἀλέσουν, τί χαρὲς ἔκαμε!

«Ἐγώ, εἶπε, δηλώνω γιὰ μυλωνάς, ἐγώ!»

Συλλογίζεται ἀπὸ τώρα νὰ καθίσῃ γδυτὸς στὴ βροχή τοῦ μύλου, ἐκεῖ πού τινάζονται οἱ στάλες. Ἄλλῃ μιὰ φορὰ τὸ ἔχει κάμει καὶ δὲ λησμονεῖ αὐτὴ τὴ δροσιά.

Τὸ ψωμί τῶν παιδιῶν τὸ ἐτοίμασαν μὲ πληρωμὴ

οί γυναίκες τῶν λοτόμων. Τὸ σιτάρι ὅμως τὸ πῆγαιναν μόνον τους, γιὰ νὰ τὸ ἀλέσουν στὸ μύλο.

Ἔστειλαν καὶ πῆραν ἀπὸ τοὺς λοτόμους τὸ μουλάρι. Τὸ πρῶτὸ ξεκίνησε ὁ Πάνος, ὁ Καλογιάννης, ὁ Μαθιός, ὁ Κωστάκης κι ὁ Φάνης. Πέντε μιλωνάδες.

Ὅσο γιὰ τὸ δρόμο εἶχαν ρωτήσῃ ἀπὸ χτῆς καὶ ξέρον, ποῦ εἶναι πῆραν τὰ σημάδια καλά. Ἐπειτα δὲν μπορεῖ νὰ γελαστοῦν, ἀφοῦ ἔχουν μαζί τους ἕνα πολῦτιμο ὄδηγό, τὸ μουλάρι.

Αὐτὸ πηγαίνει μόνο ἐπὶ τὸ μύλο. Καταλαβαίνει σὰν ἄνθρωπος. Ζέρει τώρα, γιὰ ποῦ κίνησαν τὰ παιδιά. Εἶναι τὸ ζῶο, ποῦ πατᾶ στερεὰ ἵστους γκρεμούς. Βλέπει τὴ νύχτα καὶ θυμᾶται ὅλους τοὺς δρόμους, ποῦ πέρασε στὸ σκοτάδι.

Τὴ ὥρα ἴα ποῦ ἀντιλαλεῖ τὸ κυπρί του στὰ φαράγια!

Εἶχαν ταξιδέψει κάπου μιὰ ὥρα.

«Ἄκουτε, παιδιά;» εἶπε ὁ Κωστάκης καὶ στάθηκε. Στάθηκαν κι οἱ ἄλλοι καὶ ἄκουαν. Ἐρχόταν μιὰ βοή. «Νερό!» εἶπαν τὰ παιδιά.

Ὁ Κωστάκης στάθηκε πάλι, ἔβαλε τὸ αὐτί του καί, καθὼς ἄκουσε πολὺ νερό, φώναξε χαρούμενος:

«Ἡ Ρούμελη!» οὐκ ἐκῆθη ὅτ ρονέμοιφοφ ερητᾶμ
Σὰ ν' ἀκούστηκε τ' ὄνομα καλοῦ φίλου, ποῦ ἔρχεται, ἔτρεχαν τὸν κατήφορο, γιὰ νὰ τὴ δοῦν μιὰ ὥρα πρῶτύτερα.

Ἦταν ἡ Ρούμελη. Περήφανη κατέβαινε καὶ βροντοῦσε τὰ νερά της.

Τὰ πλατάνια στή μιά της καὶ στήν ἄλλη ὄχθη χαιρόνταν τὸ νερό. Ἄλλὰ δέντρα ἔσκυβαν ἀπὸ τίς πλαγιές νὰ πιοῦν.

Τὸ ρέμα ἐκεῖ κοντὰ πλάταινε καὶ σχημάτιζε μιὰ δεξαμενή, ποὺ ἔβλεπες καὶ τὸ τελευταῖο λιθαράκι μέσα.

Ἄλλοῦ εἶχε σκαλοπάτια ἀπὸ γυαλιστερά λιθάρια. Τὸ νερὸ κατέβαινε τὰ σκαλοπάτια καὶ σχημάτιζε ἄσπρους καταρράχτες.

Ὡσπου νὰ καλοκοιτάξουν τὰ παιδιά, εἶδαν τὸν Πάνο γδυτὸ νὰ μπαίνει στὸ νερό.

«Μή, μή!» τοῦ φώναξαν «θὰ κρῶσης. Ἐβγα ἔξω!»

Ὁ Πάνος ἔμπαινε πάρα μέσα. Χτυποῦσε τὰ χέρια του στὸ νερό, ἔλουζε τὸ κορμί του, βουτοῦσε καὶ τὸ πρόσωπό του. Γελοῦσε καὶ τίνιζε στάλες στὸν ἄερα. «Φοβάστε! Οὐ, φοβάστε!» φώναζε καὶ τοὺς πετοῦσε νερό.

Ὁ Κωστάκης ἄρχισε νὰ βγάζη τὰ ροῦχα του. Στάθηκε γυμνὸς στήν ὄχθη.

«Θὰ πέσης, Κωστάκη; Πέσε! Ἐμπρός, θάρρος! Ἄμ δὲ θὰ πέσης!» τοῦ φώναξαν.

Ὁ Κωστάκης ἔβαλε τὸ πόδι του στὸ νερό, μὰ σταμάτησε φοβισμένος· τὸ βρῆκε κρύο. Θέλησε νὰ φύγη, μὰ ὁ Πάνος ἀρπάζοντάς τον ἀπὸ τὸ χέρι τὸν τράβηξε μέσα καὶ τὸν ἐβούτηξε ὄλον.

Ὁ Κωστάκης μὲ τὴν πρώτη βουτιά ξαφνίστηκε. Τοῦ φάνηκε, πὼς πλύντιασε καὶ χάθηκε! Ἀμέσως ὅμως κατάλαβε, πὼς τὸν κρύωνε ὁ φόβος του, ὅχι τὸ νερό.

Ειδ. Επιθεωρητής Μ1

‘Ο Κωστάκης άρχιζε νά βγάξει τὰ ρούχα του!

Στὴν ἀρχὴ ἔνωσε ψύχρα, τῶρα αἰσθάνεται δροσιὰ καὶ εὐτυχία. Πετοῦσε νερὸ στοὺς ἄλλους.

«Ὅριστε, τῶρα μᾶς πετᾶ νερὸ κι ὁ Κωστάκης!» συλλογίστηκαν οἱ ἄλλοι τρεῖς.

Γδύθηκαν κι αὐτοὶ κι ἔπεσαν μέσα.

Τὸ φαράγγι ἀντιλαλοῦσε τὰ γέλια τους καὶ τὶς φωνές. Δυὸ κοτσύφια, ποὺ εἶχαν τρομάξει στὴν ἀρχή, ξαναἤρθαν ἐκεῖ κοντὰ καὶ βρέχονταν. Τὰ πλατάνια ἔπλεκαν τοὺς κλώνους των ἀπὸ πάνω κι ἔκαναν πράσινα τόξα. Τὸ νερὸ ἦταν καθαρὸ σὰ διαμάντι· ἔβγαινε ἀπὸ τὴν καρδιὰ τοῦ βουνοῦ.

Ρούμελη, κρύα Ρούμελη!

«Καὶ τῶρα πῶς θὰ στεγνώσωμε;» ρωτᾷ ὁ Κωστάκης, ἅμα βγῆκαν ἀπὸ τὸ νερό.

Σεντόνι βέβαια δὲν εἶχαν μαζί τους. Πῆγαν λοιπὸν σὲ κείνον, ποὺ στεγνώνει καὶ ζεσταίνει τοὺς φτωχοὺς καὶ τοὺς γυμνοὺς, στὸν ἥλιο.

Μὰ ἐνῶ ἔμεναν στὸν ἥλιο, σφούγγιζαν τὸ δέρμα τους δυνατὰ μὲ φύλλα ἀπὸ πλατάνι, ἀπὸ δρυῖ καὶ ἀπὸ σκίνο. Ἔτσι στέγνωσαν καὶ ντύθηκαν.

Ὁ νοῦς τους δὲν ἔφευγε ἀπὸ τὸ λουτρό· δὲν μπορούσαν νὰ τὸ ξεχάσουν. Ἀλάφρωσαν τοὺς φαινόταν, σὰ νὰ ἔγιναν κι αὐτὰ φύλλο, νερό, ἀέρας.

Τί καλὰ ἔκαμαν νὰ τολμήσουν! Μὰ σὲ ποιὸν τὸ χρωστοῦν; Στὸν Κοτσυφοπάνο.

«Ἐλᾶτε» εἶπαν «ἐλᾶτε νὰ τὸν σηκώσωμε».

Τὸν ἐσήκωσαν ψηλὰ καὶ τοῦ φώναξαν: «ζήτω!»

Ἰσοτ ἀχῆορ ὅτ ἡζὸνθ ἄν εἰρηχᾶ ἀρκάτωαλ Ο'

Τὸ κυπρὶ τοῦ μουλαριοῦ, πού ἀκούστηκε πάρα πέρα,
τοὺς θύμισε, πὼς εἶναι ὥρα γιὰ τὸ μύλο.

45. Ο ΜΕΘΥΣΜΕΝΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ

Γιὰ τὸ μυλωνά τοῦ μύλου αὐτοῦ λένε, πὼς ποτέ δὲν
εἶναι ξεμέθυστος. Μπαρμπακούκης εἶναι τ' ὄνομά του.

«Μπαρμπακούκη, τοῦ εἶπε ὁ Κωστάκης, ἤρθαμε νὰ
μῶς ἀλέσης ἓνα φόρτωμα στάρι».

—«Τόθτττ..... ἀλέθ.....» ἔκαμε ὁ μυλωνάς.

Ἦθελε νὰ πῆ μ' αὐτό: «ξεφορτώστε νὰ τ' ἀλέσωμε».

Πάλι πιωμένος εἶναι!

Τὰ παιδιὰ ἔλυσαν τὸ φόρτωμα καὶ κατέβασαν τὰ δυὸ
σακιά. Ὁ Πάνος ρώτησε τὸ μυλωνά:

«Τί ὥρα θὰ εἶναι ἀλεσμένο, γιὰ νὰ ξερώμε;» Ὁ μυλω-
νάς δὲν ἀπάντησε. Ἔχει πιεῖ, ὅσο χρειάζεται, γιὰ νὰ
μὴν ἀκούη πολλὰ πράματα. Μπορεῖ νὰ τ' ἀκουσε, μὰ
ἔλα πού ἡ γλώσσα του εἶναι μπερδεμένη!

Κάπου κάπου φτερνιζόταν κι ὕστερα ἔλεγε ὁ ἴδιος
στὸν ἑαυτό του: «ἴες», δηλαδή: «μὲ τίς ὑγεῖες».

Ἐπειτα ὁμως θυμήθηκε τὴν ἐρώτηση, πού τοῦ εἶχαν
κάμει, κι ἀπάντησε:

«Ἄ..... θά..... τῆ.....» δηλαδή: «θὰ τ' ἀλέσωμε,
ἅμα θ' ἀλεστή.»

Καλὰ πού ἤρθε ἡ γυναῖκα τοῦ μυλωνᾶ καὶ πῆρε τὰ
σακιά. Ἦταν πολὺ προκομμένη· αὐτὴ βαστοῦσε τὸ
μύλο. Μὰ ἔχει τέτοια ντροπὴ γιὰ τὸ κακὸ τοῦ ἀντρός
της, πού σκύβει τὸ κεφάλι ἐμπρὸς στοὺς ξένους.

Ευτάσιω Πικρὸς

Πάλι πιωμένος είναι!

Ἐρριξε μιὰ ματιὰ στὸ μεθυσμένο καὶ μιὰ στὰ παιδιά, σὰ νὰ τοὺς ἔλεγε: «κοίταξε, πῶς καταντᾷ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ κρασί!» Καὶ τράβηξε μέσα στὴ δουλειά της.

Ὁ Μπαρμπακούκης προσπαθοῦσε νὰ φορέσει τὸ γέλεκο του καὶ δὲν μπορούσε· τὸ φοροῦσε ἀνάποδα. Προσπαθοῦσε νὰ πῆ κι ἓνα τραγούδι καὶ δὲν μπορούσε· τὸ ξεχνοῦσε καὶ φτερνιζόταν.

Ὡστόσο καὶ τὸ ρούχο ἤθελε νὰ φορέση καὶ τὸ τραγούδι νὰ τὸ τελειώση. Ζανάρχιζε.

Τούτη ἡ γῆς πού τὴν πατοῦμε,

ὄλοι μέσα θενὰ μποῦμε.

Πέντε φορές φτερνίστηκε, μὰ προχώρουσε· ποτὲ δὲ χάνει τὸ θάρρος του. Ἀφοῦ κοίταξε τὰ σακιά, τίς μυλόπετρες καὶ τίς κρησάρες, γύρισε καὶ εἶπε σ' αὐτὰ τὰ πράματα:

«Ἄν ξαναπιῶ δράμι, νὰ μὲ πῆτε ὄλοι σας μεθυσμένο».

Ὅχι ἓνα, μὰ τετρακόσια δράμια θὰ πιῆ!..... τὸ ἀπόγεμα, ὅταν πάη στὸ χάνι.

46. ΣΤΟΝ ΕΛΑΤΟ

Ἀφοῦ ἔφαγαν, εἶπε ὁ Φάνης:

«Πάμε σὲ κείνο τὸν ἔλατο ἐκεῖ ἀπάνω;»

Σ' ἓνα μέρος στεκόταν ἓνας ἔλατος, καταμόναχος.

«Πάμε» εἶπαν τὰ παιδιά.

—«Καὶ πότε θὰ γυρίσωμε στὶς καλύβες;» ρώτησε ὁ

Μαθιός.

—«Θά ἔρθωμε πίσω ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα» λέει ὁ Κωστάκης. «Θά πάρωμε τὸ ἀλεύρι καὶ θά γυρίσωμε τὸ βράδυ». «Νά πάρωμε καὶ τὸ σακούλι μας, εἶπε ὁ Καλογιάννης, μπορεῖ νὰ πεινάσωμε».

Πῆραν τὸ σακούλι τους, τὸ παγούρι καὶ τὸ ραβδί τους καὶ κίνησαν. Ἦταν ἀνήφορος δύσκολος, μετὴ δύναμη ὅμως, πού πῆραν ὕστερα ἀπὸ τὸ λουτρό, εἶχαν διάθεση γιὰ μεγάλα ταξίδια.

Σὲ πολλὰ μῆρη σταμάτησαν. Κυνήγησαν ἔντομα καὶ γουστερίτσες, πέταξαν πέτρες τὸν κατήφορο καὶ γνώρισαν φυτά, πού δὲν τὰ εἶχαν δεῖ ποτέ. Σ' ἓνα μέρος στάθηκαν καὶ καμάρωσαν πέντ' ἕξι ὥραϊα δέντρα, πού ἦταν θεόρατα, μετὴ δυνατὸ κορμὸ.

«Εἶναι καστανιές!» φώναξε ὁ Πάνος, πού τις γνώρισε.

Πῆγαν τότε κοντὰ κι ἔψαχναν ἀπὸ κάτω μετὰ τὰ μάτια τὰ πράσινα κλαριά τους. Μὰ οἱ καστανιές δὲν ἦταν κεντρωμένες κι εἶχαν ἄγριο καρπὸ, πού δὲν τρώγεται.

Ὅταν κίνησαν νὰ φύγουν, ὁ νοῦς των πῆγε στὸ καλάθι τοῦ καστανᾶ, πού περνοῦσε ἀπὸ τὸ σχολεῖο καὶ φώναζε.....

Τέλος ἔφτασαν στὸν ἔλατο.

Ποιὸς τοὺς εἶχε πεῖ, πὼς ὁ ἔλατος μοιάζει μετὴ τὸν πολυέλαιο τῆς ἐκκλησίας; Κοιτάζουν καὶ βλέπουν ἀλήθεια στὰ καμαρωτὰ κλαδιά του κάτι σὰν ἄσπρες λαμπάδες. Εἶναι ὁ καρπὸς του: ἀπὸ κεῖ μαζεύουν τὴν ἔλατόπισσα.

Ὅλα τὰ δέντρα τῆς γῆς ἔχουν ἀνώμαλο σχῆμα.

Μὰ τὸ κυπαρίσσι στοὺς κάμπους κι ὁ ἔλατος στὸ βουνὸ στέκουν ὀλόϊσα. Γίνονται κατάρτια στὰ καράβια.

Ἐδῶ στὰ βουνὰ ὁ ἔλατος περιφρονεῖ τὸ χειμῶνα. Κρατεῖ χιόνι πολὺ. Λυγίζει, πού νομίζεις, πὼς θὰ σπάσει, μὰ μένει πάντα ἴσιος καὶ θυμώνει τὸν ἄνεμο, πού τὸν μάχεται.

Δὲν καταδέχεται νὰ φυτρώσῃ στὰ χαμηλά. Πρέπει ν'ἀνεβοῦμε ψηλά, γιὰ νὰ τὸν ἀπαντήσωμε.

Τὰ παιδιὰ κοιτάζοντας ἀπάνω στὸ βουνὸ εἶδαν ὀλόκληρο δάσος ἀπὸ ἔλατα ἴσια.

Δὲν ξέρομε, γιὰτὶ τοῦτος ὁ γεροῦς ἐλατος ἦρθε καὶ ζῆ ἐδῶ μοναχὸς του.

Ἀπὸ δῶ ἀπάνω εἶδαν τὸ Χλωρὸ χαμηλότερα καὶ γνώρισαν τὸ μέρος, πού εἶχαν τὶς καλύβες.

Εἶδαν πλαγιὲς καὶ φαράγγια, εἶδαν τὴν κορφή τοῦ βουνοῦ, μυτερὴ καὶ κατάγυμνη, καὶ τὶς ἄλλες δυὸ μικρότερες κορφές του, τὰ Τρίκορφα.

Εἶδαν τὸ μοναστήρι, πού ἄσπριζε μακριά, καὶ κάτι μαῦρο, πού περπατοῦσε στὴν πλαγιά, τὰ γίδια τοῦ Λάμπρου. Θάχουν τὸ βράδυ νὰ λένε.....

Ἀκόμη δὲν τὸ ἔκοψε ὁ Φάνης ἐκεῖνο τὸ ραβδί; Εἶναι πολλὴ ὥρα τώρα, πού κάνει νὰ κόψῃ μιὰ βέργα, κι ἀκόμη δὲ γύρισε.

«Γιὰ ἔβγα, Πάνο, καὶ φώναξέ τον».

—«Φάαανη! Φάααανη!»

—«Πάρα κάτω τράβα, λέει ὁ Μαθιός, ἐκεῖ πού φαίνονται τὰ δέντρα. Σὲ κάποιον ἴσκιο θὰ κάθεται.»

Σηκώθηκαν δυο και πήγαν παρακάτω.

Ήψαξαν στα δέντρα και στους θάμνους, φώναξαν κι οί δυο μαζί, μα μην άκούοντας φωνή, νόμιζαν πώς τούς παίξει παιγνίδι.

«Έλα, Φάνη, έλεγαν, κάπου είσαι κρυμμένος».

Στή φωνή τους άπαντοῦσε κανένα πουλάκι, που άφηνε μικρή λαλιά κι έφευγε. Ήπειτα ξαναγινόταν σιωπή.

«Μήπως άποκοιμήθηκε πουθενά;» λέει ο Κωστάκης. Κατέβηκαν τότε πολὺ κάτω. Είδαν κάτι μεγάλα κοτρόνια και δυο δεντράκια, που έβγαιναν από τις σκισμάδες τους. Ήψαξαν και κεί πίσω τίποτα. «Δέν μπορεί νάναι έδω κοντά» συλλογίστηκαν. «Ίσως νά γύρισε στο μύλο».

Μα πάλι γιατί νά τούς αφήση; Δέν ξέρουν, τί νά πούν.

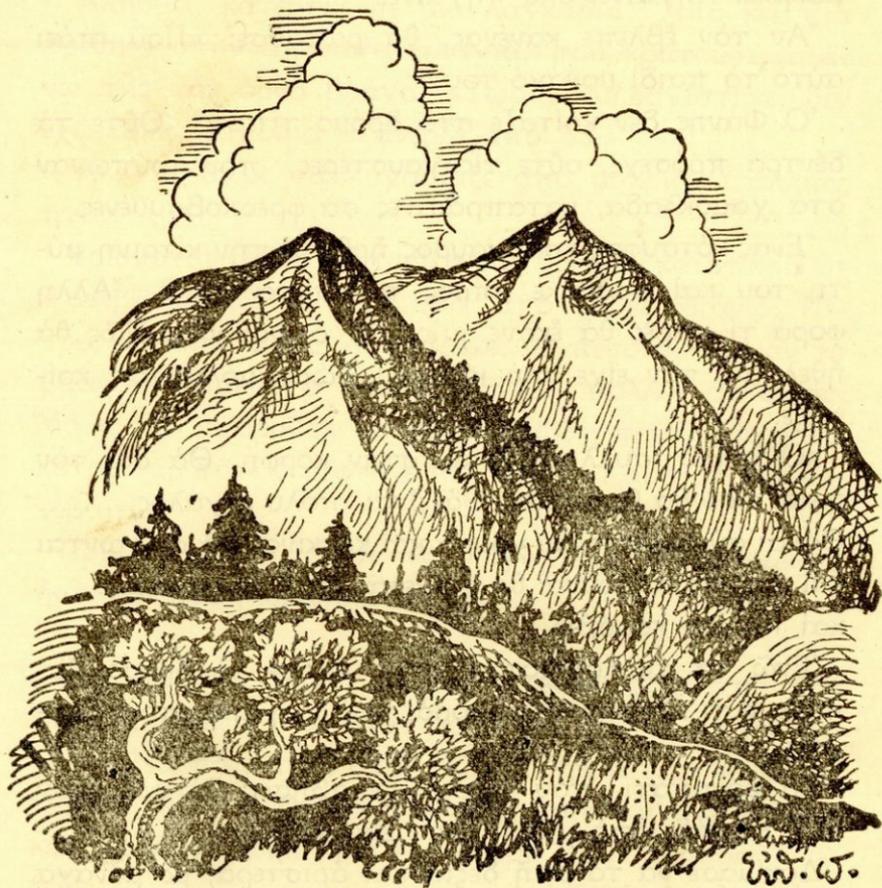
Γυρίζουν πίσω στον έλατο, για νά είδοποιήσουν, πώς δέν τον είχαν βρῆ. Και καθώς ανεβαίνουν, έχουν στήν ψυχή τους πολλή άνησυχία.

47. ΓΙΑ ΤΟΝ ΗΛΙΟ ΠΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΕΙ

Ο Φάνης είχε σταθῆ λίγο παρακάτω από τον έλατο ήθελε νά κόψη μιὰ βέργα.

Άπό κεί που στάθηκε, κοίταξε μακριά όπως πάντα. Είδε τις κρεμαστές κατηφοριές, τις φυτεμένες από πεϋκα και ίσια έλατα, και τότε τον έπιασε μιὰ έπιθυμία νά πάη κάπου άλλοῦ· νά δῆ νέους τόπους μακρινούς από ψηλά.

Μέρες τώρα συλλογίζεται ν'άνεβῆ σ'ένα πολύ ψηλὸν τόπο καὶ ν'ἀγναντέψη τὸν ἥλιο, ποὺ θὰ βυθίζεται στὴ θάλασσα.

«Τί νὰ φαίνεται ἀπὸ κεῖνο τὸν ὄρθιο βράχο ἐκεῖ πέρα; Ἴσως κάποιον πέλαγος, λείει μὲ τὸ νοῦ του.... Ἴσως πολιτεῖες, χωριά μὲ τὰ καμπαναριά τους..... Τί παράξενος βράχος! Πῶς στέκει! Ἀνέβηκε κανένας ἄλλος ἐκεῖ;»

Θ' ἀνεβῆ ὁ Φάνης.

Τὴν ὥρα, πού τὸν ἐζητοῦσαν οἱ ἄλλοι, αὐτὸς ἦταν μακριά. Πήγαινε, ὄλο πήγαινε.

Ἄν τὸν ἔβλεπε κανένας, θὰ ρωτοῦσε: «Ποῦ πάει αὐτὸ τὸ παιδί μοναχό του;»

Ὁ Φάνης δὲν κοίταζε στὸ δρόμο τίποτα. Οὔτε τὰ δέντρα πρόσεχε, οὔτε τίς γουστέρες, πού τρύπωναν στὰ χαμόκλαδα, καταπράσινες σὰ φρεσκοβαμμένες.

Ἕνας κότσυφας κατάμαυρος ἦρθε μὲ τὴν κίτρινη μύτη του καὶ στάθηκε μπρὸς του σ' ἓνα κλαδί. Ἄλλη φορά τί χαρὲς θὰ ἔκανε γι' αὐτὸν ὁ Φάνης!. Πῶς θὰ ἤθελε νὰ τὸν εἶχε στὸ κλουβί! Τώρα μόλις τὸν κοίταζε.

«Θ' ἀνεβῶ, συλλογιζόταν, στὴν κορφή. Θὰ δῶ τὸν ἥλιο, πού θὰ βασιλεῦη. Θὰ εἶναι πολὺ μεγάλος..... Θάναι σύννεφα γύρω χρυσὰ καὶ κόκκινα. Θὰ φαίνονται καὶ μακριὰ τὰ βουνά· θὰ φαίνεται καὶ ἡ θάλασσα..... καὶ κανένα καράβι».

Ἐνῶ τὰ συλλογιζόταν αὐτά, ἔχασε τὸ δρόμο. Ἐπαθε, ὅ τι καὶ τὴν ἄλλη φορά, πού πήγαινε στοὺς βλάχους.

Τὸ μονοπάτι, πού πῆρε, εἶχε σβῆσει· δὲ φαινόταν πιά. Κοπάδι ἀπὸ γίδια θὰ τὸ εἶχε κάμει.

Δοκίμασε νὰ τὸ βρῆ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, μὲ μονάχα τόπο ἔβλεπε, ὄχι δρόμο.

Νὰ πάη ἔμπρός; Θὰ παραστρατοῦσε περισσότερο. Κοίταξε μὲ προσοχὴ νὰ βρῆ δρόμο ἀπὸ κάπου ἄλλοῦ. Κι ἀφοῦ δὲν ἔβρισκε, τράβηξε μὲ ἀπόφαση τατὰ τὸν κατήφορο, γιὰ νὰ φτάση, ὅπου θὰ τελείωνε αὐτός.

«Ὁ κατήφορος, συλλογίστηκε, πάντα θὰ μὲ φέρη στὴ ρίζα τοῦ βράχου».

Ἀλήθεια, κατέβηκε σὲ μιὰ λαγκαδιά. Ἀπὸ κεῖ πια βρέθηκε στὴν ἀπέναντι πλαγιά, πού κρατοῦσε ἀπάνω της τὸν ὀρθὸ βράχο. «Τώρα, συλλογίστηκε, δὲν ἔχει ἄλλα ἐμπόδια· θ' ἀνεβῶ ἀπὸ δῶ».

Ἀλλιῶς ὅμως τὰ λογάριαζε ἀπὸ μακριὰ κι ἀλλιῶς ἦταν.

Βρισκόταν βέβαια στὴ ρίζα τοῦ βράχου καὶ μπορούσε ν' ἀνεβῆ καὶ ὡς τὴ μέση. Μὰ ἀπὸ κεῖ κι ἀπάνω; Πέτρες μεγάλες, ὀρθές, σὰν ἔτοιμες νὰ πέσουν, ἔζωναν τὸ βράχο. Ἐπρεπε ὁ Φάνης ν' ἀνεβῆ πολλές ἀπ' αὐτές. Μὰ κι ἂν μπορούσε νὰ σκαρφαλώσῃ τέτοια θεόρατα κοτρόνια, πότε θὰ ἔφτανε ἐκεῖ ψηλά; Καὶ πότε θὰ κατέβαινε;

Πρώτη φορὰ ἄρχισε νὰ λογαριάζῃ, πόσο μακριὰ ἦρθε καὶ πόση ὥρα πέρασε.

Ἀπάνω στὰ ἔλατα ἔπεφτε κόκκινο φῶς ἀπὸ τὸν ἥλιο, ἀπόδειξη πὼς ἦταν ἀργὰ καὶ πρέπει νὰ γυρίσῃ πίσω. Νὰ πάῃ πάλι στὸν ἔλατο; Χρειάζεται νὰ ξαναπεράσῃ ὅλο τὸ δρόμο, πού εἶχε κάμει· ν' ἀνεβῆ, ὅσον κατήφορο κατέβηκε, καὶ νὰ κατεβῆ, ὅσον ἀνήφορο ἀνέβηκε.

Τὰ παιδιὰ ὅμως θὰ ἔχουν φύγει τώρα καὶ θὰ τὸν ζητοῦν παντοῦ. Μήπως ἔρχονται πρὸς τὰ ἐδῶ;

Ἐβγαλε μιὰ φωνὴ ὁ Φάνης.

Δέν ἄκουσε τίποτα. «Θὰ γύρισαν, φαίνεται, στοὺ μύλο» εἶπε μέσα του καὶ ξαναφώνησε:

«Κωστάκη, Μαθιέεεε....., παιδιάααα».

Ἔβαλε τὸ αὐτί του καὶ ἀφουγκράστηκε σ' ὅλη τὴν ἔρημιά.

Μέσα στὴ σιωπὴ ἄκουσε μιὰ βοή μακρινή, ἓνα φύσημα, σὰν ἀπὸ ἀέρα, σὰν ἀπὸ νερό. Αὐτὴ ἡ βοή ἐρχόταν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ βράχου κι ἀπὸ χαμηλά.

Ὁ Φάνης πῆγε ἀπὸ κεῖ καὶ κοίταξε. Εἶδε ἀριστερά του μιὰ ἀπότομη καὶ βαθιὰ κλεισούρα. Καὶ κάτω στοὺ βάθος εἶδε νὰ σχηματίζεται μιὰ ρεματιά.

Εἶδε ἀκόμη νὰ πετιέται ἀπὸ τὴ σκισμάδα ἑνὸς γκρεμοῦ καὶ νὰ χύνεται στὴ ρεματιά ἄφθονο νερό, χοντρὸ σὰν τὴ ρίζα ἑνὸς δέντρου. Ἐπεφτε ἀπὸ μιὰ ὄργιὰ ψηλὰ ὅλο μαζί μὲ ὄρμη κι ἔκανε πολλή βοή.

Πράσινα δέντρα πολλὰ καὶ φουντωμένα ἔκρυβαν τὴ ρεματιά. Καὶ πίσω ἀπὸ τὰ δέντρα ξεχώριζε ὁ Φάνης ἄσπρα σπίτια.

Ἄ, τί χαρά! Νά λοιπόν, θὰ ἰδῆ ἄνθρώπους.

Ξεκινᾷ, χωρὶς νὰ χάνη καιρό.

Πηγαίνει ἀπὸ μονοπάτια, τὰ χάνει, βρίσκει ἄλλα. Κατεβαίνει μὲ πηδήματα. Κινδυνεύει κάποτε νὰ γκρεμιστῆ, μὰ ἡ χαρὰ τὸν κάνει ν' ἀλαφροπατᾷ σὰν τὸ κατσίκι.

Ἐφτασε στὰ πλατάνια καὶ στοὺ νερό. Ἐρημιὰ ἦταν κι ἐδῶ!

Ἀπὸ τὴ λαχτάρρα του νὰ δῆ ἄνθρώπους εἶχε πάρει

για σπίτια τις ἄσπρες μεγάλες πέτρες, πού ἔστεκαν στήν ἄλλη ἄκρη τῆς ρεματιᾶς.

Ἦξι, ἐδῶ δὲν ἦταν οὔτε ψυχὴ. Τί νὰ κάμουν ἄνθρωποι στὸ ἄγριο τοῦτο μέρος;

Πῶς ἀντιλαλεῖ τὸ νερὸ στήν κλεισούρα!

Τώρα; Ἐδῶ θὰ περάση τῆ νύχτα; Ἦ θὰ πάη νὰ ζητήση ἄνθρώπους; Μὰ εἶναι πολὺ κουρασμένος. Στάθηκε, γιὰ νὰ χαρῆ ἀκόμη τὸ λίγο φῶς τῆς ἡμέρας, πού ἔσβηνε. Σὲ λίγο θὰ εἶναι ὅλα σκοτεινά.

48. Ο ΦΑΝΗΣ ΟΛΟΜΟΝΑΧΟΣ

Ὡς κι αὐτὲς οἱ πέτρες, πού ἔβλεπε ὡς τώρα, τοῦ ἦταν μιὰ συντροφιά. Τώρα σκοτείνιασε κι ἔμεινε κατάμονος. Τὸν ἥλιο, πού ἤθελε νὰ ἰδῆ, τὸν εἶχε πάρει τὸ σκοτάδι.

Οἱ σύντροφοί του ἦταν μακριά. Οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι μακριά. Οἱ ὀμιλίες, τὰ τραγούδια, οἱ καμπάνες μακριὰ ἀπ' αὐτόν. Κι αὐτὸς μακριὰ πολὺ ἀπ' ὅλους τοὺς ἄνθρώπους.

Ἦς ἄκουε ἓνα πάτημα ἀνθρώπου, ἓνα σφύριγμα τσοπάνη, ἓνα λάλημα πουλιοῦ, καὶ θὰ τοῦ ἦταν ἀρκετό!

Μὰ ὅλα τὸν ἄφησαν.

«Θεέ μου, ἔλεγε μέσα του ὁ Φάνης, φύλαξέ με».

Τὰ μαῦρα φτερά, πού βλέπει ἀπό πάνω νὰ πετοῦν, ξέρει, πὼς εἶναι νυχτερίδες.

Καὶ τὴν κουκουβάγια, πού κράζει αὐτὴ τὴ στιγμή, τὴν ξέρει ὁ Φάνης. Εἶναι τὸ πουλὶ τῆς νύχτας, πού κοιτάζει μὲ κίτρινα μάτια γάτας. Νὰ φωνάξῃ γι' αὐτὸν ἡ κουκουβάγια;

«Δὲν ἔπρεπε ν' ἀφήσῃς τὰ παιδιὰ» τοῦ λέει μέσα του μιὰ φωνή.

—«Ναί, δὲν ἔπρεπε νὰ τ' ἀφήσω» ἀπαντᾷ στὸν ἑαυτό του ὁ Φάνης.

Ἔπειτα συλλογίζεται:

«Καὶ μήπως τ' ἄφησα, γιὰ νὰ κάμω κακό; Πῆγα νὰ δῶ τὰ χρυσὰ σύννεφα».

Τὸ νερὸ βουίζει στὸ σκοτάδι. Ὁχι, δὲν μπορεῖ νὰ ὑποφέρῃ αὐτὴ τὴ φοβέρα. Σηκώνεται καὶ μὲ τὸ ραβδί του ἀνεβαίνει στὴν ἄκρη τῆς ρεματιᾶς.

Πέρασε τὶς μεγάλες πέτρες κι ἔφτασε σὲ δυὸ μικρὰ δέντρα. Ἀπὸ κάτω ἀπ' αὐτὰ ἦταν ἕνας θάμνος μαλακός, σὰ νὰ προσκαλοῦσε ἄνθρωπο ν' ἀκουμπήσῃ.

Καὶ τὰ δυὸ δέντρα ἔγερναν ἔτσι ἀπὸ πάνω, σὰ νὰ ἔλεγαν τοῦ Φάνη: «Ἔλα δῶ νὰ σὲ φυλάξουμε». Ἐκεῖ μαζεύτηκε ὁ Φάνης.

Μόλις ἀκούμπησε, τοῦ ἦρθε στὸ νοῦ ἡ Μαρούλα, ἡ ἀδερφή του. Τοῦ φάνηκε, πὼς τάχα ἔπαιζαν.....Μιὰ πεταλούδα δίπλωνε τάχα τὰ φτερά της ἀπάνω σ' ἕνα φύλλο κι ἔκανε, πὼς ἀποκοιμᾶται. Καὶ ὅταν πλησίαζαν νὰ τὴν πιάσουν, ἔφευγε.

Ἔπειτα εἶδε τὴ μητέρα του νὰ γυρίσῃ δεξιὰ κι ἀρι-

στερὰ μέσα στο σπίτι· ὄλο νὰ σιάζη κι ὄλο νὰ φροντί-
ζη. Ἦθελε νὰ μιλήσῃ καὶ στὶς δυό. Νόμιζε, πὼς τοῦ
μιλοῦσαν: «Φάνη».

Μήπως ἀποκοιμήθηκε; ὄχι. Στὸ λάρυγγά του εἶχε
μαζευτῆ ἓνας κόμπος ἀπὸ τὴ λύπη. Αὐτὸς ὁ κόμπος
λύθηκε κι ἔγινε κλάματα.

Ὁ Φάνης ἔκλαψε. Πόσο ἔκλαψε, ἡ νύχτα τὸ ξέρει.
Μὰ ὅταν στέγνωσαν τὰ μάτια του, συλλογίστηκε ἓναν
ἄλλο Φάνη· ἐκείνον, ποὺ ἦταν δασοφύλακας.

«Ντροπὴ νὰ κλαῖς, ἐσύ ποὺ φύλαξες τὸ δάσος! Ἐσύ
ποὺ ἦσουν σκοπὸς μὲ τ'ἄλλα παιδιὰ τὴ νύχτα». Ἔτσι
τοῦ εἶπε μιὰ φωνὴ μέσα του.

Καὶ πάλι τοῦ ξαναεἶπε: «Εἶσαι λιγόψυχος, Φάνη.
Τὴν ἄλλη φορά, ποὺ σοῦ ρίχτηκε τὸ μαντρόσκυλο,
δείλιασες.

»Ὅταν εἶδες τὸν Μπαρμπακώστα χτυπημένο, λι-
γοψύχησες. Μὰ δὲν εἶναι ἔτσι ὁ Δῆμος· δὲν εἶναι ἔτσι
ὁ Ἄντρέας· πρέπει νάσαι παλικάρι».

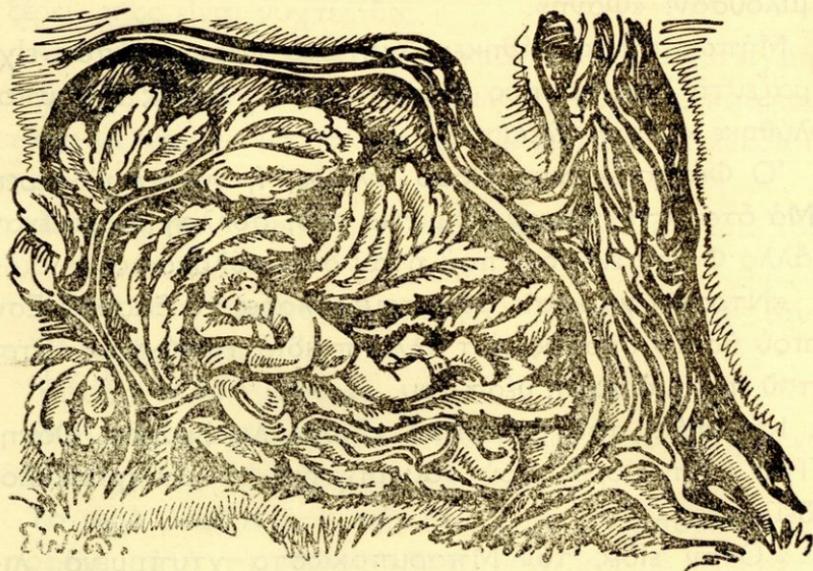
Καὶ σὲ λίγο ἡ φωνὴ τοῦ εἶπε: «Περίμενε τὴν ἡμέρα».

Ὁ Φάνης δὲν ἔκλαιγε τώρα. Τὰ μάτια του στέγνω-
σαν. Σὰ νὰ πῆρε θάρρος.

Ἐπιασε τὸ σακούλι του κι ἐνίωσε, πὼς κάτι ἦταν
μέσα. Εἶχε καὶ τὸ παγούρι του· εἶχε ψωμί καὶ νερό.
Χαίδεψε ἔπειτα τὸ θάμνο μὲ τὰ δυό του χέρια· καὶ τὸν
ἐχαίδεψε, θαρρεῖς, κι ὁ θάμνος· ἦταν ἓνας μαλακὸς καὶ
φουντωμένος σκίνος.

Σ'αὐτὸ τὸ εὐωδιασμένο κρεβάτι ἔγειρε ὁ Φάνης.

Κι ἀφοῦ δυὸ φορές τοῦ ἦρθε ὁ ὕπνος καὶ δυὸ φορές τινάχτηκε τρομαγμένος, στὸ τέλος ἀποκοιμήθηκε.

49. ΜΕΓΑΛΗ ΑΝΗΣΥΧΙΑ ΣΤΙΣ ΚΑΛΥΒΕΣ

Ὅταν ἔφτασαν οἱ ἄλλοι τὸ βράδυ ἀπὸ τὸ μύλο στὶς καλύβες κι εἶπαν, πὼς ἔχασαν τὸ Φάνη, λύπη μεγάλη ἔπεσε στὰ παιδιά.

Τὰ πιὸ ἀδύνατα δάκρυσαν. Ὁ Σπύρος κι ὁ Γιώργος ἤθελαν νὰ πᾶνε κρυφὰ νὰ κλάψουν.

Τὰ πιὸ δυνατὰ συλλογίστηκαν, τί θὰ κάμουν.

Ὁ Ἀντρέας ἔκρυψε τὴν ταραχὴ του κι ἄρχισε νὰ τὰ ρωτᾷ μὲ λεπτομέρεια ὄλα. Τοῦ εἶπε ὁ Κωστάκης τὸ ποῦ, τὸ πότε καὶ τὸ πῶς.

«Πρῶτα τὸν ἐζήτησε ὁ Πάνος κι ὁ Μαθιός ἐκεῖ τριγύρω» λέει ὁ Κωστάκης. «Ἐπειτα κατεβήκαμε ὅλοι ἀπὸ κεῖ. Συλλογιστήκαμε, ἂν πρέπη νὰ πᾶμε πίσω στὸ μύλο ἢ νὰ τραβήξουμε πρὸς τὴν κλεισούρα. Τραβήξαμε κατὰ τὴν κλεισούρα, μὰ δὲν εἶχε δρόμο.

»Ἀνεβήκαμε σὲ ψηλῶματα, φωνάξαμε, φωνάξαμε, τίποτα. Προχωρήσαμε, μὰ εἶδαμε, πὼς ὁ ἥλιος κόντευε νὰ βασιλέψη. Πότε νὰ πᾶμε στὸ μύλο, πότε νὰ γυρίσωμε;»

—«Θὰ ξεκινήσωμε ἀπὸ δῶ στὸ χάραμα» εἶπε ὁ Ἀντρέας. «Πᾶμε γρήγορα νὰ πέσωμε».

—«Μὰ δὲ σοῦ εἶπαμε καὶ τ'ἄλλο, Ἀντρέας» εἶπε ὁ Μαθιός.

—«Εἶναι τίποτ'ἄλλο;»

—«Ναί, εἶναι κάτι ἄλλο, πὺ δὲν τὸ ξέρεις».

Καὶ μὲ χαμηλὴ καὶ φοβισμένη φωνὴ πρόσθεσε: «Ὁ Φάνης πῆγε στὸν Ἀραπόβραχο».

—«Ποιὸν Ἀραπόβραχο;» ρώτησε ὁ Ἀντρέας. «Εἶναι ὁ βράχος, πὺ μᾶς ἔλεγε ἡ γριά;»

—«Ἐδῶ κοντὰ στὸ μύλο βρήκαμε ἕνα γέρο μὲ σκουῖφο μαῦρο στὸ κεφάλι. Ἔτσι σὰν καλόγερος φαινόταν, μὰ φοροῦσε παλιὰ καὶ σκισμένα ροῦχα.

«Μπάρμπα, τοῦ λέμε, μήπως πέρασες ἀπὸ τὴν κλεισούρα;»

—«Ναί» μᾶς εἶπε.

—«Μήπως εἶδες κανένα παιδί;»—«Εἶδα ἕνα παιδί ἀπὸ μακριὰ» εἶπε.—«Ποῦ;»—Ὁ γέρος δὲ μᾶς τόλεγε ἀμέσως. Συλλογίστηκε ὁμως κάμποσο καὶ μᾶς κοί-

ταξε. «Τὸ ποῦ, εἶπε, φοβᾶμαι νὰ σᾶς τὸ πῶ. Νά, στὸν Ἄραπόβραχο τὸ εἶδα».

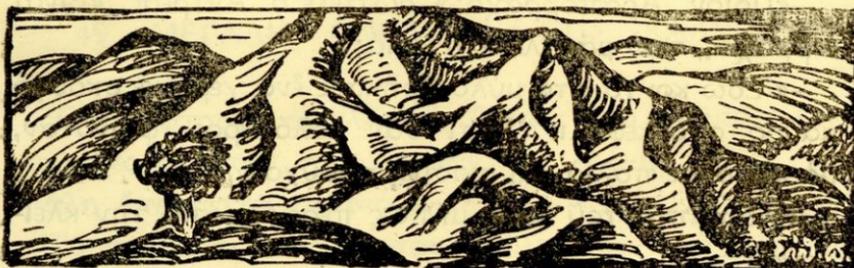
—«Τί εἶναι ὁ Ἄραπόβραχος;» ρωτήσαμε.

—«Εἶναι ὁ βράχος τοῦ Ἄράπη, ἀπάντησε, νὰ μὴ ρωτῆστε περισσότερο». Κι ἔφυγε κάνοντας τὸ σταυρὸ του».

Μίλησε τότε ὁ Κωστάκης: «Θυμᾶσαι, Ἄντρέα, τί μᾶς εἶπε ἡ γριὰ Χάρμαινα; Μᾶς εἶπε, πῶς ἐδῶ κάπου κοντὰ σὲ κάποιον βράχο εἶναι ἓνα στοιχειό, ἓνας ἀράπη· καὶ πῆρε πολλοὺς ἀνθρώπους. Κάπως ἔτσι μᾶς τὸ εἶπε».

Τότε σώπασαν ὅλοι. Σηκώθηκαν σὲ λίγο καὶ πῆγαν νὰ πλαγιάσουν. Μὰ κανένας τους δὲν μπόρεσε νὰ κλείσῃ μάτι καλά.

Ὁ Ἄντρέας γύριζε στὸ στρῶμα. Δυὸ τρεῖς φορές βγήκε ἔξω καὶ κοίταξε. Περίμενε ἀνήσυχα τὸ φῶς, ποῦ ἔφερνε τὴν αὐγὴ ἀπάνω ἀπὸ τὰ βουνά.

50. ΠΕΡΠΑΤΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΝΗ

Τὸ γλυκοχάραμα ξεκίνησαν οἱ χτεσινοὶ σύντροφοι τοῦ Φάνη κι ὁ Ἄντρέας μαζί μ'αὐτούς.

«Νὰ κόψωμε δρόμο» εἶπε ὁ Ἄντρεας. «Νὰ πᾶμε ἴσα στὸν ἔλατο ἀπὸ δῶ».

Ἔκοψαν δρόμο κι ἔφτασαν στὸν ἔλατο.

Ὁ Ἄντρεας παρατήρησε ἀπὸ κεῖ ἀπάνω καλὰ ὄλους τοὺς γύρω τόπους.

«Ὁ Φάνης, εἶπε, βέβαια δὲ θάφυγε ἀπὸ δῶ γιὰ χαμηλὰ μέρη. Θὰ πῆγε σὲ κορφές, τὸν ξέρω ἐγώ. Λοιπὸν ἀπὸ δῶ νὰ τραβήξωμε».

Τράβηξαν μπροστά, μέσα ἀπὸ ὄξυες καὶ πουρνάρια, χωρὶς κανένα μονοπάτι, ἀνοίγοντας αὐτοὶ δρόμο, τὸ δρόμο, ποὺ θὰ πῆγαινε πρὸς τὸ Φάνη. Ποιὸς ἦταν αὐτὸς ὁ δρόμος;

Ἔφτασαν σὲ γυμνοὺς καὶ ἄγριους γκρεμοὺς. Αὐτοὶ οἱ γκρεμοὶ κατέβαιναν κάτω βαθιὰ καὶ σχημάτιζαν τὴ μεγάλη κλεισούρα. Ἡ φωνὴ ἐκεῖ ἀντιλαλοῦσε. Καὶ τὸ μάτι ἔβλεπε ὄλον αὐτὸ τὸ φοβερὸ γκρεμό.

«Ἄν ὁ Φάνης γλίστρησε ἐκεῖ πουθενὰ κι ἔπεσε καὶ πῆγε κάτω;»

Καθένας ἔκανε αὐτὴ τὴ σκέψη, μὰ φοβόταν νὰ τὴν πῆ στὸν ἄλλο.

Ἀνέβηκαν ψηλὰ πρὸς τὸ φρύδι τῆς κλεισούρας. Ἔσκυβαν καὶ κοίταζαν κάτω, μὲ μεγάλη ὁμως προσοχή, πιασμένοι ἀπὸ πέτρες ἢ ἀπὸ καμιὰ ρίζα.

Δὲν μπόρεσαν τίποτα νὰ ἰδοῦν. Φώναζαν, μὰ ἡ φωνὴ τους κατέβαινε στὸ χάος τῆς κλεισούρας, χτυποῦσε στὶς πέτρες κι ὕστερα ἀνέβαινε καὶ τοὺς ἔφερνε τὸν ἀντίλαλο: «Φάνη!» Σὰ νὰ τοὺς ἔλεγε, πὼς πρέπει ν' ἀπελπιστοῦν.

Ποῦ νὰ πᾶνε; Νὰ κατεβοῦν κάτω στοῦ βυθὸ τῆς κλει-
 σούρας; Θὰ κινδύνευε ἡ ζωὴ τους. Ν'ἀνεβοῦν ἀπάνω
 στὴ ράχη καὶ νὰ τραβήξουν πρὸς τὰ ἔλατα; Νὰ γυρί-
 σουν πίσω καὶ νὰ πάρουν ἄλλο δρόμο;

Σταμάτησαν κι ἄρχισαν νὰ συλλογίζονται. Στὸ
 ἄγριο ἐκεῖνο μέρος λιγότευε τὸ θάρρος τους. Ἄλλιῶς
 ξεκίνησαν, ἄλλιῶς εἶναι τώρα.

Ἄποφάσισαν νὰ γυρίσουν πίσω, ἐκεῖ ποὺ εἶχαν
 ἀφήσει τὰ δέντρα, κι ἀπὸ κεῖ νὰ πάρουν ἄλλο δρόμο.

Γύρισαν καὶ περπατοῦσαν συλλογισμένοι. Πήγαι-
 ναν ὁ ἓνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο. Κανένας δὲ μιλοῦσε.
 Εἶχαν βαριά τὴν ψυχὴ. Ποτὲ δὲν ἔκαμε κακὸ σὲ κανένα
 τους ὁ Φάνης! Καὶ τώρα νὰ χαθῆ ἔτσι ἀπὸ μπρός τους;
 Πῶς θὰ πᾶνε πίσω χωρὶς αὐτόν;

«Παιδιά!» εἶπε ξαφνικὰ ὁ Ἄντρέας καὶ στάθηκε.

Χοροπήδησε ἡ καρδιά τῶν ἄλλων. «Τί, τί; τί εἶδες;»
 τὸν ἐρώτησαν.

—«Ὅχι, δὲν εἶδα τίποτα, εἶπε· γιὰ πέστε μου ἓνα
 πράμα. Ὅταν πήγαμε πρώτη φορὰ στοῦ Μικρὸ Χωριό,
 ποιὸς ἀπὸ σᾶς ἔδωσε τὰ παπούτσια του στοῦ μπαλω-
 ματῆ καὶ τοὺς ἔβαλε πρόκες;»

—«Ἐγώ» εἶπε ὁ Μαθιός.

—«Κι ἐγώ» εἶπε ὁ Δημητράκης.

—«Πόσες πρόκες σᾶς ἔβαλε στοῦ τακούνη; θυμάστε;»

—«Τέσσερες».

—«Καὶ μένα τὸ ἴδιο».

—«Μὰ σ'ὄλους ἔβαλε τέσσερες; Θυμάστε;»

—«Στὸ Γιῶργο ἔβαλε ἔξι» εἶπε ὁ Μαθιός. «Τόσες ἤθελε ὁ Γιῶργος. Καὶ στὸ Φάνη ἔξι».

—«Ἐξι καὶ στὸ Φάνη;» φώναξε ὁ Ἄντρέας. «Ἄλληθεις;»

—«Ναί, ναί, τὸ θυμοῦμαι.»

Τότε ὁ Ἄντρέας, σκύβοντας κάτω μὲ προσοχή, εἶπε: «Νὰ οἱ ἔξι πρόκες τοῦ Φάνη».

Ἔσκυψαν κι εἶδαν ἀπάνω σὲ λίγο μαλακὸ χῶμα τυπωμένο ἓνα χνάρι παπουτσιοῦ. Τόσο καθαρὸ εἶχε βγῆ, πού μποροῦσες νὰ μετρήσης ὅλα τὰ καρφιά του.

«Ἄπὸ δῶ πέρασε» εἶπε ὁ Ἄντρέας.

Ἄρχισαν ὄλοι νὰ πηδοῦν ἀπὸ τὴ χαρά τους.

«Σιγά», φώναξε ὁ Ἄντρέας. «Σιγά, μὴ μοῦ τὰ χαλάσετε. Πατᾶτε μὲ προσοχή. Τὸ πρῶτο χνάρι μᾶς ὀδηγεῖ. Εἶδατε! Τὸ πόδι εἶναι γυρισμένο ἀπὸ δῶ. Θὰ πῆ πὼς ἀπὸ δῶ πήγαινε. Μὰ ποῦ πήγαινε τάχα; Μήπως σ'αὐτὸν τὸ βράχο;»

Κι ἔδειξε τὸν Ἄραπόβραχο.

Τὸν κοίταξαν, χωρὶς νὰ ξέρουν, πὼς εἶναι ὁ Ἄραπόβραχος. Καὶ πήγαιναν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο γυρεύοντας ἄλλα πατήματα.

51. ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

Ὁ Φάνης ξύπνησε μέσα στὴ νύχτα. Ἄ, πόσο τρόμαξε αὐτὴ τὴ φορά!

Τὰ δέντρα στὸ σκοτάδι θαρροῦσε πὼς ξεκίνησαν νὰ ἔρθουν ἀπάνω του. Τὰ ἔβλεπε ν'ἀλλάζουν σχῆμα, νὰ

γίνονται άνθρωποι μαῦροι, πού έτοιμάζονται νά τόν πάρουν.

Ἡ ψύχρα τόν ἔκαμε νά μαζεუτῆ στό θάμνο. Βύθιζε τò πρόσωπο στά φύλλα του, μὰ πάλι τò ἔβγαζε ἔξω ξαφνα καί κοίταζε, μήπως ἔρχονται οἱ μαῦροι ἄνθρωποι.

Νά εἶχε ἕνα ροῦχο! Μιά στιγμή ἔνωσε τῆ μητέρα του νά τοῦ ρίχνη σιγά σιγά, ἀπὸ τὰ πόδια ὡς τὸ λαιμό, ἕνα μαλακό, ζεστό σκέπασμα. Ἄπλωσε νά τὸ πιᾶση καί δὲν τὸ βρῆκε.

Κρυώνει καί θέλει νά κουνηθῆ. Μὰ μόλις σηκώθηκε, μαζεύτηκε πάλι. Ἄλλους ἴσκιους εἶδε ἀπὸ κεῖ νά ἔρχονται.

ἌΟλα τ' ἄστρα εἶναι καί τώρα στὸν οὐρανό, καθὼς τὴν ἄλλη φορά. Ἀπόψε ὁμως δὲν τὰ βλέπει ὁ Φάνης.

Σ' αὐτῆ τῆ θέση πού βρίσκεται, θυμᾶται χίλια δυὸ πράματα. Ἔρχονται στὸ νοῦ του ὅλα μαζί: τὰ παιχνίδια, πού ἔπαιζε, τὸ περσινό του μάθημα, ἕνα φροῦτο, πού ἔκοψε κι ἔφαγε μικρός· μιὰ φωλιά, πού εἶχε δῆ... ἌΟλα πᾶνε κι ἔρχονται στὸ νοῦ του, ὅπως τὰ μυρμήγκια στῆ φωλιά. Βοῦίζει τὸ κεφάλι του.

Τὰ βλέφαρά του εἶναι ζεστὰ καί φουσκωμένα. Θέλει νά κοιμηθῆ πολύ.

Τέλος ἦρθε ὁ ὕπνος. Αὐτῆ τῆ φορά ἦρθε πιὸ βαρὺς. Θὰ κοιμήθηκε ὁ Φάνης πέντε ὡς ἕξι ὥρες στῆ σειρά. Καταλάβαινε στὸν ὕπνο του πὼς κρύωνε, μὰ δὲν μποροῦσε νά σηκωθῆ.

ἌΟταν ἄνοιξε τὰ μάτια του ξέχασε ὅλη του τῆ δυσ-

στυχία. Είδε τήν ἡμέρα. Είδε τὰ δέντρα χρυσά ἀπό τὸν ἥλιο. "Ὅλα τὸν κοίταζαν σὰ φίλοι. Πουλιὰ τοῦ μιλοῦσαν· τὸ νερὸ δὲ φώναζε ἄγρια ὅπως τὴ νύχτα· τραγουδοῦσε.

Ὁ θάμνος του δὲν ἦταν πιά μαῦρος· εἶχε ἓνα ὠραῖο χρῶμα πράσινο βαθὺ καὶ γυάλιζε. Τὰ δυὸ δεντρᾶκια του, δυὸ φουντωτὰ καὶ στρογγυλὰ πουρνάρια, τοῦ ἔλεγαν: «ἔδῶ εἴμαστε, Φάνη».

Σηκώθηκε, ἔτρεξε λίγο πάρα πέρα καὶ ξανάρθε. Πεινοῦσε πολὺ· ἄνοιξε τὸ σακούλι του καὶ βρῆκε τὸ ψωμί του καὶ τὸ λίγο φαγητό του.

"Ὅλες οἱ ἐλπίδες του ἦρθαν.

Νά, ἔτσι ν'ἀπλώση τὸ χέρι, τοῦ φαινόταν πὼς θ' ἄγγιζε τὶς καλύβες. "Ἐφαγε καλὰ κι ἤπιε νερὸ ἀπὸ τὸ παγούρι του.

"Ἐπειτα ξεχάστηκε κοιτάζοντας τὴν ἀπέναντι πλαγιά.

Συλλογιζόταν: «Θὰ σηκωθῶ, θὰ πάρω πάλι τὸν ἴδιο δρόμο, θὰ πάω, καὶ θὰ κοιτάξω μόνο γιὰ τὸν ἔλατο. "Ἄν μπορέσω νὰ βρῶ τὸν ἔλατο, ξέρω ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα νὰ πάω γιὰ τὶς καλύβες. Θὰ τοὺς βγῶ ἔξαφνα μπροστά».

Κοίταξε τὴ μεγάλη κατηφοριά, ποὺ εἶχε περάσει χτές, κοίταξε τὰ χαλίκια, τὰ κόκκινα χῶματα, τοὺς μικροὺς θάμνους.

«Μπᾶ, εἶπε ἔξαφνα, τί εἶναι αὐτὰ ποὺ κατεβαίνουν; κατσίκια;»

Ήταν οί σύντροφοί του. Ήταν ό Άντρέας καί τ'άλλα τέσσερα παιδιά. Ναί, ἔρχονται γι'αυτόν.....

Δέν μπόρεσε νά μιλήση ἀμέσως. Χτύπησε τὰ χέρια του στόν ἀέρα σά δυό μεγάλα φτερά. Ὁρμησε τόν κατήφορο· ἤθελε μ'ένα πήδημα νά φτάση ἀπέναντι. Ἐπειτα στάθηκε καί τούς ἔβγαλε μιὰ φωνή, μιὰ μεγάλη φωνή.

Τὰ παιδιά τόν ἄκουσαν. Τότε ἀπ'τή μιὰ πλαγιὰ ό Φάνης, ἀπό τήν ἄλλη οί σύντροφοί του ἔτρεχαν κάτω τρελά στό ρέμα, γιά ν'ἀνταμωθοῦν. Πηδοῦσαν γκρεμίζοντας χώματα καί χαλίκια. Φωνές χαρούμενες ἀντιλάλησαν στήν κλεισούρα:

«Ἐδῶ, ἐδῶ! Ἄπό δῶ, ἔλα, ἔλα!»

52. Ο ΑΡΑΠΟΒΡΑΧΟΣ

Ἡ ὠραιότερη μέρα, πού πέρασαν ὡς τώρα, εἶναι αὐτή. Ποτέ δέν ἀγάπησαν τὸ Φάνη, ὅσο σήμερα πού τόν ξαναβρῆκαν.

Δέ χωρίζονται σήμερα. Γιά νά ἴδουν τὸ νερό, πού ἀναβρῦζει ἀπὸ τὸ βράχο, πῆγαν ὅλοι μαζί· στά πλατάνια κατέβηκαν ὅλοι μαζί. Ὁ ἕνας θά ἔδινε γιά τόν ἄλλο τὴ ζωή του.

Ήταν ἀπόγεμα, ὅταν ξεκίνησαν νά φύγουν.

«Πές μας, Φάνη, ρώτησε ό Ἄντρέας, ἀνέβηκες χτέσ σέ κανένα βράχο;»

—«Ναί» εἶπε ό Φάνης κι ἔδειξε τὸ βράχο.

Ὅλοι γύρισαν καί κοίταξαν αὐτὸ τὸ παράξενο ὕ-

ψωμα· τους έπιασε φόβος. Αὐτός λοιπόν εἶναι ὁ Ἄρα-
πόβραχος! Τὸν κοίταξαν καλὰ ὡς τὴν κορφή.

«Ἀνέβηκες ὡς ἀπάνω;» ρώτησε ὁ Ἄντρεας.

—«Ὁχι, στάθηκα χαμηλά. Δὲν μποροῦσα ν'ἀνεβῶ».

Ὁ Ἄντρεας εἶπε τότε: «Πᾶμε ὅλοι μαζί ν'ἀνεβοῦμε».

—«Ἄντρεα» εἶπε ὁ Κωστάκης φοβισμένος.

—«Ἐσύ, εἶπε ὁ Ἄντρεας, θυμᾶσαι τὰ λόγια τῆς γριᾶς
Χάρμαινας καὶ φοβᾶσαι. Μὰ γιὰ πές μου, ὁ Φάνης δὲν
τὸν πάτησε τὸν Ἄραπόβραχο; Κι ὅμως εἶναι ἐδῶ
μαζί μας. Δὲν ἔπαθε τίποτα. Εἶνε ντροπὴ μας νὰ φο-
βούμαστε σὰν τὶς γριές».

—«Κι ἂν πάθωμε τίποτα;»

—«Εἴμαστε πέντε» εἶπε ὁ Ἄντρεας.

Ἄκολούθησαν ὅλοι.

Ἀνέβαιναν τὸ βράχο δύσκολα πολὺ· τοὺς πιάστηκε
ἡ ἀναπνοὴ καὶ στάθηκαν δυὸ φορές γιὰ ν'ἀνασάνουν.

Ὅταν ἔφτασαν στὰ κοτρώνια, χρειάστηκε νὰ περ-
πατήσουν γύρω γύρω, γιὰ νὰ βροῦν ἀνάμεσα πέρα-
σμα· τόσο σφιχτὰ οἱ πελώριες αὐτὲς πέτρες ἔζωναν τὸ
βράχο. Νόμιζες, πὼς ἔστεκαν ἐπίτηδες ἐκεῖ, γιὰ νὰ ἐμ-
ποδίζουν.

Πουρνάρια φύτρωναν ἀναμεταξύ. Ἄγρια πουλιὰ
μὲ γυριστὴ μύτη πετοῦσαν ἀπὸ τὶς τρυῖπες στὸν ἀέρα.

«Πᾶμε, εἶπε ὁ Κωστάκης, δὲν μποροῦμε νὰ περά-
σωμε».

Ὁ Κωστάκης φοβόταν γιὰ τὸ στοιχειό. Τὰ λόγια
τῆς γριᾶς Χάρμαινας γιὰ τὸν Ἄράπη τὰ θυμᾶται σὰν
τώρα δά. Θυμᾶται τὸ γέρο κοντὰ στὸ μύλο, πού ἔκαμε
γιὰ τὸν Ἄραπόβραχο τὸ σταυρὸ του.

Καὶ καθὼς περπατεῖ συλλογίζεται: «Τί θέλομε δῶ; Φαίνεται τόπος στοιχειωμένος! Νά ἡ κλεισούρα γύρω, ἡ ἀπάτητη κατηφοριά, οἱ μεγάλες πέτρες, πού φυλάγουν τὸν Ἀράπη. Ὁ Ἀράπης θὰ εἶναι στὴν κορφὴ· θὰ κοιμᾶται..... Θὰ μᾶς ἀκούση, πού ἀνεβαίνομε.....Θὰ τιναχτῆ. Θὰ μᾶς ἀρπάξη, θὰ μᾶς ρίξη κάτω σὲ καμιὰ σπηλιὰ κατασκότεινη. Γιὰ χρόνια καὶ χρόνια.....»

—«Πᾶμε, εἶπε ὁ Κωστάκης, δὲν μπορούμε νὰ περάσωμε».

—«Θὰ μπορέσωμε» εἶπε ὁ Ἀντρέας.

Ὁ Κωστάκης δὲ μίλησε. Ἀπὸ τὴν ἀρχή, πού ἦρθαν στὸ δάσος, προσέχει τὰ λόγια τοῦ Ἀντρέα. Μὰ σήμερα τὸν κοίταζε σὰ μεγαλύτερο. Σήμερα ὁ λόγος τοῦ Ἀντρέα εἶναι σὰν προσταγή. Ποιὸς βρῆκε τὸ Φάνη;

Ὁ Κωστάκης ἀκολούθησε.

Ὁ Ἀντρέας βρῆκε ἀνάμεσα σὲ δυὸ πέτρες μιὰ σκισμάδα γεμάτη μικροὺς θάμνους. Τὴν ἔψαξε πρῶτα καλὰ μὲ τὸ ραβδί του, ἔβαλε τὸ πόδι του μέσα, ἀνέβηκε σὲ μεγαλύτερη πέτρα, κι ἀπὸ κεῖ πήδησε πίσω.

«Ἐλᾶτε, ἐλᾶτε, φώναξε, ἀπὸ δῶ βγαίνουν».

Ἀνέβηκε πάλι στὴν πέτρα κι ἔδωσε βοήθεια στοὺς ἄλλους. Σκαρφάλωσαν ἕνας ἕνας. Ἀπὸ κεῖ πιὰ βάδισαν ἐλεύθερα πρὸς τὴν κορφὴ.

Μὰ στὴν κορφὴ εἶδαν πάλι κάτι μεγάλες πέτρες. Αὐτὲς ἐδῶ ἦταν πολὺ ἀλλιώτικες. Ἦταν μαῦρες.....

«Δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ σπηλιὰ τοῦ Ἀράπη; Στὴν κορφὴ θὰ κάθεται, γιὰ νὰ βλέπη ὅλους τοὺς τόπους. Τί ἀσυλλόγιστοι πού εἴμαστε! Τί θέλομε δῶ;» εἶπαν μέσα

τους δυὸ τρεῖς ἀπὸ τοὺς μικροὺς ταξιδιωτῆς. Ἄν μποροῦσαν, θὰ γύριζαν πίσω· τῶρα νιώθουν τὸ μεγάλο φόβο. Οἱ μικρές τους καρδιές χτυποῦσαν δυνατά, σὰν τοῦ λαγοῦ.

Δὲ θέλουν νὰ πᾶν ἐμπρός. Περπατοῦν δύσκολα. Κάθε στιγμή περιμένουν, πῶς μιὰ πέτρα θὰ σηκωθῆ σιγὰ σιγὰ.

Ὅταν ἦρθαν πιὸ κοντὰ καὶ στάθηκαν στὴν κορυφή, τίποτα δὲ βρῆκαν. Οἱ πέτρες ἐκεῖνες ἦταν πέτρες ὅπως ὅλες οἱ ἄλλες. Τὶς κοίταξαν καλὰ, τὶς ἄκουσαν, ἔμειναν πέτρες.

Ποῦ λοιπὸν εἶναι ὁ Ἄραπη;

Ἄντὶ νὰ δοῦν τὸν Ἄραπη, τὰ παιδιὰ εἶδαν ἀπὸ κεῖ ἄπάνω ἓνα λαμπρὸ θέαμα.

Κάτω ἐκεῖ στὸ βάθος, πολὺ πολὺ μακριά, ἡ πλατιὰ θάλασσα περίμενε τὸν ἥλιο, τὸν ἥλιο τοῦ Φάνη.

Ὁ ἥλιος κατέβαινε στὸ νερό, μεγάλωνε καὶ κοκκί-
νιζε. Τὰ βουνὰ εἶχαν τὶς κορυφές κόκκινες. Τὰ σύννεφα ἔλαμπαν ἀπὸ φῶς.

Ἄν εἶναι συννεφάκια ἐκεῖνα τὰ μικρά, ποὺ στέκουν στὸν ἀέρα, ἢ ἀγγελούδια μὲ χρυσὰ φτερά, δὲν ξέρει κανεὶς.

Ὁ ἥλιος μεγάλωσε περισσότερο, κατακοκκίνισε, ἀγγιξε τὸ νερό. Κι ἀφοῦ κοίταξε λίγο τὴν πλάση, βυθίστηκε.

Γι'αὐτὴ τὴν ὁμορφιὰ εἶχε χαθῆ ὁ Φάνης.

Όταν ήρθαν πιό κοντά και στάθηκαν στην κορυφή.
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

53. ΚΑΛΗ ΝΥΧΤΑ ΓΕΡΟ—ΑΡΑΠΗ!

Κατεβαίνουν τὰ παιδιὰ γρήγορα. Βιάζονται πολύ, γιατί θὰ νυχτώσουν.

Νά, ἔφυγαν ἀπὸ τὸν Ἄραπόβραχο.

Πέρασαν τὰ λαγκάδια, ἔφτασαν στὸ δρόμο, ποὺ εἶχαν δεῖ τὸ πάτημα τοῦ Φάνη, καὶ πηγαίνουν μὲ γρήγορο βῆμα πρὸς τὸν ἔλατο.

Θὰ κόψουν ἀπὸ κεῖ πάλι δρόμο, θὰ φτάσουν γρήγορα στὶς καλύβες καὶ θὰ φέρουν ἐκεῖ τὸ Φάνη, ποὺ τὸν περιμένουν.

«Πῶς θὰ περιμένουν!» εἶπε ὁ Μαθιός. «Ἄργήσαμε, πολὺ ἄργήσαμε».

—«Ἄργήσαμε, μὰ τί εἶδαμε;» εἶπαν τ' ἄλλα παιδιὰ.

—«Εἶδες, τί μεγάλος ποὺ ἦταν ὁ ἥλιος;»

—«Ὅταν ἄγγιζε τὴ θάλασσα, σάλευε».

—«Γιὰ δές, κάτι σύννεφα, γιὰ δές!»

Ἐνῶ βράδιαζε, τὰ σύννεφα στὸν οὐρανὸ ἦταν κατὰ κόκκινα· ἔπαιρναν ἀκόμη χρῶμα ἀπὸ τὸ σβησμένο ἥλιο, λίγο λίγο ὅμως μαύριζαν κι αὐτὰ.

«Γιὰ κοιτᾶτε παιδιὰ» λέει ὁ Μαθιός, «πῶς φαίνεται ὁ Ἄραπόβραχος ἀπὸ μακριὰ· σὰν ἄνθρωπος!»

Γύρισαν καὶ κοίταξαν τὸν Ἄραπόβραχο, ποὺ μαύριζε στὸ σκοτείνιασμα. Στὴν κορυφή του ἔβλεπες ἀλήθεια ἕνα κεφάλι, ἕνα μέτωπο, μιὰ πλατιὰ μύτη, ἕνα στόμα καὶ δυὸ χοντρά χεῖλια.

Ἄπὸ κοντὰ οἱ πέτρες ἐκεῖνες δὲν ἔλεγαν τίποτα. Ἄπὸ μακριὰ ὅμως σχημάτιζαν ἕνα πρόσωπο, σὰν πρόσω-

πο άράπη. Γι'αυτό λοιπόν πίστεψαν οί γριές, πώς έκει κατοικεί άράπης!

Δέν είναι ό πρώτος τέτοιος βράχος. Πολλές πέτρες άπό μακριά μοιάζουν με άνθρώπινο πρόσωπο· μια γριά μπορεί νά τις πάρη για στοιχειά· ένα παιδί μπορεί νά τις φοβηθῆ.

“Ένα παιδί, μα όχι άντρες, όπως ό Άντρέας, ό Φάνης, ό Μαθιός, ό Καλογιάννης, ό Κωστάκης.

”Οχι αυτοί που τόλμησαν ν’άνεβούν και νά ιδούν.

Και τώρα γελούν με τά λόγια τῆς γρια-Χάρμαινας!

Ποῦ είναι οί φωτιές του Άράπη; Ποῦ είναι ό Άράπης; Άπό μακριά κοιτάζουν τό βράχο και του φωνάζουν:

«Έ, Άράπη!»

—«Νά βάλης τό σκούφο σου, μπάρμπα-Άράπη!»

—«Νά καπνίσης και τό τσιμπούκι σου, γερο-Άράααπη!»

—«Καλή νύχτα, γερο-Άράααπη!»

54. ΑΚΟΜΗ ΚΙ Ο ΓΚΕΚΑΣ ΕΙΝΑΙ ΓΕΛΑΣΤΟΣ

Έφτασαν στις έννιά τό βράδυ.

Εΐκοσι παιδιά έτρεξαν στό Φάνη και τόν έσήκωσαν στα χέρια. Ήθελαν νά μάθουν άμέσως, ποῦ πήγε και τί είδε. Πώς χάθηκε και πώς βρέθηκε. Όλοι μαζί τόν έρωτοῦσαν.

«Σιγά σιγά» είπε ό Φάνης. «Θά σάς τά πῶ ύστερα».

—«Θά σάς ποῦμε για τόν Άράπη» είπε ό Μαθιός.

—«Πήγαμε στο σπίτι του και τὸν εἶδαμε».

—«Αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτα» εἶπε ὁ Καλογιάννης. «Εἶδαμε τὸ μεθυσμένο μυλωνά. Εἶχε πιεῖ ἕνα ἀμπέλι κρασί».

—«Καὶ ποιὸς σᾶς ἄλεσε τὸ ἀλεύρι;» ρώτησε ὁ Δημητράκης.

—«Τὸ ἀλεύρι τὸ ἄλεσε ὁ μύλος».

—«Ὁ μυλωνὰς τί ἔκανε;»

—«Νὰ τί ἔκανε». Ὁ Καλογιάννης ἔβγαλε τὸ γελέκο του καὶ παράστησε τὸ μυλωνά, ὅταν προσπαθοῦσε νὰ τὸ φορέσει. Ὅταν τραγούδησε καὶ τὸ

τούτη ἡ γῆς ποὺ τὴν πατοῦμε,
ὅλοι μέσα θενὰ μποῦμε.

ἦταν ἀπαράλλαχτος ὁ Μπαρμπακούκης.

Τί γέλια ἔγιναν! Γελοῦσε κι ὁ Γκέκας. Ἐτσι ἔλεγαν τὰ παιδιά, πὼς γελοῦσε. Εἶχε κι αὐτὸς τὸ στόμα ἀνοιχτὸ καὶ σήκωνε τὸ κεφάλι του, τάχα πὼς κουβέντιαζε κι αὐτός, τάχα πὼς καταλάβαινε ὅλα μὲ τὸ νὶ καὶ μὲ τὸ σίγμα· σὰ νάλεγε κι αὐτὸς γιὰ τὸ μυλωνά: «Χί, χί, χί, τὸν Μπαρμπακούκη!»

55. Ο ΘΥΜΙΟΣ Ο ΚΟΥΔΟΥΝΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΣΑΛΩΝΑ

Ἄποψε μετὰ τὸ φαγητὸ κάθισαν ἔξω, κι ἄναψαν μιὰ μεγάλη φωτιά, γιὰτὶ ἔκανε ψύχρα. Ἄργησαν νὰ κοιμηθοῦν ἀπόψε· ἤθελαν νὰ χαροῦν τὸ Φάνη. Εἶπαν ἕνα τραγούδι, εἶπαν δεύτερο καὶ τρίτο. Εἶπαν κι ἕνα παραμῦθι.

Μὲ τὸ παραμῦθι καὶ μὲ τὴ φωτιά σὰ χειμῶνας ἦταν.

«Ἀπόψε ἔχετε μεγάλη χαρά» εἶπε ὁ Θύμιος ὁ κουδουνάς ἀπὸ τὰ Σάλωνα. «Σταθῆτε νὰ σᾶς παίξω κι ἐγὼ μιὰ μουσική».

Νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, δὲν ἦταν ἐκεῖ ὁ Θύμιος ὁ κουδουνάς· ἦταν στὰ Σάλωνα. Μὰ ἔπαιζε τὴ μουσική του, σὰ νὰ ἦταν ἐκεῖ. Γιατὶ ἀκούστηκε μακριὰ ἓνα κοπάδι πρόβατα μὲ τὰ κουδούνια του κι αὐτὰ τὰ κουδούνια ἦταν ὅλα ἀπὸ τὸ ἐργαστήρι τοῦ Θύμιου.

Ἐκεί ψωνίζει ὁ Γεροθανάσης.

«Ἄκου, ἄκου!» εἶπε ὁ Δημητράκης κι ὁ Γιώργος μαζί.

Κι ἄκουαν ὅλοι τὰ κουδούνια. Ἐκεί τὸ χτύπο τῶν κουδουნიῶν καταλαβαίνουν, πὼς περπατοῦν τὰ πρόβατα, πὼς τινάζουν τὸ κεφάλι γιὰ νὰ κόψουν τὸ χορταράκι, πὼς πᾶνε λίγα βήματα καὶ στέκουν· πὼς βόσκουν, ὅλο βόσκουν.

Τραγουδοῦσαν τὰ βαθιὰ κουδούνια, τραγουδοῦσαν καὶ τὰ ψηλά, ὅπως τοὺς εἶχε πεῖ ὁ κουδουνάς. Κι ἄκουαν τὰ βουνά.....

Ἐτσι τὰ ἔφτιασε τὰ κουδούνια ὁ Μαστροθύμιος. Κάθε ἓνα μὲ τὴ φωνή του.

Μέρες πολλές, ἑβδομάδες δούλευε στὸ ἐργαστήρι του γι'αὐτὰ τὰ κουδούνια. Τὰ ἔβαζε μέσα στὸ καμίνι του, ὥσπου νὰ γίνουν κόκκινα σὰν κάρβουνα· τὰ σφυροκοποῦσε στὸ ἀμόνι, πάλι τὰ ἔκαιγε, πάλι τὰ δούλευε μὲ τὸ σφυρί.

«Ὁχι, ὄχι, ἀκόμη δὲν τραγούδησες» ἔλεγε. Κι ὅλο τὰ χτυποῦσε, ὥσπου τὰ ἔφτιανε, ὅπως ἤθελε.

«Ἐσύ θάχης τὴ φωνή σου καὶ σὺ τὴ φωνούλα σου. Ἐσύ θὰ τραγουδῆς σὰν κοῦκος, ἐσύ σὰ σταλαματιές

νερό. Κι όλα μαζί θα λέτε τὸ τραγούδι, πού ξέρω ἐγώ».

“Ὅποιος πέρασε ἀπὸ τὰ Σάλωνα, εἶδε τὸ Θύμιο σκυμμένο στὸ ἐργαστήρι του. Τίμησε τὴν τέχνη του· κατένας δὲν τὸν πέρασε στὴ μαστοριά.

“Ἐχει πολλοὺς καλφάδες. Στέλνει κουδούνια στὸν Παρνασσό, στὸ Βελοῦχι, στὸν Ὀλυμπο. Ποιὸς βιολιντζῆς μπορεῖ νὰ μετρηθῆ μὲ τὸ Μαστροθύμιο, πού κάνει καὶ τραγουδοῦν οἱ ράχες;

56. Ο ΦΟΥΝΤΟΥΛΗΣ ΑΡΡΩΣΤΟΣ

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ ὁ Φουντούλης δὲν μπόρεσε νὰ σηκωθῆ. Τὸ χέρι του καίει κι ὁ σφυγμὸς του χτυπᾷ δυνατά. Πρῶτη φορὰ τοὺς ἔτυχε ἀρρώστια ἐδῶ ψηλά.

Ὁ Ἀντρέας κάθισε στὸ κρεβάτι τοῦ μικροῦ συντρόφου του καὶ τὸν κοιτάζει λυπημένος. Τὸ παιδί θέλει νὰ πετάξῃ τὰ σκεπάσματα. Βυθίζεται λίγο σὲ ὕπνο, τινάζεται καὶ γυρίζει ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρό. Διψᾷ καὶ θέλει νερό.

«Νὰ πᾶμε νὰ φέρωμε γιατρό» λέει ὁ Δῆμος.

«Ποῦ νὰ τὸν βροῦμε»; ρωτᾷ ὁ Ἀντρέας. «Γιατρὸ δὲν ἔχει στὸ Μικρὸ Χωριὸ οὔτε στὴν Πέτρα».

—«Νὰ πᾶμε σὲ κανένα ἄλλο χωριό. Νὰ πᾶμε κάτω στὴν πόλη».

Τὴ στιγμή πού τὰ ἔλεγαν αὐτά, φάνηκε ὁ κύρ Στέφανος. Ἐφερνε ὅπως πάντα τὸ ταχυδρομεῖο τῶν παιδιῶν, τὰ γράμματα πού τοὺς ἔστελναν οἱ δικοί τους. Μεγάλο θάρρος πῆραν, μόλις τὸν εἶδαν,

«Τί κάνετε, παιδιά; Τί κάνεις, Ἄντρεά;»

—«Ὁ Φουντούλης!» εἶπαν τὰ παιδιά.

—«Τί ἔκαμε ὁ Φουντούλης;»

—«Εἶναι ἄρρωστος».

Ὁ κύρ Στέφανος προχώρησε στήν καλύβα κι ἔσκυψε ἀπάνω στοῦ παιδί· τοῦ ἔπιασε τὸ χέρι καὶ τὸ μέτωπο. Ὁ Φουντούλης ἄνοιξε τὰ μάτια του καὶ τὸν κοίταξε.

«Τί αἰσθάνεσαι, Φουντούλη;» ρώτησε ὁ κύρ Στέφανος· σὲ πονεῖ πουθενά;»

—«Ὁχι».

—«Τίποτα κουλούρια μήπως ἔφαγες;»

—«Δὲν ἔχω» εἶπε ὁ Φουντούλης.

—«Τίποτ' ἄλλο βαρὺ; Τίποτα ἑλαφρό;»

—«Ὁχι, οὔτ' ἑλαφρό».

—«Γιὰ πές μου, σκύβει καὶ λέει κρυφά, μήπως ἔφαγες τίποτα ἀχλάδια ἄγρια;»

—«Λίγα» εἶπε ὁ Φουντούλης.

—«Λίγα; ὡς πόσα;»

—«Ὅσα ἦταν στήν ἀχλαδιά».

—«Πότε ἔγινε αὐτό;»

—«Προχτές» εἶπε ὁ Φουντούλης· «καὶ χτές».

Ὁ κύρ Στέφανος βγῆκε ἔξω καὶ κάλεσε τὸν Ἄντρεά μὲ τὸ Φάνη καὶ τὸ Δῆμο.

«Ὁ Φουντούλης, εἶπε, εἶναι πολὺ ἀγαθὸ παιδί καὶ τὸν ἀγαποῦμε ὅλοι, μὰ ξέρετε τὸ ἐλάττωμά του. Εἶναι λαίμαργος. Ἄπὸ δῶ καὶ πέρα νὰ τὸν προσέχετε. Σήμερα κι αὔριο θὰ πίνη μόνο ζεστό· καμιὰ φασκομηλιά. Ἔχετε;»

—«Οὐ! μάς ἄφησε ὁ Μπαρμπακώστας ἓνα σακί».

—«Δυὸ μέρες λοιπὸν ὁ Φουντούλης θὰ πίνη φασκομηλιά».

Τί ἀτυχία! Σὲ λίγη ὥρα ἢ Ἀφρόδω ἔστειλε μιὰ πίτα.

57. Ο ΚΩΣΤΑΚΗΣ Μ' ΕΝΑ ΠΑΠΟΥΤΣΙ

Ἄ Ο Κωστάκης εἶναι μ' ἓνα παπούτσι. Τὸ ἄλλο τὸ χάλασε χτὲς στὸ δρόμο, ποὺ πῆγαν γιὰ τὸ Φάνη.

Ξεκαρφώθηκε ὅλο ἀπὸ κάτω καὶ χάσκει. Ἄ Ο Κωστάκης σέρνει τὸ παπούτσι του, σὰ νὰ εἶναι κουτσὸς ἢ γέρος. Δὲν μπορεῖ νὰ κάμη πολλὰ βήματα· τὸ παπούτσι ἀνοίγει καὶ κάνει: κλάπ, κλάπ!

Σπουδαῖο πρᾶμα τὸ παπούτσι Τί ἀξίζει ὁ μπαλωματής! Νὰ περνοῦσε τώρα ἓνας.... Ἄ Νὰ ἐρχόταν ἐκεῖνος ὁ μπαλωματής τοῦ Μικροῦ Χωριοῦ! Θὰ χτυποῦσε πάλι μὲ τὶς γροθιές του τὸν ἄερα καὶ θὰ τὸ ἔρραβε.

Φωνάζουν τὸ Σπύρο, μήπως ἔχει καμιὰ πρόκα. Ἄ Ο Σπύρος πάντα κάτι ἔχει. Βελόνες, καρφιά, κάτι τέτοια τὰ μαζεύει.

«Σπύρο! Σπύρο! ἔχεις καμιὰ πρόκα;»

—«Μεγάλη; μικρή;» λέει ὁ Σπύρος. «Γιὰ παπούτσι, γιὰ ξύλο, γιὰ τί τὴ θέλεις;»

—«Τὸ παπούτσι μου ξεκαρφώθηκε».

—«Τώρα νὰ κοιτάξω».

—«Νάρθω κι ἐγώ;»

—«Ὅχι, νὰ μὴν ἔρθης».

Ὁ Σπύρος δὲν ἤθελε νὰ βλέπη κανεὶς ἄλλος τὸ κουτί του. Τὸ Σπύρο τὸν ἤξεραν ὅλοι, πὼς εἶναι σφιχτοχέρης. Ὁ τι ἔχει, τὸ κρύβει καὶ μόνος αὐτὸς τὸ βλέπει.

Λένε, πὼς ἔχει ἓνα κουτί μὲ διάφορα πράματα μέσα. Αὐτὸ τὸ κουτί τὸ βάζει σ' ἓνα μέρος κρυφὸ στὴν καλύβα. Μόνο ἅμα λείπουν οἱ ἄλλοι, τὸ ἀνοίγει. Τί νάχη μέσα;

Ὁ Κωστάκης, καθὼς εἶναι μ' ἓνα παπούτσι, πλησιάζει στὴν πόρτα σιγὰ σιγὰ, χωρὶς ν' ἀκουστῆ. Βλέπει τὸ Σπύρο νὰ σηκώνη τὸ στῤῷμα καὶ νὰ βγάζη ἓνα παλιὸ κουτί ἀπὸ λουκούμια. Τὸ ἀνοίξε καὶ τὸ ἔψαχνε.

Κανένα παλιὸ καὶ σκουριασμένο πρᾶμα δὲν ἔλειπε ἀπὸ μέσα. Ἐκεῖ ἦταν τὸ παλιὸ καρφί, ἡ παλιὰ βελόνα, ἡ παλιὰ πρόκα, ἡ στραβὴ σακοράφα, ἡ χαλασμένη πένα, τὸ ξερὸ καλαμάρι καὶ τὸ σπασμένο κουτάλι.

Ἦταν κι ἓνα κλειδί ἀπὸ κουτί σαρδέλας, ἓνα τενεκεδένιο σκέπασμα, μισὸ ψαλίδι, ἓνα σίδερο, ποῦ δὲ φαίνεται πιὰ τί εἶναι, καὶ ἄλλες τέτοιες σκουριές.

«Σπύρο!» τοῦ φώναξε ὁ Κωστάκης.

Ὁ Σπύρος γύρισε ξξαφνα. Ὅταν τὸν εἶδε, τοῦ κακοφάνηκε.

«Ἐλα, τὸ εἶδα τὸ κουτί σου» λέει ὁ Κωστάκης.

—«Καὶ τί εἶδες;»

—«Εἶδα τ' ἀρχαῖα, πούχεις! Γιὰ νὰ τὰ δῶ κι ἀπὸ κοντά».

Ὁ Σπύρος εἶχε μείνει μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό.

«Γι' αὐτὸ λοιπόν, Σπύρο, περπατεῖς ὅλο σκυμμένος, γιὰ νὰ βρίσκης αὐτά; Ποῦ εἶναι οἱ πρόκες;»

Ὁ Σπύρος ἔδειξε πέντε πρόκες σκουριασμένες.

«Γιὰ νὰ τὶς πάρῃς, εἶπε, θὰ μοῦ δώσης μιὰ πένα τῆς χήνας».

Ὁ κύρ Στέφανος εἶπε ὕστερα στὰ παιδιὰ: «Ζέρετε τὴν κίσσα;»

—«Ὅχι».

—«Εἶναι ἓνα πουλί, ποὺ μοιάζει μὲ τὸ Σπύρο. Ἡ κίσσα μαζεύει πράματα, ποὺ δὲν τῆς χρειάζονται· ὁ τι βρῆ: βελόνες, κουτιά, καρφιά, τενεκεδάκια, ἀκόμα καὶ δεκάρες. Αὐτὰ πάει καὶ τὰ κρύβει σὲ μέρος πολὺ μυστικό, σὰ νὰ ποῦμε στὴ σκεπὴ τοῦ σπιτιοῦ· σὲ μιὰ τρύπα ποὺ δὲν πέφτει μάτι ἀνθρώπου».

—«Καὶ τί τὰ κάνει;» ρωτᾷ ὁ Γιῶργος.

—«Τίποτα, τί θέλεις νὰ τὰ κάμῃ; Μόνο ἔχει τὴ μανία νὰ τὰ μαζεύῃ. Καμιὰ φορὰ προσπαθεῖ νὰ τραβήξῃ καὶ βαριά ροῦχα.

»Κι ὁ Σπύρος κάνει τὴ δουλειὰ τῆς κίσσας!

»Ἀπ' ὅσα ἔχει μέσα στὸ κουτί, κανένα δὲν τοῦ εἶναι χρήσιμο».

Ὁ Κωστάκης, σκυμμένος μ' ἓνα σφυρί, προσπαθοῦσε νὰ καρφώσῃ τὸ παπούτσι του μὲ τὶς πέντε πρόκες τοῦ Σπύρου. Μόλις τὸ κάρφωσε καὶ τὸ φόρεσε, κλάπη! ἄνοιξε κι ἔχασκε ὅπως πρῶτα. Οἱ πρόκες τοῦ Σπύρου ἦταν ἄχρηστες.

Ὁ Κωστάκης ἦταν πιά μ' ἓνα πόδι..... Τὰ πέντε παιδιὰ, τέσσερα κι ὁ Γκέκας πέντε, πῆραν τὸ παπούτσι τοῦ Κωστάκη καὶ τράβηξαν γιὰ τὸ Μικρὸ Χωριό. Τὸ βράδυ τὸ ἔφεραν διωρθωμένο.

58. Ο ΛΥΚΟΣ

Ἐκείνη τὴν ἡμέραν ἀπὸ κάποιου μακρινὸ βουνὸ ξεκίνησε ὁ λύκος.

Ὅταν πείνασε πολὺ, συλλογίστηκε:

«Σ' ἕνα λύκο σὰν καὶ μένα, δὲν πάει νὰ κυνηγᾷ τὴν ἀλεπού. Πόσο θὰ ζήσω ἀκόμα; Ἐνα χρόνο, δύο; Πρέπει νὰ καθίσω τράπέζι σὲ μεγάλα τσελιγκάτα».

Νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ὁ λύκος μας εἶναι λίγο ἡλικιωμένος· φέτος ἔκλεισε τὰ δεκατρία γέρασε. Ἄλλαξε τὸ μαλλί του, μὰ τὴ γνώμη του καὶ τὴν κεφαλή του δὲν τὴν ἄλλαξε. Πάντα στὰ καλὰ κοπάδια εἶναι ὁ νοῦς του.

Χτὲς τὸ βράδυ εἶδε στὸν ὕπνο του, πὼς ἔπεσε μέσα σὲ τρεῖς χιλιάδες ἄσπρα πρόβατα. Ἀπὸ τότε δὲν μπόρεσε νὰ κοιμηθῆ. Ξεκίνησε καὶ πάει νὰ τὰ βρῆ.

Πέρασε βουνὰ καὶ βουνά. Δάση ἀπὸ ἔλατα κι ἀπὸ πεῦκα, ἀπὸ καστανιές κι ἀπὸ ὄξυές.

Περπάτησε τὰ φαράγγια καὶ τὶς ράχες. Τράκ, τράκ, τράκ! τὸ πάτημά του χτυποῦσε δυνατὰ, σὰ νὰ ἦταν πεταλωμένος.

Τ' ἀγρίμια, πού τὸ γνωρίζουν αὐτὸ τὸ περπάτημα, ἔτρεξαν στὴν τρύπα τους. Πρώτη ἡ ἀλεπού, καθὼς ἦταν ξαπλωμένη σὲ μιὰ πέτρα, ἔτρεξε καὶ χώθηκε στὸν τρίτο διόδρομο τῆς φωλιᾶς τῆς.

«Γιὰ νὰ φεύγη ἡ ἀλεπού, εἶπε ὁ ἄσβός, κάποια μεγάλη δουλειὰ τρέχει»· καὶ μπῆκε σὲ μιὰ ξένη τρύπα, πού τὴ βρῆκε ἄδεια.

«Γιὰ νὰ φεύγη ὁ ἄσβός, εἶπε τὸ κουνάβι, δὲν εἴμαστε

καλά. Κάποιος καλός κυνηγός θά βγῆκε ἐδῶ κάτω. Ἄς καθίσω, νὰ μὴν πάη τὸ τομάρι μου στὴν ἀγορά». Μπῆκε μέσα στὸν κορμὸ ἑνὸς δέντρου ἑκατὸ χρονῶν. Ἐκεῖ ἦταν τὸ πατρικό του. Ἐκεῖ μέσα ἡ μάνα των τοὺς εἶχε δώσει τὸ καλὸ γουναρικό, ποὺ φοροῦν αὐτὸ καὶ τ'ἀδέρφια του.

«Δρόμο, δρόμο!» εἶπε ὁ σκαντζόχοιρος καὶ χάθηκε. Ἄπὸ τὸν πολὺ τὸ φόβο του δὲν πρόφτασε οὔτε νὰ τιναχθῆ· μέσα στ'ἀγκάθια του ἔσερνε πολλὰ ξερὰ φρύγανα.

Μόνο ἡ νυφίτσα δὲν τρύπωσε ἀκόμη. Ἐτρεχε στὰ κλαριά μιᾶς πελώριας καστανιάς, σὰ νὰ ρωτοῦσε! «Τί εἶναι; Τί τρέχει;»

Δὲν μπορεῖ ἡ νυφίτσα νὰ ζήσει, ἂν δὲ μάθη ὅλα τὰ νέα. Κοίταξε παντοῦ μὲ τίς γυαλιστερές χαντρίτσες τῶν ματιῶν της, μὰ κανεὶς δὲ βγῆκε νὰ τῆς πῆ τίποτα. Κι ἡ πιὸ φλύαρη νυφίτσα εἶχε κρυφτῆ.

«Γιὰ νὰ κρυφτοῦν ὅλες οἱ γειτόνισσες, συλλογίστηκε, θά πῆ, πῶς κάτι σοβαρὸ τρέχει. Ἄς πᾶμε, μὴν ἔρθουν τίποτα σκάγια».

Ἀπάνω σ'ἓνα ψηλὸ κλῶνο κάθισε ἀκίνητη καὶ μαζεύτηκε ἔτσι, ποὺ νὰ φαίνεται ἓνα μὲ τὸ κλαδί.

Ὁ λύκος ὅλα αὐτὰ τὰ καταλάβαινε. Ὁ ἀέρας τοῦ ἔφερνε τὴ μυρουδιά τῶν ἀγριμιῶν, ποὺ ἔφευγαν. Εἶδε καὶ τὰ χνάρια μερικῶν καὶ κούνησε τὸ κεφάλι του.

«Ἐννοια σας, εἶπε, καὶ δὲ βγῆκα γιὰ σᾶς. Πάω γιὰ καλὸ τραπέζι. Γιὰ ἓνα λύκο, ποὺ βλέπει στὸν ὕπνο του τρεῖς χιλιάδες πρόβατα, δὲν ἀξίζετε τίποτα» καὶ προχώρησε.

Ἡ πείνα του μεγάλωσε. Ἡ δίψα του γιὰ αἷμα ἀκόμη περισσότερο. Ἀκόνιζε τὰ δόντια του· ἔκοβαν σὰν τὸ καλύτερο μαχαίρι· ἦταν ἔτοιμος.

Μέσα στ' ἄσπρα πρόβατα ἄρχισε νὰ ὀνειρεύεται τώρα κι ἓνα μαῦρο στὴ μέση. Ἐνα μὲ χαϊμαλί. Μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ λάγιο ἀρνί. Ἔτσι, σὲ κάποιο πρόβατο χαϊδεμένο ἀπὸ τὸν τσέλιγκα ἤθελε νὰ πέση.

Ἀφοῦ περπάτησε πενήντα χιλιόμετρα, ἔφτασε στὰ Τρίκορφα. Σταμάτησε εὐχαριστημένος. Ἄκουσε τὰ κουδούνια ἀπὸ τὰ κοπάδια τοῦ Γεροθανάση: «Μπράβο, Θύμιο» εἶπε, γιὰ τὴν γνώρισε, τίνος εἶναι.

Στὴν καλύτερη ὁμως στιγμή, τὴ στιγμή ποὺ ἔτοιμάστηκε νὰ χιμήξει, ἔξαφνα εἶδε δυὸ ξαδέρφους του μπροστά· τὸ Μοῦργο καὶ τὸν Πιστό. Οἱ δυὸ αὐτοὶ μαντρόσκυλοι τοῦ Γεροθανάση πήδησαν ἀπάνω του· μιὰ τουφεκιὰ ἀκούστηκε, δεύτερη, τρίτη.

Φώναξαν οἱ τσοπάνηδες, τὸ κοπάδι ἀναταράχτηκε, σκύλοι γάβγιζαν μακριά, ἡ ταραχὴ ἀπλώθηκε ἀπὸ ράχη σὲ ράχη.

«Ξαδέρφια, ἔρχομαι ἀπὸ ξένον τόπο, εἶμαι πεινασμένος καὶ δὲ θὰ φύγω!»

Αὐτὰ θὰ ἔλεγε ὁ λύκος στοὺς ξαδέρφους του, τοὺς σκύλους, ἂν ἤξερε, πὼς ἔπαιρναν ἀπὸ λόγια. Μὰ ἐπειδὴ ξέρει, πὼς δὲν παίρνουν, ἔτοιμάστηκε. Ὅποιος μείνη ζωντανός.

Τότε ἄρχισε τὸν πόλεμο καὶ μὲ τοὺς δυὸ. Ἀπάνω στὸ σβέρκο του ἔνοιωσε σὰ μαχαίρια τὰ δόντια τῶν σκύλων. Μὰ κι αὐτός, ξεφεύγοντας, χύθηκε νὰ τοὺς ἀρ-

πάξη από τὸ ἴδιο μέρος. Κυλισμένοι κάτω, φαίνονται σκύλοι κι οἱ τρεῖς· καὶ πάλι φαίνονται λύκοι καὶ οἱ τρεῖς.

Ὁ λύκος εἶχε νὰ κάμη μὲ δύο. Ἐπρεπε νὰ σκοτώσῃ ἕναν ἀπὸ τοὺς δυό, νὰ μείνῃ μ' ἕνα, ὕστερα νὰ νικήσῃ κι αὐτὸν καὶ νὰ ὀρμήσῃ στὰ πρόβατα. Γιατὶ δὲν ἔπαυε νὰ τὰ συλλογίζεται μέσα στὶς δαγκωματιές.

Κι ἀλήθεια ὁ ἕνας σκύλος, ὁ Πιστός, δὲ θὰ μπορούσε νὰ κρατήσῃ πολὺ στὴ μάχη. Ἐφαγε μιὰ φοβερὴ δαγκωματιὰ στὴν κοιλιά. Τὸ αἷμα ἔτρεχε, ὁ Πιστός δάγκανε ἀκόμη, ἢ δύναμὴ του ὅμως ὅσο πήγαινε καὶ λιγότευε.

Μὰ νά! ἕνας ἄλλος φοβερὸς μαντρόσκυλος, ὁ Κίτσος, ἔφτασε ἀπὸ κάτω, γιὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἄλλους. Αὐτὸς τοῦ ρίχτηκε μὲ περισσότερη λύσσα. Τώρα ἦταν ἕνας μὲ τρεῖς.

Πολέμησε καὶ μὲ τοὺς τρεῖς· δὲν ξέχασε, πὼς εἶναι λύκος. Μὰ ἦταν πολὺ δυνατοί. Εἶναι πιστοὶ μῆνες, ὀλόκληρο χρόνο τὸν περιμένουν· τόσες νύχτες γάβγιζαν γι' αὐτόν.

Ὁ λύκος δὲν μπόρεσε νὰ σταθῇ σὲ τρεῖς ἐχθροὺς ἐνωμένους. Εἶχε μιὰ πληγὴ μεγάλη στὸ σβέρκο, εἶχε σκισμένο τὸ δεξιὸ πλευρό, κι εἶχε κι ἄλλες πληγές μικρότερες στὸ κεφάλι, στὰ πόδια καὶ στὴν οὐρά.

Καὶ ὅμως κατώρθωσε νὰ τοὺς ξεφύγῃ. Σὲ μιὰ στιγμή μάζεψε ὅλη του τὴ δύναμη καὶ τινάχτηκε μακριά.

Ἔωρμησαν οἱ σκύλοι ἀπὸ κοντά, τὸν ἄρπαξε ὁ ἕνας, μὰ πάλι ὁ λύκος ἔμεινε μοναχὸς του καὶ χάθηκε.

Ἀπὸ τὴ στιγμή ἐκείνη οἱ σκύλοι τὸν κυνηγοῦν. Ὁ

Πιστὸς ἔπεσε στὸ δρόμο· οἱ ἄλλοι δυὸ τρέχουν κοντὰ στὸ λύκο. Τὸν ἴδιο δὲν τὸν βλέπουν, ἀκοῦν ὅμως τὸ περπάτημά του ἢ νιώθουν τὴ μυρουδιά του. Τὸν πηγαίνουν ἀπὸ ράχη σὲ ράχη.

Ἔσπευσε ἐκεῖνη τὴ νύχτα τὸν κυνηγοῦσαν οἱ σκύλοι, οἱ τουφεκίες, οἱ φωνές τῶν τσοπάνηδων.

Καὶ τόση ἦταν ἡ ταραχή, ποὺ τὰ παιδιὰ ἔχασαν τὸν ὕπνο τους. Εἶχαν καταλάβει, πὼς ἐκεῖ κοντὰ ἦρθε τὸ πιὸ μεγάλο ἀγρίμι, ποὺ εἶναι στὸ δάσος. Τέσσερα πέντε παιδιὰ βγῆκαν κι ἄναψαν ἀπέξω ἀπὸ τὶς καλύβες μιὰ μεγάλη φωτιά, μὲ προσοχὴ νὰ μὴν πεταχτῆ καμιὰ σπίθα στὰ δέντρα. Ἔχουν ἀκούσει, πὼς ὁ λύκος φοβᾶται τὴ φωτιά. Ἐπειτα ὅμως τοὺς ἔφυγε κάθε φόβος μὲ τὸ ἀδιάκοπο γάβγισμα, ποὺ ἄκουαν. Αὐτὸ ἔδειχνε, πὼς ὑπάρχουν σκύλοι πιστοὶ καὶ δυνατοί, ποὺ κυνηγοῦν τὸν ἐχθρό.

Τὰ χαράματα μπόρεσε ὁ λύκος νὰ σταθῆ μέσα στὰ ἔλατα. Ἦταν κουρασμένος κι ἀγκομαχοῦσε. Ἦταν πληγωμένος καὶ νηστικός.

Ἄλλα ὠνειρεύτηκε κι ἄλλα βρῆκε. Ὡς τόσο, ἐπειδὴ δὲν πρέπει σὲ λύκο νὰ παραπονιέται, ἔγλειψε τὶς πληγές του καὶ τράβηξε νὰ βρῆ καλύτερη τύχη.

59. ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΤΕΛΕΤΗ ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ.

Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ σήμερα, ποὺ ἦρθε νὰ δῆ τὰ παιδιὰ ὁ δασάρχης.

Ὁ δασοφύλακας ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσε, τοῦ κράτησε

τ'άλογό του. Ὁ δασάρχης κατέβηκε καὶ κοίταξε τὶς καλύβες.

Τὴν πρωϊνὴ αὐτὴ ὥρα τὰ παιδιὰ εἶχαν τὶς καθημερινὲς ἐργασίαι. Ὁ μάγειρας φοροῦσε τὴν ποδιά του καὶ μαγεύει· ἄλλα κοίταζαν τὴ φωτιά· ἄλλα σάρωναν τὸ χῶμα μὲ μεγάλες σκουῖπες ἀπὸ φρύγανα.

Σ'ἓνα δέντρο ἀπὸ κάτω ὁ Λάμπρος κι ὁ Δημητράκης ἦταν σκυμμένοι στὸ βιβλίο. Ὁ Φουντούλης καθόταν καὶ τοὺς ἄκουε· ἦταν τώρα καλά.

Ὁ Μαθιὸς κι ὁ Γιώργος καθισμένοι μπάλωναν τὸ ροῦχο τους.

Ἦλειπαν δέκα παιδιὰ, ποὺ εἶχαν πάει γιὰ λουτρὸ στὴ Ρούμελη. Ὅλα τ' ἄλλα δούλευαν στὶς καλύβες.

«Μὰ ἐδῶ εἶναι πόλη!» εἶπε ὁ δασάρχης.

Τὰ παιδιὰ τὸν ἐχαιρέτισαν καὶ στάθηκαν ἐμπρὸς του.

«Ἦρθα νὰ σᾶς δῶ» τοὺς εἶπε. «Εἶχα περιέργεια νὰ σᾶς δῶ. Ποιὸς εἶναι ὁ ἀρχηγός σας;»

Ὅλοι γύρισαν καὶ κοίταξαν τὸν Ἄντρέα. Ἐκεῖνος δὲ μιλοῦσε.

Ὁ δασάρχης κρατοῦσε ἓνα ὠραῖο κουτὶ βυσσινὶ χρῶμα. Ἀπὸ τὸ κουτὶ ἔβγαλε ἓνα λαμπερὸ ἄσπρο μετάλλιο.

«Ἡ τάξη σας, εἶπε, πῆρε τὸ μετάλλιο τῆς δασικῆς προστασίας. Τὸ κράτος μ'ἔστειλε νὰ σᾶς τὸ δώσω.

»Αὐτὸ θὰ τὸ κρεμάσετε στὸ σχολεῖο καὶ θὰ μείνη

πάντα ἐκεῖ, γιὰ νὰ δείχνη, τί κατορθώνουν τὰ παιδιά, ὅταν θέλουν. Σᾶς ἀξίζει!».

Λέγοντας αὐτά, ἔδωσε τὸ μετάλλιο στὸν Ἄντρεα. Ἐκεῖνος τὸ ἔδωσε στ' ἄλλα παιδιά. Ὅλα ἔσκυψαν, τὸ κοίταξαν καὶ τὸ καμάρωναν, ὅπως ἦταν ὠραῖα σκαλισμένο κι ἔλαμπε.

Ρώτησε ἔπειτα ὁ δασάρχης γιὰ τὴ ζωὴ τους ἐκεῖ ἀπάνω, γιὰ τὸ φαγητό τους, γιὰ τὸν ὕπνο τους, γιὰ ὅλα. Πῆγε μέσα στὶς καλύβες, εἶδε τοὺς δρόμους καὶ τ' ἄλλα ἔργα, ποὺ ἔκαμαν, καὶ χάρηκε γιὰ τὴν πάστρα καὶ τὴν τάξη, ποὺ βρῆκε.

«Μικρὰ σπιτάκια ἔχετε, τοὺς εἶπε, μὰ δύσκολα βρῖσκει κανεὶς μιὰ τόσο προκομμένη κοινότητα».

Ἐπειτα ἀνέβηκε στὸ κόκκινο ἄλογό του.

«Σήμερα, παιδιά, εἶπε, θὰ πάω γιὰ ὑπηρεσία στὸ δάσος. Αὐριο θὰ ξανάρθω καὶ θὰ σᾶς ὀδηγήσω ψηλὰ στὸ νεροπρίονο. Ἐκεῖ θὰ δῆτε ἀληθινά, τί μᾶς δίνει τὸ δάσος. Θέλετε;»

—«Ναί, ναί, ναί!» φώναξαν ὅλοι μ' ἐνθουσιασμό.

60. Ο ΧΕΙΜΑΡΡΟΣ

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ δασάρχης ἦρθε. Πέντε παιδιά ἔμειναν νὰ φυλάξουν τὶς καλύβες καὶ τ' ἄλλα ὅλα ξεκίνησαν μαζί του γιὰ τὸ μέρος ποὺ ἦταν τὸ νεροπρίονο.

Γιὰ νὰ πᾶν ἐκεῖ, πέρασαν ἀπὸ μέρη γυμνὰ καὶ τραχιὰ.

Σὲ κάθε βῆμα τους γκρεμίζονταν χαλίκια. Ὁ ἀέρας ἦταν κρύος καὶ βουίζε. Ὁ ἥλιος δὲν ἔκαιγε.

Ἔνα ὄρνιο φάνηκε ἀπὸ πάνω τους νὰ σκίζη ἀργὰ τὸν ἀέρα.

Ὅλοι σήκωσαν τὸ κεφάλι, γιὰ νὰ κοιτάξουν τὸ μεγάλο πετούμενο, ποὺ ταξίδευε ζητώντας τὴν τροφή του.

Τ'ὄρνιο γιὰ μιὰ στιγμή ἔκοψε τὴν ὁρμή του καὶ φτεροζυγιάστηκε ὕστερα χτύπησε πάλι μὲ τὶς φτεροῦγες τὸν ἀέρα καὶ χάθηκε πίσω ἀπὸ τὰ Τρίκορφα.....

«Ἐδῶ ἀπάνω εἶναι ἄγρια καὶ περήφανα ὄλα» εἶπε ὁ δασάρχης.

Κι ἀλήθεια ἔβλεπαν, πόσο θεόρατο εἶναι τὸ βουνό, ποὺ φαίνεται ἀπὸ τὴν πόλη σὰ γαλανὸς ἴσκιος.

Πόσους βράχους, πόσα φαράγγια, πόσες ράχες, πόση πέτρα καὶ κακοτοπιὰ ἔχει!

«Τώρα, εἶπε ὁ δασάρχης, θὰ δῆτε καὶ μεγαλύτερο θηρίο, ποὺ μπορεῖ νὰ βγῆ ἀπὸ τὸ βουνό. Νάτο!»

Τὰ παιδιὰ στάθηκαν καὶ κοίταξαν μὲ περιέργεια. Εἶδαν ὅμως, πὼς τοὺς ἔδειχνε τὸ ξεροπόταμο, ποὺ κατέβαινε τὴν πλαγιά γεμάτο ξερὰ χαλίκια.

«Εἶναι ὁ χεῖμαρρος» τοὺς εἶπε. «Οἱ λύκοι, οἱ ἀρκοῦδες, τὰ λιοντάρια δὲν εἶναι τίποτα μπροστὰ στὸ χεῖμαρρο. Φέρνουν πολὺ μικρὴ ζημία καὶ δὲν τὰ βγάζουν πέρα πάντοτε μὲ τὸν ἄνθρωπο.

»Ὁ χεῖμαρρος ὅμως κυνηγᾷ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἀφανίζει, αὐτὸν καὶ τὴ γενιά του.

»Ὅταν γεμίση νερὸ καὶ κατεβάση στοὺς κάμπους

αὐτὰ τὰ λιθάρια, πού βλέπετε, πνίγει ἀνθρώπους, ἀμπέλια, ζῶα καὶ χωριά ὀλόκληρα.

«Οἱ ἄνθρωποι χτίζουν τοίχους καὶ σηκώνουν φράχτες γιὰ νὰ τὸν ἐμποδίσουν, μὰ εἶναι οἱ κόποι τους χαμένοι. Ἔνας μόνο μπορεῖ νὰ τὰ βάλῃ μὲ τέτοιο θηρίο. Τὸ δέντρο».

—«Τὸ δέντρο!» ἔκαμαν μὲ ἀπορία τὰ παιδιὰ.

—«Νὰ ξέρατε, πόση δύναμη ἔχει ἓνα δέντρο! Αὐτὸ μὲ τὶς ρίζες του κρατεῖ τὸ χῶμα καὶ τὰ χαλίκια σφιχτά, γιὰ νὰ μὴν τὰ παίρνουν οἱ βροχὲς καὶ τὰ πηγαίνουν στὸ χεῖμαρρο.

«Δὲν ἔχει μόνο τὸ δέντρο αὐτὴ τὴ δύναμη, μὰ καὶ οἱ μικροὶ θάμνοι, οἱ ἀφάνες, τὸ πουρνάρι, ἡ κουμαριά, ἀκόμη καὶ τὸ θυμάρι.

«Γι' αὐτὸ οἱ φυτεμένοι τόποι γλιτώνουν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὶς πλημμύρες.

«Ὅταν ὅμως καίμε καὶ ξεριζώνωμε τὰ δέντρα, τότε τὸ χῶμα καὶ τὸ χαλίκι φεύγει ἀπὸ τὶς γυμνὲς ράχες καὶ πηγαίνει στὸ χεῖμαρρο.

«Ἐκεῖνος φουσκώνει ἀπὸ τὶς βροχὲς καὶ κατεβάζει μιὰ φοβερὴ δύναμη ἀπὸ χῶμα, λιθάρια καὶ νερό, πού ἀφανίζει σπίτια, σπαρτὰ καὶ ἀνθρώπους.

«Αὐτὸ πρέπει νὰ συλλογίζεται καθένας, πού πηγαίνει νὰ κόψῃ δέντρο».

Ὁ Μαθιός, συνηθισμένος ἀπὸ τὸ σχολεῖο, σήκωσε τὸ χέρι καὶ ρώτησε:

«Τότε, γιατί δὲν ἐμποδίζουν καὶ τοὺς λοτόμους νὰ κόβουν ξύλα;»

—«Καλὰ ἔκαμες, παιδί μου, νὰ τὸ ρωτήσης» εἶπε ὁ

δασάρχης. «Οί λοτόμοι κόβουν μόνο τὰ δέντρα, πού τους λέμε ἐμεῖς νὰ κόψουν.

»Τὰ δέντρα αὐτὰ εἶναι σαράντα, πενήντα κι ἑβδομήντα χρονῶν τὸ καθένα. Γέρασαν δηλαδή κι ἤρθε ἡ ὥρα τους νὰ δώσουν ξυλεία, γιὰ νὰ βγοῦνε στὴ θέση τους ἄλλα μικρά, πού πάλι θὰ μεγαλώσουν σὰν αὐτά.

»Κοντὰ σὲ κείνο πού κόπηκε, βοηθοῦμε ἄλλο δέντρο νὰ μεγαλώση, κι ἂν δὲ φύτρωσε μόνο του, τὸ φυτεύομε ἐμεῖς.

»Ἔτσι τὸ δάσος ξαναπαίρνει ἐκεῖνο, πού μᾶς δίνει.

»Ἄν ὅμως ἀφήσωμε νὰ πέση στὰ δέντρα, ὅποιος θέλει, καὶ νὰ κόβη, ὅ,τι θέλει, τὸ δάσος θὰ χαθῆ.

»Κι ἅμα λείψη αὐτό, ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι θὰ πεθάνωμε ἀπὸ τὴ δίψα. Τὸ γιὰτὶ θὰ σᾶς τὸ πῶ τώρα, πού θὰ σταθοῦμε σ'αὐτὴ τὴ βρυσούλα».

61. ΑΠΟ ΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙ ΤΟ ΝΕΡΟ

Σταμάτησαν σὲ μιὰ βρυσούλα, πού μόλις ἀκουόταν τὸ λίγο καὶ κρύο νερό της.

Ἦξεραν, πὼς τόσο κρύο νερὸ δὲν πρέπει νὰ τὸ πίνωμε, ὅταν εἴμαστε ζεστοὶ ἀπὸ δρόμο, κι ἔβρεξαν μόνο τὰ χέρια τους.

Ἦταν ταπεινὴ βρυσούλα, ἥσυχη, πού σπάνια ἐβλεπε διαβάτες ἐκεῖ ψηλά.

«Ἀπὸ ποῦ νὰ ἔρχεται τοῦτο τὸ νεράκι;» ρώτησε ὁ Πάνος.

—«Ἀπὸ τὸ βουνό!» εἶπαν τ'ἄλλα παιδιὰ.

—«Ναί, μὰ πῶς βρέθηκε μέσα στοῦ βουνό;» ρώτησε ὁ δασάρχης.

Κανένas δὲν ἤξερε ν' ἀπαντήση.

«Ἀπὸ τίς βροχές καὶ τὰ χιόνια, εἶπε ὁ δασάρχης, τὸ νερὸ σταλάζει σιγὰ μέσα στοῦ χῶμα· καὶ πηγαίνει σὲ μεγάλες δεξαμενὲς ἀπὸ πέτρα, ποὺ ἔχει μέσα τῆς ἡ γῆ.

»Ἀπὸ κεῖ βγαίνει μὲ τίς βρύσες καὶ τὰ ποτάμια.

»Ἀπὸ τίς βρύσες καὶ τὰ ποτάμια τὸ παίρνουν τὰ ζῶα, οἱ ἄνθρωποι, τὰ σπαρτά, οἱ μύλοι.

»Γιὰ νὰ σταλάζη ὅμως τὸ νερὸ καὶ νὰ μπῆ στῆ γῆ, πρέπει νὰ εἶναι ὁ τόπος φυτεμένος.

»Ἄν δὲν ὑπάρχουν χλωρὰ καὶ ξερὰ φύλλα νὰ τὸ κρατήσουν, τότε τὸ νερὸ πηγαίνει στὰ ξεροπόταμα καὶ χάνεται στῆ θάλασσα καὶ στὸν ἀέρα.

»Λοιπὸν καὶ τίς βρύσες ἀκόμη τὸ εὐλογημένο τὸ δάσος μᾶς τίς δίνει.

»Ἄν ἀφήναμε τοὺς ἀνθρώπους νὰ κόψουν τὸ δάσος, αὐτὴ ἡ βρυσούλα ἐδῶ θὰ στέρευε. Θὰ στέρευαν ὅλες οἱ βρύσες, ποὺ ἀπαντήσατε ἀπὸ τὴν πόλη ὡς ἐδῶ, καὶ μαζὶ μ' αὐτὲς καὶ τὸ ποτάμι».

62. ΚΑΙ ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ ΠΟΝΟΥΝ

Ἐκεῖ κοντὰ ἕνας ἄνθρωπος κρατώντας μικρὸ κι ἔλαφρὸ τσεκουράκι χάραζε τὰ πεῦκα.

«Πουρναρίτης!» εἶπαν τὰ παιδιὰ, μόλις τὸν εἶδαν.

—«Δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι κακὸς ἄνθρωπος, λέει ὁ Μαθιός, γιατί θὰ ἔφευγε, μόλις μᾶς ἄκουσε».

Ρώτησαν τότε τὰ παιδιὰ κι ἔμαθαν, πῶς αὐτὸς ὁ ρε-

τσινὰς ἔχει τὴν ἄδεια τοῦ δασάρχῃ νὰ μαζεύῃ τὸ ρετσίνι.

Ὅταν πλησίασαν, εἶδαν ἀλήθεια, μὲ τί μεγάλη προσοχὴ χάραζε τ' ἀγαπημένα πεῦκα, γιὰ νὰ σταλάζῃ τὸ ρετσίνι τους, χωρὶς νὰ πάθουν τίποτα. Τοὺς ἔκανε σιγὰ σιγὰ μιὰ πολὺ στενὴ χαραματιά. Ἦξερε, πὼς καὶ τὰ δέντρα πονοῦν.....

63. Τ' ΟΝΕΙΡΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΑΤΗ

Ὁ Καλογιάννης ἔξαφνα φώναξε:

«Παιδιά! ὁ Λάμπρος!»

Γύρισαν κι εἶδαν ἐκεῖ παρακάτω στὴν πλαγιὰ τὸ μαῦρο κοπάδι, ποὺ ἔβοσκε καὶ προχωροῦσε. Ὁ Λάμπρος εἶχε μείνει πίσω καὶ τ' ὠδηγοῦσε μὲ τὸ σφύριγμα.

Σφύριζε τόσο ὠραῖα! Νόμιζες, πὼς ἀκοῦς χαρούμενη γαλιάντρα.

Τὰ γίδια ἄκουαν τὸ σφύριγμά του, κι ἐπειδὴ καταλάβαιναν, πὼς τοὺς ἔλεγε νὰ πᾶνε μπροστά, προχωροῦσαν εὐχαριστημένα.

«Εἶναι τοῦ Γεροθανάση» εἶπαν τὰ παιδιά στὸ δασάρχῃ.

—«Πόσα εἶναι; μήπως ξέρετε;» ρώτησε ὁ δασάρχης.

—«Ὁ Λάμπρος, ποὺ τὰ βόσκει, λέει, πὼς εἶναι καμιὰ διακοσαριά».

—«Μὰ πὼς ὁ Γεροθανάσης μὲ τόσες χιλιάδες πρόβατα, ἔχει μόνο διακόσια γίδια! Δὲ σᾶς φαίνεται παράξενο;»

—«Ἐχει ὁ Γεροθανάσης τὸ λόγο του! Ἐχει ἀκούσει τ' ὄνειρο τοῦ χωριάτη».

—«Καὶ ποιὸ εἶναι τ' ὄνειρο τοῦ χωριάτη;» ρωτοῦν τὰ παιδιά.

«Ἦταν ἓνας χωριάτης, ἄρχισε νὰ λήη ὁ δασάρχης, κι εἶχε μιὰ γίδα. Τὴν πήγαινε στὸ δάσος κι ἔβοσκε. Μιὰ μέρα, πού τὴν ἄρμεγε, τί νὰ δῆ; Ἀντὶ γάλα, ἔβγαζε νερό. Τὸ νερὸ γέμισε τὴν καρδιάρα, πλημμύρισε τὸν τόπο καὶ κατέβηκε μὲ ὄρμη στοὺς κάμπους.

«Ἐλα, γιὰ ὄνομα τοῦ Κυρίου» εἶπε ὁ χωριάτης τὴν ὦρα πού πνιγόταν.

Γιατὶ αὐτὰ ὅλα στ' ὄνειρό του τὰ εἶδε!

Ὅταν ξύπνησε, πῆγε σὲ δυὸ χωριάτες ἑκατὸ χρονῶν νὰ τοῦ ἐξηγήσουν τ' ὄνειρο.

Ὁ ἓνας γέρος τοῦ εἶπε, πῶς τὸ νερὸ θὰ εἶναι γάλα. Ὁ ἄλλος τοῦ εἶπε, πῶς θὰ ἔχη νὰ κάμη μὲ δικαστήρια.

«Οἱ γέροι παραγέρασαν» εἶπε· «ἄς πάω νὰ δῶ τὸν ψάλτη, πού διάβασε περισσότερα».

Πῆγε στὸν ἀριστερὸ ψάλτη καὶ τοῦ εἶπε τ' ὄνειρο. Ἐκεῖνος ἔβαλε τὰ γυαλιά του, πῆρε ἀπὸ τὸ ράφι ἓνα μεγάλο βιβλίο, κι ἀφοῦ τοῦ τίναξε τὴ σκόνη, τὸ ἀνοιξε καὶ διάβασε δυνατά:

«Γίδα. Ἐὰν ἴδης εἰς τὸν ὕπνο σου γίδα, ἐὰν μὲν συμβαίνει καὶ εἶναι μαύρη ἢ γίδα καὶ ἔχη τὰ κέρατα γυριστά, τοῦτο σημαίνει, ὅτι θέλεις λάβει ὀγρήγορα γράμμα συστημένον ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς σου ἀπὸ τὴν Ἀμερική».

Ἡ γίδα ἦταν τέτοια, ὁ χωριάτης ὅμως δὲν εἶχε κανένα συγγενή στήν Ἀμερική.

Ὁ ψάλτης ἔβαλε τὰ γυαλιά του στήν ἄκρη τῆς μύτης καί διάβασε ἄλλη σελίδα.

«Νερόν. Ἐάν ἴδης νερόν καί τρέχη ἀπό βρύσιν καί τὸ νερόν κάμνη βροντήν πολλήν εἰς τὸ σταμνίον, τότε εἰς καβγάν θέλει ἐμπλέξεις. Ἐάν τὸ νερόν τοῦτο τρέχη ἀπὸ αὐλάκι.....»

«Ἀπὸ γίδα!» φώναξε ὁ χωριάτης· «τί λέει τὸ βιβλίο, ἅμα τρέχει νερό ἀπὸ γίδα;»

—«Τὸ βιβλίο, εἶπε ὁ ψάλτης, δὲ λέει τίποτα σὲ τοῦτο τὸ ζήτημα, ἂν καί εἶναι χίλιων χρονῶν ὄνειροκρίτης, γραμμένος ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τοῦ κόσμου.»

Ὁ χωριάτης, ὅταν εἶδε, πὼς καί τὸ βιβλίο δυσκολεύεται νὰ ἐξηγήσῃ τ' ὄνειρό του, τοῦ φάνηκε, πὼς μεγάλο κακὸ θὰ τοῦ γίνῃ.

«Συμπέθερε! τοῦ εἶπε τότε κάποιος χωριάτης, τί κάθεσαι καί σκοτίζεσαι; Τὸ πρᾶμα εἶναι φανερό.

»Ἡ γίδα τρώει τὸ κλαρί. Τὸ κλαρί κρατεῖ τὰ χῶματα καί τὰ χαλίκια στὶς ράχες. Ἄμα φαγωθῆ τὸ κλαρί, παίρνουν οἱ βροχὲς τὸ χῶμα καί τὸ χαλίκι καί τὸ πηγαινούν στὸ χεῖμαρρο. Ὁ χεῖμαρρος φουσκώνει, κατεβαίνει στοὺς κάμπους καί καταστρέφει. Ἄν τὸ κλαρί εἶναι στὴ θέση του, δὲ γίνεται τίποτα ἀπ' αὐτά. Νά λοιπὸν γιατί ἡ γίδα βγάζει νεροποντή. Σωστὰ τὰ εἶδες στὸν ὕπνο σου».

Τί σωστὸ ἦταν αὐτὸ τ' ὄνειρο τοῦ φτωχοῦ ἀνθρώπου!

“Υστερ’ ἀπὸ τῆ φωτιά καὶ τὸ τσεκούρι, ἡ γίδα εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐχθρός, ποὺ ἔχει τὸ δάσος».

«Ἀλήθεια;» ἔκαναν τὰ παιδιὰ.

—«Ἀγαπᾶτε τῆ γίδα» εἶπε ὁ δασάρχης. «Καὶ ποιὸς δὲν ἀγαπᾶ τέτοιο χαριτωμένο ζῶο! Ὅσο ὅμως ζωηρὸ εἶναι, τόσο καταστρέφει τὰ φυτὰ.

«Γυρεύει τὸ κλαρί καὶ διαλέγει πάντα τὴν κορυφή».

»Γυρεύει τὸ κλαρί καὶ διαλέγει πάντα τὴν κορυφή. Κατεβάζει τὸ κλωνάρι, γιὰ νὰ τὸ φάη στὴν ἄκρη. Ἄμα δὲν τὸ φτάνει, ἀνεβαίνει στὸ δέντρο.

»Ἡ μανία της νὰ ζητᾶ τις τρυφερὲς ἄκρες φέρνει στὰ δέντρα καταστροφή. Γιατὶ στὴν ἄκρη τοῦ κλωναριοῦ εἶναι τὸ μάτι, τὸ μπουμπούκι, ποὺ θὰ πετάξῃ τὸ βλαστάρι. Ἔμα ἡ γίδα τὸ κόψῃ, τὸ κλωνάρι δὲ μεγαλώνει πιά σὲ ὕψος.

»Ἄν τὸν καιρὸ, ποὺ αὐτὰ τὰ δέντρα ἦταν μικρά, ἔβροσκε ἐδῶ ἓνα κοπάδι γίδια, δὲ θὰ εἶχαμε ποῦ νὰ καθίσωμε αὐτὴ τὴ στιγμή. Τὸ δάσος θὰ ἦταν ὅλο χαμόκλαδα».

—«Κι ἂν περνοῦσαν πρόβατα;» ρώτησε ὁ Κωστάκης.

—«Καὶ τὰ πρόβατα φέρνουν ζημία. Γιατὶ περνώντας ἀπὸ τὸ δάσος πατοῦν τὰ νέα δεντράκια, ποὺ μόλις φυτρώνουν.

»Γι' αὐτὸ τὰ κοπάδια δὲν πρέπει νὰ τὰ φέρνωμε ποτὲ κοντὰ στὸ δάσος, μὰ νὰ τὰ βόσκωμε στὰ λιβάδια, ὅπως κάνει ὁ Γεροθανάσης, ποὺ ἀγαπᾶ ἀληθινὰ τὰ δάση. Ποτὲ κατσίκι δικό του δὲ μᾶς ἔφαγε κλαρί».

—«Ὁ Λάμπρος τὰ προσέχει» συλλογίστηκαν τὰ παιδιά.

—«Τόσα χρόνια, καὶ δὲν πῆγε ποτέ του στὸ δικαστήριο. Νὰ ἦταν ὅλοι οἱ τσοπάνηδες σὰν κι αὐτόν! Πῶς προστατεύει τὰ δέντρα ὁ Γεροθανάσης! Ἄν δῆτε στὸν ὕπνο σας καμιὰ γίδα, ποὺ βγάζει νερό, νὰ ξέρετε, πῶς δὲν εἶναι δική της. Οἱ δικές της βγάζουν μόνο γάλα».

64. ΤΑ ΠΕΘΑΜΕΝΑ ΔΕΝΤΡΑ

Εἶχαν περάσει ἀπὸ παλιὰ καμίνια, ὅπου ἔφτιαναν ἄλλες χρονιὲς κάρβουνα οἱ καρβουνιάρηδες. Ἐκεῖ στά-

θηκαν λίγο και τους εξήγησε ο δασάρχης τον τρόπο, πού γίνονται τὰ κάρβουνα.

Τους εἶπε, πῶς γιὰ νὰ κάμουν κάρβουνα, ρίχνουν πολλά ξύλα σ' ἕνα μεγάλο καμίνι. Σκεπάζουν τὸ καμίνι μὲ χῶμα, ἀλλὰ τόσο καλά, ὥστε νὰ μὴν μπαίνει ἀέρας ἀπὸ πουθενά. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ τρύπα, πού ἔχουν ἀφήσει ἐπίτηδες, βάζουν φωτιὰ στὰ χωμένα ξύλα.

Τὸ καμίνι σκεπασμένο καίει σιγὰ καὶ λίγο λίγο μὲ τὴ σιγαλὴ φωτιὰ τὰ ξύλα γίνονται κάρβουνα.

«Καὶ τὰ δέντρα;» ρώτησε ὁ Μαθιός.

— «Ὅπως οἱ λοτόμοι ἔτσι καὶ οἱ καρβουνιάρηδες, εἶπε ὁ δασάρχης, κόβουν μόνο τὰ δέντρα, πού τους λέμε ἐμεῖς νὰ κόψουν, κι ἔτσι δὲ χαλοῦν τὸ δάσος. Τὸ καλὸ ὅμως εἶναι, πού τὰ περισσότερα κάρβουνα τὰ ἔχομε χωρὶς νὰ κόβωμε δέντρα. Τὰ βρίσκομε στὴ γῆ. Καὶ θὰ σᾶς πῶ τὸ γιατί.

» Ἐδῶ καὶ χιλιάδες χρόνια τὰ δάση ἦταν τόσο πυκνά, πού δὲν μπορούσε νὰ μπῆ μέσα ζῶο νὰ βοσκήση.

» Μὲ δυσκολία ζοῦσαν ἐκεῖ λιοντάρια καὶ ἀρκοῦδες καὶ λύκοι καὶ μεγάλα πουλιὰ μὲ φτεροῦγες θεόρατες καὶ μὲ ἀτσαλένια νύχια.

» Ὅποιο θηρίο μπορούσε, ἔτρωγε τὸ μικρότερο γιὰ νὰ ζήσει. Μέσα στους λόγγους αὐτοὺς ὁ ἥλιος δὲν μπορούσε νὰ μπῆ. Νύχτωνε ἀπὸ τὴν ἡμέρα.

» Τὰ δάση ἐκεῖνα γέρασαν καὶ τὰ δέντρα τους ἔπεσαν κάτω. Κι ἐπειδὴ ἄνοιξε ἡ γῆ ἀπὸ σεισμούς καὶ κατακλυσμούς, ἐκεῖνα χώθηκαν σὲ τάφους μεγάλους, πολλές ὀργιές βαθιά.

»Καθώς περνούσαν τὰ χρόνια, ἄλλα δάση φύτρωναν καὶ ψήλωναν κι αὐτὰ ὅπως τὰ πρῶτα κι ὕστερα γερνούσαν καὶ πέθαιναν. Κι ἀνοίγε ἡ γῆ καὶ τὰ ἔθαβε. Καὶ πάλι ἄλλα φύτρωναν.

»Τί ἔγιναν ἐκεῖνα τὰ πεθαμένη δάση; Δὲ χάθηκαν. Σήμερα ποὺ σκάβομε πολὺ βαθιά, τὰ ξαναβρίσκομε. Δὲν εἶναι δέντρα, ὅπως ἦταν. Τὰ ξύλα τους μέσα στὴ γῆ ἔγιναν κάρβουνα, σκληρὰ σὰν τὴν πέτρα καὶ μαῦρα κάρβουνα.

»Καὶ σήμερα ποὺ οἱ ἄνθρωποι εἶναι πολλοὶ κι ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ μεγάλες φωτιές γιὰ τὶς ἐργασίες τους, ἀνοίγουν τὴ γῆ καὶ βρίσκουν, ὅσα κάρβουνα θέλουν.

»Μ'αὐτὰ ἀνάβουν τὶς μηχανές, κινοῦν τὰ ἐργοστάσια, τοὺς σιδηροδρόμους καὶ τὰ βαπόρια. Συλλογιστῆτε, πόσες εἶναι αὐτὲς οἱ μηχανές καὶ πόσα κάρβουνα χρειάζονται.

»Ποιὸς νὰ τὸ ἔλεγε, πῶς ἐκεῖνα τὰ πεθαμένα δέντρα θὰ χρησίμευαν ὕστερα ἀπὸ χιλιάδες χρόνια. Καὶ ὅμως αὐτὸ εἶναι τὸ δάσος. Κάνει καλὸ στὸν ἄνθρωπο μὲ χίλιους τρόπους, σὲ ἀμέτρητο καιρό. Δὲν κουράζεται ποτέ· ζῆ καὶ μᾶς χρησιμεύει, πεθαίνει καὶ μᾶς χρησιμεύει.

»Γιὰ νὰ μᾶς δώση ὅμως τὸ δέντρο, ὅσα μᾶς χαρίζει, πρέπει νὰ ζῆ μὲ χιλιάδες ἄλλα δέντρα. Γιατὶ ὅπως οἱ ἄνθρωποι, ἔτσι καὶ τὰ δέντρα ζοῦνε πολλὰ μαζὶ στοὺς τόπους, ποὺ θέλουν αὐτά, καὶ βοηθοῦν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο.

»Ἐνωμένα πολεμοῦν τὸ βαρὺ χειμῶνα καὶ τὸ καυ-

τερό καλοκαίρι. Ένωμένα μεγαλώνουν, κάνουν μεγάλους κορμούς και πετοῦν δυνατά κλαριά.

»Έτσι γίνεται στὰ ὕψη τῶν βουνῶν μιὰ μεγάλη πολιτεία, ποὺ τὴ λέμε δάσος. Αὐτὴ ἐδῶ!»

65. ΣΤΟ ΝΕΡΟΠΡΙΟΝΟ

Τὴν ὥρα, ποὺ ὁ δασάρχης ἔλεγε αὐτά, εἶχαν μπῆ μέσα στὸ δάσος. Πρῶτα πέρασαν ὥρα πολλὴ μέσα ἀπὸ πεῦκα· ὕστερα, ἀφοῦ προχώρησαν πιὸ ψηλά, μπῆκαν στὰ λιγερά καὶ τὰ ἴσια ἔλατα.

«Ἀκόμη ψηλότερα ἀπὸ δῶ, εἶπε ὁ δασάρχης, εἶναι ἓνα δάσος ἀπὸ ὄξυές· μὰ τώρα θὰ μείνωμε ἐδῶ στὸ τριόνι. Φτάσαμε».

Τὸ νεροπρίονο δούλευε ὅπως ἓνας μύλος. Τὸ νερὸ ἔπεφτε ἀπὸ ἓνα κανάλι καὶ μὲ τὴν ὀρμὴ του κινουῦσε ἓνα μεγάλο ὀρθὸ πριόνι. Ὅλους τοὺς κορμούς, ποὺ ἔκοβαν οἱ λοτόμοι στὸ δάσος, τοὺς ἔφερναν ἐκεῖ. Τὸ πριόνι τοὺς ἔскиζε κι ἔφτιαναν ἀπ' αὐτοὺς τὴν ξυλεία· σανίδες, πάτερα, μαδέρια.

Πόση ξυλεία ἦταν ἐκεῖ! Τὴν εἶχαν στοιβαγμένη σὲ μεγάλους σωρούς· πάντα τὸ πριόνι ἔκοβε καὶ πάντα κουβαλοῦσαν.

Ἐνα κλαράκι βγαίνει στὴ γῆ καὶ σὲ σαράντα πενήντα χρόνια δίνει αὐτὰ τὰ μεγάλα μαδέρια.

Πόσα καλὰ θὰ δώσουν στοὺς ἀνθρώπους αὐτὰ τὰ ξύλα! Τὰ πᾶνε γιὰ νὰ γίνουν σπίτια, καράβια, γεφύ-

ρια. Γιὰ νὰ κάμουν ἀμάξια, ἔπιπλα, κουτιά, βαρέλια, κουπιά, καλάθια, βιβλία.

Χίλια πράματα θὰ γίνουν μὲ τούτη τὴν ξυλεία, βαριά κι ἐλαφρά, ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο ὡς τὸ μικρότερο· ἀπὸ τὸ κατάρτι τοῦ караβιοῦ ὡς τὶς μικρὲς ξυλό-προκες, πού καρφώνουν τὰ παπούτσια.

Τί ἔπλασε ὁ ἥλιος κι ἡ βροχή! Τί μᾶς χαρίζει τὸ δάσος!

«Ἐλᾶτε νὰ δῆτε, πῶς ταξιδεύουν τὰ ξύλα» εἶπε ὁ δασάρχης.

Πῆγαν ὡς τὴν ἄκρη καὶ κοίταξαν κάτω στὸν γκρεμό. Κάτω εἶδαν τὴ Ρούμελη. Ἀπὸ τὸ μέρος αὐτὸ ἡ Ρούμελη εἶχε πολὺ νερό, ἐπειδὴ τὴν ἔρχόταν ἴσια ἀπὸ τὴν πηγὴ της, δίχως νὰ χωρίζεται πουθενά.

Τὴ χαιρέτισαν ὅλοι, σηκώνοντας τὸ χέρι: «Γειά σου, Ρούμελη! Πάντα κοντά μας εἶσαι!»

Ἀπὸ τὴν κορυφή, πού ἦταν ὡς κάτω στὸ νερό, οἱ λοτόμοι παρατοῦσαν τὰ κούτσουρα καὶ τὰ μαδέρια καὶ κεῖνα κυλοῦσαν στὴ ράχη καὶ κατέβαιναν ὀρμητικὰ στὸ ρέμα.

Στὸ ρέμα πάλι τὰ παραλάβαιναν ἄλλοι λοτόμοι. Τὰ ἔρριχναν μέσα καὶ πηγαίνοντας αὐτοὶ στὶς ἄκρες τὰ συνώδευαν, καθὼς ταξίδευαν μέσα στὸ νερό. Ὅταν σταματοῦσαν σὲ τίποτα λιθάρια ἢ ὅταν μαζεύονταν πολλὰ, οἱ λοτόμοι τὰ βοηθοῦσαν πάλι νὰ γλιστρήσουν.

Τὰ πήγαινε ἔτσι ἡ Ρούμελη ὡς κάτω στὸν κάμπο, ὅπου γινόταν πλατὺ ποτάμι. Καὶ πάλι ἀπὸ κεῖ σιγὰ

τὰ ταξίδευε ὡς τῆ θάλασσα. Ἐκεῖ τὰ ἔπαιρναν καὶ τὰ κουβαλοῦσαν στὸ ἐργοστάσιο.

«Ἐπὶ ἐδῶ τὸ βουνὸ πάει στὸ γιανάλ» εἶπε ὁ δασάρχης στὰ παιδιὰ.

Τὰ ξύλα, ποὺ ἔστειλαν στὸ ποτάμι αὐτὴ τὴν ὥρα οἱ λοτόμοι, θὰ χρησίμευαν γιὰ ἓνα καράβι. Ἦταν διάφορα ξύλα· ἀπὸ πεῦκα, ἀπὸ βαλανίδια, ἀπὸ ὄξυά.

Μαζὶ μὲ τὴν ἄλλη ξυλεία τοῦ καραβιοῦ κατέβαζαν ἀπὸ ἄλλο δρόμο δυὸ κορμούς ἀπὸ τετράψηλα ἔλατα, δεμένους πίσω ἀπὸ μολάρια. Ἦταν τὰ κατάρτια του.

Στὸ θέαμα τοῦτο τὰ παιδιὰ ἐνίωσαν μιὰ ἐπιθυμία. Τοὺς ἤρθαν στὸ νοῦ τὰ κύματα καὶ τὰ ταξίδια, ποὺ ἔχουν ἀκούσει, καὶ ἤθελαν νὰ πᾶνε, νὰ πᾶνε.....

Ὁ Ἄντρέας κι ὁ Φάνης θυμήθηκαν τὴ θάλασσα, ποὺ εἶδαν μὲ τὸ μεγάλο ἥλιο.

Τότε ἡ μάνα τοῦ πρωτομάστορα λοτόμου, μιὰ γριά, πολὺ γριά, ποὺ δὲν ἔβλεπε καθόλου τὸν κόσμον, καθισμένη σὲ μιὰ πέτρα τραγούδησε τὸ νέο καράβι μ'αὐτὰ τὰ λόγια:

66. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΣΤΟ ΝΕΟ ΚΑΡΑΒΙ

Χαιρετισμούς στὴ θάλασσα!

Στ'ἀκρογιάλια χαιρετισμούς!

Νά! σὲ στέριωσαν κιόλας. Σὲ βλέπω. Ζεκίνησες.

Φορτωμένο εἶσαι μὲ τὸ ξανθὸ σιτάρι, μὲ τὸ χρυσὸ κα-
χαμπόκι.

Φορτωμένο είσαι με τὰ κίτρα καὶ τὰ πορτοκάλια, πού
τάθρεψεν ὁ ἥλιος.

Στὴν πλώρη ἔχεις τὸ σταυρό. Στὴν πρύμνη ἔχεις τὸ
βαγγέλιο.

Κι ἀνάμεσα ἔχεις τὴν Παναγιὰ Παρθένα με τὸ καντή-
λι τῆς ἀναμμένο.

Ἄσπροι γλάροι σ' ἀκολουθοῦνε. Ἄπάνω στὰ κατάρ-
τια σου ξεκουράζονται.

Ἄσπρα χωριά σὲ βλέπουν ἀπὸ πράσινους λόφους.

Ἄσπρες ἀκρογιαλιές παρακαλοῦν νὰ πᾶς ν' ἀράξης.

Μάνες κι ἀδερφές φωνάζουν νὰ σταθῆς νὰ πάρῃς χαι-
ρετίσματα.

Τὰ κύματα πηδοῦν ἀπάνω σου σὰν ἄλογα μ' ἄσπρη
χαίτη.

Οἱ μαῦροι κάβοι καρτεροῦν νὰ σὲ ἀρπάξουν.

Μὰ οἱ ναῦτες ἔχουν σκαλώσει στὰ σκοινιά. Ὁ κα-
πετάνιος εἶναι παλικάρι.

Σὰν τὸ δελφίνι, πού σ' ἀκολουθεῖ, χορεύεις ἀπάνω
στὴν πράσινη θάλασσα.

Θὰ φτάσης! θὰ φτάσης!

Καὶ θ' ἀράξης ἀνάμεσα στὰ πολλὰ κατάρτια.

Χαιρετισμούς νὰ πῆς στὰ μεγάλα λιμάνια.

Χαιρετισμούς στὴν Πόλη νὰ πῆς!

Πάντα καλὸς νὰ εἶναι ὁ γυρισμός σου. Πάντα νὰ φέρ-
νῃς θησαυρούς. Μαῦρο μαντίλι νὰ μὴ φορεθῆ γιὰ σένα.

Καλορίζικο! Καλοτάξιδο!

Καλορίζικο! Καλοτάξιδο!

67. Ο ΣΠΥΡΟΣ ΒΡΙΣΚΕΙ ΚΑΤΙ ΧΡΗΣΙΜΟ

‘Ο Σπύρος ήταν μέ φουσκωμένη τήν τσέπη. Κάτι ἔκρυβε μέσα καὶ δὲν ἔλεγε τίποτα. ‘Ο Φουντούλης ὄλο κοίταζε τήν τσέπη τοῦ Σπύρου καὶ στο τέλος τὸν ἐρώ-
τησε:

«’Αχλάδι εἶναι;»

—«Αὐτὸ ποὺ εἶναι, δὲν τὸ τρῶνε» ἀπάντησε ὁ Σπύ-
ρος. Κι ἔβγαλε ἀπὸ τήν τσέπη του μιὰ πέτρα.

‘Όταν τὸν εἶδαν τ’ἄλλα παιδιὰ ἀπὸ μακριὰ, εἶπαν
γελώνοντας:

«‘Ο Σπύρος τώρα θὰ βάζη στο κουτί του καὶ λι-
θάρια».

Καὶ ὅμως ἅμα πλησίασαν, εἶδαν, πὼς δὲν ἦταν σὰν
τις ἄλλες πέτρες αὐτή, ποὺ μάζεψε ὁ Σπύρος. Ἦταν
μαύρη πολὺ καὶ βαριά. Μὰ σὲ πολλὲς μεριὲς ἔλαμπε, σὰ
νὰ ἦταν ἀσημένια.

«Μπορεῖ νὰ ἔχη σίδηρο μέσα» εἶπε ὁ δασάρχης, ὅταν
τοῦ ἔδειξαν τήν πέτρα.

Καὶ τότε τοὺς εἶπε, πὼς μέσα στὴ γῆ εἶναι πολλὲς
καὶ μεγάλες τέτοιες πέτρες, ποὺ ἔχουν μέταλλο. Ἄλλες
ἔχουν σίδηρο, ἄλλες χαλκό, ἄλλες μολύβι. Ἀκόμη καὶ
ἀσήμι καὶ χρυσάφι.

Τὸ βουνὸ τὰ δίνει αὐτὰ ὅλα.

Ἐνῶ ἄκουε ὁ Σπύρος ἐκεῖνα, ποὺ ἔλεγε ὁ δασάρχης
γιὰ τὰ μέταλλα, κοίταζε τ’ἄλλα παιδιὰ καὶ καμάρωνε.

Ἡ πέτρα του ἔδωσε ἀφορμὴ νὰ τὰ μάθουν αὐτὰ. Νὰ
ποὺ βρῆκε κι ὁ Σπύρος ἓνα χρήσιμο πράμα!

68. Η ΘΥΕΛΛΑ

Ἄπέξω ἀπὸ τὸ μικρὸ σπίτι οἱ λοτόμοι εἶχαν στήσει ἐδῶ καὶ καιρὸ ἓνα πολὺ μεγάλο τραπέζι γιὰ νὰ τρῶνε.

Κανένα πλάνισμα καὶ κανένα στολίδι δὲν εἶχε. Ἦταν ὅλο ἀπὸ κλαδιὰ περιττά, καρφωμένα τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο. Μόνο ξύλα καὶ καρφιά.

«Οἱ λοτόμοι δὲν εἶναι μαραγκοί» εἶπε ὁ δασάρχης. Καὶ ὅμως κοιτᾶτε, παιδιὰ, τί λεπτοκαμωμένο πρᾶμα ἔκαμαν ἀπὸ τὸ ἄχρηστο ξύλο».

Κάθισαν σ' αὐτὸ τὸ τραπέζι, ὁ δασάρχης μὲ ὅλα τὰ παιδιὰ. Μαζί τους φώναξε νὰ καθίση κι ὁ πιὸ γέρος λοτόμος.

Ἐδῶ καὶ λίγη ὥρα εἶναι βαριὰ κουφόβραση. Ἐξαφνα συννέφιασε.

Τὴν ὥρα, ποὺ εἶχαν τελειώσει τὸ φαγητό, τὰ παιδιὰ ἔνωσαν στὸν ἄερα μιὰ παράξενη μυρουδιά. Ἐρχεται θύελλα.

Γύρισαν καὶ κοίταξαν μακριὰ: τὰ πέρα βουνὰ εἶχαν χαθῆ.

Ὅμιχλη, σὰ χεροπιαστὸ μαλλί, εἶχε σταθῆ ἀνάμεσα τ' οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Ἡ θύελλα νόμιζες, πῶς συλλογιζόταν, ποῦ νὰ ὀρμήση.

Γιὰ μιὰ στιγμή τράβηξε κατὰ τὸν κάμπο, ἔπειτα ἄλλαξε δρόμο καὶ γύρισε πίσω κατὰ τὸ Χλωρό.

Τὰ δέντρα ἀνατρίχιασαν, ἔσκυψάν καὶ κάτι εἶπαν τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο.

Σὲ κάποιο φουντωτὸ δέντρο...

Ἄστραψε. Πέντε χρυσὲς ὄχιές στριφογύρισαν μὲ τὴν οὐρὰ στὴ γῆ καὶ τὴν κεφαλὴ στὸν οὐρανὸ.

Ὁ ἀέρας κρύωσε ἔξαφνα. Μεγάλο βουητὸ ἀκούστηκε. Ὡσπου νὰ τρέξουν μέσα στὸ σπίτι, ἡ θύελλα ἔφτασε κι ἤθελε νὰ μπῆ.

Ἔσπρωχναν ἀπὸ μέσα τὰ παιδιὰ τὴν πόρτα, ἔσπρωχνε αὐτὴ ἀπέξω. Χρειάστηκε νὰ βάλουν ὄλα μαζί τὴ δύναμή τους, γιὰ νὰ κλείσουν καὶ νὰ συρτώσουν.

Ἡ θύελλα τότε πῆγε ἀπὸ τὰ παράθυρα. Τὰ ἔσπασε καὶ τὰ δυό, τὰ πέταξε κάτω στὸ πάτωμα κι ἔχυνε μέσα σωρούς νερό.

Ἀπὸ τὰ σπασμένα παράθυρα φάνηκε ἔξω χαλασμός. Νερό καὶ χαλάζι στριφογύριζε καὶ χόρευε. Ἦταν σὰ νὰ κυλοῦν βαρέλια γυάλινα. Ἔσπαζαν αὐτὰ καὶ κυλοῦσαν ἀπάνω τους ἄλλα καὶ στὰ συντρίμματά τους ἄλλα.

Ἄκουες σὰν τρελὸ κρότο γυαλιῶν καὶ καρφιῶν.

Τὰ παιδιὰ, πού τὰ κυνηγοῦσε τὸ νερό ἀπὸ τὰ παράθυρα, πήγαιναν στὶς γωνιές γιὰ νὰ φυλαχτοῦν. Μὰ ἤθελαν καὶ νὰ βλέπουν. Ἦταν γεμάτα φόβο καὶ θαυμασμό.

Ἀπέξω χτυποῦσαν δυνατὰ τὴν πόρτα πέντε λοτόμοι. Σὲ κάποιο φουντωτὸ δέντρο ἐκεῖ ἀπέξω εἶχαν κρυφτῆ καὶ γλίτωσαν. Τοὺς ἄνοιξαν καὶ μπῆκαν μέσα.

Ἡ θύελλα, ἀφοῦ πέρασε ἀπὸ κεῖ, ἔτρεξε πέρα στὴν ἄλλη ἄκρη ἀπὸ τὰ Τρίκορφα. Ἔτρεχε μυριάδες μέτρα στὸ λεπτό.

Ἔκοψε δέντρα στὴ μέση σὰ σπαθί, ξερίζωσε ἄλλα· μεγάλοι κορμοὶ ἔπεσαν κάτω, ἄλλοι ἔμειναν ὀρθοί, χωρίς κλαρὶ καὶ φύλλο.

Ἐνα μικρὸ πεῦκο, πού τὸ ἔβλεπαν νὰ παλεῦη μὲ τὴ θύελλα, τώρα τὸ βλέπουν πάλι ὀρθὸ καὶ λιγερό.

Σὲ λίγα λεπτά τῆς ὥρας ἡ θύελλα ἦταν μακριά. Μόλις φαινόταν πέρα σὰν ἀχνός.

Τότε ξανάγινε γαλήνη. Φύλλο δὲ σάλευε. Τὰ δέντρα στάθηκαν σὲ προσευχή.

69. Η ΘΥΕΛΛΑ ΣΤΙΣ ΚΑΛΥΒΕΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Πῶς πέρασε ὁ χαλασμός! Σὰ νὰ μὴν εἶχε γίνεи τίποτα.

Πάλι ὁ ἥλιος ἔλαμψε τὸ δειλινὸ κι ἀπὸ τῆ γῆ ἔβγαине μιὰ εὐωδιά.

Τὰ παιδιὰ γυρίζουν πίσω καὶ στὸ δρόμο μιλοῦν γιὰ τὴ θύελλα. Ἐκείνη τοὺς ἔρριχνε νερὸ ἀπὸ τὰ παράθυρα κι αὐτὰ τὴν ἔβλεπαν ἀδιάφορα, ἂν βρέχονταν κι ἂν κρῦναν.

Εἶναι βρεμένα τὰ φορέματά τους· μὰ τί εἶδαν! Μόνο γιὰ τὴ θύελλα ἄξιζε νὰ πᾶνε στὸ βουνό.

Τί νὰ γίνωνται οἱ καλύβες; Τί νὰ ἔγιναν τὰ παιδιὰ, ποὺ ἄφησαν ἐκεῖ; Ὁ Κωστάκης, ὁ Γιῶργος, ὁ Σπύρος, ὁ Καλογιάννης, ὁ Φουντούλης; Πόσο τὰ συλλογίστηκαν, ὅταν ἔπεφτε ἡ μπόρα!

Κατεβαίνουν γρήγορα. Στὸ δρόμο κοιτάζουν τὴ γῆ. Μόλις ἦταν ὑγρή· εἶχε πιεῖ ὄλο τὸ νερὸ κι ἦταν διψασμένη.

Ἄμα ἀντίκρυσαν τὶς κατοικίες τους, φώναξαν ἀμέσως γιὰ ν' ἀκουστοῦν. Τὰ πέντε παιδιὰ, ποὺ εἶχαν μείνει ἐκεῖ, βγήκαν τὸ ἕνα ὕστερα ἀπὸ τ' ἄλλο. Ἦταν σωστά, οἱ καλύβες ὅμως ὄχι!

Τρεῖς καλύβες ἦταν γκρεμισμένες καὶ σκόρπιες. Τὸ

νερό συνεπῆρε τὰ κλαδιά τους μαζί μὲ πολλὰ πράματα, πού ἦταν μέσα.

Πῆρε μερικά σκεπάσματα, τὸ ράφι, δυὸ τενεκέδες καὶ δυὸ καρβέλια ψωμί. Τὸ κουτὶ τοῦ Σπύρου οὔτε ἡ θύελλα τὸ πῆρε.

Ὁ Σπύρος ὅμως τὸ πῆρε καὶ πέταξε μόνος του ὅλες τὶς σκουριές, πού εἶχε μέσα. Ἀπὸ τὴν ὥρα, πού βρῆκε τὴν πέτρα, συλλογίζεται νὰ μὴν ξαναμαζέψη πράματα πού δὲ χρειάζονται.

«Καὶ σεῖς ποῦ κρυφτήκατε;» ρώτησε ὁ Μαθιός.

—«Μᾶς ἔπιασε ὅλους μαζί ἐδῶ μέσα» ἀπάντησαν.

«Φράξαμε τὴν πόρτα μ' ἓνα στρῶμα καὶ τὸ κρατούσαμε ὥρα πολλή μὲ δύναμη. Ἡ καλύβα ὅμως δὲν ἔσταξε καθόλου κι ἔτσι γλιτώσαμε.....»

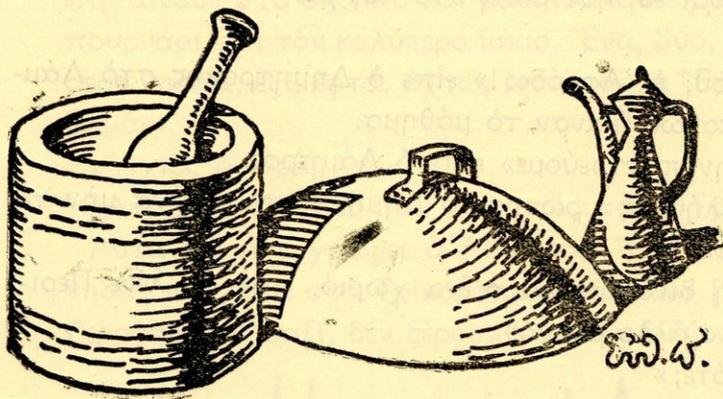
Οἱ λοτόμοι, ὅταν ἔστηναν τὶς καλύβες, εἶχαν φροντίσει ἀκόμη καὶ γιὰ τὶς μπόρες. Μιά καλύβα, τὴ μεγαλύτερη, τὴ σκέπασαν μὲ χράμι, ὑφασμένο ἀπὸ τραγίσιο μαλλί· αὐτὸ δὲν τὸ περνᾷ τίποτα.

Τὸ βράδυ ἀπὸ ἓνα χωριάτη, πού πέρασε καὶ πήγαινε στὴν Πέτρα, ἔμαθαν, πῶς ἡ θύελλα πιὸ κάτω ἔκανε καταστροφή. Πάει τὸ Πουρνάρι!

Μεγάλη νεροποντή, πού ἦρθε ἀπὸ τὶς ράχες, ἔπνιξε τὰ καλαμπόκια, τὰ καπνὰ καὶ τὰ τριφύλλια του. Τὸ νερό, πού κατέβασε ὁ χεῖμαρρος, ἔσπασε ἓνα γεφύρι καὶ ἀπὸ κεῖ ὤρμησε μέσα στὸ χωριό. Ἐπεσαν σπίτια στὸ Πουρνάρι, πνίγηκαν γίδια καὶ πρόβατα, ἀκόμη κι ἀγελάδες. Λένε πῶς τρεῖς Πουρναριῖτες, ἐκεῖ πού πάλευαν νὰ γλιτώσουν τὰ σπίτια των, τοὺς πῆρε τὸ νερό.

Ἄκουοντας αὐτὴ τὴν καταστροφή τὰ παιδιὰ ἔμειναν ἀμίλητα καὶ λυπημένα. Ὁ χωριάτης ὅμως κούνησε τὸ κεφάλι του καὶ εἶπε γιὰ τοὺς Πουρναριῆτες:

«Ἄφοῦ δὲν ἄφησαν ρίζα ξερὴ στὶς ράχες, ποῖος τοὺς ἔφταιξε; Οἱ ἴδιοι τόφεραν τὸ νερὸ ποὺ τοὺς ἔπνιξε».

70. ΕΝΑ ΜΗΝΥΜΑ

Ἄπόψε νειρευόμουνα,
 —μητέρα, μητερίτσα μου—
 ψηλὸν πύργον ἀνέβαινα,
 σὲ περιβόλι ἔμπαινα
 καὶ δυὸ ποτάμια μὲ νερό,
 —ξήγα, μητέρα μ', τ' ὄνειρο.
 Ὁ πύργος εἶν' ὁ ἄντρας μου,
 τὸ περιβόλι ὁ γάμος μου.
 Τὰ δυὸ ποτάμια μὲ νερὸ
 εἶναι τὸ συμπεθερικό.

Ἡ Ἀφρόδω ἀκούστηκε νὰ τελειώνη τὸ τραγούδι, ποὺ εἶχε ἀρχίσει μιὰ φορά.

Ἡ φωνή της ἦταν λιγερὴ καὶ παραπονιάρικη, σὰν τὸ λάλημα τῆς φλογέρας.

Τόλεγε λυπημένα, τόλεγε καὶ χαρούμενα, ὥσπου τὸ τραγούδι ἔσβησε μέσα στὸ λόγγο.

«Ἄκου, ἡ Ἀφρόδω!» εἶπε ὁ Δημητράκης στὸ Λάμπρο, καθὼς ἔκαναν τὸ μάθημα.

—«Τὴν παντρεύομε» εἶπε ὁ Λάμπρος.

—«Ἀλήθεια;» ρώτησε ὁ Δημητράκης, σὰ νὰ μὴν τὸ πίστεψε.

—«Τῆ δίνομε πέρα σ'ένα χωριό, ποὺ τὸ λένε Περιστέρι, σ'ἄλλο βουνό».

—«Πότε;»

—«Τὴν ἄλλη Κυριακή».

Ὁ Δημητράκης πῆγε νὰ τὸ πῆ ἀμέσως στ'ἄλλα παιδιά. Καλύτερα νὰ μὴν τὸ εἶχαν μάθει. Εἶναι συλλογισμένα, εἶναι πολὺ λυπημένα.

Μόνον ὁ Λάμπρος δὲν εἶναι λυπημένος. Τὸ νοῦ του τὸν ἔχει στὸ βιβλίον. Σφίγγει τὸ καλαμάρι, ποὺ τοῦ χάρισαν τὰ παιδιά, κρατεῖ καλὰ τὴν πένα καὶ γράφει.

Μόνος του γράφει. Κάθεται, συλλογίζεται καὶ κεῖνα, ποὺ ἔχει μέσα στὸ κεφάλι του, τὰ λέει στὸ χαρτί.

Ἡ βροχὴ πῆρε κάμποσα πράματα, πῆρε καὶ τὴ ζά-
 ςεν πῆρε ὅμως τὸ τετράδιον τοῦ Λάμπρου.

ροχτὲς στὸ τετράδιόν του: «Εἶμαι ὁ

Λάμπρος Πέλεκας τοῦ Ἀντωνίου ἀπὸ Γρανίτσα, τοῦ δήμου Ἀπεραντίων.

»Ἐχω καὶ τὴν Ἀφρόδω ἀδερφή καὶ σκύλο τὸ Μοῦργο. Καὶ παππούλη τὸ Γεροθανάση. Καὶ δάσκαλο τὸ Δημητράκη. Κι ἓνα σουγιά.

»Τὰ γίδια εἶναι ἄταχτα ζωντανά. Τὰ καλὰ παιδιά πηγαίνουν στὸ σκολεῖο καὶ μαθαίνουν νὰ γράφουν. Τὸ πουρνάρι ἔχει τὸν καλύτερο ἴσκιο. Ἔνα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε, ἕξι, ἑπτὰ, ὀχτώ, ἐννιά, δέκα. Ἐχω καὶ καλαμάρι.

»Ἄγιος ὁ Θεός, Ἀμήν.

»Λάμπρος Πέλεκας τοῦ Ἀντωνίου ἀπὸ Γρανίτσα».

Αὐτὰ τὰ εἶχε γράψει ὁ Λάμπρος. Ὅλοι οἱ τσοπάνηδες, ποὺ εἶναι στὰ Τρίκορφα καὶ στ' ἄλλα βουνά, κι ὁ Γεροθανάσης μαζί, δὲν ξέρουν τόσα γράμματα!

71. ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

Στὸ ψηλὸ μοναστήρι τοῦ Ἀϊ-Λιά, ἔξω ἀπὸ τὴν αὐλόπορτα, στέκονται οἱ καλόγεροι καὶ κοιτάζουν μα-

κριά. Οί κάμποι καί οί λόφοι άπλώνονται άπό κάτω καί πιό πέρα λάμπει τó ποτάμι τής Ρούμελης σαν άσημένιο. Κάπου κάπου ένας καλόγερος σηκώνει άργά τó δεξι χέρι καί δείχνει πέρα.

Πάντα στο ίδιο ψήλωμα στέκονται τέτοιες ώρες, άπό τόν καιρό πού μπήκαν στο μοναστήρι. Άγναντεύουν άπό κεϊ τούς τόπους, πού εΐναι πράσινοι τó χειμώνα καί ξανθοί τó καλοκαίρι. Κι έτσι παρηγοριούνται, πού δέ βλέπουν άνθρωπους. Πενήντα όχτώ σωστά χρόνια κοιτάζει άπό κείνο τó ψήλωμα ó ηγούμενος ó πάτερ Ίωσήφ.....

«Κάποιοι μάς έρχονται» εΐπε ένας καλόγερος καί έδειξε με τó χέρι του κάτι άνθρωπους, πού άνέβαιναν τόν άνήφορο πρòς τόν Άϊ-Λιά.

Εΐναι τά παιδιά μαζί με τόν κύρ Στέφανο. Έρχονται στο μοναστήρι νά προσκυνήσουν, όπως τó ηθέλαν άπό τόσον καιρό.

Εύχαριστήθηκε ó ηγούμενος, όταν έφτασαν καί τού εΐπαν, πώς έρχονται νά λειτουργηθούν.

«Κοπιάστε, τούς εΐπε, στο ηγουμενεΐο».

Πρòτα πέρασαν άπό τήν έκκλησιά νά προσκυνήσουν.

Ήταν παλιά ή έκκλησιά, ίσαμε τετρακοσίων χρόνων.

Άναψαν τó κερί τους, προσκύνησαν κι ύστερα άνέβηκαν στοΐ ηγούμενου.

«Τί νέα φέρνετε άπό τόν κόσμο;» ρώτησε ó ηγούμενος.

—«Άπό τήν έρημιά έρχόμαστε, πάτερ» τού άπάντησε ó κύρ Στέφανος.

Καί διηγήθηκε σ'αυτόν καί στους καλογέρους, πού

ἦρθαν ἐκεῖ, τὸ ταξίδι τῶν παιδιῶν στὸ βουνό. Οἱ καλόγεροι, πού σπάνια βλέπουν ἀνθρώπους, ἄκουαν μὲ προσοχή τις ἱστορίες τῶν παιδιῶν, τὸ ἀνέβασμα στὸν Ἄραπόβραχο καὶ τὸ χάσιμο τοῦ Φάνη, σὰ νὰ ἄκουαν καλὸ παραμῦθι.

«Νὰ πού ἔγινες καὶ σὺ μιὰ φορά ἐρημίτης σὰν κι ἐμᾶς» εἶπε ὁ πάτερ Δανιήλ τοῦ Φάνη. Καὶ τὸν ἐχάϊδεψε.

Ὁ κελάρης ἔφερε τὸ δίσκο μὲ τὸ γλυκὸ καὶ μὲ τὸ κρύο νερό. Κι ὅταν ξεκουράστηκαν τὰ παιδιά, βγῆκαν νὰ ἰδοῦν τὸ μοναστήρι. Γύρισαν στὸ περιβόλι, πού τὸ φυτεύουν καὶ τὸ σκαλίζουν οἱ καλόγεροι. Πῆγαν στὶς συκιές κι ἔκοψαν γλυκὰ σῦκα. Εἶδαν πάρα πέρα τις καρυδιές καὶ τις βελανιδιές, εἶδαν καὶ τὰ ὀρθὰ κυπαρίσσια, πού στέκουν ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια καὶ φυλάγουν τὸ μοναστήρι.

72. Ο ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Στις ἕξι τὸ δειλινὸ σήμανε ἡ καμπάνα.

Ὁ Φάνης μπῆκε στὴν ἐκκλησιὰ καὶ στάθηκε σὲ μιὰ γωνιά, κοντὰ σὲ στύλο.

Ἐκεῖ ἦρθαν ὕστερα καὶ τ' ἄλλα παιδιά. Ὁ κύρ Στέφανος ἀνέβηκε σ' ἓνα στασίδι. Ἡ ἐκκλησία ἦταν σκοτεινὴ κι εἶχε μιὰ εὐωδιὰ σὰν ἀπὸ βάγια.

Ὁ Φάνης ἔβλεπε στοὺς τοίχους καὶ στὸ θόλο παλιές ζωγραφιές ἀγίων. Τὸ πρόσωπό τους ἦταν μαυρισμένο ἀπὸ τὴν πολυκαιρία, μὰ τὸ φωτοστέφανο, ποὺ εἶχαν γύρω στὸ κεφάλι τους, ἔλαμπε.

Πρῶτος μπῆκε μέσα ὁ πιὸ γέρος ἀπ' ὄλους τοὺς καλογέρους, ὁ πάτερ-Ἰωσήφ, σκύβοντας τὴ ράχη καὶ τρέμοντας στὰ πόδια του. Μ' ὄλα τὰ γερατεῖά του πέρασε ἀπ' ὄλες τὶς εἰκόνες καὶ τὶς ἀσπάζστηκε, τὴ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη, κατὰ τὴν τάξη τῶν ἀγίων, κρυφοφέλνοντας τὸ τροπάρι τοῦ καθενός. Ἐπειτα σύρθηκε στὸ στασίδι τοῦ ἀριστεροῦ ψάλτη καὶ κάθισε μὲ πολὺν κόπο.

Ὁ πάτερ-Γαβριήλ, ὁ λειτουργός, ἀνοιξε ἀλαφρὰ τὴ δεξιὰ πόρτα τοῦ ἱεροῦ, ποὺ εἶχε ζωγραφισμένο τὸν ἀρχάγγελο μὲ τὸ ἀστραφτερὸ σπαθί, καὶ μπῆκε μέσα. Φόρεσε τὸ πετραχήλι του καὶ εἶπε: «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.»

Τότε ἄρχισε ὁ ἑσπερινός.

Ἐμπαινε στὴν ἐκκλησιὰ κάθε τόσο ἓνας καλόγερος πολὺ σιγά, σὰ νὰ ἦταν μιὰ σκιά, καὶ πήγαινε σ' ἓνα στασίδι. Ἐκεῖ πιὰ στεκόταν ἀκίνητος, σαλεύοντας μόνο κάποτε τὸ χέρι γιὰ νὰ σταυροκοπηθῇ.

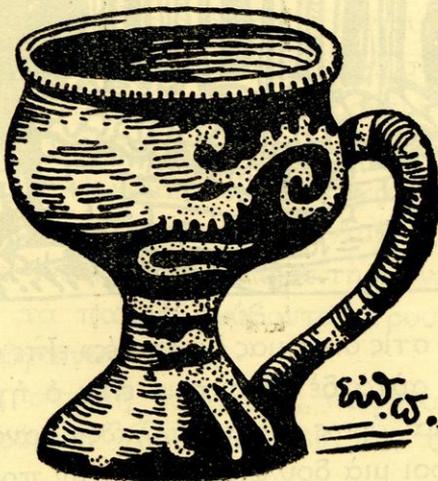
Ὁ πάτερ-Ἀμβρόσιος ὁ ἀγιορεΐτης, ποὺ εἶχε τὴ λιγερὴ φωνή καὶ ἤξερε τὴν ψαλτικὴ ἀπὸ τὰ παλιὰ βιβλία, ἔψελνε, χωρὶς νὰ κουνᾷ καθόλου τὸ κεφάλι οὔτε

τὸ χέρι. Τὸ ἔλεγε ἀσάλευτος, σὰν κολόνα τῆς ἐκκλησιᾶς, γιατί ἔτσι ψέλνουν στὸ Ἅγιόν ὄρος. Ἄπὸ τὸ ἀριστερὸ ἀπαντοῦσε ὁ πατερ-Ἰωσήφ. Μόλις ἀκούοταν ἡ φωνή του.

Ἄμα ὁ παπὰς εἶπε τὴν τελευταία εὐχή, οἱ καλόγεροι κατέβηκαν ἀπὸ τὰ στασίδια τους, σταυροκοπήθηκαν καὶ βγῆκαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ἕνας ἕνας.

Τελευταῖος ἔμεινε ὁ πάτερ-Ἰωσήφ κι ἄρχισε πάλι, τρέμοντας στὰ πόδια του, νὰ προσκυνᾷ τὶς εἰκόνες μὲ τὴ σειρά τους. Ἄφου ἔκαμε ὥρα πολλή νὰ τὶς ἀσπαστῆ, βγῆκε ἀργοπατώντας καὶ κρυφολέγοντας τοὺς ψαλμοὺς μέσα στὰ χεῖλη του.

Ἄπὸ τὴν ἐκκλησία τράβηξε πέρα στὸ περιβόλι, βρῆκε τὴν ἄσπρη γίδα του δεμένη στὸ φράχτη καὶ τῆς ἔδωσε νὰ φάη ἕνα δροσερὸ κλαράκι. Ἐπειτα πῆγε καὶ κλείστηκε στὸ κελί του.

73. ΑΠΟΔΕΙΠΝΟ

Τὸ βράδυ μετὰ τὸ φαγητὸ οἱ αὐλόπορτες τοῦ μοναστηριοῦ ἔκλεισαν μὲ βαριά σίδερα. Μὰ πάλι χτύπησε ἡ καμπάνα.

«Εἶναι ἄλλος ἔσπερινὸς αὐτός» εἶπε ὁ κύρ Στέφανος στὰ παιδιά. «Εἶναι τὸ ἀπόδειπνο».

—«Δὲν τὸ ἔχομε στὶς δικές μας ἐκκλησιές» εἶπε ὁ Φάνης.

—«Στὸν κόσμον αὐτὰ δὲ γίνονται» εἶπε ὁ ἡγούμενος· «στὰ μοναστήρια ὅμως εἶναι ἀλλιῶς κανονισμένο. Ἐμεῖς οἱ καλόγεροι μιὰ δουλειὰ ἔχομε, τὴν προσευχή».

Πάλι οί καλόγεροι μπήκαν στην ἐκκλησία ὅλοι, ὡς κι ὁ πατερ-Ίωσήφ.

Στὸ στασίδι ἓνας καλόγερος διάβαζε ψαλμούς ὦρα πολλή.....

Ἡ ἐκκλησιὰ ἦταν κατασκότεινη. Ἄλλο φῶς δὲν εἶχαν μέσα παρὰ μόνο ἓνα κερὶ, ἐκεῖνο ποὺ κρατοῦσε ὁ καλόγερος, γιὰ νὰ βλέπη στὸ βιβλίο.

Καθὼς διάβαζε, τὰ παιδιὰ ἔβλεπαν τὴν ὄψη του νὰ φέγγη ἀπὸ τὸ κερὶ μὲ κόκκινο καὶ ζωηρὸ φῶς, σὰ νὰ καίγεται.

74. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Στὴ λειτουργία τῆς ἄλλης ἡμέρας, ποὺ ἦταν Κυριακή, ξύπνησαν καὶ πῆγαν ἀπὸ τὴ νύχτα ἀκόμη. Ἄκουσαν τὸν ὄρθρο. Γαλάζιο φῶς φάνηκε τὴν αὐγὴ ἀπὸ τὰ παράθυρα κι ἔδιωξε τὸ σκοτάδι τῆς ἐκκλησίας.

Ὅταν ὕστερα μπήκε ὁ ἥλιος, ἡ λειτουργία ἔγινε πιὸ ωραία. Ὁ παπα-Γαβριήλ λειτουργοῦσε ἄργά, σιγῶφωνα καὶ μὲ τάξη. Ὁ πατερ-Σεραφεῖμ κι ὁ πατερ-Ἀγάπιος κι ὁ πατερ-Δανιήλ στὰ στασίδια τους, κρατώντας τὰ μακριὰ κομπολόγια, ἔλεγαν πότε καὶ πότε κανένα τροπάρι. Ὅταν ὁ πατερ-Ἀμβρόσιος ἔψαλε τὸ χερουβικό, τί γλυκὰ ποὺ ψήλωσε τὴ φωνή του! Οἱ καλόγεροι καὶ τὰ παιδιὰ σκύβοντας προσκυνοῦσαν τὰ ἅγια, ποὺ ἔβγαιναν ἄργά.

Ἐκείνη τὴ στιγμή θαρροῦσες, πὼς τὰ εἰκονίσματα ἀκοῦνε χαρούμενα τὴν ψαλμωδία. Ὁ Φάνης ἔνιωθε,

Ψηλὰ Βουνά.—Ἀναγν. Δ'. Δημ.—Ἐκδ. 5η.—Ζαχ. Παπαντωνίου

πώς ή ψυχή του πετοῦσε μαζι με τὰ ἑλαφρά σύννεφα, πού ἔβγαιναν ἀπό τὸ θυμιατήρι.....

Ἄμέσως, ἅμα πῆραν τὸ ἀντίδωρο, ὁ κυρ-Στέφανος με τὰ παιδιὰ ἀσπᾶστηκαν τὶς εἰκόνες, φίλησαν τὸ χέρι τῶν πατέρων καὶ ξεκίνησαν.

Εἶχαν νὰ κάμουν πολὺ δρόμο, γιὰ νὰ γυρίσουν στὶς καλύβες. Ἔφευγαν ὅλα εὐχαριστημένα καὶ στὸ δρόμο θυμόνταν ἀκόμη τῆ λιγερῆ φωνή τοῦ πατερ-Ἀμβρόσιου.

Ἀπὸ πέρα γύρισαν κι εἶδαν ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ μοναστήρι. Φαινόταν ἄσπρο σπιτάκι μέσα σὲ δέντρα ἤσυχα, μακριὰ ἀπὸ τὸν κόσμο.

75. Ο ΓΑΜΟΣ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΩΣ

Ἔρχεται τὸ συμπεθερικό. Ἔρχεται στ' ἄλογα με τὰ κόκκινα καὶ με τὰ πράσινα κιλίμια.....

Μπροστὰ εἶναι ὁ παπᾶς με τ' ἄσπρα γένια. Εἶναι καὶ τὸ φλάμπουρο με μῆλο κόκκινο στὴν κορυφή.

Ἀκολουθεῖ ὁ νουνός, ὁ γαμπρός κι οἱ συμπεθεροὶ οἱ ἄντρες με τὴν κάτασπρη φουστανέλλα, οἱ γυναῖκες με τὰ φλουριά στὸ στῆθος.

“Όλα τὰ παιδιὰ εἶναι καλεσμένα στοὶ γάμο. Ζεκίνησαν μαζί με τὸν κύρ Στέφανο καὶ πᾶνε στὶς βλάχικες καλύβες.

Μέσα σὲ μιὰ καλύβη οἱ γυναῖκες καὶ τὰ κορίτσια στολίζουν τὴ νύφη. “Όλη τὴν ὥρα πού τὴ στολίζουν, τὰ βιολιά ἔπαιζαν λυπητερὸ σκοπὸ.

“Αμα τελείωσε τὸ στόλισμα, ζήτησαν ἓνα παιδί νὰ φορέσει τῆς νύφης τ’ ἄσπρο παπούτσι, πού τῆς τὸ ἔφερε ὁ γαμπρός. Πρέπει νὰ ἔχη καὶ μάνα καὶ πατέρα τὸ παιδί, πού θὰ κάμῃ αὐτό.

Πῆραν τὸ Φουντούλη. Αὐτὸς ἔχει καὶ μάνα καὶ πατέρα καὶ γιαγιά καὶ παπούκι ἔχουν ὅλοι γερά δόντια. “Εσκυψε καὶ φόρεσε στὴ νύφη τὰ παπούτσια της κι ἡ νύφη τὸν ἐφίλησε στὰ κόκκινα μάγουλά του.

Τὸ ἀπόγευμα ἔγιναν τὰ στεφανώματα. Ὁ παπὰς διάβασε πολλές εὐχὲς ἀπὸ ἓνα βιβλίο, πού ἦταν γεμάτο κεριά. “Εψελνε ὁ παπὰς κι ὁ ψάλτης καὶ βοήθησε κι ὁ Γεροθανάσης λίγο.

Τὰ ἔχει ἀκούσει πολλές φορές ὁ Γεροθανάσης. Τόσες κόρες κι ἐγγονὲς πάντρεψε, πού κοντεύει νὰ τὰ μάθη ἀπέξω.

Ἀπάνω στοὶ στεφάνωμα ὁ νουνὸς ἔρριξε στὶς πλάτες τῆς νύφης καὶ τοῦ γαμπροῦ ἓνα τριανταφυλλὶ μεταξωτὸ ὕφασμα.

Τὸ βράδυ ἔστρωσαν τὸ τραπέζι ἀπέξω ἀπὸ τὶς καλύβες. Ἡ νύφη κάθισε στοὶ ἓνα μέρος μετὶ τὶς συμπεθέρες μαζί καὶ στοὶ ἄλλο οἱ ἄντρες.

Τὰ πρῶτα ξαδέρφια τῆς νύφης κι ὁ Λάμπρος μαζί ἔφερναν τὸ φαγητὸ καὶ κερνοῦσαν τὸ κρασί.

“Ὅταν ὁ παπὰς σήκωσε τὰ χέρια κι ἔσιαζε τὸ καλημαύχι του, σῶπασαν ὅλοι, γιατί κατάλαβαν, πῶς θὰ πῆ τὸ τροπάρι. Καὶ τότε ὁ γέρος ὁ παπὰς ἀπὸ τὸ Περιστέρι, μὲ τ’ἄσπρα του γένια, ἔψαλε ὠραῖα μὲ δυνατὴ φωνὴ τὸν ὕμνο τῆς Θεοτόκου.

“Ἐπειτα ἦρθε ἡ σειρὰ τοῦ Γεροθανάση νὰ τραγουδήση.

Πάντα στοὺς γάμους τοῦ σπιτιοῦ του λέει τὸ πρῶτο τραγούδι ὕστερ’ἀπὸ τὸ τροπάρι.

“Ὁ τσέλιγκας, κρατώντας τὸ ἄσπρο κεφάλι του ἀκίνητο, εἶπε σιγὰ καὶ σοβαρὰ τοῦτο τὸ τραγούδι:

“Ενας γέρος γέροντας,
κι οὐδὲ τόσο γέροντας,
ἑκατὸν ἐννιαὶ χρονῶν,
πότιζε τὸ γρίβα του.
Τὰ βουνὰ τριγύριζε
καὶ τὰ δέντρα κοίταζε.
«Σεῖς βουνά, ψηλὰ βουνά,
τώρα μὲ τὴν ἀνοιξη
δὲ μὲ ξανανιώνετε
μένα καὶ τὸ γρίβα μου,
ὅπως ξανανιώνονται,
καὶ καινούρια γίνονται
τοῦτα τὰ χαμόδεντρα,
τὰ χιλιόχρονα κλαριά,

νά γινόμεουν κι ἐγὼ νιός,
ὅπως ἤμουν μιὰ φορά;

Ὁ παπάς, καθώς ἄκουε, πῶς ὁ Γεροθανάσης ἤθελε
νά ξανανιώση, τὸν κοίταζε καὶ χαμογελοῦσε.

Ἔστερα οἱ συμπεθέροι τῆς νύφης τραγοῦδησαν τοῦτο
τὸ τραγούδι:

Πουλάκι κλαίει στὸν ποταμὸ
κι ἐγὼ ἔτυχε καὶ διάβαινα.

Ἐστάθηκα καὶ τὸ ρωτῶ:

«Τί ἔχεις καὶ κλαῖς, πουλάκι μου;»

—«Ἐχτὲς ἤμουν στὴ μάνα μου
κι ἀπόψε στὸ πεθερικό».

Κι οἱ συμπεθέροι πάλι τοῦ γαμπροῦ τραγοῦδησαν:

Ἐβγα, κυρά καὶ πεθερά,
γιὰ νὰ δεχτῆς τὴν πέρδικα,
γιὰ νὰ δεχτῆς τὴν πέρδικα,
πού περπατεῖ λεβέντικα.

Γιὰ ιδέστε την, γιὰ ιδέστε την,
ἥλιο, φεγγάρι πέστε την.
Γιὰ ιδέστε την, πῶς περπατεῖ,
σὰν ἄγγελος μὲ τὸ σπαθί.

Αὐτοῦ πού ζύγωσες νὰ μπῆς,
ἥλιος, φεγγάρι θὰ φανῆς.

“Εβγα, κυρά και πεθερά,
για νά τή βάλης στο κλουβί
σάν τὸ πουλι νά κελαηδή.

Τὸ πρωὶ φόρτωσαν τὰ προικιά.

Ἡ νύφη προχώρησε, γιὰ ν’ἀνεβῆ στο στολισμένο
της ἄλογο. Τὰ μάγουλά της ρόδιζαν ὅπως οἱ ράχες
ἀπὸ τὸν ἥλιο, πὺν πρόβαλε ἐκείνη τὴ στιγμή.

“Ὅταν χαιρέτισε τὴ μητέρα της, τὸν ἀδερφό της,
τοὺς δικούς της, ἔκλαιαν ὅλα τὰ γεροθανασαίικα. Τὰ
δάκρυα ἔτρεχαν νερό. Νά τὰ δυὸ ποτάμια, πὺν εἶχε δεῖ
ἢ Ἀφρόδω στ’ὄνειρό της!

Ἡ Ἀφρόδω φίλησε τὸ Λάμπρο πολύ. Ἐπειτα φί-
λησε καὶ τὰ παιδιὰ σάν τὸν Λάμπρο· φίλησε τὸ Φάνη
καὶ τὸ Δῆμο στὰ δυὸ μάγουλα, φίλησε τὸν Ἀντρέα, τὸ
Φουντούλη καὶ τὸν Κωστάκη.

Δάκρυσε ὁ Φουντούλης. Δάκρυσε ὁ Φάνης. Τὰ βιο-
λιά ἔπαιζαν τὸ ξεκίνημα, τὰ κορίτσια τραγουδοῦσαν:

Ποῦν’ ἡ νύφη μας,
τὸ κορίτσι μας.....
Πῆγε στο μπαξέ,
στὰ τριαντάφυλλα.....

Ἁδερφός τοῦ γαμπροῦ ἔσυρε τὸ γκέμι ἀπὸ τ’ἄ-
λογο τῆς νύφης· γιὰ τιμὴ της αὐτὸς θὰ πάη ὅλο τὸ δρό-
μο πεζός.

Τὸ συμπεθερικό ξεκίνησε, ἀνέβηκε στο ψήλωμα, φεύ-
γει γιὰ τὸ Περιστέρι. Τώρα φαίνεται πολὺ μακριά.

Σὲ λίγο χάθηκε πίσω ἀπὸ τὸ βουνό.

Ἀφρόδω, καλή μας Ἀφρόδω!

76. Ο ΓΚΕΚΑΣ ΕΚΑΜΕ Ο,ΤΙ ΕΠΡΕΠΕ

‘Ο Γκέκας περίμενε νὰ ξαναγίνη ὁ γάμος τῆς Ἀφρόδως καὶ τὴν ἄλλη μέρα. Εἶχε ροκανίσει τόσα κόκκαλα τὴν Κυριακή!

Πῆγε στὶς βλάχικες καλύβες καὶ τὴ Δευτέρα καὶ τὴν Τρίτη καὶ τὴν Τετάρτη. Εἶδε ὅμως, πὼς ὁ γάμος δὲ γίνεται κάθε μέρα.

‘Αμα γύρισε στὶς καλύβες τῶν παιδιῶν τὴ νύχτα, ἔλαμπε στὸν οὐρανὸ τὸ στρογγυλὸ φεγγάρι.

‘Ο Γκέκας δὲ γάβγιζε τὸ φεγγάρι, καθὼς συνήθιζε, γιατί εἶχε τὸ βράδυ ἐκεῖνο πολλὰ στὸ νοῦ του. Κάθισε ἀπέξω ἀπὸ τὶς καλύβες, μὲ τὸ κεφάλι κοντὰ στὴν οὐρά του, καὶ συλλογιζόταν.

«Προχτὲς ὁ μπάρμπας μου ὁ Μοῦργος κι ὁ ἄλλος μπάρμπας μου ὁ Πιστὸς κι ὁ παππούς μου ὁ Κίτσος κινήγησαν ἕνα λύκο..... Ἐγὼ τί κάνω δῶ; Μόνο παίζω μὲ τὰ παιδιά. Καὶ καμιὰ φορὰ γαβγίζω.

»Μὰ ἐγὼ εἶμαι μεγάλος σκύλος τώρα.Κι ἕνας σκύλος, πὺν μεγάλωσε, δὲν πρέπει νὰ τρώη τὸ ψωμὶ καὶ τὰ κόκκαλα ἄδικα, ὅπως ἐγὼ.

»Τὰ παιδιά δὲν ἔχουν κοπάδια νὰ φυλάξω, οὔτε ἄλλη δουλειὰ μοῦ δίνουν. Δὲν ἔχω κάμει τίποτα!»

‘Ο καημένος ὁ Γκέκας πολὺ στενοχωριέται.

«Νὰ μπορούσα, συλλογίζεται, νὰ τοὺς τὸ πῶ.... Θὰ κουνήσω αὔριο τὴν οὐρά μου πολλές φορὲς μπροστὰ στὸν Ἀντρέα, στὸ Φάνη καὶ στὸ Δημητράκη. Βέβαια θὰ μὲ καταλάβουν».

Αυτή τή στιγμή άκουσε κατιτι στις άκρινές καλύβες. Σήκωσε τὸ κεφάλι κι εἶδε ἕναν ἴσκιο, πού ἔφευγε βιαστικός.

Τρία πηδηματα ἔκαμε ὁ Γκέκας. Ποτὲ δὲν εἶχε πηδησει τόσο μακριά στὴ ζωὴ του. "Ἐνα κρά! άκούστηκε καὶ μιὰ πνιγμένη φωνὴ κότας.

"Ἦταν ἡ άλεπού! Εἶχε άρπάξει στὰ δόντια της μιὰ κότα κι ἔτρεχε.

"Όταν ἡ άλεπού άκουσε θόρυβο, ὑπωψιάστηκε, πὼς εἶναι σκύλος. Τότε άφησε τὴν κότα κι ἔτρεξε περισσότερο.

"Ἐπρεπε ἕνας σκύλος νὰ εἶναι καλὸς στὸ τρέξιμο καὶ νὰ βάλῃ ὅλα τὰ δυνατά του, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ τὴ φτάσῃ· τόσο πολὺ τρέχει μιὰ άλεπού.

"Όταν ὁμως ἡ άλεπού ἔκαμε λίγα πηδηματα, μετανιωσε καὶ γύρισε ἔξαφνα πίσω νὰ πάρῃ τὴν κότα· γιὰ τὴ βρῆκε πολὺ παχιά.

"Ἐτσι τὴν ἔπαθε.

"Ο Γκέκας τὴν πρόφτασε καὶ τὴν άρπαξε ἀπὸ τὸ λαιμό. Δὲ θὰ τὴν άφήσῃ! "Ἡ άλεπού φωνάζει, δέρνεται, θέλει νὰ δαγκάσῃ.

Σφίγγει τὰ δόντια του ἀπάνω της καὶ μουγκρίζει ὁ Γκέκας. Φωνάζουν οἱ κότες ἀπὸ τὸ κοτέτσι, τρέχει ὁ κύρ Στέφανος ἔξω μὲ τὸ τουφέκι. Ζυπνᾷ ὁ "Αντρέας, ὁ Δῆμος, ὁ Κωστάκης. Ζυπνοῦν ὅλοι.

«Τὸ σκοινί! ἕνα σκοινί γρήγορα!» φωνάζει ὁ κύρ Στέφανος, ὅταν εἶδε στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, πὼς ἦταν

ή άλεπού! Θέλησε νά τή δέση καί κρατοῦσε τὸ τουφέκι του ἔτοιμο, μήπως ἡ άλεπού ξεφύγη.

Τὰ περισσότερα παιδιὰ ρωτοῦν:

«Τρώει; δαγκάνει;» καί δέν πλησιάζουν. Πρώτη φορά βλέπουν άγρίμι ζωντανό.

Ὁ κύρ Στέφανος πέρασε τὸ σκοινὶ ἀπὸ τὰ πίσω πόδια τῆς άλεπούς, καί καθῶς τὴν κρατοῦσε ὁ σκύλος ἀπὸ τὸ λαιμό, προσπάθησε νά τή δέση σφιχτά.

Μὰ ὁ Γκέκας εἶχε τελειώσει τὴ δουλειά του. Τόσο σφιχτά τὴν εἶχε πιάσει ἀπὸ τὸ λάρυγγα τὴν άλεπού καί τόσο βαθιὰ ἔμπηξε τὰ μεγάλα του δόντια, πού τὴν ἔπνιξε.

Ἡ άλεπού δέν μπόρεσε νά ζήσει στὸ στόμα τέτοιου ἔχθροῦ.

Ἔτσι ἀφοῦ πάλεψε ἄδικα, ἔμεινε ξαπλωμένη καί ἀκίνητη. Τὰ παιδιὰ μαζεύτηκαν γύρω της καί τὴν κοίταξαν καλὰ στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ.

Κοίταξαν τὰ μυτερά της αὐτιά, τὸ μυτερό της στόμα, τὴ μεγάλη της οὐρά, πού ἦταν μακριά, ὅσο τὸ μισὸ της σῶμα.

Αὐτὸ λοιπὸν εἶναι τὸ άγρίμι, πού τρώει τοὺς λαγούς, πού τρώει τὰ πουλιὰ στὶς φωλιές καί τίς κότες στὰ κότεσια; Νά τὸ τέλος του!

«Τὴν κακομοίρα» λέει ὁ Δῆμος. «Ποῦ νά τόξερε, πῶς δὲ θὰ γυρίση πίσω στὴ φωλιά της».

—«Ποιὸς τῆς εἶπε νά μᾶς φάη τόσες μεγάλες κότες;» εἶπε ὁ Κωστάκης.

Ὁ Γκέκας δέν ἠσύχασε οὔτε μιὰ στιγμή. Ὅλο φυ-

σοῦσε, ὅλο ἔσκυβε καὶ τὴ μύριζε, σὰ νὰ μὴν πῖστευε, πῶς ψόφησε.

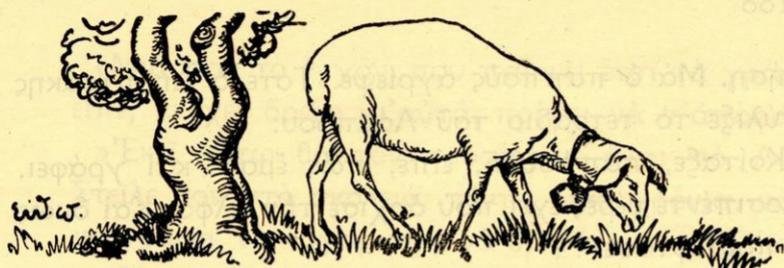
Ἔχει ἀκούσει ἀπὸ τοὺς γέρους σκύλους, πῶς ἡ ἀλεπού κάνει κάποτε τὸν ψόφιο κι ὕστερα σηκώνεται καὶ γίνεται ἄφαντη.

Ἄν θέλη καὶ τούτη ἐδῶ, ἄς σηκωθῆ! Μὰ ὄχι, αὐτὸ δὲ θὰ γίνῃ. Ὁ Γκέκας ἔχει κάμει σωστὰ τὴ δουλειά του.

«Μπράβο, μπράβο Γκέκα!» τοῦ φωνάζουν ὅλοι καὶ τὸν χαϊδεύουν.

Πηδᾶ ἐμπρὸς τους, τοὺς κοιτάζει στὰ μάτια καὶ εἶναι περήφανος ὅσο κανένας ἄλλος σκύλος.

77. Ο ΓΕΡΟΘΑΝΑΣΗΣ ΦΟΒΑΤΑΙ ΜΗ ΔΑΚΡΥΣΗ

‘Ο Γεροθανάσης περπατεί έξω από την καλύβα του μιλώντας με τόν Άντρέα, τὸ Φάνη καὶ τὸ Δῆμο. Φαίνεται, πὼς ἔχουν σοβαρὴ κουβέντα.

‘Ο Γεροθανάσης ἔχει κατεβάσει τὰ κάτασπρα χοντρά φρύδια του. Τὸ γαλανὸ μάτι του φαίνεται ἀγριεμένο.

«Τί λέτε, παιδιὰ μου;» φωνάζει. «Τ’εἶν’αὐτά, πού λέτε;»

—«Μὰ εἶναι καμωμένος γιὰ γράμματα, Μπαρμπαθανάση. Ἄφησέ τον».

—«Νὰ πάρη τὰ μάτια του δηλαδή καὶ νὰ φύγη ἀπὸ δῶ τὸ παιδί;»

—«Ναί, νὰ πάη σ’ὄλο τὸ δημοτικό».

—«Σ’ὄλο τὸ δημοτικό; Μὰ τί; Σοφὸ θὰ τὸν κάμω;»

Γιὰ τὸ Λάμπρο βέβαια μιλοῦν. Τὰ παιδιὰ θέλουν νὰ τὸν πάρουν μαζί τους στὸ σχολεῖο, νὰ καθίση χρόνια καὶ νὰ μάθη τὰ γράμματα καλά. Γιατί νὰ μείνη τσοπάνης;

Ἦρθαν καὶ παρακάλεσαν τὸν παππού του νὰ τὸν

ἀφήση. Μὰ ὁ παιππούς ἀγρίεψε. Τότε ὁ Δημητράκης ξετύλιξε τὸ τετράδιο τοῦ Λάμπρου.

«Κοίταξε, παππούλη, εἶπε, πῶς ἔμαθε καὶ γράφει. Εἰκοσιπέντε μέρες ἔχει πού ἄρχισε τὴν ἄλφα. Καὶ ὁμως νὰ πού ἔφτασε!»

—«Τ'εἶν'αὐτά;» εἶπε ὁ παππούς. «Γράμματα;»

—«Ναί, εἶναι γράψιμο τοῦ Λάμπρου· αὐτὰ ἐδῶ στὸ τέλος τὰ ἔχει γράψει μοναχός του, μὲ τὸ χέρι του καὶ μὲ τὸ νοῦ του».

Ὁ Γεροθανάσης σήκωσε τὸ κεφάλι, διώρθωσε τ'ἄσπρα φρύδια του καὶ πῆρε τὸ τετράδιο στὰ χέρια. Τὸ κοίταξε ἀνάποδα. Ἀπὸ σεβασμὸ ὁμως τὰ παιδιὰ ἔκκαμαν, πῶς δὲν τὸ κατάλαβαν.

Ὡρα πολλὴ τὸ κοίταζε. Καὶ θαύμαζε ἀπὸ μέσα του, πῶς ἔχει ἐγγόνι, πού κατώρθωσε νὰ βάλῃ ὅλα ἐκεῖνα τὰ γράμματα στὴ γραμμὴ.

«Τί λέει ἐδῶ;» ρώτησε.

Ὁ Δημητράκης πῆρε τὸ τετράδιο καὶ τοῦ διάβασε αὐτὰ τὰ λόγια, πού ὁ Λάμπρος τὰ εἶχε γράψει μόνος του μὲ γράμματα μεγάλα ἴσαμε φασόλια.

«Τὴν Κυριακὴ παντρέψαμε τὴν Ἀφρόδω μας μὲ τραγούδια καὶ βιολιά· καὶ τὴ δώσαμε τοῦ Γιάννη ἀπ'τὸ Περιστέρι· καὶ μᾶς φίλησε κι ἔφυγε».

Ὁ Γεροθανάσης δὲν ἤθελε νὰ μιλήσῃ ἄλλο.

«Νὰ πᾶτε τώρα στὸ καλό, παιδιά, εἶπε, θὰ τὰ πῶ μὲ τὸν κύρ Στέφανο. Νάτος, ἔρχεται».

Τὰ τρία παιδιὰ ἔφυγαν. Ὁ κύρ Στέφανος, πού ἦρθε, εἶχε κι αὐτὸς τὴν ἴδια ιδέα.

«Μιά πού τὸ ἐγγόνι σου παίρνει ἔτσι τὰ γράμματα, εἶπε, κι ἔχει ὄρεξη γι'αὐτά, πρέπει νὰ τ'ἀποφασίσης.

»Ἐκεῖ κάτω θὰ τὸν προσέχωμε ὅλοι τὸ Λάμπρο. Στείλε τον στὸ σκολειό, πέντε, δέκα χρόνια, νὰ μάθῃ νὰ γράφῃ, νὰ λογαριάζῃ, νὰ διαβάζῃ τὰ βιβλία. Τί θὰ κερδίσῃς μ'ἓνα τσοπάνη παραπάνω;»

—«Τὸ σωστὸ εἶναι σωστὸ» εἶπε ὁ Γεροθανάσης. «Ἐδῶ ἀπάνω θὰ μείνῃ βλάχος σὰν ἐμᾶς. Καλὸ ἦταν νὰ βγάλουν καὶ τὰ Θανασαίικα ἓνα γραμματικό.....

»Μὰ τὸ βρίσκεις πάλι σωστὸ, κύρ Στέφανε, νὰ μοῦ φύγουν δυὸ ἐγγόνια σὲ μιὰ βδομάδα;»

Καὶ τὸ γαλανὸ μάτι του φάνηκε, σὰ νὰ θόλωσε.

Ὁ Γεροθανάσης συνηθίζει νὰ λήῃ, πὼς ὁ ἄντρας πρέπει ν'ἀρπάξῃ τὴ λύπη του καθὼς τὸ ἀγριεμένο ἄλογο· ἀπ'τὸ γκέμι. Λοιπὸν τώρα δὰ τινάχτηκε λίγο ἀπὸ τὸ φόβο του, μὴν πάρῃ τὴν ντροπὴ καὶ δακρύση.

78. Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ

Ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ γυρισμοῦ.

Στρογγυλὰ σύννεφα στέκουν ἀπάνω ἀπὸ τὰ βουνά. Ἀπὸ τῆ γῆ ἀνεβαίνει φθινοπωρινὴ εὐωδιά. Σὲ λίγο θὰ ἔρθουν οἱ βροχές.

Ἀπὸ χτὲς ἐτοιμάζονται. Φτιάνουν δέματα, ράβουν μὲ τὶς σακοράφες τὰ πράματα μέσα σὲ μεγάλους σάκους, συγυρίζονται. Οἱ ἀγωγιάτες μὲ τὰ μουλάρια ἦρθαν ἀπὸ χτὲς τὸ βράδυ καὶ περιμένουν.

Σήμερα τὸ πρωὶ τὰ παιδιὰ φόρτωσαν. Ὅταν εἶδαν τὶς καλύβες ἄδειες, ἔνωσαν κάποια λύπη. Ἐρχονταν στὴν πόρτα, τὶς κοίταζαν καὶ συλλογίζονταν, πὼς ἐκεῖ μέσα ἔζησαν πολὺν καιρό.

Ἐφτασε ἡ ὥρα, ποὺ θὰ χωριστοῦν τὶς φτωχικὲς τοὺς κατοικίες. Τοὺς κοίταζαν θαρρεῖς καὶ κεῖνες σὰν ἄνθρωποι.

Νὰ τοὺς τώρα μὲ τὰ ραβδιά τοὺς, μὲ τὰ παγούρια τοὺς, μὲ τὰ σακούλια τοὺς, ὅπως εἶχαν ἔρθει.

«Ἐτοιμοί, παιδιὰ;» φωνάζει ὁ κύρ Στέφανος.

—«Ἐτοιμοί!»

—«Ἐχε γειὰ καὶ πάλι, Μπαρμπαθανάση!»

Ὁ Γεροθανάσης σηκώνει τὸ χέρι του, κάνει τρεῖς μεγάλους σταυροὺς καὶ λέει:

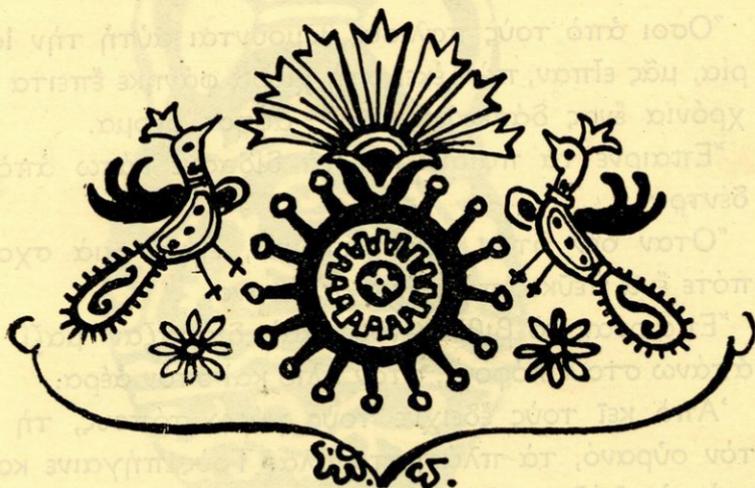
«Νὰ πᾶτε στὸ καλό, νὰ πᾶτε στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.»

Ἐπειτα σκύβει στὸ Λάμπρο; «Λάμπρο μου, ἔχε τὴν

εὐχή μου κι ἄκου, τί θὰ σοῦ πῶ: Νὰ γίνης καλὸς ἄνθρωπος. Νάχης τιμὴ καὶ νὰ κρατᾷς τὸ λόγο σου».

Ὁ Λάμπρος φίλησε τὸ χέρι τοῦ παπποῦ καὶ ξεκίνησε μὲ τ' ἄλλα παιδιὰ βιαστικός, γιὰ νὰ μὴ χάνη καιρό. Ὁ παππούς γύρισε καὶ κοίταξε ἄλλοῦ. Τὸ μάτι του αὐτὴ τῆ στιγμή δὲν ξέρομε, ἂν ἔμεινε στεγνό.

Οἱ μικροὶ ταξιδιωτὲς, ποὺ κατεβαίνουν ἀπὸ τὸ Χλωρό, δὲν εἶναι οἱ ἴδιοι, ποὺ εἶχαν ἀνεβῆ ἔδῳ κι ἐνάμισυ μῆνα.

Αὐτοὶ ἔδῳ ἔχουν ὠραῖο χρῶμα στὸ πρόσωπο καὶ εἶναι πολὺ πιὸ δυνατοὶ ἀπὸ κείνους.

Εἶδαν τὴ μεγάλη πλάση, ποὺ ἐκείνοι δὲν τὴν ἤξεραν, καὶ μέσα σ' αὐτὴ ἔζησαν μονάχοι τους μέρες καὶ νύχτες.

Εἶδαν τὸ βουνό, βράχηκαν στὰ ποτάμια, ποὺ βρον-

τοῦν, πάτησαν τοὺς στοιχειωμένους βράχους κι ἔμαθαν νὰ κινδυνεύουν ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον.

Ὁ Φάνης, ποὺ εἶχε ἔρθει τότε, ἦταν λυπημένος καὶ λιγόψυχος. Ὁ Φάνης, ποὺ γυρίζει τώρα, ἔχει γερὴ καὶ ἄφοβη ψυχή.

Ὁ Ἀντρέας στὸ σχολεῖο ἦταν ἓνα παιδί. Στὸ βουνὸ νίκησε τὶς δυσκολίες καὶ κυβέρνησε τοὺς ἄλλους.

79. ΕΠΕΙΤΑ ΑΠΟ ΧΡΟΝΙΑ

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς παλιούς θυμοῦνται αὐτὴ τὴν ἱστορία, μᾶς εἶπαν, πῶς ἐκεῖ στὴ χώρα φάνηκε ἔπειτα ἀπὸ χρόνια ἓνας δάσκαλος, ποὺ ἄφησε ὄνομα.

Ἐπαιρνε τὰ παιδιὰ καὶ τὰ δίδασκε κάτω ἀπὸ τὰ δέντρα.

Ὅταν δὲν ἦταν βαρυχειμωνιά, εἶχαν γιὰ σχολεῖο πότε ἓνα πεῦκο, πότε ἓναν πλάτανο.

Ἐπαιρναν τὸ βιβλίο τους καὶ διάβαζαν μαζί του ἀπάνω στοὺς λόφους, στὸν ἥλιο καὶ στὸν ἀέρα.

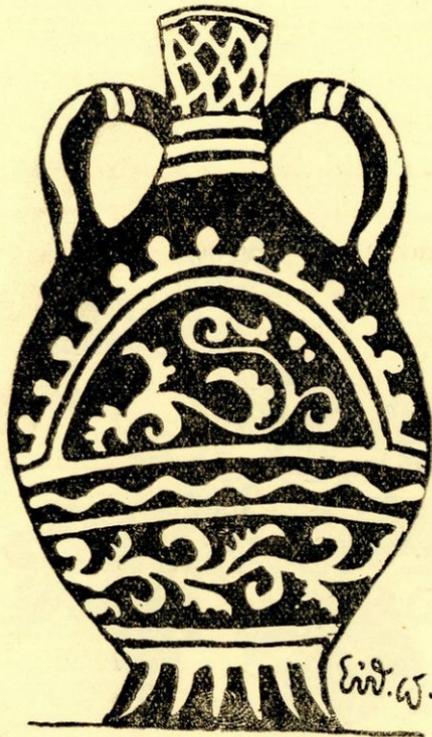
Ἀπὸ κεῖ τοὺς ἔδειχνε τοὺς γύρω τόπους, τὴ γῆ, τὸν οὐρανὸ, τὰ πλάσματα ὅλα. Τοὺς πῆγαινε κοντὰ στὶς ἀγελάδες, στὰ πρόβατα, στὰ γίδια, στὶς κότες γιὰ νὰ μάθουν, πῶς ζοῦνε.

Τοὺς μάθαινε τὴ ζωὴ τῶν δέντρων, τῶν πουλιῶν καὶ τῶν ἐντόμων. Ὅταν ἦταν καθαρὴ ἀστροφεγγιά, τοὺς ἔδειχνε ἀπὸ ἓνα ὕψωμα καὶ τοὺς ὠνόμαζε τ'ἄστρα.

Τοὺς μάθαινε νὰ γράφουν, ὅσα ἔβλεπαν στὸν κόσμον
κι ὅσα εἶχαν στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχὴ τους.

Τὸ δάσκαλο αὐτὸ τὸν ἔλεγαν Λάμπρο.

Ὅσο γιὰ τὸν Γκέκα δὲν ξέρομε, τί ἀπόγινε. Σπάνια
μαθαίνουν οἱ ἄνθρωποι τὴν ἱστορία τῶν σκύλων.

Το παλαιόν καὶ τὸ νεώτερον τῆς ἀρχαίας ἀπορίας
 καὶ τὸ ἀπορίας τῆς ἀρχαίας ἀπορίας
 τῆς ἀρχαίας ἀπορίας τῆς ἀρχαίας ἀπορίας
 τῆς ἀρχαίας ἀπορίας τῆς ἀρχαίας ἀπορίας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ

1. NANARISMA

Ύπνε πού παίρνεις τὰ μικρά, ἔλα πάρε καὶ τοῦτο,
 μικρὸ μικρὸ σοῦ τόδωσα, μεγάλο φέρε μού το·
 μεγάλο σὰν ψηλὸ βουνό, ἴσιο σὰν κυπαρίσσι,
 κι οἱ κλῶνοι του ν' ἀπλώνωνται σ' ἀνατολὴ καὶ δύση.

2. ΤΟ ΑΗΔΟΝΙ

Μέσα στὸ δάσος περιπατῶ
 κι ἀκούω τὰ πουλάκια.

Κάθε κλωνί
 καὶ μιὰ φωνή,
 σὲ κάθε δέντρο μουσική,
 χαρὲς καὶ τραγουδάκια.

Μὰ κεῖ πού ἄλλα τραγουδοῦν
 κι ἄλλα κρατοῦν τὸν ἴσο,

ἓνα πουλι
 μικρὸ λαλεῖ,
 σὰ νὰ τοὺς λέη: «σωπάτε σεῖς,
 ἐγὼ θὰ τραγουδήσω!»

Σωπάσαν ὅλα... Τὸ μικρὸ
 πουλι τ' ἀποστομώνει.

Εἶχαν λαλιά
 τ' ἄλλα πουλιά,
 μὰ ἓνα ἦταν μοναχὰ
 ἀπ' ὅλα τους τ' ἀηδόνι.

3. Ο ΓΡΙΠΟΣ

Ἔγια μόλα, ἔγια, λέσα!

Ὅλοι πιάστε μὲ καρδιά.

Ἐχει ὁ γρίπος ψάρια μέσα
νὰ γεμίση ἢ ἀμμουδιά.

Καίει ὁ ἥλιος τὸ κεφάλι,
τρῶει ἡ ἄρμη τὸ κορμί·
σὰν κι ἐμᾶς στὸν κόσμον ἄλλοι
δὲν κερδίζουν τὸ ψωμί.

Ἔγια μόλα! Δὲ μᾶς μέλει
στάχτη ὁ κόσμος νὰ γενῆ!
Νὰ τὸ πρῶτο τὸ βαρέλι,
πάει καὶ τὸ μισὸ σκοινί.

Μὲ βροχόχιονο, μ' ἄγέρα,
δίχως ὕπνο καὶ φαί,
στὰ σκοινιά μας νύχτα μέρα
τὴν περνοῦμε τὴ ζωή.

Ἔγια μόλα, πάρτε δίχτυ,
πιάστε σάκο στὸ γιαλό!
Ἄχ, βοριά θαλασσοπνίχτη,
δὲ μᾶς βγῆκες σὲ καλό!

Πᾶν οἱ κόποι μας τοῦ κάκου
 μὲ τῆ λύσσα τοῦ βοριᾶ,
 σκίστηκ' ἡ κορφή τοῦ σάκου
 καὶ μᾶς ἔφυγ' ἡ ψαριά.

Ἔγια μόλα, ἔγια λέσα!
 Μὲ καινούρια προκοπὴ
 τὰ σκοινιά στὴ βάρκα μέσα
 καὶ τὰ χέρια στὸ κουπί.

Μὴ δειλιᾶτε, παλικάρια,
 νάν' ὁ γρῆπος μας καλά,
 κι ἂν χαθῆκαν λίγα ψάρια,
 θάρθουν ἄλλα πιὸ πολλά!

4. ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ

Τ' ἄσπρα σπιτάκια του ἓνα ἓνα
 σκόρπια, ἄσυντρόφευτα κι ἀνάρια,
 στὴ θάλασσα ἀντικρὺ ἀπλωμένα
 σὰ μονοκόμματα λιθάρια,

τ' ἄσπρα σπιτάκια του κρυμμένα
 μέσα σὲ πράσινα κλωνάρια,
 ἠλιόφωτα, χαριτωμένα,
 μικρά, ἀσβεστόχριστα, καθάρια,

πρώτη φορά ὅποιος τὰ θωρεῖ
 γλυκιὰ ἀνοιξιάτικην ἡμέρα,
 ἀπ' τοῦ βουνοῦ τῆ ράχη πέρα,

ἡμερα ἀρνάκια τὰ θαρρεῖ,
 πὺν βόσκουνε—σκόρπιο κοπάδι—
 σὲ χλωροπράσινο λιβάδι.

5. Η ΦΩΤΙΑ.

Ζάστερη νύχτα καλοκαιρινή.
 Στὰ ταπεινά τους σπίτια σφαλισμένοι
 ὕπνο βαθὺ κοιμοῦνται οἱ χωριανοὶ
 ἀπὸ τὸ μεροδούλι ἀποσταμένοι.

Ζάφνω ξυπνοῦν, πετιοῦνται τρομαγμένοι.
 Σὰν τί κακὸ μεγάλο ἔχει γενῆ;
 Γιατὶ ἡ καμπάνα τοῦ χωριοῦ σημαίνει
 καὶ σμίγει μὲ τοῦ γκιόνη τῆ φωνῆ;

Παιδιά, γυναῖκες, γέροι, παλικάρια,
 μὲ λύχνους, μὲ δαυλοὺς καὶ μὲ φανάρια,
 μισόγυμνοι, μ' ὀλότρημη ματιὰ

ὄλοι θωροῦν κατὰ τὸ δάσος πέρα
 μαῦρον καπνὸ καὶ φλόγες στὸν ἀέρα
 καὶ κρᾶζουν μύρια στόματα: φωτιά!

6. ΧΩΡΙΣΜΟΣ.

Ὦρα τοῦ χωρισμοῦ φαρμακωμένη!
 Ἄνοιγετ' ἢ καλύβα ἢ φτωχική
 καὶ μὲ θαμπὸ φανάρι φωτισμένοι
 τρεῖς ἴσκιοι μαῦροι βγαίνουν ἀπὸ κεῖ.

Ἡ βάρκα στ' ἀκρογιαλὶ εἶναι δεμένη.
 Πηδοῦν οἱ δύο στήν πρύμνη βιαστικοὶ
 κι ἓνας μονάχος ἴσκιος ἀπομένει
 ὀρθὸς στήν ἄκρη τὴν ἐρημική.

Χάθηκε, πάει τῆς βάρκας τὸ πανί.....
 κι ὁ ἴσκιος—μιὰ γυναῖκα ταπεινή—
 ἀργοπατώντας στήν καλύβα φτάνει.

Κλάψτε τοὺς δύο, ποὺ πᾶν στήν ξενιτιά,
 κλάψτε καὶ κείνη, ποὺ σὲ μιὰ νυχτιά
 τὸν ἄντρα τῆς καὶ τὸ παιδί τῆς χάνει.

7. Η ΖΑΝΘΟΥΛΑ

Τὴν εἶδα τὴν Ζανθούλα,
 τὴν εἶδα ψὲς ἀργά,
 ποὺ μπῆκε στὴ βαρκούλα
 νὰ πάη στήν ξενιτιά!

Ἐφούσκωνε τ' ἄερι
 λευκότετα πανιά
 ὡσάν τὸ περιστέρι,
 ποὺ ἀπλώνει τὰ φτερά.

Ἐστέκονταν οἱ φίλοι
 μὲ λύπη, μὲ χαρὰ
 κι αὐτὴ μὲ τὸ μαντίλι
 τοὺς ἀποχαιρετᾶ.

Καὶ τὸ χαιρετισμὸ της
 ἐστάθηκα νὰ ἰδῶ,
 ὡσπου ἡ πολλὴ μακρότης
 μοῦ τόκρυψε κι αὐτό.

Σὲ λίγο, σὲ λιγάκι
 δὲν ἤξερα νὰ πῶ,
 ἂν ἔβλεπα πανάκι
 ἢ τοῦ πελάγου ἄφρό.

Κι ἀφοῦ πανί, μαντίλι
 ἐχάθη στὸ νερό,
 ἐδάκρυσαν οἱ φίλοι,
 ἐδάκρυσα κι ἐγώ.

8. Ο ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΟΣ

Χειμώνιασε καὶ φεύγουν τὰ πουλιά·
 γοργὸς ὁ γερανὸς τὰ πελαγώνει.
 Ἡ φλύαρη χελιδονοφωλιά
 χορτάριασε, παντέρημη καὶ μόνη.

Τοῦ σπίνου χάθηκ' ἢ γλυκιὰ λαλιά,
φοβήθηκε ὁ μελισουργὸς τὸ χιόνι
κι ἢ σουσουράδα στὴν ἀκρογιαλιά
δὲν τρέχει, δὲν πηδᾷ, δὲν καμαρώνει.

Στῆς λυγαριάς τ' ὀλόξερο κλαδί
τοῦ φθινοπώρου φτωχικὸ παιδί,
ὁ καλογιάννος, πρόσχαρος προβάλλει.

Μὲ λόγια σιγαλὰ καὶ ταπεινὰ
μικρὸς προφήτης φτερωτὸς μηνᾶ
τὴν ἀνοιξη, ποῦ θὰ γυρίση πάλι.

9. Ο ΓΚΙΟΝΗΣ.

Ἦταν δυὸ ἀδέρφια πάντ' ἀγαπημένα
πρόβατα βοσκοῦσαν σ' ἄρχοντα μεγάλο.
Γκιόνη λὲν τὸν ἕνα,
Δῆμο λὲν τὸν ἄλλο.

Κάποια μέρα ὁ Γκιόνης δυὸ ἀρνάδες χάνει
ψάχνει, δὲν τις βρίσκει, τριγυρνᾷ καὶ κλαίει.
Ἔρχεται στὴ στάνη,
τ' ἀδερφοῦ τὸ λέει.

Βρέθηκε καὶ κείνος στὴν κακὴ του ὥρα
ἄδικα χολιάζει, σὰ θεριὸ θυμώνει,
τὸ μαχαίρι φόρα!
καὶ τονὲ σκοτώνει.

Οἱ ἀρνάδες ἦρθαν στὸ κοπάδι πάλι
 κι ὁ φονιάς τὶς βλέπει, στέκεται κλαμένος.
 Γέρνει τὸ κεφάλι
 μετανοημένος.

Κι ὁ Θεὸς τὸν εἶδε, πού χτυπᾶ τὰ στήθη,
 κλαίει νύχτα μέρα, θέλει νὰ πεθάνη,
 καὶ τὸν ἐλυπήθη
 καὶ πουλὶ τὸν κάνει.

Καὶ γι' αὐτὸ τὸ βράδυ, ἅμα σκοτεινιάζει,
 τὸ πουλὶ θλιμμένο στὸ δεντρὶ κλαρώνει,
 κι ὅλη νύχτα κράζει:
 «Γκιόνη, Γκιόνη, Γκιόνη!»

ΤΣΙΡΙΤΡΟ

Στίχοι Ζαχαρία Παπαντωνίου Μουσική Γ. Λαμπτελέ

Πιάνο.

The piano introduction is written in 2/4 time. The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a steady bass accompaniment with quarter notes. A dynamic marking of *f* (forte) is present at the beginning.

This section shows the piano accompaniment for the first part of the song. It consists of three staves: a vocal line (top) and two piano staves (middle and bottom). The piano part continues with a rhythmic accompaniment of quarter and eighth notes.

Τραγούδι.

The vocal line and piano accompaniment for the lyrics are shown. The lyrics are written below the vocal staff. The piano accompaniment continues with a rhythmic accompaniment of quarter and eighth notes. A dynamic marking of *mf* (mezzo-forte) is present at the beginning of the piano part.

ε̂ μιά ρογα απόστα - φύ - λι ε̂ - πεσαν, ό κώ σκουρ.
 ώ πά πά πά φαγο - τό - τι σε̂ μιά ρογα κά φω -

-γι-τες κ'έτρω-γώ-πι-ναν οί-φι- - λούτσιρι
 -νη φαγο-πό-τι σε μία ρό- - γα τηνά-

τί-ριτσι-ρι- - τρώ. κ'έ κτυπούσανε τίς, ώτε κ'έκου
 -φήκανά-δεια-νη. κ'έ - με-θύσαν κόλη μέρα πάνε

-νούσαν τίς ού-ρες κ'είχα-νε χα-ρές και γε- - λυκείχαν
 δώ-θε κά-νε πέ-ρα τραγουδώντα στίνα. - ε - ρατσιρι

γέ-λια και χα-ρές τσίρι τι ρι τσίρι τρό τσίρι τι ρι τσίρι
 τί ρι τσί ρι τρό

τρό τρι τρό τρι τρό Τραλαλατραλα κ'έντυ.

πούσα νε τίς μύ-τες τραλα λατραλαλαλα

λα κέκου-νοῦσαν τίς οὐ-ρές
 τραλαλαλαλα κείχα-νε χαρές και γέ-λια κείχαν
cresc.
 γέ-λια και χαρές τραλαλαλα τρα λα λα

Ο ΚΟΚΟΡΑΣ

Στίχοι Ζ. Παπαντωνίου

Μουσική Χαριτλείας Καλομοίρη.

Γοργά.

Τραγούδι

Πιάνο.

p

p

Ένας κόκο-ραόλαστρος

μέ ψη-λό λει - ρί κα-μα-ρώ-νει

καί φουσκώνει και λιλιά φο - - ρεί

και θαρρείς πως τό κο-τέτσι μόλις τον χω - ρει

και θαρρείς πως τό κο-τέτσι μόλις τον χω - ρει.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
1. Οί τρεῖς φωτιές	5
2. Τό γράμμα τοῦ Ἄντρεά	7
3. Τό ξεκίνημα	10
4. Οἱ μικροί ταξιδιωτές ἀνεβαίνουν τό βουνό	15
5. Τό τραγούδι τοῦ Μπαρμπαφώτη	16
6. Τά παιδιά κοιτάζουν τό νερό τῆς Ρούμελης	17
7. Καταστροφή στό κοιλύρια τοῦ Φουντούλη	18
8. Τά μούλάρια ξέρον, ποῦ θά φάνε οἱ ταξιδιωτές.....	19
9. Ἡ βρύση	20
10. Ἡ πρώτη βραδιά στό δάσος.....	23
11. Ἄστρα, γρύλοι καί κουδούνια	26
12. Τά παιδιά σχηματίζουν κοινότητα	28
13. Πόλεμος μ'ἕνα μαντρόσκυλο	31
14. Ἐνα βλαχόπουλο, ποῦ δέ λέει πολλά λόγια.....	33
15. Ἡ βλαχοπούλα μιλεῖ στά παιδιά	36
16. Τό πρῶτο συσσίτιο	39
17. Οἱ ἐπιγραφές τοῦ Καλογιάννη	42
18. Συγκοινωνία μέ κατοικημένους τόπους	43
19. Προμηθεύονται ἐργαλεῖα γιά τοὺς δρόμους	46
20. Τά παιδιά φτιάχνουν δρόμους	48
21. Ἔρχεται ἡ ἀλεπού	52
22. Τά ἑπτὰ μικρά στό κνήγι τῆς κότας	53
23. Οἱ νοικοκυραῖοι παίρνουνε εἶδηση	56
24. Οἱ Ζαβοπαναγῆδες	59
25. Ἡ γριά Χάρμαινα	60
26. Ὁ Λάμπρος ὀδηγεῖ τό κοπάδι	64
27. Ἐνα σχολεῖο ἐκεῖ, ποῦ δὲν τό περίμενε κανένας.....	66
28. Τί εἶδε ὁ Λάμπρος ὅταν τελείωσε τό μάθημα	70
29. Ἐνας δάσκαλος στήν κεινότητα	71
30. Στούς ἴσκιους τῶν δέντρων	71

	σελ.
31. 'Ο Γεροθανάσης	73
32. Ένας έθελοντής χωροφύλακας για την άλεπού	74
33. Ένα ξαφνικό έπεισόδιο	76
34. 'Ο άνθρωπος που τρώει τὸ δάσος	79
35. Τὰ παιδιά εἰδοποιούν τούς χωροφύλακες	80
36. Τὸ πληγωμένο πεύκο	83
37. Τὰ παιδιά γίνονται δασοφύλακες	85
38. Δασοφύλακες, γρηγορείτε!	86
39. Οἱ δεντροκόποι δὲν πέρασαν καλά	87
40. Τὸ μαύρο τραγάκι	89
41. Τὸ τραγάκι τῆς Ἀφρόδως	91
42. Ἡ ἱστορία τοῦ Γιάννη ἀπὸ τὸ Πουρνάρι	94
43. Ἡ κατάρρα τοῦ πεύκου	96
44. Στὴ Ρούμελη	100
45. 'Ο μεθυσμένος μυλωνάς	105
46. Στὸν ἔλατο	107
47. Γιὰ τὸν ἥλιο ποὺ βασιλεύει	110
48. 'Ο Φάνης ὀλομόναχος	115
49. Μεγάλη ἀνησυχία στὶς καλύβες	118
50. Περπατοῦν γιὰ τὸ Φάνη	120
51. Τὰ δῶρα τῆς ἡμέρας	124
52. 'Ο Ἀραπόβραχος	126
53. Καλὴ νύχτα, γερο-Ἀράπη !	131
54. Ἀκόμη κι ὁ Γκέκας εἶναι γελαστός	132
55. 'Ο Θύμιος ὁ κουδουνὰς ἀπὸ τὰ Σάλωνα	133
56. 'Ο Φουντούλης ἄρρωστος	135
57. 'Ο Κωστάκης μ'ένα παπούτσι	137
58. 'Ο λύκος	140
59. Μιὰ μικρὴ τελετὴ στὸ δάσος	144
60. 'Ο χείμαρρος	146
61. Ἀπὸ ποῦ ἔρχεται τὸ νερό	149
62. Καὶ τὰ δέντρα ποιοῦν	150
63. Τ'ὄνειρο τοῦ χωριάτη	151
64. Τὰ πεθαμένα δέντρα	155
65. Στὸ νεροπρίονο	158
66. Τὸ τραγούδι στὸ νέο καράβι	160
67. 'Ο Σπύρος βρῖσκει κάτι χρήσιμο	163
68. Ἡ θύελλα	164
69. Ἡ θύελλα στὶς καλύβες τῶν παιδιῶν	167

	σελ.
70. Ένα μήνυμα	169
71. Στο μοναστήρι	171
72. Έσπερινός	173
73. Απόδειπνο	176
74. Λειτουργία	177
75. Ο γάμος της Αφρόδως	178
76. Ο Γκέκας έκαμε, ό,τι έπρεπε.....	183
77. Ο Γεροθανάσης φοβάται, μη δακρύση.....	187
78. Ο γυρισμός	190
79. Έπειτα από χρόνια	192

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

	σελ.
1. Νανάρισμα, δημοτικό	197
2. Το άηδόνι, Α. Βλάχου	197
3. Ο γρίπος, Γ. Δρασίνη	198
4. Το χωριό μας, Γ. Δρασίνη	199
5. Η φωτιά, Γ. Δρασίνη	200
6. Χωρισμός, Γ. Δρασίνη	201
7. Η Ξανθαύλα, Δ. Σελωμαύ	201
8. Ο Καλλογιάννος, Γ. Δρασίνη	202
9. Ο Γκιόνης, Γ. Δρασίνη	203

Ποιήματα υπάρχουν άκόμη στην ιστορία
«Τά ψηλά βουνά» τ'άκόλαυθα:

1. Το τσιριτρό, Ζ. Παπαντωνίου	12
2. Καλότυχα είναι τά βουνά, δημοτικό	16
3. Ο κόκορας, Ζ. Παπαντωνίου	58
4. Απόψε νειρευέμουνα, δημοτικό	92, 169
5. Η κατάρα του πέκου, Ζ. Παπαντωνίου	96
6. Τραγούδια του γάμου, δημοτικό	180, 181

ΜΟΥΣΙΚΗ

Τσιριτρό	205
Ο κόκορας	209

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπουργείον
Παιδείας και Θρησκευμάτων

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Αὐγούστου 1933

πρωτ. 41473
Ἀριθ. ΔΙΕΚΤ. 32386

Πρὸς

τὸν κ. **Ζαχαρίαν Λ. Παπαντωνίου**

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ αὐταριθμοῦ Ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, ἐκδοθείσης τὴν 31 Ἰουλίου 1933 καὶ δημοσιευθείσης τὴν 4 Αὐγούστου εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 55 φύλλον τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς Ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 12 πρακτικὸν ταύτης, ἐνεκρίθη ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Δ' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΤΑ ΨΗΛΑ ΒΟΥΝΑ» βιβλίον σας, ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως συμμορφωθῆτε κατὰ τὴν ἐκτύπωσίν του πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς κριτικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ
Ὁ Τμηματάρχης

(Τ.Σ.) **Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ**

ΤΙΜΗ 3 ΔΡΑΧ. ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ
ΔΙΕΚΤ. ΚΥΚΛΟΥ 523/2
2-10-33

Τὰ διδακτικά βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15 ο)ο τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἄνευ βιβλιοσήμευ τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν. (Ἄρθρον 6 Διατάγματος «περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως διδακτικῶν βιβλίων καὶ χρηργίας ἀδείας κυκλοφορίας αὐτῶν», 14]21-10-1932).